

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 18 november 2024

Tid:

kl. 10:00-18:59

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-7

Justerat den 26 november 2024 Anslaget den 27 november 2024

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Mötet öppnas
- §2 Anmälningssärenden
- §3 Närvaro
- §4 Justering
- §5 Föredragningspromemoria för behandling av budgetförslagen för år 2025 samt inriktning 2026 och 2027
- §6 Budget 2025 för Stockholms stad med inriktning för 2026 och 2027 och ägardirektiv 2025-2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten
- §7 Ajournering

§ 1
Mötet öppnas

**§ 2
Anmälningssärenden**

KS 2024/12

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige
under tiden 31/10 2024 – 13/11 2024

Länsstyrelsen Stockholm

Beslut (2024-11-01) gällande detaljplan för del av fastigheten Årsta 1:1 m.fl. (Årstafältet etapp 4a) i stadsdelarna Årsta, Östberga och Enskedefältet i Stockholms kommun.

Länsstyrelsen i Stockholms län upphäver med stöd av 11 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900) PBL.

KS 2024/807-9

Länsstyrelsen Stockholm

Beslut (2024-11-04) gällande detaljplan för del av Grimsta 1:2, intill Solleftegatan i stadsdelen Råcksta i Stockholms kommun.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 11 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900) PBL.

KS 2024/775-8

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen

Beslut (2024-11-07) gällande överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2023-12-11 § 18 detaljplan för Västra Hagsätra, Höstsådden 1 m.fl. i stadsdelen Hagsätra; nu fråga om avskrivning.

Mål nr 13644-24

Mark- och miljööverdomstolen skriver av målet. Mark- och miljödomstolens dom står därmed fast.

KS 2024/65-18

Länsstyrelsen Stockholm

Beslut (2024-11-13) gällande detaljplan för Östermalm 2:118 i stadsdelen Östermalm (Torg, gata), DP 2023-08343.

Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut i
enlighet med vad som anges i 11 kap. 10 § plan- och bygglagen
(2010:900) PBL.
KS 2024/1051-6

**§ 3
Närvaro**

Närvaro redovisas i bilaga 1.

**§ 4
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 26 november 2024.

§ 5 Föredragningspromemoria för behandling av budgetförslagen för år 2025 samt inriktning 2026 och 2027

Beslut

Kommunfullmäktige godkänner ordförandens förslag till behandlingsordning.

Förslag till beslut

Efter samråd med gruppledarna föreslår presidiet att budgetförslaget behandlas på följande sätt.

Budgetförslaget behandlas enligt den debattordning och det schema som skickats ut till fullmäktige.

Under rubriken Direktiv för samtliga nämnder inkl. näringslivsfrågor, dag 2, behandlas direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, näringslivsfrågor och ägarfrågor. De bolag som inte angivits särskilt i schemat behandlas också under blocket.

Beslut om hela budgeten inklusive bilagorna 1-18 fattas samlat sist dag 2 efter avslutad debatt. Då ställs kommunstyrelsens förslag mot övriga partiers förslag till budget.

Om säryrkanden ändå läggs fram under behandlingen av budgeten måste de lämnas skriftligt. Det gäller också instämmande i andra partiers yrkanden. De behandlas i samband med besluten dag 2.

Kan fullmäktige godkänna denna ordning?

Beslutsordning

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige godkänner förslaget till behandlingsordning och finner att så är fallet.

§ 6**Budget 2025 för Stockholms stad med inriktning för 2026 och 2027 och ägardirektiv 2025-2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten**

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr KS 2024/762

Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, dnr KS 2024/961

Förändringar av kommunövergripande verksamheter, dnr KS 2024/1036

Taxor 2025, idrottsnämnden, dnr KS 2024/1058

Modell för indexering av taxor, dnr KS 2024/1072
KS 2024/939

1. Gruppledebatt

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), borgarrådet Lindblom (V) och borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Fjellner (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till budget.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till budget.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till budget.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till budget.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas förslag till budget.

2. Kultur- och fritidsfrågor

Kulturhuset Stadsteatern (R VI)

Kulturnämnden (R VI)

SDN: barn, kultur och fritid (R VII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Boucher (V), Alma Carlsson (S)

och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Kristina Lutz (M), Emelie Wasserman (SD), Isabel Smedberg-Palmqvist (L), Jonas Naddebo (C) och Destiny Zandi

Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

3. Förskolefrågor

Förskolenämnden (R VII)

SDN: Förskola (R VII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Matsson (V), Ewa Carlsson Hallberg (S) och Sara Grolander (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Sophia Granswed Baat (M), Linnéa Vinge (SD), Åsa Nilsson Söderström (L), Ismail Ali (C) och Michaela Hollis (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

4. Skolfrågor m.m.

Utbildningsnämnden (R III)

Grundskola och anpassad grundskola (R III)

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (R III)

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) (R III)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S), Tina Kratz (V) och Aida Badeli (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Hedin (M), Linnéa Vinge (SD), borgarrådet Jönsson (L), Claes Nyberg (C) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

5. Sociala-, tillgänglighets- och trygghetsfrågor

Socialnämnden (R IV)
SDN: Individ- och familjeomsorg (R IV)
inkl. socialpsykiatri (R IV)
SDN: Ekonomiskt bistånd (R IV)
SDN: Stöd och service för personer med Funktionsnedsättning (R IV)
Överförmyndarnämnden (R IV)
Stiftelsen SHIS Bostäder (R IV)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S), Rashid Mohammed (V) och Magnus Runsten (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Hedin (M), Emelie Wassermann (SD), borgarrådet Jönsson (L), Kristin Jacobsson (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

6. Äldreomsorgsfrågor

Äldrenämnden (R VI)
SDN: Äldreomsorg (R VI)
Micasa Fastigheter i Stockholm AB (R VI)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Felix Finnveden (S), Robert Mjörnberg (V) och Lisa Carlbom (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Anette Hellström (M), Liliane Åkerlund (SD), Hanna Wistrand (L), Kristin Jacobsson (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

**§ 7
Ajournering**

Sammanträdet ajournerades till den 19 november kl 10:00.

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle. §§ 1-6 samt debatt		S	10:03	19:00
77	Brinck, Cecilia. debatt		M	9:55	19:00
47	Stenudd, Sara. § 7 samt debatt		V	9:55	19:00
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	10:00	19:00
105	Ali Hassan, Shamso		V	9:58	19:00
42	Ali, Ismail		C	9:55	14:30
42	Ali, Ismail	Kling, Johan	C	14:32	16:01
42	Ali, Ismail	Amofah, Patrick	C	16:05	19:00
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Schartner Giertha, Felicia	S	9:56	16:03
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Brandt, Jakob	S	16:03	19:00
92	Armstad, Stian	Hovmöller, Sven-Erik Aabo	S	9:55	11:57
92	Armstad, Stian	Nyberg, Berit	S	11:57	19:00
89	Badeli, Aida		MP	10:02	16:01
89	Badeli, Aida	Beer, Tomas	MP	16:06	19:00
96	Bengtsson, Frida		S	9:55	19:00
23	Bjuggren, Emilia		S	9:58	18:59
8	Boucher, Torun		V	9:55	19:00
93	Bustos, Emil	Hansson, Curre	S	10:01	14:31
93	Bustos, Emil	Mannerström, Gustav	S	14:31	16:02
93	Bustos, Emil		S	16:02	19:00
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	9:55	17:22
58	Carlsson Hallberg, Ewa	Tengmark, Bengt-Olov	S	17:26	19:00
94	Carlsson, Alma		S	9:58	19:00
13	Cederschiöld, Anna		M	9:59	19:00
80	Edin, Anders		SD	10:01	13:31
80	Edin, Anders	Johnsson, Mats	SD	13:33	19:00
53	Edlund, Ingela		S	9:55	19:00
40	Elfvén, Anne-Lie		L	9:57	19:00
67	Elmlund, Annika		M	10:01	12:16
67	Elmlund, Annika	Virro, Henrik	M	13:51	19:00
95	Finnveden, Felix		S	9:55	19:00
14	Forslund, Maurice	Lindgren, Destiny Zandi	KD	9:57	15:50
14	Forslund, Maurice		KD	16:03	19:00
12	Granswed Baat, Sophia		M	9:58	19:00
103	Güler, Esme	Hansson, Bo	S	9:55	11:57
103	Güler, Esme		S	11:57	18:59
52	Göransson, Anders		S	9:55	19:00
51	Hansson, Martin		MP	9:55	13:30

Kommunfullmäktige
2024-11-18

						Sida 15 (175)
51	Hansson, Martin	Grolander, Sara	MP	13:32	19:00	
4	Hedin, Andréa		M	9:55	12:01	
4	Hedin, Andréa		M	13:34	19:00	
66	Hedrup, Tom		M	9:55	19:00	
61	Heinonen, Johan		S	9:55	19:00	
34	Hellström, Anette		M	9:55	19:00	
106	Herrström, Cecilia		V	9:55	19:00	
37	Hollis, Michaela		KD	10:01	16:03	
37	Hollis, Michaela	Valier Furtenbach, Mikael	KD	16:03	19:00	
107	Holm, Jens	Pittuco, Charlotte Lilja	V	10:04	19:00	
70	Hökmark, Christoffer		M	9:59	19:00	
43	Ibrahim, Ashna		C	10:04	16:01	
43	Ibrahim, Ashna	Hojem, Frank	C	16:01	19:00	
19	Jacobsson, Kristin	Kling, Johan	C	10:00	14:29	
19	Jacobsson, Kristin		C	14:30	18:59	
30	Jama, Hassan		V	10:00	19:00	
88	Jama, Mansur	Carlbom, Lisa	MP	10:24	14:30	
88	Jama, Mansur		MP	14:30	19:00	
39	Jonlund, Rasmus		L	9:55	15:54	
39	Jonlund, Rasmus	Nilsson, André	L	16:05	19:00	
79	Juntunen, Tapani		SD	10:01	19:00	
18	Jönsson, Jan		L	9:55	18:59	
101	Kazinic, Elvir	Pettersson, Fredrik	S	9:55	19:00	
62	Kratz, Tina		V	9:58	19:00	
86	Kroon, Gabriel		SD	9:55	19:00	
81	Kroon, Julian		SD	10:03	19:00	
104	Körhan, Özlem		V	10:02	19:00	
36	Lennaárd, Fritz		M	9:55	19:00	
99	Lind, Andreas		S	9:56	19:00	
7	Lindblom, Clara		V	10:01	12:00	
7	Lindblom, Clara	Egeltoft, Hanna	V	12:00	19:00	
60	Lindgren, Jimmy		S	9:55	16:01	
60	Lindgren, Jimmy	Ödebrink, Annika	S	16:05	19:00	
71	Lindström, Therese		M	9:55	19:00	
45	Linusson, Svante		C	9:59	16:00	
45	Linusson, Svante	Berensson, Markus	C	16:05	19:00	
16	Ljung, Björn	Hjelmestam, Elin	L	10:09	16:01	
16	Ljung, Björn	Wistrand, Hanna	L	16:01	17:30	
16	Ljung, Björn		L	17:30	19:00	
64	Ljuslin, Maria		V	9:55	19:00	
97	Lorentzi, Ulrika		S	10:05	17:30	
97	Lorentzi, Ulrika	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	17:30	19:00	

Kommunfullmäktige
2024-11-18

					Sida 16 (175)
11	Lutz, Kristina		M	9:55	19:00
9	Mattsson, Alexandra		V	9:58	19:00
31	Mayr, Marre		V	9:56	16:01
31	Mayr, Marre	Nylander, Jackie	V	16:05	19:00
63	Mjörnberg, Robert		V	9:57	19:00
38	Modig, Aron		KD	16:05	19:00
28	Mohammed, Rashid		V	9:55	19:00
29	Mustonen, Maria		V	9:55	12:10
29	Mustonen, Maria	Rooth, Rose-Marie	V	12:11	19:00
20	Naddebo, Jonas		C	9:55	19:00
41	Nilsson Söderström, Åsa		L	9:57	19:00
32	Nilsson, Johan		M	9:55	19:00
10	Nilsson, Jonas		M	9:55	19:00
44	Nyberg, Claes		C	9:59	19:00
87	Obermüller, Cecilia		MP	9:55	19:00
24	Ojanne, Alexander		S	10:04	19:00
33	Paccamonti, Johan	Fernell-Ingelström, Yvonne	M	9:55	13:29
33	Paccamonti, Johan		M	13:37	18:59
100	Palm, Ulrika		S	9:55	19:00
91	Risberg, Eva		S	9:55	19:00
72	Rosencrantz, Per		M	9:55	16:02
72	Rosencrantz, Per	Gardos Ek, Petra	M	16:05	19:00
90	Runsten, Magnus	König, Felix	MP	9:55	16:01
90	Runsten, Magnus		MP	16:07	19:00
83	Salnikov, Sergej		SD	9:55	11:48
83	Salnikov, Sergej	Nordström, Åke	SD	11:59	19:00
27	Salvo, Maria-Elsa		S	9:59	18:59
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	9:55	19:00
54	Sjöberg, Ulla		S	9:55	18:59
35	Sjölander, Henrik		M	9:55	19:00
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	10:02	17:30
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel	Wistrand, Hanna	L	17:30	19:00
98	Snis Sigtryggsson, Bjarne		S	9:55	19:00
57	Stavling, Margareta		S	9:55	19:00
50	Strömgren, Lars		MP	9:55	11:58
50	Strömgren, Lars	Beer, Tomas	MP	11:58	14:30
50	Strömgren, Lars	Carlbom, Lisa	MP	14:30	19:00
74	Svanström, Sara	Fors, Emilie	L	9:59	19:00
84	Söderström, Leif		SD	10:10	14:06
75	Tufvesson, Christina		L	9:55	18:59
22	Valeskog, Jan		S	9:59	19:00

Kommunfullmäktige
2024-11-18

					Sida 17 (175)
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	9:58	19:00
85	Vinge, Linnéa		SD	9:55	19:00
55	Walther, Ulf	Tengmark, Bengt-Olov	S	9:55	14:29
55	Walther, Ulf	Karlsson, Oscar	S	14:29	16:04
55	Walther, Ulf	Stark, Emelie	S	16:04	19:00
21	Wanngård, Karin		S	9:55	19:00
82	Wassermann, Emelie		SD	9:55	19:00
5	Wedin, Dennis	Randquist, Theréz	M	12:44	19:00
68	Wejke Norberg, Lou-Ann		M	10:00	19:00
73	Werner, Hanna		M	10:00	19:00
46	Wihlman, Thomas	Bessner, Linn	C	9:55	13:29
46	Wihlman, Thomas	Ershad Sarabi, Hamid	C	13:31	19:00
78	Åkerlund, Liliane		SD	9:55	19:00
15	Örbrink, Nike		KD	9:57	19:00
25	Österberg, Anders		S	9:55	19:00
59	Österman, Gustav		S	10:02	19:00
6	Fjellner, Christofer		M	10:03	19:00
49	Lindhagen, Åsa		MP	9:59	19:00
69	Friberg, Annika	Sakala, Aleks	M	9:55	19:00

Yttranden 2024-11-18

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 18 november 2024

§ 1 Mötet öppnas

Anförande nr 1

O r d f ö r a n d e n : Kära vänner! Ni är alla varmt välkomna, och jag förklarar sammanträdet öppnat. Detta är kommunfullmäktiges höjdpunkt, när vi får umgås i två arbetsdagar och debattera Stockholm stads budget och så småningom fatta beslut. Ni är många som har förberett er länge och väl för detta, och det är mycket energi i rummet. Det är kul att det är så många åhörare här på alla våra läktare och längs väggarna. En festdag här i Stockholms stadshus!

Vi från presidiet ser fram emot de här dagarna. Tillsammans med sekretariatet och framför allt er kommer vi att göra detta till något som hedrar demokratin i Stockholm och som våra väljare och medborgare kan vara stolta över. Vi har traditionellt en väldigt god ton här i detta fullmäktige, och det ska vi naturligtvis fortsätta ha även de här dagarna, när det är extra mycket energi i rummet.

§ 5 Föredragningspromemoria för behandling av budgetförslagen för år 2025 samt inriktning 2026 och 2027

Anförande nr 2

O r d f ö r a n d e n : Jag ska börja med att läsa upp föredragningspromemorian för behandling av budgetförslagen för 2025 samt inriktning för 2026 och 2027.

Efter samråd med gruppledarna föreslår presidiet att budgetförslaget behandlas på följande sätt. Budgetförslaget behandlas enligt den debattordning och det schema som skickats ut till fullmäktige. Under rubriken Direktiv för samtliga nämnder inklusive näringslivsfrågor dag två behandlas direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, näringslivsfrågor och ägarfrågor. De bolag som inte angivits särskilt i schemat behandlas också under det blocket.

Beslut om hela budgeten, inklusive bilagorna 1 till och med 18 fattas samlat, sist dag två, efter avslutad debatt. Då ställs kommunstyrelsens förslag mot övriga partiers förslag till budget. Om säryrkanden ändå läggs fram under behandlingen av budgeten måste de lämnas skriftligt. Detta gäller också instämmanden i andra partiers yrkanden. De behandlas i samband med besluten dag två.

§ 6 Budget 2025 för Stockholms stad med inriktning för 2026 och 2027 samt ägardirektiv 2025–2027 för koncernen Stockholms Stadshus AB

1. Gruppledebatt

Anförande nr 3

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! I dag föreslår jag en budget som investerar i Stockholm, gör vår stad starkare och mer sammanhållen, ger fler barn och ungdomar en trygg uppväxt och bidrar till en klimatpositiv stad.

I en tid när vår omvärld är orolig och på många sätt på väg åt fel håll ska Stockholm vara den progressiva motvikten. Vi har fortsatt lågkonjunktur och kostnadskris som drabbar hushåll och välfärd. Högerpopulismen eldar på motsättningar mellan människor. Gängkriminaliteten skapar otrygghet, och brottsligheten nästlar sig in i välfärdsverksamheter. På detta har vi en regering som inte skjuter till en enda krona i ökade generella statsbidrag, samtidigt som den sparar in på jobb-, klimat- och trygghetsinsatser.

I Stockholm väljer vi en annan väg. Vi står upp för den gemensamma välfärden och för att stadens medarbetare ska ges goda arbetsvillkor. Vi står upp för klimatet och tryggheten. Med den rödgröna politiken både förebyggs och bekämpas brott. Med vår politik blir det fler socialsekreterare och fler kameror. Vi satsar på skolsociala team och sociala insatsgrupper. Och vi ger stadsdelarna 50 miljoner kronor extra så att de kan göra nödvändiga placeringar för att unga i riskzon ska komma bort från destruktiva miljöer.

Den viktigaste skyddsfaktorn för att unga inte ska hamna fel är att de klarar skolan. Därför är jag glad över att vi i denna budget tydligt förstärker resurserna till skolorna och förskolorna. När pensionskostnaderna sjunker, kostnaderna för tomställda lokaler minskas och schablonerna höjs samtidigt får de bättre förutsättningar att möta alla barns behov.

Jag är stolt över att vi slopar avgifterna till fritidsklubbarna och gör dem tillgängliga för alla. Detta stärker familjernas ekonomi och gör att ingen förälder ställs inför frågan om de har råd med barnens fritidsklubb. Vi avsätter också pengar för att öppna upp fler skolidrottshallar. Vi höjer stödet för idrottsföreningar, och vi permanentar avgiftsfria lovaktiviteter.

Ordförande och fullmäktige! I ett konjunkturläge där arbetslösheten ökar backar regeringen tillbaka och sparar in på utbildning och andra insatser. Vi satsar i stället på en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi skapar fler Stockholmsjobb och stärker vuxenutbildningen – jobb i stället för bidrag.

När regeringspolitiken ökar utsläppen skapar vi i stället en grönare stad. Mer skyddad natur, parkstad i stället för tom flygplats, infångning av koldioxid, återbruk i byggsektorn – ja, listan kan göras längre. Vi gör det regeringen inte gör.

Grunden är en stark ekonomi. När staten vältrar över kostnaderna för välfärdens finansiering på kommunerna finansierar vi vår satsning, bland annat genom höjd skatt med 24 öre. I dagens debatt kommer vi från oppositionen att få höra vilket dråpslag detta är för hushållen. Men låt mig vara tydlig. Vår skattehöjning är mindre än en tredjedel av den skattesänkning som regeringen ger samma hushåll. Vår skattehöjning säkrar samtidigt att Stockholms skattebetalare får en förskola som fungerar och en skola som inte säger upp lärare och att medarbetare i äldreomsorgen får gratis arbetskor. Alternativet är 1 400 färre välfärdsanställda.

Dessutom håller vi tillbaka låneskulden. Vi prioriterar bland investeringarna. Vi budgeterar för it-kostnader. Vi minskar koncernuttaget. Vi tar ansvar för ekonomin.

Så, stockholmare – det här är en budget som stärker välfärden, med fokus på barn och unga och förebyggande insatser, och höjer ambitionen för klimatarbetet. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2025!

Anförande nr 4

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Karin! Jag trodde faktiskt inte mina ögon när jag såg hur ni i budgeten skjuter på idrottsinvesteringarna. Det har försvunnit 1,3 miljarder i investeringsplanen; de är skjutna på framtiden. Detta är inget annat än ett svek mot Stockholms idrottsrörelse.

När ni tog över var ni otroligt stolta över er idrottsmiljard. Den gick snabbt upp i rök i fördyringar. Nu, mitt i mandatperioden, visar det sig att ert idrottslöfte inte var mycket värt. Vad är ditt besked till idrottslivet i Stockholm? Jag vet att ni ökar föreningsstödet med 15 procent för varje genomförd deltagartimme. Men när vi för dialog med idrottslivet hör vi att detta aldrig har efterfrågats. Det som det alltid frågas om, Karin, är bristen på idrottsanläggningar. Varför sviker du idrottslivet i Stockholm, Karin?

Anförande nr 5

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Naddebo, för repliken! När det handlar om idrottsmiljarden håller vi fast vid den i Stockholm. Jag bortser från härskartekniken, men när investeringsbudgeten skjuter i höjden ökar räntekostnaderna. Med ditt budgetförslag skulle vi då hellre betala en massa räntor än faktiskt satsa på idrottslivet. Det är mycket riktigt så som du säger.

Vi höjer stödet till föreningslivet. Vi ökar möjligheten för föreningslivet att komma in i skolornas idrottslokaler, och vi satsar på idrottsmiljarden. Min budget går ihop. Det gör inte din, Jonas Naddebo.

Anförande nr 6

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Herr ordförande! Den röda tråden i ditt anförande, Karin Wanngård, och ärligt talat i alla dina anförande här inne, är nog nånannanismen. Det är alltid någon annans fel, och det är alltid någon annan som ska ta ansvar. Det är som om regeringen ansvarar för stadens budget och det är deras fel att du tvingas höja skatten. Du tar inget ansvar för de ekonomiska prioriteringarna utan tvingar stockholmarna att vända på slantarna vid köksbordet i stället. Detta är särskilt tydligt när det gäller skattehöjningen.

Men vet du vad? Det är inte regeringen som höjer skatten i den här staden. Det är du som höjer skatten – den skatt som med kirurgisk precision slår mot dem som har allra minst. Jag tror att du gör detta för att du gillar det. Du och ditt parti höjer nämligen alltid skatten när ni styr. Ni höjde skatten för stockholmarna 1995, 1996, 1997, 2003, 2015, 2016, 2023 och 2024. Oavsett om regeringen är blå eller röd och om konjunkturen är bra eller dålig ska ni alltid ha lite mer av stockholmarnas pengar. Är det inte dags att bara stå för det, att den enda vision du har för Stockholm är höjd skatt?

Anförande nr 7

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Fjellner, för repliken! Jag kan konstatera att du är upprörd, och det är en upprördhet jag kan dela. Men jag tror att det handlar om olika orsaker.

Du är upprörd för att skatterna går till välfärden, för att barnen i ytterstaden också ska kunna besöka sin fritidsklubb och för att fler barn ska ha möjlighet att idrotta. Det är detta du är upprörd över, och över att du själv inte får den stora skattesänkning som du anser att du förtjänar.

Men jag vill inte ge skattebetalarna i Stockholm någon dubbelsmocka. Med din politik är det, eftersom du även vill dra tillbaka skattehöjningen från förra året, 2 800 välfärdsanställda i Stockholm som ska sägas upp. Här skiljer vi oss åt, och det är jag glad för.

Anförande nr 8

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Skolresultaten i de utsatta områdena stagnerar eller sjunker, i värsta fall. Antalet rapporterade kränkningar har ökat kraftigt de senaste åren, och studieron är tyvärr oacceptabelt låg. I Skärholmen slår 26 socialsekreterare larm om att de måste spara in på placeringar och förebyggande insatser, mitt under pågående våldsvåg. I den sammanslagna Norra innerstaden härjar mellanstadiebarn runt och kastar smällare och tänder eld på Östra Reals skolgård, efter att samverkansforum lagts ned i samband med sammanslagningen. Och när det gäller sammanslagna Järva lever personalen fortfarande i ovisshet om vem som ska vara deras närmaste chef och var de ska sitta, vilket inte direkt gagnar samhandling.

Min fråga är därför: Varför ser vi inga konkreta initiativ, utöver pengar, från det rödgröna styret för att råda bot på alla dessa problem?

Anförande nr 9

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Jönsson, för repliken! När det handlar om förebyggande insatser ser vi ganska lika på det. Din budget skiljer sig från vår med – vad är det? – någon promille på socialtjänstsidan. Det innebär att båda våra partier verkligen står upp för de förebyggande insatserna.

Att vi skjuter till 50 miljoner ytterligare för just placeringar av barn och unga för att få bort dem från destruktiva miljöer är en väg att gå, men det är inte lösningen på allt. Vi måste också satsa på skolan, och det gör vi nu tack vare lägre inflation och högre skolpeng, men också på att samhället ska hålla ihop.

Med din regering, Jan Jönsson, som inte kan fixa fram Sis-platser, exploderar kostnaderna för HVB-placeringar.

Anförande nr 10

N i k e Ö r b r i n k (KD): Under året har ni ställt tuffare krav på hemtjänsten. Heltid som norm är ett tydligt exempel på detta, och det kan tyckas lovvärt men kommer inte utan utmaningar. För en enskild hemtjänstutförare kan det innebära många miljoner i kostnadsökningar. Samtidigt sker detta ovanpå redan existerande kostnadsökningar inom äldreomsorgen. Utvecklingen sedan ni tog över motsvarar över 12 procent. Samtidigt har ni räknat upp hemtjänsten med endast ungefär 6 procent. Det finns redan i dag en stadsdel där vår egen kommunala hemtjänst går med underskott.

Ni har ett högt tonläge när det gäller regeringens välfärdssatsningar, men när ni höjer skatten tycks äldre ändå komma i andra hand. Varför kommer äldre alltid i andra hand när ni prioriterar i er budget?

Anförande nr 11

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Nike Örbrink, för repliken! När det handlar om medarbetares arbetsvillkor har vi prioriterat heltid. Det är oerhört viktigt, för väldigt många andra delar i samhället vilar på detta, exempelvis den ekonomiska friheten för många kvinnor som bemannar hemtjänsten. Vi går nu också vidare med gratis arbetsskor just inom äldreomsorgen, så jag tycker nog inte riktigt att din bild av vad vi i styret i Stockholm gör stämmer överens med vad vi faktiskt gör.

Sedan handlar det om att medarbetarna ska ha rätt till heltid, bra lön och sjysta villkor. Så ser det inte ut överallt, i alla hemtjänstbolag. Vi står upp för detta och inför det, och vi vet att medarbetarna då gör ett mycket bättre jobb.

Anförande nr 12

G a b r i e l K r o o n (SD): Efter åtta år med socialdemokratiska regeringar har vi 130 färre poliser i Stockholm. Efter två år med socialdemokratiskt kommunestyre har vi 100 färre ordningsvakter i Stockholm. Min fråga till dig, Karin Wanngård, är därför: Förutom att skylla på regeringen, vad gör du och din majoritet konkret för att få in fler

poliser, möjliggöra fler ordningsvakter och få till fler insatser som fungerar kortsiktigt brottsförebyggande?

Anförande nr 13

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Gabriel Kroon, för repliken! Jag hoppas kunna förklara lite vad detta handlar om. Till en del handlar det om att vi har för få poliser i Stockholm – det tror jag att vi är överens om. I det läget vältrar Sverigedemokraternas regering ofta över kostnaderna på kommunerna. Ni gör det genom att inte säkra Sis-platser så att kostnaderna för HVB-hemmen exploderar. Ni gör samma sak med polisen. Nu vill ni hellre att kommunen ska ta det ekonomiska ansvaret för ordningsvakter så att ni inte behöver skjuta till de nödvändiga resurser som behövs.

Stockholm behöver fler poliser som kan göra sitt jobb. Men från kommunens sida ansvarar vi för vårt arbete, nämligen de förebyggande insatserna, där du inte skjuter till resurser.

Anförande nr 14

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Herr ordförande! Vet ni vad som förenar oss som sitter här inne, förutom att vi alla är medlemmar i politiska partier och ägnar mer tid åt att läsa nämndhandlingar än att titta på Netflix? Det är att vi alla här inne brinner för att göra Stockholm bättre. Våra idéer om hur vi ska göra det skiljer sig visserligen åt, men låt oss inte glömma att vi alla faktiskt vill göra världens bästa huvudstad lite bättre.

Stockholm är verkligen fantastiskt. Ibland önskar jag att jag kunde åka bakåt i tiden och få uppleva Stockholm för första gången igen – slås av de pampiga palatsen på Strandvägen, upptäcka utbudet av kultur, nöje och mat eller bara ta en tur med Djurgårdsfärjan och få se vår huvudstad från vattnet för första gången igen. Allt detta är värt att påminna om nu när vi ska bråka med varandra i två dygn – att vi faktiskt älskar den här staden.

Ordförande! Låt mig berätta om min och Moderaternas vision för Stockholm; den är faktiskt ganska enkel. Den är att vi vill att Stockholm ska vara en stad att vara stolt över. När man står i den ändlösa kön till en karusell på Liseberg nästa sommar ska man högt kunna säga ”Gud vad det är skönt att bo i Stockholm!” och faktiskt mena det – inte bara säga det för att reta en eller annan lättkränkt göteborgare. Jag vill att den där stoltheten över Stockholm, som stör så många runt om i Sverige så mycket, ska återupprättas. Där är vi tyvärr inte riktigt i dag.

Men jag tror att vi kan komma dit genom att föra en politik som står på stockholmarnas sida. Vad menar jag med det? Står vi inte alla här inne på stockholmarnas sida? Nej, jag tycker faktiskt inte det. Om man som Socialdemokraterna höjer skatten till den högsta någonsin och låter skuldberget växa med 1 miljon kronor i timmen står man inte på stockholmarnas sida. Låter man företagsklimatet rasa och bli sämre år för år står man inte på stockholmarnas sida. Låter man otryggheten grassera för att man

sparkar ordningsvakter står man inte heller på stockholmarnas sida. Och om man rullar tummarna när skolresultaten sjunker står man verkligen inte på stockholmarnas sida.

Vi moderater har en annan vision för Stockholm och en budget för stockholmarnas bästa. Det är en budget för alla Stockholms barnfamiljer, som vänder på slantarna i spåret av inflationen, för alla Stockholms unga tjejer, som inte vågar gå över torget sent på kvällen, och för alla Stockholms elever, som inte lär sig läsa tillräckligt bra eftersom klassrummet är för stökigt och skolböckerna för få. Det är därför vi sänker skatten med 4 000 kronor för en vanlig barnfamilj – så att färre mammor ska behöva oroa sig över att ha råd med vinterskorna. Det är därför vi satsar på fler ordningsvakter, väktare och kameror – för att avlasta polisen och trycka tillbaka den öppna drogförsäljningen. Och det är därför vi lägger 100 miljoner kronor mer på skolan än vänsterstyret – så att skolböckerna blir fler och stöket i klassrummen minskar.

Kortfattat går vår budget ut på tre saker: Skatten ska ned, skolresultaten ska upp och otryggheten ska väck. Nu frågar sig kanske en och annan: Hur har Moderaterna råd att både sänka skatten och satsa mer på välfärdens kärna? Det är för att vi klarar att prioritera. Skillnaden mellan höger och vänster i den här salen är att vi moderater prioriterar i stadens budget medan ni socialdemokrater tvingar stockholmarna att prioritera i hushållskassan.

Med Moderaterna får stockholmarna mer makt över sina egna liv och sin egen ekonomi samtidigt som välfärdens kärna får mer resurser. Däremot får inte kulturnämnden fortsatt pandemistöd, kommunikatörerna blir färre och Ibn Rushd får faktiskt klara sig själva.

Ordförande! Allt är så klart inte nattsvart bara för att vi moderater inte styr i staden – det vore det befängt att påstå. Stockholm är faktiskt fortfarande Sveriges absolut bästa stad. Tänk bara hur det låter i Malmö, Borlänge eller Grums när de har budgetfullmäktige! Där kan vi nog prata mörker. Men vi i Stockholm och vi moderater är frustrerade för vi vet att Stockholm kan så mycket mer.

Till sist vill jag därför avslöja en obekvämt sanning för alla här inne. Det är faktiskt inte vi som formar staden. Det är stockholmarna, utanför det här huset. Det är de som formar Stockholm. Den här staden formas av vanliga människor som ställer klockan på morgonen för att gå till jobbet – människor som skapar arbetstillfällen genom att starta företag och människor som tar hand om våra barn på förskolan. Det är för dem vi moderater slåss: alla strävsamma människor i den här staden som gör Stockholm till Stockholm. Jag kommer att fortsätta slåss för dem, för att de ska få mer makt över sin egen framtid och för att stadens budget ska bantas, inte stockholmarnas, och för att vi här inne ska få mindre makt över deras vardag. Det är att stå på stockholmarnas sida.

Anförande nr 15

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det är i alla fall skönt att du inte försöker hålla det hemligt att ni vill skära ned på den offentliga välfärden. Med din budget skär ni ned med 2 800 anställda i välfärden utan att definiera vilka. Är det lärare, socialsekreterare eller ordningsvakter som ska bort? Du får ju inte ihop din

finansiering. Ni tar bort 100 miljoner för placering av barn och unga, och ni tar bort 100 miljoner för barns och ungas fritid. Hur ger detta en tryggare stad? Hur minskar det våldet?

Samtidigt säger statsministern att det är stadens ansvar att finansiera det förebyggande arbetet. Har du berättat för honom om dina besparingar – om att du drar ned på det förebyggande arbetet? Hur kommer din budget att rädda Stockholm från gängkriminella?

Anförande nr 16

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Då är vi här igen. Det går alltså att både sänka skatten och satsa på välfärdens kärna. Det är det vi gör i vår budget. Att vi klarar det beror på att vi har ett verktyg i vår verktygslåda som ni helt verkar sakna. Det verktyget kallas just prioriteringar, alltså inte allt åt alla. Vi tar inte en enda krona från välfärdens kärna. Vi sparkar inte en enda medarbetare i välfärdens kärna från skolan. Vi lyckas till och med satsa 100 miljoner mer än ni gör på skolan. Det är den viktigaste förebyggande insatsen mot kriminalitet.

Detta skiljer sig från hur det ser ut i dag, när skolan efter varje budgetdebatt vi har här inne under ert styre oroar sig. Man oroar sig över att pengarna inte räcker till och över att man ska tvingas sparka människor. Det beror på att ni aldrig prioriterar. Ni vältrar över ansvaret på stockholmarna att göra de tuffa prioriteringarna vid köksbordet i stället för att vi ska göra dem vid sammanträdesbordet. Det är nånannanism.

Anförande nr 17

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej, Kristoffer! Jag ska börja med att citera skyddsombudet Shilan i tidningen arbetet: ”Äntligen. Vi har lyft det här i många många år.” Hon fortsätter: ”Arbetskor är den absolut viktigaste frågan när man jobbar i äldreomsorgen. Vi går så långt varje dag. Det här är såklart väldigt roligt. Alla kommer att bli glada.”

Men i Moderaternas budget är vår satsning på arbetskor inom äldreomsorgen borta, puts väck, trots att det krävs beslut och avsatta pengar i budgeten för att arbetskor ska bli verklighet för de tusentals personer, framför allt kvinnor, som sliter inom äldreomsorgen. Så min fråga till dig är helt enkelt: Varför tycker inte Moderaterna att hemtjänstpersonalen är värda arbetskor?

Anförande nr 18

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Sannolikt av samma skäl som ni förra året inte tyckte att personalen i äldreomsorgen skulle ha arbetskor betalda av kommunen. Det här är fråga om prioriteringar i äldreomsorgen, den verksamhet som ni, vilket Nike förtjänstfullt lyfte alldeles nyss, har underfinansierat och underfinansierar även nästa år. Vad vill vi ha i äldreomsorgen? Vill vi ha mer satsning på språk? Vill vi ha fler händer, mer personal? Eller vill vi ha arbetskor? Av de här kronorna går 1 miljon till en arbetskosamordnare.

Jag tror inte att stockholmarna är stolta om vi underfinansierar äldreomsorgen och ser till att det blir färre händer men fler arbetsskor. Den prioriteringen gör vi. Vi satsar på händer i äldreomsorgen i stället för på skor till personalen, och det står jag för.

Anförande nr 19

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det kom en Novusundersökning i oktober som visar att var tredje ung man har tappat förtroendet för Moderaterna på grund av klimatpolitiken. Detta borde avskräcka. Men även här i Stockholm vill ni ta bort viktiga miljö- och klimatåtgärder utan att ersätta dem med andra åtgärder. Ni säger nej till världens första miljözon, där bensin- och dieselbilar förbjuds. Ni stryker satsningar på hållbara inköp, klimatneutral byggsektor och minskad plastanvändning. Det rödgröna styret gör en historisk satsning på träd. Moderaterna vill i stället bygga tusen nya p-platser i innerstaden.

Samtidigt påstår ni att ni värnar klimatet. Jag tänker att ”actions speak louder than words”, så var är era förslag som tar klimatkrisen på allvar?

Anförande nr 20

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Detta är en fråga som jag hoppas att du och jag ska få möjlighet att debattera mer under de här två dagarna. Jag vet att engagemanget för klimatet från både din sida och min och vår sida är väldigt stort. Mycket av det du påstår känner jag ärligt talat inte igen. Jag tror till exempel att vi i vår budget har mer pengar för just träd, något som är viktigt inte bara för att det gör Stockholm vackrare utan också för att det är en viktig klimatanpassningsåtgärd och förbättrar luftkvaliteten. Jag vet alltså inte var du har fått de här uppgifterna från.

Om man på allvar vill göra insatser för att minska utsläppen i Stockholm tror jag att ett av de viktigaste verktyg vi har kallas kollektivtrafik. Därför blir det lite svårt att ta Miljöpartiet på allvar. Visst, jag fattar att ni vill stänga av stora delar av innerstaden för att hindra hybridbilar att köra där. Men är inte det bara symbolpolitik när ni samtidigt är partiet som slaktar kollektivtrafiken?

Anförande nr 21

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det ska löna sig att tjäna 125 000 kronor i månaden. Det sa finansminister Elisabeth Svantesson till Göteborgs-Posten alldeles nyligen. Jag tänkte: Skämtar människan? Sedan när lönar det sig inte att tjäna över 125 papp i månaden? Det är knappast de som tjänar över 125 000 som har behövt vända på varje krona när matpriserna stigit och elräkningen skjutit i höjden eller som har behövt se sig om efter ett nytt hem för att räntekostnaderna inte längre går att bära.

Förutom att Elisabeth Svantesson nu kommit ut som Sveriges svar på Marie Antoinette visar detta uttalande på en väldigt tydlig ideologisk skiljelinje i svensk politik. Det finns en grupp politiska partier för vilka skattesänkningar fortfarande är det enskilt viktigaste politiska förslaget och i princip svaret på alla världens problem. De använder fortfarande så kallade generella effektiviseringar som ett skenargument för att skära i

väljärden, och för dem går rätten för privata företag att göra stora pengar på barn och gamla före vanliga stockholmarnas rätt till en välfärd som fungerar och som man kan lita på i sin vardag.

Vi i den rödgröna majoriteten har valt en annan väg än högern. För oss kommer välfärden alltid att gå före skattesänkningar för de rika.

Det ekonomiska läget i Sverige är fortsatt tufft, minst sagt. Men i sin höstbudget höjde inte regeringen de generella statsbidragen till kommunerna med en enda krona – och det märks. Regeringen har lämnat kommunerna i sticket. Vid millennieskiftet stod staten för finansieringen av varannan tjänst i välfärden. Varannan lärare, läkare och undersköterska var det staten som finansierade, via statsbidrag. I dag är den siffran nere på var tredje. Kommunerna tvingas bära en allt större del av kostnaden för välfärden själva.

Trots dessa förutsättningar, trots att vi har en högerregering som väljer att lägga över hälften av statens reformutrymme på skattesänkningar och dessutom väljer att med nästan kirurgisk precision rikta dessa skattesänkningar till de allra rikaste, lägger vi fram en budget där vi konsekvent sätter välfärden först. Det är en budget som riktar in sig på att förbättra livsvillkoren och utjämna skillnaderna i livschanser för barn och unga. Det är en budget som innebär att vi fortsätter att ta tillbaka kontrollen över välfärden. Och det är en budget som innebär att vi tar vårt fulla ansvar för att minska utsläppen, skynda på klimatomställningen och rakryggat göra allt vi kan för att hantera det akuta klimatnödläge som vi befinner oss i.

Apropå att de borgerliga partierna och vi andra gör lite olika prioriteringar – ni kommer i dag att höra dem prata om vilka stora satsningar de gör på skolan, äldreomsorgen och socialtjänsten – ber jag alla i den här salen och alla åhörare att ta en titt på deras finansiering. De tömmer de centrala medelsreserverna på pengar, och det är ingen skattkista. Det är icke aktiverbara kostnader, uppbundna kostnader och sådant. De har ingen finansiering – ha med er det. Det är ett luftslott.

Jag skulle vilja fästa er uppmärksamhet på just den här sista saken. Moderaterna, vars hjärtan klappar så starkt för alla där ute som tjänar över 125 000 kronor i månaden men ändå inte riktigt känner sig motiverade att gå till jobbet, tycker samtidigt att undersköterskorna i hemtjänsten inte är värda arbetsskor. Vi pratar alltså om undersköterskor som i praktiken går flera mil på jobbet varje vecka, stressar upp- och nedför trappor och sliter på knän och hälsenor. Vi i den rödgröna majoriteten ser nu till att de och alla andra som jobbar inom äldreomsorgen varje år får ett ekonomiskt bidrag för att köpa rediga arbetsskor, något som medarbetarna och facket ropat efter i årtal. Men detta säger alltså Moderaterna och Kristdemokraterna nej till. Det är fullständigt obegripligt.

Det är klart att personalen inom äldreomsorgen ska ha rätt till arbetsskor, att välfärden ska sättas före skattesänkningar för de allra rikaste och att klimathotet ska tas på största möjliga allvar. Just därför yrkar jag bifall till den rödgröna majoritetens förslag till budget för Stockholms stad.

Anförande nr 22

G a b r i e l K r o o n (SD): Stockholms kommunfullmäktige och du själv som fastighetsborgarråd har direkt rådighet över våra bostadsbolag, där vi har över 50 000 lägenheter. I dag tas, skulle jag vilja påstå, en överhyra ut av hyresgästerna hos dessa bostadsbolag. En del av hyran ska täcka underhåll och renoveringar för framtiden, men en del av hyran går direkt till kommunkassan och direkt till nyproduktion och nyinvesteringar.

Vore det inte rätt och rimligt, om man vill hjälpa människor med sämre inkomster, att se till att hålla hyran på en miniminivå och inte chockhöja den, ta ut överhyra och låta befintliga hyresgäster finansiera Vänsterpartiets ideologiska satsningar och nyproduktion i vårt bestånd? Borde vi inte i stället satsa på att hålla en så låg hyra som möjligt och se till att vi bara tar ut den hyra som behövs för att säkerställa en god fastighetskvalitet och framtida renoveringar?

Anförande nr 23

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack så mycket för frågan! För det första har vi, som en sakupplysning, över 70 000 lägenheter i våra bostadsbolag. När det gäller avkastningskraven har de i princip aldrig varit så låga som i dag. Jag antar att det är dem du syftar på.

Jag hoppas också att du kan läsa på lite kring allbolagen och skrivningar om uttagsbegränsningar. Överhyra finns inte. Våra hyreshöjningar är smärtsamma för många hyresgäster i bostadsbolagen – det förstår jag fullt ut. Men fastighetsägarna hade velat ha mycket högre hyra. Våra bostadsbolag tar ansvar i tider när det är tufft.

När det gäller nyproduktionen bidrar den med nya pengar in i bolagen. Den belastar inte hyresgästerna utan gynnar dem.

För att kunna vidta de här underhållsåtgärderna och sådana här icke lönsamma åtgärder, som handlar om att ta hand om fastigheterna utan att hyresgästerna behöver betala en enda spänn för det, måste man bokföringstekniskt ha ett resultat. Så ser det ut i bostadspolitiken. Vi kan diskutera när du har varit hemma och läst på.

Anförande nr 24

J o n a s N a d d e b o (C): Hej, Clara! Låt oss inte debattera vare sig skatten eller regeringen! Varje år föds det 115–230 barn som senare får diagnosen autism i vår stad. Vi hoppas verkligen att dessa barn inte bor i Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen, Skärholmen, Bromma eller Farsta. I dessa stadsdelar erbjuds nämligen inte den specifika insats som kallas mångsidiga intensiva beteendeinsatser för barn med autism i förskoleåldern. Denna insats efterfrågas verkligen av både autismcenter, Socialstyrelsen och ett flertal forskare. Vi i Centerpartiet lägger 5 miljoner mer än majoriteten på dessa kraftfulla insatser till barn och unga som har de här behoven. Vi tycker att det är viktigt att det råder likvärdighet över hela staden.

Vi har försökt fråga förskoleborgarrådet. Kan inte du, Clara, vara lite tydligare? Varför får inte alla som behöver den här insatsen just den insatsen?

Anförande nr 25

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag blev själv diagnostiserad med autism i vuxen ålder, så tydlighet och att rätt ska vara rätt är mitt forte, så att säga.

Jag vet inte om du blir nöjd med det här svaret, men när det gäller förskolan och anpassningar – jag bor själv i Farsta och har barn just i förskoleåldern – kan man generellt säga att det absolut viktigaste är att pedagogerna, både förskollärare och specialpedagoger, har det utrymme de behöver för att göra korrekta bedömningar och anpassningar för barnet i den vardagliga situationen. Det kan handla om att ha undervisning i mindre grupper, tydlig struktur och stöttning i socialt samspel. Det finns många olika metoder som personalgrupperna måste få förutsättningar att använda.

Jag har stort förtroende för min dotters pedagoger och alla andra pedagoger som jobbar i förskolan. Det är därför våra välfärdsverksamheter får behålla kompensationen för pensionschocken förra året och vi dessutom höjer schablonerna – just för att skapa till exempel detta utrymme i förskolan, över 200 miljoner kronor mer med den här budgeten, för att varje barn ska bli sett och få rätt insatser.

Anförande nr 26

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! När skolresultaten presenterades i höstas visade det sig att det har blivit mer likt mellan könen. Men betygen för både flickor och pojkar hade gått ned, och för flickorna hade resultaten minskat mer än för pojkarna. Att flickors skolresultat i de utsatta områdena viker nedåt är en extra riskfaktor att ta på allvar nu när vi ser att flickor verkar löpa hög risk att bli indragna i kriminalitet. Det är bara 52 procent av tjejerna i årskurs 8 som upplever studiero. De som känner sig absolut mest otrygga i skolan är flickor som går yrkesgymnasium och introduktionsprogram.

Jag undrar därför: Vänsterpartiet utger sig för att vara ett feministiskt parti, men hur kommer det sig att ni inte i vare sig denna eller tidigare budgetar har drivit några initiativ för att vända denna bekymmersamma utveckling?

Anförande nr 27

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vänsterpartiet är ett feministiskt parti och ett parti som alltid kommer att sätta välfärden först. När det gäller att adressera flickors och kvinnors problem, inte minst i skolan, handlar det återigen om att sätta skolan framför skattesänkningar.

Den här budgeten är, vilket jag kommer att återkomma till hela tiden, till skillnad från era budgetar fullt finansierad. Vi låter våra välfärdsverksamheter behålla den extraordinära kompensation de fick förra året för de extraordinära pensionskostnaderna. Vi höjer schablonerna, och vi ser också till att göra riktade insatser mot de skolor som har det allra tuffast – de som kämpar med tomma lokaler på grund av minskade elevantal. Detta om något kommer att skapa utrymme på våra skolor att jobba med varje enskild individ, med machokultur och med att stötta elever som halkar efter.

Oppositionsbudgetarna är luftslott. Ni plockar nästan en halv miljard ur CM. Det är ett stort hål i er budget, Jan, och det kan du inte komma ifrån.

Anförande nr 28

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det är faktiskt lite svårt att ha ett replikskifte med dig, Clara. Vi är så olika, och vi vill så olika. Vi har så olika föreställningar om vad rättvisa är att jag knappt tror att vi kan enas om vad begreppet egentligen betyder.

Det finns ett område där jag faktiskt inte förstår dig, inte ens med din egen logik: skatten. Det framgår med all önskvärd tydlighet att du är upprörd över regeringens skattesänkningar. Du hävdar att skattesänkningar gynnar de rika och att de är orättvisa. Det är enligt dig ett av skälen till att ni nu höjer skatten. Någon av er kallar det till och med skatteväxling. När regeringen sänker skatten måste ni höja skatten.

Hur är detta rättvist? Hur är det rättvist att en barnfamilj med era två skattehöjningar får 4 000 kronor i höjd skatt, bara för att ni är arga på regeringen? Ni säger att ni står på de svagas sida. Hur är det att stå på de svaga sida att höja kommunalskatten? Det är den skatt som med kirurgisk precision slår mot dem som har allra minst – den ensamstående mamman, som redan i dag oroar sig över hur hon ska ha råd med vinterskor till barnen. Ni höjer just hennes skatt, i rättvisans namn. Hur är detta rättvisa?

Anförande nr 29

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Om du har svårt med begreppet rättvisa och definitionen av det föreslår jag en ordbok. När det gäller fördelningspolitiska effekter av regeringens skattesänkningar föreslår jag Google. Det finns väldigt intressanta staplar som visar vart skattesänkningarna riktas.

Vi kan ta den skattehöjning på 24 öre som vi nu diskuterar och titta på ett hushåll i Stockholm som tjänar 600 000 om året. Säg att de är barnskötare eller undersköterskor och så vidare. Då motsvarar skattehöjningen 70 kronor i månaden. Det kan vara väldigt tufft för många med 70 kronor i månaden – det köper jag fullständigt. Men något som också kan vara tufft för många är färre kollegor för den som jobbar i äldreomsorgen, sämre stöd till barn med NPF i förskolan för att den tvingas skära eller när man som ni lägger ned alla stadens bibliotek och 46 parklekar för att man måste tokskära på kulturen. Det är också jobbigt för den där barnfamiljen.

Jag hade jättegärna sluppit höja skatten, men regeringen hade kunnat höja de generella statsbidragen. Då hade vi inte behövt bära hela ansvaret för finansieringen av välfärden själva.

Anförande nr 30

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag hade också tänkt fråga om skatten i min replik, men jag vill stanna vid äldreomsorgen. Äldreomsorg och hemtjänst är bland det absolut mest intima man kan ge en person och en äldre. Vi är i ett läge där vi har en stadsdel där hemtjänsten går med underskott. Jag trodde på riktigt att detta år skulle bli det år

då ni gör en stor satsning på äldreomsorgen och det blir de äldres tur att bli sedda av det här styret. Men ni har lyckats göra nästan historiskt låga uppräknings av hemtjänstpengen.

Äldre har fått stå tillbaka på ett notoriskt sätt när ni har prioriterat – och så satsar ni på arbetskor. Det kan vara en lovvärd satsning, kanske i synnerhet med tanke på hur snabbt personalen inom äldreomsorgen kommer att behöva springa för att klara av de tuffa kraven och de låga ekonomiska ersättningar som ni ger hemtjänsten.

Anförande nr 31

Borgarrådet Lindblom (V): Jag kommer alltid att stå upp för rätten till heltid inom hemtjänsten. Det handlar inte bara om personalens arbetsvillkor och ekonomi, utan det handlar också om att äldre ska få möta samma ansikte varje dag – att det inte ska komma nya personer hela tiden. Då behöver du ha en grupp fast anställda, och du behöver ha rätt till heltid.

Sedan återkommer vi till den här frågan. Våra välfärdsverksamheter får behålla den kompensation de fick förra året för de extraordinära pensionskostnaderna, och de kostnaderna har sjunkit kraftigt. De pengarna får de ändå behålla. Vi höjer dessutom alla schabloner med minst 1 procent, trots att Sveriges Kommuner och Regioner räknar med att nivån för pris- och lönekompensation egentligen är noll. Men vi höjer, och vi skapar ökat ekonomiskt utrymme för hela välfärden.

Sedan Nike, helt ärligt: Du plockar över 1 miljard från centrala medelsreserven. Du och dina kompisar kan säga vad ni vill under de här två dagarna, men 1 miljard är det hål ni har i er budget. Så det är fina ord, förutom att du inte vill prioritera arbetskor och vill skära ned på biståndsbedömningen, men du har inte pengar, Nike. Jag är hemskt ledsen.

Anförande nr 32

Gabriel Kroon (SD): Nu är det dags att bestämma pengafördelningen för det tredje verksamhetsåret av fyra före nästa val. Vänstermajoriteten har nu styrt i två år och satt sin prägel på stockholmarnas vardag.

Låt mig gå igenom verkligheten 2024 för stockholmaren Anders, 55 år, som bor i Skarpnäck. Skogsdungen och promenadfältet där han rastar sin hund har förtätats av ett höghus. Hans barnbarns soliga förskolegård skuggas nu av ett annat höghus.

Tomträttsavgälderna kommer att höjas. Vatten- och värmekostnaderna har höjts tre år i rad på grund av dåliga prioriteringar hos vattenbolagen. Sammantaget ökar boendekostnaderna med flera tusen kronor. Skatten har höjts för andra året i rad, och därtill har socialdemokratiska regionkollegor också höjt skatten, vilket innebär en trippelsmocka. Parkeringsplatser försvinner när allt fler flyttar in i området, och numera tar det över en timme att hitta en parkeringsplats när Anders kommer hem på eftermiddagen.

Nya konstverk har placerats ut på Anders bekostnad – en stor, brun betongklump står nu intill det nybyggda höghuset. Anders trodde först att det var byggskräp. Men när han sedan såg Torun Boucher stå där och inviga konstverket och hålla ett vackert tal om livets mångfald och alla möjligheter med detta förstod han: Nu är det kört. Han har fått vara med och betala konstverket via skatten, men han har inte fått vara med och tycka till eller bestämma någonting om detta. Anders förstår ju ingenting om konst, så varför ska han bli tillfrågad över huvud taget? Nej, låt oss lyssna på kulturexperterna!

Skulle detta inte vara nog är skjutningar i det lokala centrumet numera vardag. Narkotikalangning förekommer i trappuppgångar, och det sker hela tiden att tolvåringar blir rånade på sina jackor.

Jaha, tänker Anders, det är väl så staden har blivit. Men borgarrådet Ojanne har åtminstone fixat tre nya fältassistenter.

Tyvärr är oppositionen inte mycket bättre. Flera sänker skatten, men riktiga satsningar på välfärden saknas även därifrån.

Något som är väldigt oroande är att det från vissa partier hörs en väldigt kraftig, radikal ton av vänsterpolitik. Samtliga förskolor ska numera vara hbtqi-certifierade, och man ska även ha en särskild förskola med hbtqi-prägel. Detta betyder att företrädare från den vänsterpolitiska organisationen ska komma och utbilda förskolepersonalen om homo-, bi-, trans-, och queerfrågor med mera, vilket ska ligga till grund för deras behandling av tvååringar.

För oss är budskapet enkelt: Låt barn leka, upptäcka och lära sig att bemöta andra med vänlighet och respekt, men sluta könsförvirra små barn!

Det går att göra mer med mindre. En effektiv kommun kräver inte ständiga skattehöjningar, som Socialdemokraterna verkar tro, och inte heller ständigt nya statsbidrag, som Socialdemokraterna förväntar sig. Ett steg på vägen är att se över och skrota dyra exploateringsprojekt och ineffektiva investeringar i cykelvägar som används av få. Sluta höja tomträttsavgifterna, och höj inte hyrorna i våra hyresrätter mer än det minimum som krävs för att säkerställa en god boendekvalitet. Nybyggen ska finansiera sig själva. De ska inte finansieras av fattigpensionärer som får höjd hyra tack vare Vänsterpartiet.

Och sluta bygga bort parkeringsplatser! Vi måste bygga nya p-hus och se till att effektivisera de platser vi har, till exempel genom snedställda parkeringar i innerstaden.

Satsa på förskolorna! Det är där utvecklingen börjar, och det är också där dåliga, kriminella beteenden kan motverkas tidigt.

Och satsa på äldreomsorgen, så att våra äldre möts av personal med goda svenskkunskaper. Det förtjänar de.

Öka antalet ordningsvakter, och gör allt som kan göras från kommunalt håll för att bistå så att Stockholm får fler poliser. Vi kan inte bara skylla på regeringen och säga

att detta inte är vårt ansvar. Tryggheten är allas vårt ansvar, och vi måste vara beredda att finansiera den.

Och framför allt: Sätt in politiker som tar ansvar! Med detta sagt vill jag säga slut och hej då – Karin Wanngård borde avgå. Bifall till Sverigedemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 33

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! I Sverigedemokraternas budget går det att läsa att ni vill ha en likvärdig förskola över staden och att inget barn ska ärva sina föräldrars utanförskap. Det låter ju bra. Förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag, och skollagen är tydlig med att det inte ska spela någon roll vilket språk ett barn talar i hemmet, hur länge barnets föräldrar har gått i skola eller vilken socioekonomisk kontext barnet lever i. Alla barn har rätt till samma utveckling och lärande.

Samtidigt stryker Sverigedemokraterna satsningar på en stärkt kompensatorisk förskola, och ni tar också bort det socioekonomiska tillägget. Så vad är egentligen Sverigedemokraternas lösning? Hur tänker ni säkerställa att staden lever upp till det kompensatoriska uppdraget? Hur ska ni se till att utanförskapet inte går i arv?

Anförande nr 34

G a b r i e l K r o o n (SD): Till att börja med lägger vi över 40 miljoner mer på förskolan jämfört med majoriteten och även Centerpartiet. Vi satsar på förskolan. Vi vill framför allt ha mer personal i förskolan, för det är där uppdraget börjar. Det handlar inte om fler hbtqi-certifieringar eller någon annan hittepå-certifiering, utan det handlar om att vi har personal som är utbildad och kvalificerad, pratar bra svenska och kan ge barnen den uppmärksamhet och den hjälp de behöver. Särskilt de barn som inte har svenska som modersmål är verkligen i behov av detta.

Tyvärr verkar Sverigedemokraterna vara det enda parti som på riktigt satsar på förskolan, och det är jag stolt över.

Anförande nr 35

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är ingen nyhet att det råder en akut brist på hyresrätter med överkomliga hyror i den här staden. Det är därför vi måste både bygga och pressa hyrorna. Men i det äldre beståndet, till exempel hyresrätterna hos oss i Hökarängen, ligger hyrorna på mer hanterbara nivåer. Det är äldre hyresrätter med hyror som en undersköterska, student, butiksanställd, nyseparerad förälder eller nytutexaminerad polis har råd att betala.

Men det är dessa äldre hyresrätter ni nu vill ombilda så att hyresrätterna med överkomliga hyror blir ännu färre än i dag. Börja inte prata om annat nu, Gabriel, utan håll dig gärna till min konkreta fråga. Vi stoppade ombildningarna. Ni vill sätta igång dem igen. Hur skulle ombildningar av gamla, billiga lägenheter kunna hjälpa vanligt folk att lättare hitta en äldre hyresrätt med överkomlig hyra i Stockholm?

Anförande nr 36

G a b r i e l K r o o n (SD): Med din politik kommer de inte att vara billigare länge till. Du har renoveringar. Ni höjer hyrorna kraftigt, och ni använder hyrorna för att finansiera nyproduktion. Hyresgästerna borde alltså vara väldigt rädda med tanke på din politik.

Jag tycker att bostadsrätten är en väldigt bra form. Jag tycker att det är jättebra om det finns möjlighet för boende att ta ett större egenansvar för sina hem och ombilda sina hyresrätter. Har man bott i en sådan här hyresrätt så pass länge som de flesta faktiskt har är den en del av ens liv – den är en del av ens egendom. Då tycker jag att det är väldigt rätt och riktigt att i de fall där det finns intresse och möjlighet möjliggöra en ombildning. Det innebär om inte annat pengar in i kommunkassan, som skulle kunna användas för nyinvesteringar och produktion av nya hyresrättsfastigheter, till exempel.

Anförande nr 37

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Ni sparar in extremt mycket på kultur och jobbinsatser, Gabriel Kroon. Det är väl en del i kulturkriget att vilja stoppa kultur som ni ogillar, lägga ned kulturskolor och inte ge jobbinsatser för dem som ni tycker är invandrare. Men detta kommer att slå tillbaka.

Det är inte bara kulturarbetare som gillar en levande stad, och det är inte bara människor i utsatta områden som behöver stöd vid arbetslöshet. Mest förvånande, Gabriel Kroon, är ändå att du låtsas att ni har minst lika mycket pengar till det förebyggande arbetet som vi har. Du satt ju i den statliga Utjämningskommittén och drev på för att 1 miljard ska tas bort från socialtjänsten i Stockholm. Varför lägger du då inte fram det budgetförslag som du i grund och botten tror på? Blir Stockholm tryggare med mindre förebyggande arbete?

Anförande nr 38

G a b r i e l K r o o n (SD): Socialdemokraterna skrev på förslaget och stod bakom det, precis som alla andra partier i kommittén, så det som du tar upp är bara nonsens. Det vi förhåller oss till är den lagstiftning som råder i dag. Detta måste vara spelrummet, inte framtida möjligheter om ett ja eller nej.

Om man kollar på våra siffror ser man att vi satsar mer än ni, Karin Wanngård. Vi har föreslagit direkta kostnadssatsningar på fler ordningsvakter, men vi har även föreslagit andra satsningar som inte behöver kosta pengar, till exempel företräde för poliser i den kommunala bostadskön. Men alltid när vi har lagt fram sådana kortsiktigt möjliggörande och brottsförebyggande satsningar har ni sagt nej. Ni har i stället pratat om övergripande fluff, eller så har ni skyllt på regeringen och sagt att det behövs fler Sis-platser.

Låt mig säga en sak till dig, Karin Wanngård: Vi diskuterar Stockholms stads verksamhet nu. Vi diskuterar vad vi utifrån våra förutsättningar faktiskt kan göra nästa verksamhetsår. Låt oss ta den debatten seriöst och inte skylla ifrån oss.

Anförande nr 39

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Vi liberaler var väldigt kritiska när det rödgröna styret i sin första budget helt strök arbetet mot antisemitism. Det har man rättat till sedan dess.

Det kan inte råda någon tvekan om att den judiska minoriteten i Stockholm och Sverige är mer hotad än på länge och att antisemitismen är skrämmande utbredd i det svenska samhället. Likväl skriver Sverigedemokraterna inte en rad om firandet av judiskt liv, som fyller 250 år nästa år. Dessutom, Gabriel, har ni valt att just i år göra tvärtom och helt stryka arbetet mot antisemitism och själva ordet antisemitism i er budget. Vi har sökt. Ni hade med det förra året. Varför är det helt struket just i år?

Anförande nr 40

Gabriel Kroon (SD): Det är många ord som saknas i vår budget. Det innebär inte att vi är mot det ordet, Jan Jönsson, det måste du väl själv någonstans förstå. Jag tror att du förstår det, men du vill kanske skapa en fördummande debatt om detta. Låt mig då göra dig lugn och trygg: Självfallet ska vi arbeta mot antisemitism. Vi ska arbeta mot xenofobi, vi ska arbeta mot svenskfientlighet och vi ska arbeta mot alla typer av förtryck mot folkgrupper – självklart! Men det innebär inte att vi måste skriva ut varje ord i vår budget.

Vi har en svensk lagstiftning att förhålla oss till. Vi har ett aktivt arbete i våra skolor och förskolor. Vi sverigedemokrater säger alltid att vi ska hjälpa och stödja barn, unga och vuxna i att behandla andra med respekt och värdighet och ge ett gott bemötande. Det innebär inte att vi måste skriva in vartenda ord i vår budget.

Anförande nr 41

Borgarrådet Lindhagen (MP): Ni i Sverigedemokraterna är väldigt tydliga i er budget: inga naturreservat i Stockholm och ingen skyddad natur. Ålstensskogen i Bromma, Majrosskogen i Farsta, Kyrkhamn i Hässelby och Bagarmossensskogen i Skarpnäck är bara några exempel på totalt 16 platser där Sverigedemokraterna säger nej till skyddad natur.

Däremot finns det något annat som alltid lyser grönt i Sverigedemokraternas Stockholm: radioaktivt kärnavfall. Det låter som ett dåligt skämt, men det är det tyvärr inte eftersom ni vill ha kärnkraftverk mitt inne i Stockholm.

Stockholm har en underbar natur som ger viktiga ekosystemtjänster till staden och som uppskattas otroligt mycket av stockholmarna. Varför vägrar ni skydda stockholmarnas fantastiska natur?

Anförande nr 42

Gabriel Kroon (SD): Du kan gå tillbaka till stadsbyggnadsnämndens handlingar, Åsa Lindhagen, och titta på alla exploateringsförslag som dina partikollegor har röstat för. De har röstat för att många områden som tidigare haft ett

högt naturvärde ska bebyggas med höghus, och det har vi varit emot. Som Jan Valeskog brukar påpeka är vi emot sådant.

Det som skiljer mig och dig åt är att jag inte står för symbolpolitik. Vi behöver inte inrätta naturreservat om vi gemensamt i denna sal beslutar att vi inte ska exploatera eller röra områdena, men ni verkar inte kunna hålla fingrarna borta eller åtminstone få era samarbetspartier att hålla fingrarna borta från att bygga hus i grönområden.

Jag tycker att det är beklagligt att du stöttar ett styre som gång på gång förstör våra grönområden, vilket ni sedan vill kompensera med ett fåtal naturreservat. Jag tycker att det är dåligt förhandlat av dig. Jag hoppas att du trycker på Socialdemokraterna hårdare och får Valeskog att exploatera och förstöra färre grönområden framöver.

Anförande nr 43

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! ”På detta sätt gick det till, att hon första gången fick syn på sagan. Och i samma ögonblick hon såg den, började marken gunga under henne. Hela långa Malmskillnadsgatan från Hamngatsbacken ända upp till brandstationen hävde sig mot himlen och sjönk ner igen, hävde sig och sjönk. Hon måste stå stilla en god stund, tills gatan hade kommit till ro, och hon såg förvånad på förbigående, som gick lugna och inte märkte vilket under som hade skett.”

Detta citat är hämtat ur Selma Lagerlöfs *En saga om en saga och andra sagor* från 1908 och sitter på en av stadens litterära skyltar vid Malmskillnadsgatan 23. Här beskriver Selma – en av Sveriges främsta liberaler genom tiderna – det ögonblick då hon som ung lärarstudent i Stockholm fick idén till boken *Gösta Berlings saga*.

Det skulle dock lika väl ha kunna handla om ett barn som upptäcker läslusten för första gången, för det skrivna ordet kan ha en sådan kraft att marken gungar under fötterna. Det är därför vi liberaler sätter skolan först och satsar på böcker och bibliotek, för de som äger det skrivna ordet äger också tillgång till information för att kunna fatta självständiga beslut, får förutsättningar att själva påverka vårt samhälle och kan gå precis hur långt som helst och nå sina drömmar. Den som äger det skrivna ordet äger sin egen frihet.

Därför vill vi liberaler se fler speciallärare och särskilda undervisningsgrupper, så att alla barn får känna marken gunga av en idé som kanske kan rädda världen. Det är därför vi är angelägna om att barn som mår dåligt får stöd av elevhälsan och de skolsociala teamen så att de kan fortsätta att komma till skolan varje dag. Det är därför vi liberaler så ihärdigt tjarar om att också socialtjänsten ska prioritera skolframgång för de barn som staden blivit förälder till genom att placera dem utanför deras eget hem. Kunskap och skolframgång är den viktigaste skyddsfaktorn och det som bygger grunden för självständighet och frihet.

Av samma skäl oroas vi av Socialdemokraternas och den rödgröna majoritetens passivitet nu när skolresultaten stagnerar och sjunker i våra utsatta områden. Vi ser en avsaknad av initiativ för att komma till rätta med att mer än hälften av eleverna i högstadiet inte får studiero nog att kunna få några läsoplevelser. Vi ser en frånvaro

av politiskt tryck när vi återigen får rapporter från skolorna om att socialtjänstens återkoppling vid orosanmälningar uteblir, och vi ser hur stöd och insatser för personer med funktionsnedsättning i socialpsykiatri och i ledsagningen återigen får anmärkningsvärt låga påslag. På sammanträde efter sammanträde blir passiviteten påtaglig när de fylls med kreativa oppositionsinitiativ samtidigt som de rödgröna reformförslagen uteblir.

På en litterär skylt nere i Stadshusparken står det: Tornet suckade så att de flagande guld kronorna skallrade i hans topp. Och genom tårarna såg han sin spegelbild i Riddarfjärden: ett gammalt övergivet torn, en sorglig men idyllisk bild i det spegelblanka vattnet. En skärgårdsbåt passerade och Stadshustornet blev till ett rött flimmer i bogsvallet.

Är det månne det rödgröna styrets passivitet som vårt stolta stadshustorn begråter? Citatet är hämtat ur barnboken *Den sanna historien om tornen som slog världen med häpnad* från 1990 av Håkan Jaensson, Arne Norlin och Gunna Grähs. Vi liberaler överger varken vårt ton eller vår stad i något rött flimmer. Vi vill se Stockholm och stockholmarna slå världen med häpnad, helt i Selma Lagerlöfs anda. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till budget för 2025.

Anförande nr 44

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Jan Jönsson, för de fina citaten! Selma är värd att uppmärksammas och uppskattas för sitt stora arbete.

När jag läser ditt budgetförslag kan jag konstatera att våra förslag ligger relativt nära varandra. För stadsdelsbudgetarna skiljer det 0,03 procent och för utbildningsnämnden 0,2 procent. Detta är värt att ha i åtanke när man hör borgarrådet Jönssons ibland höga tonläge.

Problemet är finansieringen – hur ni finansierar er budget – och det har tagits upp tidigare. Den stora besparing som ni gör, apropå att marken gungar, gör ni på trafiknämnden. Trafikkontoret har, precis som andra verksamheter, drabbats av hög inflation. Varför försämrar ni för trafiknämnden?

Anförande nr 45

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Vi ställde lite frågor om denna budgetpost. Som vi tolkar det handlar det mycket om dåligt genomförda upphandlingar, och det är inte något som vi känner att vi vill ta ansvar för i vår budget.

Vad gäller skillnaderna mellan våra budgetar är de kanske små i procent. I det stora hela tror jag att det blir så för alla, men vi lägger trots allt 50 miljoner kronor mer på elevhälsan och 50 miljoner kronor mer på skyddsfonden för placerade barn. Vi lägger också, tror jag, 25 miljoner på dedikerade socialsekreterare som ska jobba med skolan och förskolan eftersom den nya socialtjänstlagen kommer att höja ambitionerna där. Så nog skulle vår budget göra skillnad ute i verkligheten.

Anförande nr 46

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej, Jan! Jag ser i er budget att ni vill satsa pengar på bland annat framtagande av olika planer för att motverka strukturell hemlöshet. Det är en extremt viktig fråga; vanliga människor måste ha råd att bo. Samtidigt skriver ni att ni vill tillåta ombildningar av hyresrätter, eller friköp som ni kallar det.

Personligen tycker jag att det är märkligt att man å ena sidan ser att vi har omfattande problem med strukturell hemlöshet och att man å andra sidan är beredd att göra sig av med ännu fler billiga hyresrätter i Stockholm. Just ombildningarna, där tiotusentals lägenheter har gått från hyresrätt till bostadsrätt, har förändrat bostadsmarknaden i Stockholm. Trösklarna in är oerhört mycket högre.

Min fråga till dig är: Ser du inte risker med detta? Ser du inte risker med att tillåta ombildningar igen och på vis få ännu färre hyresrätter med överkomliga hyror? Och snälla, prata inte om att bostadsrätter skapar kämparanda, gemenskap och så vidare – det är strukturell hemlöshet vi pratar om här.

Anförande nr 47

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Vad roligt att du har uppmärksammat detta förslag, Clara. Det är klart att vi inte tänker oss några enorma ombildningar, men i vissa områden kan det vara angeläget för att få en mer blandad befolkning. Dina kamrater på er sida kan ju till och med tänka sig att flytta på olika elever för att skapa mer blandade skolor, men vi tänker att man kan göra detta genom bostadspolitiken.

Det som är nytt i den plan som du uppmärksammar är att vi tänker oss ett samlat grepp från både socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och även stadsdelsnämnderna för att få in det sociala perspektivet i vår exploaterings- och stadsbyggnadspolitik. Det får vi tyvärr inte så ofta i politiken, men det tror vi kan ha stor effekt för att råda bot på strukturell hemlöshet.

Anförande nr 48

G a b r i e l K r o o n (SD): I Liberalernas budgetförslag, Jan, föreslår ni en ny förskola med inriktning mot homo-, bi-, trans- och queerverksamhet med mera. Jag har en fråga till dig när det kommer till de små barnen – de pojkar och flickor som ska gå på denna förskola. Min fråga är ganska enkel, och den är av principiell karaktär: Ska tilltalsordet på denna förskola, när små pojkar och flickor tilltalas, i regel vara hen?

Anförande nr 49

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag tackar så mycket för denna fråga. Det handlar om förskolan Egalia, som lades ned, förvånansvärt nog av ett vänsterpartistiskt förskoleborgarråd, vilket man kanske inte riktigt hade förväntat sig.

I mångt och mycket handlar detta om barn som har föräldrar som kanske är två pappor eller två mammor. Sedan innebär inte det att barnen med automatik blir hbtq-personer själva. Vissa blir det, men de flesta blir det förmodligen inte. Man får väl göra som på

alla andra förskolor och fråga vilket pronomen som ska gälla. Vanligtvis frågar man föräldrarna, och sedan är det detta som gäller.

Anförande nr 50

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): I vår nya rödgröna budget för 2025 växlar vi upp miljö- och klimatarbetet ytterligare. Vi satsar på hållbara inköp, mer återbruk, cirkulär byggsektor, minskad plastanvändning, arbete mot miljöbrott och stöd till stadsdelar över hela staden i arbetet med att genomföra miljöprogrammet.

Dessa satsningar slänger ni i Liberalerna rakt ned i papperskorgen. Man kan kalla det Pourmokhtari-metoden – man tar bort styrmedel efter styrmedel men ersätter dem inte med något annat. Riksnivån är nog bortom allt hopp denna mandatperiod, men jag tror och hoppas att Liberalerna i Stockholm vill ta klimatet på allvar. Vilka är era lösningar för att få ned utsläppen?

Anförande nr 51

Borgarrådet **J ö n s s o n** (L): Jag tror att jag i den förra budgetdebatten kallade det för duttmiljoner, det vill säga att det blir många olika små projekt men att de var och en för sig inte gör särskilt stor skillnad.

Som du kanske noterar, Åsa, har vi i år inte gjort någon direkt neddragning på miljö- och hälsoskyddsnämnden, utan där har vi i stället valt att omvandla duttmiljonerna till exempelvis mer pengar till biologisk mångfald. Vi har även lagt ut en del på stadsdelsnämnderna för att de ska kunna jobba med det. Vi välkomnar också till exempel miljözoner och stadsgator där man inte har trafik därför att vi ser att trafiken behöver ge plats åt människor och liv och rörelse. Vi behöver också förbereda vår stad för ett annat klimat.

Anförande nr 52

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! På förra budgetfullmäktigemötet stod jag här och sa, trots min obotliga optimism, att framtiden såg mörk ut. Jag är ledsen att behöva säga det, men sedan dess har det inte ljusnat. Krigen i vår närhet fortsätter att skörda liv, och skjutningarna och gängens härjande fortsätter att sätta skräck i många delar av vår stad. Nu börjar vi även se att skolresultaten viker.

Med en nygammal ledning i landet i väster riskerar vi att gå en alltmer orolig tid till mötes. Behovet av framtidstro och visioner är större än någonsin. Vi har ett stort ansvar i denna församling att visa att en annan framtid är möjlig. När krigshetsarna och olyckskorparna skriker som högst behöver vi kommunpolitiker visa handlingskraft och inte lockas med i detta race to the bottom.

Vi i Centerpartiet vill med vår budget visa på vår vision för framtidens Stockholm – ett grönt och tryggt Stockholm där alla får utvecklas till sitt bästa jag. Låt oss börja med gängkriminaliteten och tryggheten. För Centerpartiet är skolan den viktigaste förebyggande faktorn. För oss är det självklart att vi behöver en skola både för dem

som sitter längst bak i klassrummet och för dem som sitter längst fram. Därför är jag väldigt glad att vi är det parti som satsar mest på skolan men som också har de reformer som ska hjälpa varenda unge att lyckas.

Näst efter skolan kommer civilsamhället och idrotten i det förebyggande trygghetsarbetet. Att tidigt få engagera sig i en favoritidrott via sin idrottsförening är en bra vaccination för att inte längre fram hamna i gängledarnas klor. Här behöver vi öka ambitionerna. Det går inte att som majoriteten gör systematiskt nedprioritera idrotten. Vi fortsätter att investera i fler idrottsanläggningar medan majoriteten väljer att minska idrottsinvesteringarna med 1,3 miljarder.

Om vi bygga framtidens stad måste vi också lyfta upp frågan om Stockholms icke-fungerande bostadsmarknad. Det är faktiskt ingen naturlag att vi ska ha en så dåligt fungerande bostadsmarknad. Den totala byggkris som just nu råder kommer att påverka Stockholms tillväxt och välfärd långsiktigt. Vi har föreslagit att man ska skrota bostadskön och fördela bostäder efter behov och på sätt röra oss bort från svarthandel med kontrakt och osäkra andrahands- och tredjehandsuthyrningar.

Om vi vill bryta segregationen behöver vi bygga blandat på riktigt. Vi har föreslagit Helsingforsmodellen, där man på kvartersnivå blandar upplåtelseformer. Med fri hyressättning i nyproduktion för dem som avsätter 30 procent till behovsprövade lägenheter kommer det att byggas hyresrätter som aldrig skulle byggas i dag. Fler stockholmare skulle få ett eget, tryggt hem samtidigt som vi får en mer integrerad stad.

Vi i Centerpartiet fortsätter givetvis också vår ytterstadssatsning på 10 miljarder över en mandatperiod. Alla stadsdelar förtjänar en bra stadsmiljö och goda sociala villkor. Vi har tröttnat lite på majoritetens ensidiga fokus på Järva när alla ytterstadsdelar faktiskt behöver insatser. I Skärholmen larmar socialsekreterarna om att de tvingas avbryta sociala insatser för att spara pengar, och flera har sagt upp sig för att de inte kan göra sitt jobb.

När skjutningar och grovt våld blivit en del av vardagen måste vi göra mer. Centerpartiet satsar på tidiga och kraftfulla insatser som sedan kan trappas ned om de inte behövs, i stället för att, som i dag, sätta in de kraftfulla och dyra insatserna för sent. Vi måste satsa på fler fältassistenter och socialsekreterare. Trenden måste brytas och tryggheten återskapas för att hela Stockholm ska gå en positiv framtid till mötes.

Ordförande! För några veckor sedan såg vi klimatförändringar på nära håll i Valencia, en katastrof som skördade många hundra människoliv. Låt detta bli en påminnelse om att klimatet kräver politisk handlingskraft, inte mer symbolpolitik. Alla goda krafter behövs för att vi ska hinna ställa om staden. Näringslivet och alla stockholmare måste dra åt samma håll.

Vi i Centerpartiet höjer ambitionerna. Vi dubblar satsningarna på laddinfrastruktur för att ställa om trafiken, vi ökar resurserna till klimatanpassningen och vi tredubblar solenergiproduktionen. Nu är det tid för handlingskraft, och vi centerpartister har en tydlig och klar vision för hur vi vill utveckla framtidens Stockholm.

Bifall till Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 53

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Först och främst, Jonas, vill jag bara tacka för att ni inser att förra året skattehöjning faktiskt behövdes, då ni ju har räknat in den i budgeten, och för att vi är överens om att regeringen sviker välfärden och att detta får konsekvenser för budgeten.

Sedan kom du tillbaka till bostadsmarknaden. Det är helt riktigt att vi har en lång bostadskö, men jag tror absolut inte att lösningen på det är att avskaffa bostadskön och att bakvägen införa social housing, marknadshyror och utförsäljningar. Jag hoppas att du har följt upp Helsingforsmodellen, för där har de aldrig haft så många hemlösa som i dag.

Hur får vi en bättre bostadsmarknad genom att avskaffa Bostadsförmedlingen?

Anförande nr 54

J o n a s N a d d e b o (C): Jag försöker inte införa social housing, Karin Wanngård, vare sig bakvägen eller ”framvägen”, utan det jag säger är att allmännyttans alla 72 000 lägenheter borde fördelas efter behov.

Det är konstigt att Socialdemokraterna håller fast vid det system vi har i dag och att vi ska ha så en lång bostadskö som möjligt där man får köa en massa år och där man, efter att ha kommit in på marknaden, ska börja med de där bytena som gör hyresrätterna så svåra att komma åt.

Jag vill förändra detta. Jag vill se till att den ungdom som är 26 år och som bor hemma ska få möjlighet att starta sitt liv och skaffa sig en egen bostad. Jag vill se till att det byggs otroligt många fler hyresrätter i Stockholm, och det gör det om de nya hyresrätterna får fri hyressättning i 70 procent av beståndet medan 30 procent av beståndet fördelas efter behov. På så sätt kan allmännyttan fördela efter behov och de privata hyresvärdarna vara med och bidra till en bättre bostadsmarknad.

Anförande nr 55

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Hälften av utsläppen i Stockholm kommer från trafiken, och den rödgröna majoriteten har därför lagt fram en budget för att fortsätta arbetet med att göra det lättare att cykla, promenera och förflytta sig hållbart.

Ni i Centerpartiet säger att ni också satsar på gående och cyklister, men i er budget gör ni precis tvärtom. Ni kapar 110 miljoner kronor från stadens skötsel av gator och torg i trafiknämndens budget. Detta betyder sämre snöröjning, sämre städning och färre lagade potthål – precis det ni säger att ni vill motverka – liksom halare, smutsigare och gropigare gator.

Varför gör ni och flera andra partier i oppositionen denna chocksänkning av gatuskötseln, som gör det svårare att komma fram för äldre, personer med

funktionsnedsättning och alla stockholmare som vill ta cykeln till jobbet, skolan eller fotbollsträningen?

Anförande nr 56

J o n a s N a d d e b o (C): Men, Åsa! Du tar detta till en sådan otroligt låg nivå. När vi har frågat om de resurser som ni har ökat för avtalen har det varit väldigt tydligt att det handlar om att det har skrivits för dåliga avtal. Är det detta vi ska godkänna från politikens håll? Att trafiknämnden har skrivit så dåliga avtal att de måste ha extra pengar för att följa upp dem är inte rimligt.

Från politikens sida ska vi sätta hårt mot hårt. Vi ska se till att vi har de bästa upphandlingarna. Vi är den största staden i Sverige. Det är klart att vi ska kunna sluta bra avtal får att få ut mycket omhändertagande av vår trafik och så att vägarna lagas på det mest effektiva sättet.

Jag tycker att det blir en väldigt skev diskussion. Ni har avsatt pengar för att dåliga avtal har slutits. Det vi ska göra är att satsa mer resurser på att till exempel laga våra potthål så att cyklister inte behöver cykla ned i dem och nästan trilla omkull.

Anförande nr 57

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är förstås säkert mycket billigare att bryta mot ingångna avtal inom trafik, men det är en annan fråga.

Jag tänkte fråga dig, Jonas, om era fina skrivningar om att Stockholm ska vara en stad för alla människor i svåra situationer och att samhället ska finnas där och hjälpa i stunden men också hjälpa människor att komma vidare till en hållbar livssituation. Samtidigt tar ni bort den rödgröna majoritetens satsning på ett nytt lågtröskelboende för hemlösa.

När jag var ute på ett kvällspass med uppsökarteamet inom socialtjänsten träffade jag väldigt många stockholmare som har levt i hemlöshet under lång tid, på Centralstationen, i entréer till offentliga byggnader, under broar och på diverse akutboenden. För denna grupp är det ett stort steg att gå direkt från ett akutboende till en Bostad först-lägenhet. Det lågtröskelboende som vi vill starta bygger på metodik som har visat sig ha goda resultat i andra kommuner när det kommer just till att underlätta övergången till en egen bostad. Varför säger Centerpartiet nej till detta?

Anförande nr 58

J o n a s N a d d e b o (C): Det är väl egen regi som gäller i alla era egna satsningar, Clara. Vi har ett fantastiskt boende på Skarpnäcksgården, och där har vi från Centerpartiets sida varit väldigt tydliga med att de förtjänar bättre lokaler. När vi har ställt frågor till förvaltningen och majoriteten har intresset från er sida varit ganska lågt. Det kan bero på att det är en privat aktör som bedriver verksamheten. Om det hade varit en kommunal aktör kanske Vänsterpartiet hade varit mer engagerade i denna fråga.

Jag tycker att det är viktigt att alla lokaler, även dem som vi hyr ut till privata aktörer, håller rimliga nivåer. Man har till och med tagit bort nyckeln som används för att stänga av vattnet. Det förekommer många vattenläckor på grund av att lokalerna är så dåligt underhållna. Men Vänsterpartiet är inte engagerade i denna fråga, och det kan bero på i vilken regi verksamheten bedrivs. Men får de bara ett kommunalt boende kommer de att engagera sig.

Anförande nr 59

G a b r i e l K r o o n (SD): Offentlig konst är en viktig fråga för dig och er, Jonas. Jag undrar något när det kommer till processen för inköp och urval av denna konst.

Vi från Sverigedemokraterna har sagt att vi vill demokratisera inköpen genom att möjliggöra för närboende och medborgare att tycka till på ett tidigare stadium, innan konsten är inköpt, monterad och beslutad. Min ganska raka fråga till dig är: Är du beredd att på olika sätt möjliggöra ett större medborgarinflytande över de offentliga konstverken?

Anförande nr 60

J o n a s N a d d e b o (C): Jag har faktiskt börjat tröttna på Sverigedemokraternas ambition att företräda folkviljan. Om man läser er kulturbudget ser man att det är svenskheten och svensk historia som ska prioriteras. Det är väl verkligen att lägga fingrarna i blöt från politisk sida.

Sedan har ni fokuserat på frågan om vem som ska handla upp, på vilket sätt och vem som ska bestämma om konstverken. Ni tycker inte att det fungerar i dag, och ni vill verkligen lägga er i konsten. Jag som liberal kulturpolitiker vet att det är viktigt att hålla armlängds avstånd, men ni har på något sätt inte förstått vad det innebär. Vi från politikens sida ska ge ramar och resurser för konsten, men vi ska inte lägga oss i innehållet. Vi ska inte ha synpunkten att det bara är svensk konst och kultur som ska främjas i denna stad.

Anförande nr 61

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, stockholmare och fullmäktige! De senaste månaderna har katastroferna i världen avlöst varandra: orkanen Helene i USA, som drabbade hundratusentals människor och där hundratals människor dog, översvämningar i Nigeria, Niger, Tchad och Kamerun, som har fördrivit miljontals människor från deras hem, och översvämningar i Valencia, som har tagit mer än 220 människors liv och förstört stora delar av staden. Nu i dagarna drabbades Spanien av nya skyfall där människor behövde skydda sig.

Forskarna är tydliga: De extrema väderhändelserna blir vanligare och farligare på grund av klimatförändringarna, och det vi ser i dag är bara början. Enligt FN är möjligheten att klara 1,5-gradersmålet mer eller mindre förbi. Vi är på väg mot 3 grader om vi inte byter kurs, vilket innebär att delar av jordklotet blir obeboeliga för människor, att livsmedelsproduktion slås ut, att vatten blir en bristvara och att människor får väldigt svårt att leva ett gott liv på vår planet eller ens överleva.

I detta djupt allvarliga läge driver regeringen en politik som inte minskar utan ökar utsläppen. Det är ett sådant oerhört svek mot människor. Alldeles för många beslutsfattare saknar krisinsikt och handlingskraft, men detta är inte tider då det är läge att tänka att någon annan ska göra något någon annan gång, någon annanstans. Detta är tider när vi alla måste ta ansvar. Det ska vi fortsätta att göra i Stockholm.

Stockholm är regeringens motpol. Vi ökar takten i klimat- och miljöarbetet, och därför ska vi nästa år driva på arbetet med att skapa en återbrukscentral för byggmaterial för att få ned utsläppen från byggsektorn, som står för en tredjedel av Stockholms konsumtionsutsläpp.

Vi tar krafttag för Stockholms träd. Träd binder kol, ökar den biologiska mångfalden och sänker temperaturen i staden så att vi skyddas bättre mot värmeböljor. Vi ska ha fler träd i Stockholm.

Vi skapar en ny stadsmiljözon på Södermalm. Det är ytterligare ett steg i arbetet med att skapa en härligare stad att leva i, med promenadstråk, grönska, bänkar, uteserveringar och lekande barn som får ta plats i staden.

Vi skyddar mer natur i Stockholm. Vi ska inrätta ytterligare fem nya biotopskyddsområden senast i juni 2026, och vi fortsätter arbetet med att inrätta naturreservat.

Ordförande! Med denna budget växlar vi upp arbetet med att ställa om Stockholm till en hållbar stad ytterligare. Att vara en hållbar stad innebär också att vi ska vara en medmänsklig stad – en stad med en stark välfärd och en stad där människor som har det svårt får stöd och hjälp, där barn kan växa upp med hopp och framtidstro, där alla fritt kan älska vem de vill och vara den de är och där rasism och diskriminering bekämpas kraftfullt.

Därför ska staden bland annat ta fram en utbildning i hbtqi- frågor och en diplomutbildning mot alla former av rasism, såsom antisemitism, antiziganism, islamofobi, afrofofi och rasism mot samer. Ingen människa ska utsättas för rasism i Stockholm. Alla människor, inte minst barn, ska vara trygga i vår stad.

Vi ska också fortsätta att ta krafttag mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Under hösten har vi ändrat Bostadsförmedlingens riktlinjer för förtur för att fler kvinnor och barn ska få hjälp. Och nu fortsätter vi att utveckla och implementera Bryt upp-programmet med ett sammanhållet stöd för våldsutsatta.

Ordförande! Detta är en budget för en mer medmänsklig stad, en härligare stad att leva i och en stad där vi tar miljökrisen och klimatnödläget på allvar.

Anförande nr 62

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Liberalerna i Stockholm och Miljöpartiet delar i mångt och mycket åsikten att staden ska gå före i klimatarbetet och att bilen behöver överlämna mer utrymme till folkliv och parker.

Ibland krävs omställning och förändrade levnadsvanor, men samtidigt måste detta göras på ett sätt som gör att allmänheten inte retas upp i onödan på grund av dålig information, dålig framförhållning, dålig dialog och ibland irritation över helt obegripliga parkeringsappar som tar ut dolda avgifter och hantverkare som inte kan ta sig fram över huvud taget.

Miljöpartiet berömmar sig gärna av att vara ett gräsrotsparti med örat mot marken. Men varför, Åsa, väljer ni då att riskera stödet för viktiga reformer för klimatet genom att i Stockholms trafikpolitik reta upp invånarna gång på gång helt i onödan?

Anförande nr 63

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Tack för frågan! Jag tror att vi alla har ett ansvar för att bädda för reformer, även vi i politiken såklart. Vi har en levande debatt om dessa frågor och tycker olika. Från stadens sida ska vi såklart jobba intensivt med att ha en god dialog, till exempel när det gäller miljözon klass 3.

Detta är en fråga som vi alltid behöver jobba med, men precis som i politiken finns det olika åsikter. Trafikfrågorna väcker ofta väldigt mycket uppmärksamhet och berör människor nära, och vi politiker är också intresserade av dem. Jag tror att det helt enkelt är så att människor i staden tycker olika. Det finns många människor som vill vara med i omställningen men som inte hörs i debatten.

Vi ska såklart göra vårt allra bästa för de människor som känner att det är tufft och svårt på olika sätt, men vi får inte glömma att omställningen av Stockholm uppskattas av väldigt många stockholmare.

Anförande nr 64

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Något som förenar våra partier, Åsa, förutom miljö och klimat, är att vi håller de mänskliga rättigheterna högt. Centerpartiet anser att också bostäder är en central mänsklig rättighet, men i stadens nya program för mänskliga rättigheter saknas helt åtgärder och strategier för att stockholmarna ska kunna ha ett tryggt boende. Inte heller i er budget finns det några förslag på hur vi ska få bukt med bostadsbristen. Ni tar till och med bort satsningen på stärkt arbete mot hemlöshet.

Som du har hört vill vi i Centerpartiet att bostäder ska fördelas efter behov, inte efter antal år i bostadskön. Från finansborgarrådet hörs bara ett svar, och det är: Bygg mer! Det är en klen tröst när ingenting byggs just nu. Ni i Miljöpartiet är inte heller så pigga på att bygga mer, utan tvärtom stoppar ni en hel del projekt. Vad är er lösning? Vad säger du till den 26-åring som fortfarande bor hemma eller den kvinna som inte kan separera därför att hon inte kan efterfråga en bostad? Hur ska ni lösa detta, Åsa?

Anförande nr 65

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Tack för frågan! Jag säger precis som finansborgarrådet, att vi behöver bygga fler bostäder. Det är en av de största prioriteringar vi har i majoriteten. Det är ett svårt konjunkturläge just nu, men vi från

staden får inte backa i detta utan måste fortsätta att göra det vi kan för att få fler bostäder på plats.

Vi har en aktiv hemlöshetspolitik i staden som jag tycker att vi har anledning att känna stolthet över, även om det finns oerhört mycket mer vi behöver göra.

Sedan vill jag säga att vi också behöver stöd och draghjälp från den nationella nivån. Bostadsministern har tyvärr helt abdikerat från det jobbet. Där tror jag att det finns väldigt mycket att göra, inte minst för att underlätta för unga att komma in på bostadsmarknaden. Men vårt jobb i kommunen är att hitta olika vägar in på bostadsmarknaden, och det finns fler utöver själva bostadskön. Vi måste också bygga fler bostäder.

Anförande nr 66

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska fråga om näringslivet. Stockholm faller i näringslivsrankningar, företagsklimatet blir allt sämre i Stockholm och tillgängligheten blir sämre. Ni har beslutat att närmast starta ett krig mot Stockholms flygförbindelser med resten av världen, Åsa, ni har inga förslag för att minska företagens utsatthet för brott och ni trycker ned miljözoner i halsen på företagare, vilket snedvrider konkurrensen och riskerar att kosta tusentals jobb.

Hur tror ni att detta kommer att påverka Stockholms konkurrenskraft och Stockholms roll som huvudstad för de företag som skapar det välstånd och de intäkter som gör att vi kan stå här och debattera budget? Hur ser ni på att vi tappar i näringslivsrankningar till följd av den politik som ni och styret bedriver?

Anförande nr 67

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag skulle säga att vi bedriver en politik som underlättar för näringslivet.

När det gäller klimat- och miljöfrågorna, som du lyfte upp, Nike, är miljözonen ett jättebra exempel på när de företag som har tagit ansvar och som vill ligga i framkant också premieras. Det är precis så jag tycker att vi ska jobba. Vi ska stötta de företag som vill ligga i framkant i omställningen, och de är ganska många.

Det faktum att Stockholm har väldigt gott rykte i miljö- och klimatarbetet är bra för staden. Det attraherar spetskompetens och kapital, och det gynnar vårt näringsliv. Jag tror att vi som stad såklart alltid kan göra mer för att stötta näringslivet, och det är otroligt viktigt för vår stad. Mycket görs också i arbetet för att motverka brott. Där stöttar vi också, och det är förstås en viktig del i att hjälpa näringslivet att ha goda förutsättningar att verka i vår stad.

Anförande nr 68

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja påstå att det inte finns en enda regering som har gjort mer för att minska utsläppen i just Stockholm än vad denna regering har gjort.

I går kväll hade vi styrelsemöte med Stockholm Exergi och beslöt oss för att delta i den av regeringen annonserade aktionen gällande negativa utsläpp, som gör det möjligt för oss att genomföra bio-CCS i Stockholm. Vi kan minska utsläppen med 800 000 ton varje år tack vare regeringen. Det motsvarar mer än alla transportutsläpp i hela Stockholmsregionen.

Transportutsläppen är särskilt viktiga och svåra att minska. Hur gör man då det? Jo, man satsar på kollektivtrafik och ser till att människor får lättare att ta sig fram och inte behöver ta bilen. Men ni i Miljöpartiet verkar göra precis tvärtom. Ni skär ned på kollektivtrafiken och gör det så svårt som möjligt för människor att åka.

Jag har därför inte någon fråga, utan jag har en uppmaning: Snälla Åsa! Ring till Anton Fendert i regionen och be honom sluta att slakta kollektivtrafiken och få bussarna att fungera igen! Jag tror att detta är det enskilt viktigaste som just du kan göra för både klimatet och stockholmarnas livspussel under denna mandatperiod. Ring Anton!

Anförande nr 69

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Då kanske Christofer Fjellner kan vara snäll och ringa upp Ulf Kristersson, för just nu har vi en regering som inte stöttar kollektivtrafiken över huvud taget.

Jag har suttit inne på Regeringskansliet och förhandlat om statsbudgeten, och en av de viktigaste frågorna då var att stötta regionernas kollektivtrafik. De pengarna finns inte längre. Det finns ingen vilja över huvud taget att stötta regionerna, som har en jättetuff ekonomi, inte bara här i Stockholm utan runt om i hela landet. Det gäller både sjukvården och kollektivtrafiken. Jag känner en otrolig upprördhet över detta. Ring Ulf Kristersson, tack!

En annan sak jag vill lyfta fram gäller negativa utsläpp, som är ett arbete som bygger på det som den förra regeringen gjorde. Det var där grunden lades för detta. Det som miljörelsen och alla runt om i vårt samhälle som brinner för att vi måste ställa om är oroliga för är att man ska använda de negativa utsläppen som ursäkt för att inte ställa om, och det är precis vad regeringen gör. De minskar inte utsläppen, utan de ökar utsläppen. Så snälla, ring Ulf Kristersson och be honom att lägga om sin politik!

Anförande nr 70

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag har funderat en hel del på de två värsta fördyringar som Stockholm har haft under 2000-talet. Det är dels Slussen med 15 miljarder kronor över budget, dels Henriksdals reningsverk med 16 miljarder kronor över budget.

När jag funderade på hur det kommer sig att vi har nått dit och vad som är den gemensamma nämnaren i de två extremt fördyrade projekten insåg jag att båda helt eller delvis har styrts av Miljöpartiet. Ni har haft en direkt inverkan i denna miljardfadäs, Åsa Lindhagen. Det jag funderar på är: Skulle man kunna tänka sig att ni håller armlängds avstånd till nästa megaprojekt för att undvika miljardutgifter och få ett projekt som håller budgeten och tiden?

Anförande nr 71

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har pratat lite om dessa frågor tidigare, men jag kan upprepa det jag har sagt förut.

De stora problemen i dessa projekt var för det första att kostnaderna var gravt underskattade från första början. Vi sprängde till exempel ut ett helt nytt berg i Henriksdalsberget, vilket inte var med i kalkylerna från början. För det andra har kostnaderna ökat kraftigt över tid, vilket det inte heller fanns marginaler för i projektet.

Vi har vidtagit en rad olika åtgärder i staden för att styra upp investeringsprojekten bättre framöver. Det har det funnits ett stort behov av. Det är klart att vi ska ha så korrekta och väl genomarbetade underlag som möjligt i kommunfullmäktige när vi fattar våra beslut.

Jag kan också säga att projekten i sig är otroligt viktiga för att Stockholm ska kunna fungera. Vi ligger lite före många andra kommuner som kommer att ha otroligt stora problem med att utrusta och rusta upp sitt vatten och avlopp framöver.

Anförande nr 72

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Jag älskar Stockholm. Jag är född och uppvuxen här, och det finns verkligen många saker att älska, som utsikten när man går över broarna på väg hem en sensommarnatt eller att man inte behöver åka långt för att ta sig ett dopp varma sommandagar. Och i hur många städer kan man egentligen åka skridskor mitt i stan med stadssiluetten som utsikt?

Stockholm är verkligen storslaget, och människor har länge drömt sig hit. Men jag är inte säker på att vi just nu bygger den stad som människor drömmer om. Kristdemokraternas budget är varken lika grandios eller storslagen som Stockholms skönhet, utan den fokuserar i stället på att vi ska kunna leverera det som förväntats av oss i den stad som människor drömmer om. Låt mig ge några exempel.

Varje morgon vaknar tusentals föräldrar och försöker få ihop vardagsbestyren – ordna frukost och se till att barnen äter samtidigt som man försöker sätta på dem galonbyxor för att sedan lämna ifrån sig barnen i någon annans händer. Dessa föräldrar vill kunna känna sig trygga med att personalen talar tillräckligt bra svenska, att barnens språkutveckling går som den ska och att barngrupperna är tillräckligt små för att barnen inte ska bli förbisedda. Jag tror att många drömmer om en barnomsorg med balans och bekräftelse som en del i att bygga en bra barndom. Därför satsar vi kristdemokrater på förskolan.

Många drömmer nog om en stad utan kriminalitet, där man inte behöver känna blickar på sig när man går genom centrum eller att man som ung tjej slipper trycka nycklarna mellan knogarna på väg hem från nattbussen. Man vill inte se att ett främmande gäng står och hänger vid staketet till ens barns skolgård eller att ens barn ska se sin lekplats bli till en brottsplats. Därför satsar vi kristdemokrater på tryggheten.

Jag tror också att många drömmer om den där villan eller radhuset, när beskedet kommer om att andra barnet är på väg och den där första lägenheten man skaffade

tillsammans och gjorde till sitt hem kanske börjar kännas lite för trång. Många drömmer nog om en villa eller ett litet radhus med plats för att ge barnen ordentligt med rum eller en liten trädgård att kalla sin. Därför satsar vi kristdemokrater på att bygga fler småhus.

Jag tror även att många stockholmare drömmer om att kunna åldras med trygghet och värdighet, att man om man är orolig över att ta blodtrycket ska kunna bli lugnad av personal på ett språk som man förstår, att personalen mår bra och har tid att lära känna en och att man kanske kan ta en kopp kaffe ihop ibland eller att det ska finnas en ny plats att kalla hem den dag ens eget hem inte längre fungerar som det en gång gjorde. Jag tror att många drömmer om att detta att bli gammal inte ska innebära att man blir ensam. Därför satsar vi kristdemokrater på äldre.

I dessa tider tror jag också att många stockholmare drömmer om att få ekonomin att gå ihop. Stockholm är dyrt. Här betalar man höga räntor på sina bolån. Bostadsrättsföreningar tvingas till avgiftshöjningar. Parkeringen blir dyrare, och matpriserna är högre. Nästan allt är dyrare i vår stad. Jag tror att många just nu drömmer om att slippa säga meningen: ”Tyvärr, vi har inte råd att köpa vinterkläder just nu.” Jag tror dock inte att det är särskilt många stockholmare som drömmer om att utöver dessa prishöjningar också få sin andra skattehöjning. Därför satsar vi kristdemokrater på att sänka skatten.

När vi kristdemokrater prioriterar gör vi det utifrån vad vi tror att Stockholmarna drömmer om eller i alla fall vad de kanske förväntar sig av oss för att de ska kunna drömma ännu större. Jag tror att många drömmer om en trygg uppväxt för sina barn snarare än om en cykelsamordnare. Jag tror att många drömmer om att slippa behöva känna sig otrygga i sitt lokala centrum snarare än om ett centrum för cirkularitet. Jag tror att många drömmer om en äldreomsorg där personalen har tid att lära känna en snarare än om kontraproduktiva låtsasjobb i kommunal regi. Jag tror att många drömmer om att få några extra kronor över i månaden snarare än om höjd skatt.

Kristdemokraternas budget är inte lika storslagen eller grandios som Stockholms skönhet. Den fokuserar i stället på det som många stockholmare förväntar sig av oss, för när vi kan garantera det allra viktigaste kan stockholmarna drömma större.

Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 73

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi har sparat det bästa till sist. Man lovar runt men finansierar tunt i mina drömmars stad.

Ni i Kristdemokraterna vill återta tidigare satsningar om 600 miljoner kronor genom ett rent sparkrav. Ni avvecklar i princip alla feriejobb, och ni slaktar trafikunderhållet. Men det mest intressanta är att ni lovar en förskolemiljard genom att ni satsar 250 miljoner kronor om året. För att få ihop detta sparar ni in på förskolan. 248,5 miljoner kronor sparar ni där. Det innebär att er förskolemiljard netto är 1,5 miljoner per år, och det hela kommer att bli verklighet om 666 år. Antalet år är kanske en tillfällighet.

Är Kristdemokraternas löfte till barnfamiljerna att ni väljer skattesänkningar före omsorgen?

Anförande nr 74

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag kan berätta om vårt löfte till Stockholms barnfamiljer. Löftena är egentligen mer än det faktum att vi har satsat en kvarts miljard på minskade barngrupper i samtliga budgetar som vi har lagt fram. Vi satsar också på språkkunskaper. Vi tycker att det är viktigt att den personal som jobbar på våra förskolor har bra kunskap i svenska språket. Det tror vi är viktigt för barnens språkutveckling.

Vi satsar också på exempelvis föräldrastödsprogram, och vi höjer schablonen för fritidshem och fritidsklubbar. Totalt satsar vi 130 miljoner kronor mer än vad ni gör på förskolan, Karin Wanngård. Det är mitt löfte till Stockholms barnfamiljer.

Anförande nr 75

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ni skriver i er budget, Nike, att staten måste finnas där för de mest utsatta i samhället. Det är väldigt fint sagt, men är det verkligen så ni prioriterar? De unga som kämpar med missbruk och har normbrytande beteende eller psykisk ohälsa, de tjejer som lider av ätstörningar eller självskaumbeteende och de som behöver placeras på HVB-hem tillhör väl också den gruppen?

Just nu ser vi en situation där företag tävlar om att få ta hand om utsatta unga, inte för att företagen vill bidra till samhället utan för att det är väldigt lönsamt. I augusti avslöjade polisen att flera HVB-hem drivs av kriminella nätverk. Det går, enligt SVT, till och med att köpa ett HVB-hem på Blocket för högstbjudande, med tillstånd och allt. Hurra, hurra!

Trots dessa allvarliga problem har ni valt att stryka alla pengar som skulle gå till att öppna ett tredje HVB-hem i stadens regi, ett hem skyddat från oseriösa aktörer och med full kontroll över vård och omsorg. Förklara väldigt gärna, Nike, vad som är viktigast för er – att oseriösa aktörer får tillgång till skattepengar eller att barn och unga får rätt till trygga boenden?

Anförande nr 76

N i k e Ö r b r i n k (KD): Självfallet ska våra HVB-hem hålla bra kvalitet och inte vara föremål för gängbrottslighet. Det som jag tycker är intressant i början av Clara Lindbloms replik är alla de faktorer som gör att barn riskerar att hamna i den miljön från första början.

Clara nämnde elevhälsan och psykisk ohälsa. Jag är stolt över att vi satsar mer på elevhälsan. Clara nämnde också risken för att dras in i kriminalitet. Jag är stolt över att vi satsar mer på sociala insatsgrupper och att vi gör detta i tidigare åldrar. Det råder alltså ingen konflikt om att de HVB-hem som barn kan placeras på ska hålla bra kvalitet. Det är vi överens om. Det intressanta är att Clara Lindbloms styre konsekvent

satsar för lite och för sent. Barn ska inte riskera att hamna i den miljön från första början.

Anförande nr 77

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Er budget, Nike, heter *Stockholm hela livet*, men tyvärr gör ni det lite svårare på en del områden att bli gammal i Stockholm.

Uppskattningsvis 1 000 stockholmare dör i förtid varje år på grund av luftföroreningar. Äldre är extra utsatta, men ändå säger ni nej till miljözon klass 3. Värmeböljorna kommer att bli allt värre, och de drabbar särskilt äldres liv och hälsa. Ändå säger ni nej till en ny funktion i staden som växlar upp arbetet mot värmeböljor. Ni kapar också 180 miljoner kronor från snöröjning och gatuskötsel, vilket gör att den som har rullator kan tvingas pulsa fram i djupsnö.

Här vill jag, apropå det som Naddebo lyfte upp tidigare om upphandlingar, säga att ingen skulle lägga anbud på gatuskötsel utan indexuppräknings. Det handlar inte om dåliga upphandlingar. Vi får inga anbud annars, och då blir det garanterat kaos på våra gator. Hur kommer det sig att ni i Kristdemokraterna inte alls tänker på dessa aspekter som påverkar de äldres liv?

Anförande nr 78

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag instämmer i det som min kollega Jonas Naddebo sa tidigare. Det blir något fel när vi inte förhandlar om budgeten här i salen utan gör det bakvägen, genom dåligt ingångna avtal, apropå trafiken.

Vi satsar på snöröjningen, men det kanske största problem som vi märker av just nu är kollektivtrafikens otillgänglighet, apropå vad Christofer nämnde tidigare. Vi är i en situation där äldre slutar att gå till sina träffpunkter därför att den buss som de brukade ta och som är alldeles nödvändig för att de ska kunna ta sig dit inte längre dyker upp. Och vem kan lastas för det? Jo, Miljöpartiets kollegor i region Stockholm.

När det gäller kvaliteten och möjligheten att leva ett fritt liv som äldre instämmer jag i att det handlar om betydligt mycket mer än om bara hemtjänst eller möjligheten att komma in på ett äldreboende. Vi kan nu inom område efter område, framför allt inom kollektivtrafiken, se att det är Miljöpartiets fel att det blir svårare att bli äldre.

2. Kultur- och fritidsfrågor

Kulturhuset Stadsteatern (RVI)

Kulturnämnden (RVI)

SDN: barn, kultur och fritid (RVII)

Anförande nr 79

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! Här står ett kulturborgarråd som är stolt över den budget som vi strax ska besluta om. Vår kulturbudget står tydligt i stark opposition till den kulturpolitik som nu förs på regeringsnivå och som även förespråkas av flera av oppositionspartierna här i fullmäktige.

Vi försvarar de kommunala kulturinstitutionernas verksamheter, och vi gör en historisk satsning på det fria kulturlivet. I de oroliga tider vi lever i, både i Sverige och i omvärlden, behövs kulturen. Vi behöver mötas, vi behöver innehåll och vi behöver hopp. Musiken, dansen, konsten, teatern och litteraturen kan ge oss detta.

Med vår budget får det fria kulturlivet och de lokalförvaltande organisationerna, alltså hemgårdar, samlingslokaler, medborgarhus och så vidare, den största satsningen på 15 år. Det behövs. Men även biblioteken, Stadsmuseet, Kulturfestivalen, Kulturnatten, Stockholm konst och kulturskolan kan fortsätta att leverera tack vare vår budget. Vi har väldigt mycket bra verksamhet.

På Liljevalchs startar vi barnverksamhet, äntligen! Dessutom stärker vi tillsammans med kollegorna i regionen Film Stockholm. Som komplement till teaterverksamheten drar Kulturhuset Stadsteatern i Skärholmen igång en efterlängtd kulturhusverksamhet som riktar sig till barn och unga, typ "Lava goes Skärholmen".

Sist men inte minst har vi precis välkomnat den tredje fristadskonstnären till Stockholm. I en tid när högerextremismen och totalitära stater breder ut sig värnar vi i Stockholm det fria ordet här och i världen.

Jag yrkar förstas bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 80

A l m a C a r l s s o n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Under två år med ett brunblått styre i landet har kulturen utstått dramatiska sänkningar av stöden och inskränkningar av friheten. Parallellt med detta har Stockholms stad gått en annan väg och tagit en riktning som inte bara handlar om att upprätthålla en grundnivå utan om att utvecklas och ge resurser för att verkligen kunna ta till vara det fria kulturlivet och den stad som Stockholm är och kan bli genom kulturen.

Under denna mandatperiod har vi fattat viktiga beslut för att stötta både den breda och den smala kulturen. Vi har kunnat se till att alla delar av våra verksamhetsområden kan bedriva verksamhet i världsklass trots tuffa ekonomiska tider. Vi har stöttat det

fria kulturlivet, studieförbunden och civilsamhället, och vi arbetar för en kulturskola där alla barn ska få möjlighet att uttrycka sig genom kulturen.

Med 2025 års budget visar vi att det viktigaste inspelet i det svenska kulturkriget är en välfinansierad kulturpolitik. För oss är kulturdebatten i första hand en fråga om materiella resurser – resurser som ger kulturen till stockholmarna och som ger dem möjlighet att ta del av kulturen. Resurser är förutsättningen för ett självständigt kulturliv. Vårt kulturkrig handlar om fördelning av våra gemensamma resurser och allas möjligheter att uppleva och utöva kultur. Därför yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget för 2025.

Anförande nr 81

K r i s t i n a L u t z (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Vad trevligt att vi i år fick det första fackblocket och kan prata om kulturfrågor. Vi brukar ligga lite grann i slutändan, men det är den viktigaste debatten.

De senaste åren har kulturdebatten handlat mycket om hur vi ska komma ikapp efter pandemin. Nu är vi på väg åt andra hållet, och mycket börjar återhämta sig. Å andra sidan har vi många nya utmaningar, ett mycket tufft ekonomiskt läge och ett omvärldsläge som också på många sätt präglar kulturen.

När världen är osäker och många av våra värderingar ifrågasätts och utmanas och kulturhistoriska institutioner runt om i världen förintas och försvinner för all framtid behövs den fria kulturen och det fria ordet mer än någonsin. Kulturen har varit och ska vara en garant för det fria demokratiska samhället, och för detta har vi alla i denna sal ett mycket stort ansvar.

Kulturen, anser vi moderater, ska utmana, inspirera, glädja, uppröra och ge gemenskap, ökad livskvalitet och hälsa men också bidra till ett tryggare och mer gemensamt samhälle. Stockholmarna vill ha och uppskattar ett rikt kulturliv. För många, inklusive sådana som jag själv, var detta en av anledningarna till att jag valde att bosätta mig i denna stad.

Moderaternas kulturpolitik tar sin utgångspunkt i bildningsideal och konstnärlig frihet. För oss ska aldrig politiken styra innehållet i kulturpolitiken eller kulturen över huvud taget utan skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv. Vi ska premiера det fria kulturlivet och en ökad grad av självfinansiering.

Kulturen ska vara en levande och naturlig del av stadsmiljön, som jag förhoppningsvis kommer att komma in på i mitt senare inlägg, och därför förespråkar vi frizoner. Kärva tider kräver ansvar, och vi lägger fram en stark men ansvarsfull budget med särskilt fokus på kärnverksamheterna, med särskilda satsningar på barn och unga, kulturskola och bibliotek.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 82

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Med Sverigedemokraternas kulturpolitik läggs stort fokus på barn och unga. Kulanpremien ska marknadsföras brett, och uppföljningar ska göras för att säkerställa att alla barn får likvärdiga förutsättningar, oavsett vilken typ av skolform de går i.

Kulturskolan ska så långt det är möjligt samlokaliseras med befintliga skolor för att öka tillgängligheten och säkerställa att fler barn får möjlighet att ta del av utbudet i anslutning till skoldagen.

Vi gör en särskild NPF-satsning för stadens parklekar där personalen ska utbildas inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för att säkerställa att fler barn blir inkluderade i verksamheten. En riktad satsning görs också för anpassad kolloverksamhet som ska erbjudas barn och unga med funktionsnedsättningar.

Sverigedemokraterna vill reformera stadens fritidsgårdar i grunden och erbjuda strukturerade vuxenledda aktiviteter för högstadieungdomar. För att säkerställa att det är en trygg plats ska all personal ha lämplig utbildning, och säkerhet kring registerutdrag ska tillämpas. Vi kommer också att införa fritidsgårdskort med ordningsregler och konsekvenser.

Vi ska värna våra bibliotek med kostnadsfria reservationer för att öka utlåningen. Bibliotekariernas fokus ska ligga på att inspirera till läsning och tipsa om litteratur för att ge möjlighet att upptäcka den enorma skatt som våra bibliotek innehåller.

Skattefinansierade kulturbidrag ska utan undantag delas ut endast till föreningar som präglas av demokrati och jämställdhet. Syftet med kulturbidragen ska vara att tillgängliggöra kulturupplevelser i Stockholm för barn och unga, seniorer och personer med funktionsnedsättning. Vi vill därför ställa om så att vuxna i högre utsträckning själva finansierar sina kulturupplevelser och sin kulturkonsumtion.

Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 83

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! Valet i USA är över, och vi står med ett fruktat valresultat. Donald Trump kommer att sväras in som USA:s president i januari, ett stenkast från den plats där han fyra år tidigare uppmanade högerextrema att marschera mot Kapitolium för att kämpa *like hell* mot ett fredligt och legitimt maktöverlämnande. Trumps valseger är tyvärr en bekräftelse på att världen går in i en ny era där varken demokrati, mänskliga rättigheter eller de institutioner som formats efter andra världskriget längre kan tas för givna.

Ordförande och fullmäktige! Påståendet att sanningen vinner om ordet släpps fritt har visat sig vara oerhört naivt, nu när förmågan att kritiskt ifrågasätta källor i princip inte finns. Trump vinner bland väljare med låg utbildning och förlorar bland de högutbildade. Låg utbildning innebär som vi vet en sårbarhet för en demagog som Trump, som ohämmat ljuger och sprider konspirationsteorier.

Det finns en risk att resten av den demokratiska världen, också vi här i rådssalen, nu vänder blicken inåt och att det som sker i USA är så svårt att ta in att vi hellre tänker på annat och tänker att det som händer i USA inte kan hända i Sverige, inte här i Stockholm. Men vi har inte lyxen att vända bort blicken. Bildning och kultur är grundbultar i försvaret av demokratin och därför också grundbultar i Liberalernas budget för 2025. Vi sänker skatten för att öka friheten för stockholmarna samtidigt som vi satsar mer än majoriteten på både skola och kultur.

Ordförande och fullmäktige! Vi lever i en ny tid. Vi måste inse att framtiden inte ska tillhöra Donald Trump och hans gelikar. Vi måste börja agera nu.

Bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 84

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Man hade kunnat tro att kulturlivet skulle blomstra när Vänsterpartiet får styra kulturpolitiken. Åtminstone trodde de det när de satt i opposition. Då var det storslagna utläggningar om kulturens roll i vårt samhälle, men nu ekar det tomt på initiativ, riktning och vilja.

Tur är dock att publiken verkligen har hittat tillbaka till kulturen efter pandemin, men det finns andra orosmoln, nämligen regeringen, som med sin politik på ett sinnrikt sätt sätter krokben för Stockholms kulturliv. Kulturens ekosystem hänger ihop. Vi hör nödrop och ser stödkonserter från våra teatrar och scener när staten drar tillbaka sin del av finansieringen. Att Stockholm ska fortsätta att ha en stark finansiering av det fria kulturlivet räcker föga när en annan viktig finansiär drar sig tillbaka.

Men står centerpartisten här nu och pratar om skattefinansierad kultur? Jo, jag gör det, för jag vet hur viktigt det är att detta hänger ihop. Vi måste ha både bredd och spets. Om vi ska kunna ha en stad som är en attraktiv kulturstad måste de kulturella och kreativa näringarna fortsätta att vara den basindustri som de är, och vi måste även ha det riktigt spetsiga och nydanande i kulturen. Här ska högt och lågt, klassiskt och modernt få samlas, för vi vet att det ger en god jordmån både för våra barn och unga och för våra professionella kulturutövare.

Vi i Centerpartiet vill, till skillnad från majoriteten, inte lova allt till alla, utan vi väljer att prioritera vår budget. Vi prioriterar uppsökande insatser med kultur till de barn som kommer från hem utan välfyllda bokhyllor. Det är just de barnen vi vill satsa mer på. Vi vill också ge möjlighet för fler att ta del av kollo. Att få byta miljö och kamrater under några veckor på sommaren tror vi är en viktig del för att fler ska få ett sommarlov att längta till.

Anförande nr 85

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande, stockholmare och åhörare! Det är en stark kulturbudget vi lägger fram i år. Speciellt på driftsidan görs ordentliga satsningar, men jag tänkte främst uppehålla mig vid Kulturhuset Stadsteatern i detta inledningsanförande och återkommer mer om det övriga sedan.

Man får ett ovanligt stort tillskott i år, hela 19,9 miljoner kronor, vilket motsvarar 4,6 procent. Det är pengar som såklart kommer att göra att kulturen stärks för alla stockholmare, men det kommer också att innebära särskilt fokus på Skärholmens och Järvas verksamheter i år, bland annat den nya verksamheten Stationen, som jag tänkte berätta lite mer om.

I Stockholms shems nya höghus i Skärholmens centrum kommer nu Kulturhuset Stadsteatern att flytta in den verksamhet som heter Stationen. Den kommer att invigas i början av 2025. Det är en kreativ verksamhet som riktar sig till unga och som kommer att vara öppen även under kvällstid. Där kommer unga Skärholmsbor att ha möjlighet att utforska sina kreativa sidor och upptäcka konst, kultur och eget skapande. Denna verksamhet fick 2 miljoner kronor i budgeten för 2024, och i budgeten för 2025 får den ytterligare 6 miljoner, vilket innebär att den kommer att ha totalt 8 miljoner och bli en permanent verksamhet.

Vi vill också stärka Kulturhuset Stadsteaterns filialer i ytterstaden ännu mer. Filialen i Husby har blivit väldigt populär på senare år, och nu stärks dess arbete ytterligare genom att vi öppnar upp för filmvisning i Husby. Där finns ett stort intresse för film och rörlig bild, inte minst bland unga. Genom att möjliggöra denna filmvisning i Husby ger vi Järvaborna och alla stockholmare större möjlighet att ta del av kultur. Det kommer också att finnas möjlighet för skolor att komma och ta del av kultur vid Husby torg.

Anförande nr 86

Destiny Zandi Lindgren (KD): Fru ordförande! Låt oss måla upp en bild av Stockholm, en stad som sjuder av liv och där varje stadsdel genljuder av kulturens mångfald, från operascen till småskalig konst och från bokhyllorna i biblioteken till de mindre scenerna i våra stadsdelar. Det är en vacker vision, men för att förverkliga den krävs mer än stora ord och stora budgetposter. Det krävs prioriteringar – kloka, modiga och ansvarsfulla prioriteringar.

Vi kristdemokrater ser kommunens budget som en helhet, inte som en rad separata nämnder, och precis som hushållen nu tvingas prioritera måste vi som politiker våga göra samma sak. Därför skäms vi inte över att säga nej, för att kunna säga ja till det som verkligen behövs.

Majoriteten målar med bred pensel och ökar kulturnämndens budget med 55 miljoner kronor, men i denna stora satsning saknas precision. Vi ser en röd tråd i majoritetens politik: Spendera utan tydliga mål, höj skatten för stockholmarna och hoppas på det bästa!

Men vi säger nej till en kulturpolitik som strösslar skattepengar vitt och brett utan att veta vad det faktiskt ger tillbaka. Vi kristdemokrater har en annan väg. Vår budget är inte bara ansvarsfull utan också rättvis. Jag kallar den en Robin Hood-budget – vi tar från sossarna och ger tillbaka till stockholmarna. Vi satsar på det som gör verklig skillnad, såsom kultur för barn, unga och äldre, vi kompletterar Kulanpremien med en

satsning på äldreboenden och vi ser också till att våra äldre får ta del av stadens kulturutbud.

Låt oss inte glömma att ett levande Stockholm inte bara handlar om utbudet utan också om tillgängligheten. Genom att förenkla regelverk och minska byråkratin öppnar vi upp för möjligheten för civilsamhället att blomstra av egen kraft. Stockholm ska vara en stad där kulturen pulserar hela dygnet, hela året och för alla åldrar. Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 87

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! I mitt förra anförande fokuserade jag på det skattefinansierade kulturlivet, men nu ska jag återgå till det kulturliv som arbetar helt på kommersiella grunder, nämligen nattlivet. Där har vi entreprenörer som slåss för sin överlevnad. Det handlar inte om att de ska få kulturstöd i någon speciellt stor utsträckning utan om att de behöver orientera sig i den kommunala byråkratin.

I vår budget förstärker vi resurserna till en nattlivslots med ambitionen att inga kulturaktörer ska komma i kläm i stadens byråkrati. I majoritetens budget ekar det tom på satsningar på nattlivet. Det finns inga uppdrag för att stärka Stockholms nattliv.

Vi har nu fått resultatet av den tidigare uppdraget att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv. Uppdraget gavs i budgeten 2023 och har fått vara majoritetens alibi och enda förslag i nattlivsfrågan. I februari i år fick vi resultatet, och det försökte man gömma i en bilaga till verksamhetsplanen i stadsbyggnadsnämnden. Utredningen konstaterar att begreppet kulturljudzon inte ska användas i Stockholm. Således är kejsaren naken och det rödgröna styrets verktygslåda tom.

Sedan måste jag också nämna Slakthusområdet, där vi alla under många år har haft ambitionen att kulturlivet ska få finnas kvar och också frodas. Ni må tro att jag fick stresshicka när stadsbyggnadskontoret kom med byggplaner som på sikt riskerar att tysta nattlivet och kulturen i Slakthushallarna. Det planförslag som presenterades för nämnden kommer nästan oundvikligen att innebära framtida konflikter kopplade till evenemangsbuller. Och då vet vi vilka som kommer att få rätt om de klagar på bullret: de boende.

Tyvärr är jag inte förvånad. Nattlivsstrategin gör ingen nytta som hyllvärmare, utan den måste också förvaltas av politiker som vill något på området. Kom igen nu, rödgröna, ni kan bättre än så här.

Anförande nr 88

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag frågade dig tidigare, Jonas, hur du ser på att medborgare får vara med och tycka till om den offentliga konsten. Det jag frågade var inte om politikerna skulle bestämma eller inte, för det tycker inte jag. Jag tycker att medborgarna ska få vara med och tycka till innan man köper in ett konstverk. Det var

min fråga till dig, men du svarade inte på den utan började prata om att politikerna inte ska bestämma. Det är vi överens om.

Men, Jonas Naddebo, skulle du vänligen kunna svara på min fråga: Är du beredd att verka för att fler medborgare ska få komma till tals tidigt och vara med och påverka de offentliga konstinköpen – ja eller nej?

Anförande nr 89

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Du låtsas vara för något slags armlängds avstånd inom kulturen, Gabriel, men ni har nog inte riktigt på allvar försökt förstå vad det innebär. Ni har något slags vurm för att alla ska få tycka till om vartenda konstverk som ska ställas ut i Stockholms stad. Då har ni inte ens förstått konstens betydelse för människor.

All konst kan inte vara slätstruken. All konst kan inte vara det som majoriteten tycker är det absolut bästa, utan konstens roll i samhället är att vara saltet i tillvaron. Ibland tycker man att det är fantastiskt och ibland fruktansvärt, men ni kan inte vara något slags uttolkare av folkviljan. Jag håller fast vid det. Jag tror inte att ni på allvar har förstått vad armlängds avstånd betyder.

Anförande nr 90

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Det är intressant med den budget ni lägger fram, Jonas. Stadsbyggnadsfrågorna får ni kanske ta med Martin Hansson, men nattlivet tänkte jag att jag kan svara på direkt. Det är den sektor i kulturlivet som just nu klarar sig bäst. Budgeten handlar om prioritering – absolut – och det som jag prioriterar i budgeten är framför allt kulturstödet och det fria kulturlivet. Det tänker jag inte sticka under stol med.

Däremot tänkte jag ställa en liten detaljfråga till er om något som förvånar mig lite grann, apropå er budget. Ni skär ned lite grann på kulturbudgeten, och ni skär också ned på Stadsarkivet, vilket jag tycker är tråkigt. Min fråga är: Varför vill ni flytta tillbaka stödet till Nobelstiftelsen från kommunstyrelsen till kulturnämnden? Det är ett enda stort frågetecken.

Anförande nr 91

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack för frågan, Torun! Vi tycker att Nobelmuseet handlar om kultur och att det då ska ses som en kulturfråga när beslut fattas.

Du sa inledningsvis att stadsbyggnadsdebatten får tas någon annanstans. Kulturborgarrådet är alltså ointresserad av att förstå hur systemen hänger ihop. Om man tror att man kan skapa kulturliv och nattliv i vår stad på det sättet har man inte förstått att det handlar om att vi måste få alla stuprör i staden att jobba tillsammans. Annars kommer vi ingenstans. Annars kan vi stå där med vårt stöd till det fria kulturlivet och tro att staden kommer att byggas med kultur.

Vi måste jobba tillsammans, och jag blir faktiskt lite beklämd när du hänvisar dessa frågor till någon annan. Jag tror att både du och jag vet att vi, om vi ska lyckas få kulturen att etablera sig runt om i vår stad, måste vara som en blåslampa på stadsbyggnadsnämnden för att se till att de inte glömmer kulturen när de planerar och bygger vår stad framöver.

Anförande nr 92

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Först, Jonas, vill jag säga att er kulturbudget faktiskt är helt okej, även om ni lägger mindre resurser än vad vi i majoriteten gör. Jag gillar särskilt era satsningar på kollo – jättebra!

När det gäller Slakthusområdet hoppas jag att ni har noterat att majoriteten i planprocessen har lagt fram ett förslag till beslut och väldigt tydligt understrukt att om skulle det finnas risk för krockar mellan nattlivet och bostäder kommer anpassning av bostäderna att behöva ske. Där har vi satt ned foten. Nattlivet ska vara prioriterat i Slakthusområdet.

Ni har ett förslag om nattlivslotsar eller vad ni kallar det. Det går såklart att diskutera vilka förvaltningar de ska ligga under, och formellt är det kanske miljöförvaltningen. Det som är lite problematiskt med ert förslag är att ni samtidigt drar bort 2 miljoner från kommunikationstjänsterna inom kulturnämnden. Det är ju de som ska ägna sig åt sådant.

Anförande nr 93

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Till skillnad från er, Martin, vet vi att man måste prioritera resurserna. Att sprida en massa kommunal kommunikation till höger och vänster tycker vi är något som man ska göra med viss försiktighet. Till exempel uppmanade man folk att gå till våra begravningsplatser under allhelgonahelgen. Det tror jag att de flesta människor i denna stad redan vet utan att man behöver kommunicera det från kommunens sida.

Det är med kniven mot strupen som ni lägger fram dessa förslag i stadsbyggnadsnämnden. När tjänstemännen har jobbat år efter år med att planera för bostäder kommer Miljöpartiet och Socialdemokraterna och säger: Nej, ni ska nog inte lägga bostäder nära nattklubbarna och Slakthushallarna, för det blir kanske inte så bra. Här borde man ge i uppdrag till förvaltningen att tänka om och återkomma med nya förslag på hur detta ska lösas.

När det gäller nattlivslotsarna måste jag förklara för dig, Martin, att vi måste jobba utanför stuprören. Då spelar det egentligen ingen roll vem som håller i taktpinnen, bara det blir av.

Anförande nr 94

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande, fullmäktige! Alla barn har rätt till en meningsfull fritid, oavsett bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Barn och unga

behöver ha trygga platser med närvarande vuxna efter skoltid, och här fyller stadens öppna fritidsverksamheter en oerhört viktig roll, inte minst i ytterstaden.

Vi behöver ha fritidsverksamheter som har hög kvalitet och som är förebyggande och främjande. Det är så vi har jobbat med fritidsfrågorna under denna mandatperiod. Vi har arbetat för stärkt kvalitet och kompetensutveckling för personalen, och vi har också ökat andelen profilverksamheter ute i våra stadsdelar som efterfrågas av unga, till exempel hbtqi-verksamhet eller verksamheter för unga med funktionsnedsättning.

Vi har också haft stort fokus på lovaktiviteter. I somras deltog 18 000 unga i våra avgiftsfria lovaktiviteter, och sommarkollo slog nytt rekord i antal deltagare. Detta arbete ska fortsätta. Alla barn ska kunna komma tillbaka efter sommarlovet med roliga minnen, även om deras familj inte har råd med någon dyr semesterresa.

Ordförande! I årets budget finns förstärkning av fritidsverksamheterna med 26 miljoner kronor, och utöver detta finns medel för att rusta upp våra parklekar. Vi permanentar medlen för lovaktiviteter och gör det billigare att åka på kollo för dem med lägst inkomster. Det är så vi bygger en stad där barn får ta plats, får ha roligt och får möjligheter att bygga relationer och goda erfarenheter.

Det är verkligen tur för stadens barn att det är en rödgrön majoritet i Stadshuset, för med oppositionens budgetar skulle nästan varannan fritidsgård eller parklek behöva stängas. Ungdomarna skulle behöva hänga på gator och torg på fredagskvällarna eftersom fritidsgården är stängd. Nej, med vår politik kan fler fritidsgårdar hållas öppna och fler verksamheter för barn och unga finnas lokalt i våra stadsdelar.

Jag yrkar bifall till KS förslag.

Anförande nr 95

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Alexandra! Vi i Centerpartiet har länge lyft fram vikten av fritidsbibliotek, och vår linje är tydlig. Vi ska göra detta i samarbete med Fritidsbanken, för det är onödigt att uppfinna hjulet på nytt. Fritidsbanken har både prylarna och kunskapen, och de har lånesystemet som gör att man kan låna över kommungränsen när man kanske behöver skaffa en klassuppsättning av skridskor och sådana saker.

När vi pratade om detta senast sa ni att detta ska varje stadsdel göra själv och att vi inte ska samarbeta med dem. Det var en massa saker. Men nu har något hänt, för nu har ni öppnat sådana fritidsbibliotek i samarbete med Fritidsbanken.

Samtidigt har ni strukit delar av uppdraget att öppna fler fritidsbibliotek, så det är lite oklart för mig var Vänsterpartiet egentligen står i denna fråga. Men jag är väldigt glad över att ni har fattat att man måste samarbeta med Fritidsbanken. De har systemen, och då slipper kommunen uppfinna hjulet varje gång. Min fråga är: Har ni ändrat er?

Anförande nr 96

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Tack för frågan, Jonas! För bara några veckor sedan var det en fantastisk invigning av Stockholms allra första fritidsbank ute i Skärholmen. Det var jättemycket folk där, och det var en jättekul dag. Det ska bli roligt att se hur denna fritidsbank nu kan användas i Skärholmen. Kanske kan den också fungera lite som ett pilotprojekt så att vi ser hur det går där och var vi eventuellt behöver fler fritidsbanker i staden.

Vi tänker att stadsdelarna kan fortsätta att ha lokala fritidsbibliotek där de bedömer att det är bäst, men personligen tror jag att vi behöver kunna ta ett större grepp och ha lite större fritidsbanker som kan ha klassrumsuppsättningar och sådant. Jag är mycket glad över att vi nu har fått till stånd vår första fritidsbank. Det är jättekul.

Anförande nr 97

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD):. Jag tänker på de NPF-satsningar som vi i Sverigedemokraterna vill göra. Ni i majoriteten pratar om att ni vill ha tillgängliga fritidsverksamheter, men problemet är att utbildning saknas hos en stor del av personalen. Även om man säger att man ska vara öppen för dessa målgrupper är personalen inte alltid utbildad inom det.

Vi vill även att man ska lämna in registerutdrag årligen för att kunna säkerställa att man inte blir dömd för brott under pågående anställning. Detta är ni också emot, men vi ser det som ett sätt att skydda våra barn och unga.

Det är samma sak när det gäller kolloverksamhet, där vi vill göra en särskild satsning för att personer, till exempel barn och unga med NPF, ska kunna ta del av kolloverksamheten utifrån sina förutsättningar. Det är inte heller något som ni gör, så jag funderar lite på hur ni tänker att ni ska nå denna målgrupp med utbildad personal och en verksamhet som fungerar för dessa barn när ni inte gör några satsningar på det.

Anförande nr 98

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! När det gäller att begära utdrag ur belastningsregistret, som ni i Sverigedemokraterna har som er politik när det gäller alla välfärdsområden, styrs det av lag. Jag kan inte sitta och tycka att vi ska begära utdrag för alla fritidsgårdar varje månad, utan det finns lagstiftning som avgör när man som arbetsgivare får göra det. Jag vill få detta sagt redan nu.

När det gäller satsningar på unga med funktionsnedsättning har vi öppnat fler profilverksamheter ute i våra stadsdelar när det gäller fritidsverksamheter för denna grupp. Gällande kolloverksamhet ser vi att allt fler som åker på kollo behöver stöd av resurser och liknande, och de tycker att det fungerar bra.

När det gäller kompetensutveckling för personal på våra fritidsgårdar vill jag säga att om det är något som vi har jobbat hårt med är det just detta. Det har utbildats många fritidsledare från både parklekar och fritidsgårdar under våra två första år, och nu går vi vidare med en satsning på grundutbildning för fritidsgårdarna.

Anförande nr 99

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Ordförande! Jag har en fråga till dig, Alexandra, utifrån stadsdelsfokus och hur man ser på fritidsgårdar. Jag vill börja med att poängtera att jag tycker att det är jättebra med de profilverksamheter som man satsar på ute på fritidsgårdarna. Samtidigt ser vi i vår stadsdel att fritidsgårdarna också är väldigt röriga och att det kommer in gängkriminella som har kontakt med dem.

Vi har också sett en hel del försäljning av droger i anslutning till fritidsgårdarna, så även om man pratar om att man vill se en plats där ungdomar hänger ser vi nog ett större behov av att ungdomar kommer ut i en fritidsaktivitet, alltså börjar med någon typ av idrott eller kulturaktivitet. Där behöver vi hjälpa till.

Vi ser ganska låga resultat för vad vi egentligen lyckas med från stadsdelens håll. Samtidigt pratar vi om att vi ska samarbeta med civilsamhället. Min fråga till dig är: Hur kan vi jobba med civilsamhället och med idrottsföreningarna för att de ungdomar som är närmare tonårsåldern ska komma in?

Anförande nr 100

Borgarrådet M a t t s s o n (V): När det gäller trygghetsfrågorna har man arbetat med att ta fram gemensamma regler som från och med nu ska gälla på fritidsgårdarna i hela staden. Det är samma regler för en trygg och säker fritidsgård i alla stadsdelar. På en del håll har det varit stökigt, men på andra håll finns det inga problem alls. Det finns en gemensam struktur för dessa frågor, men det pågår också utbildning av personal i till exempel våldsfrågor och liknande.

När det gäller profilverksamheterna tycker jag att det är jätteroligt att fler värnar om dem och ser vikten av att de finns. När det gäller Kristdemokraterna finns det inte så mycket mer att säga. Ni vill lägga ned ungefär varannan fritidsgård eller varannan parklek. Ni skär ned på barn-, kultur- och fritidsbudgeten med en femtedel. Det är en enorm andel. Sedan säger man att det kanske inte är bra att barnen hänger på fritidsgården, men med er budget blir det på gator och torg.

Anförande nr 101

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och borgarrådet Mattsson! Jag har en fråga till dig, Alexandra, då jag reagerade på ditt påstående att om oppositionens budget vinner skulle varannan fritidsgård i Stockholm behöva läggas ned. Moderaterna ingår ju till viss del i oppositionen, och det är ett uttalande som jag reagerar starkt mot. Det är såklart inte sant. Moderaterna anser självfallet att det fältförlagda arbetet och fritidsgårdarna runt om i Stockholm gör ett jätteviktigt arbete som ska fortsätta att bedrivas även om vår budget får majoritet.

Vi gör självfallet neddragningar på detta område, men det är inte på något sätt utpekat i vår budget att det rör fritidsgårdar. Det rör andra områden som vi kan diskutera på ett annat sätt. Den totala budget som vi lägger fram för barn, kultur och fritid inom stadsdelarna är densamma eller till och med lite större än den var vid utgången av

2022. Hur får du ihop detta, och är de satsningar som ni har gjort de senaste åren över huvud taget utvärderade?

Anförande nr 102

Borgarrådet **M a t t s o n** (V): Som jag nämnde i mitt anförande har vi slagit rekord. Det har aldrig åkt så många barn på stadens sommarkollo som under de här två åren. Det är en del av utvärderingen. Nöjdheten är väldigt hög när det gäller kollo.

När det gäller fritidsgårdarna är det rena fakta att ni vill stänga ned varannan fritidsgård. Ni skär ned 96 miljoner kronor på barn, kultur och fritid. Fritidsgårdar, parklekar och så vidare kostar i både hyra, elkostnader och bemanning. Det är självklart att det hade blivit kraftiga nedskärningar om det var ni som styrde nu och hade lagt fram en budget med 96 miljoner mindre till barn, kultur och fritid och de öppna fritidsverksamheterna.

Det skulle märkas stor skillnad, inte minst för barnfamiljer som älskar att åka till parkleken på helgerna. Och många ungdomar behöver ha en fritidsgård där de kan hänga på helgerna därför att de inte har någon annanstans att vara.

Anförande nr 103

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag tänkte fortsätta att uppehålla mig vid Kulturhuset Stadsteatern, där det händer väldigt mycket i år.

Det finns en verksamhet som heter Materialmagasinet och som inrättades av Liljevalchs för några år sedan. Det är en verksamhet där scenkonstinstitutioner kan lämna in eller låna material kopplat till exempelvis scenografi och allt som har med scenkonst att göra. Man måste dock vara medlem. Man kan kalla det för en återbruksverksamhet inom scenkonst i Stockholms stad. Även fria grupper kan hyra eller köpa material därifrån. Tyvärr har Liljevalchs inte haft möjlighet att gå vidare med denna verksamhet i år, och därför tar nu Kulturhuset Stadsteatern över verksamheten för att säkra den långsiktigt, vilket är både viktigt och bra.

Kulturhuset Stadsteatern har vidare fått ett stöd från Kulturrådet för att bedriva verksamheten Cirkus, som har växt en hel del på senare år. Något man inte tänker på är att Kulturhuset Stadsteatern de senaste åren har blivit en av landets största scener för cirkus. Stödet uteblir i år, men då skjuter vi i Stockholms stad i stället till det för att permanenta cirkusverksamheten i Stockholm och på Kulturhuset Stadsteatern, vilket är nog så viktigt.

Slutligen vill jag lyfta fram de extra satsningar som behöver ske på Kulturhuset Stadsteaterns biblioteksfilial i och med att Stadsbiblioteket nu renoveras och kommer att hålla stängt under ett antal år. Det ökade besöksstrycket och den ökade utlåningen till följd av detta kommer vi nu att tillskjuta resurser för att kunna möta, och detta är viktigt för biblioteksverksamheten i centrala innerstaden.

Anförande nr 104

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Vi pratade lite tidigare om nattlivet och nattlivslotsarna, som du kritiserade, Martin. Då tycker jag att du ska få möjlighet att i en replik tala om vad ni vill göra för nattlivet och vad ni har för förslag för nattlivet framöver.

Jag ser att Cecilia också står på talarlistan, men jag tänkte fråga dig eftersom vi kanske inte hinner så långt ned på listan. Är kejsaren naken, eller finns det fler lösningar eller initiativ för att stärka Stockholm som en attraktiv nattlivsstad? Eller står vi nu inför fyra förlorade år, då ni säger nej till att använda begreppet kulturljudzon?

Jag är orolig för att vi i denna stad kommer att se denna utveckling på ett negativt sätt och att Stockholm kommer att tystna nu när ni styr. Du får gärna återkomma med konkreta initiativ och åtgärder för att utveckla Stockholms nattliv. Du har 60 sekunder, var så god!

Anförande nr 105

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nattlivet är oerhört viktigt och såklart något som majoriteten arbetar för. Det var inte så att jag kritiserade ert förslag, Jonas, utan jag problematiserade det. Det är en viss nyansskillnad.

Det är ett bra initiativ från Centerpartiet, inte tu tal om det, men det är lite märkligt. En sak man kan diskutera är huruvida det ska ligga på kulturförvaltningen, då denna typ av kommunikationsinsatser kanske gör sig bättre på miljöförvaltningen. Men det är en sidofråga.

Det som framför allt är lite anmärkningsvärt är att ni skjuter till 3 miljoner kronor för detta – det är bra, kanske lite väl mycket i en kulturbudget, men ändå bra – samtidigt som ni drar bort 2 miljoner från kulturnämndens kommunikationsverksamhet. Nattlivslotsar är ju just en kommunikationsverksamhet. Det är en sådan uppgift som kommunikatörerna på kulturförvaltningen har i sin portfölj, så detta blir lite dubbelt.

Anförande nr 106

R a s m u s J o n l u n d (L): Ordförande, åhörare! Det är alltid roligt att tala om Kulturhuset Stadsteatern och dess verksamhet, som vi alla värnar och älskar.

Min fråga gäller det fria ordet, där Kulturhuset Stadsteatern har en viktig roll, som vi hörde borgarrådet prata om i inledningen. Jag tänker på fristadsprogrammet, Martin, och jag vill bara höra varför ni har dragit ned ambitionen för antalet fristadskonstnärer. Har du någon tanke om det? Det har funnits en tanke om att få fyra, men nu står det tre.

Anförande nr 107

M a r t i n H a n s s o n (MP): Som borgarrådet konstaterade är den tredje nu på plats. Det är en ökning, så vi har ändå kunnat gå upp till tre. Jag kan inte säga varför vi har gått ned från fyra, men jag konstaterar att det är en oerhört viktig verksamhet.

Den är kanske än viktigare i dag med det oroliga omvärldsläget. Att vi har kunnat inrätta en tredje är ändå ett steg framåt.

Anförande nr 108

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte börja med att knyta an till det som Martin Hansson pratade om. Han beskrev den demokratiska infrastrukturen utifrån stora exempel, som storskaliga Kulturhuset Stadsteatern, Liljevalchs och Stadsbiblioteket. Det är en del av den demokratiska infrastrukturen.

En annan del är de mindre föreningsgårdarna och samlingslokalerna. I vår budget har vi sagt att vi ska ha Sveriges bästa föreningsklimat. En förutsättning för detta är att vi har ett levande föreningsliv med bra och fler gårdar som får en rimlig finansiering.

En annan sak i detta sammanhang är att det är viktigt att inse att det är olika i denna stad. Järva är en sak, Södermalm är en annan sak och Enskede-Årsta en tredje sak, med olika förutsättningar och olika strukturer som vuxit fram, inte sällan under ganska många år, och som vi ska se till att vi bevarar, odlar och utvecklar. Därför känns det fint att vara en del av majoriteten, som förstår denna fråga och som inser att vi behöver lägga pengar på att ha hemgårdar och föreningsgårdar i varje stadsdel men också odla dem som redan finns.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 109

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Hej, Anders! Du har varit med ett tag, precis som jag, och vet att man ska säga samma sak före valet som efter valet. Jag måste ställa samma fråga till er i år som jag ställde förra året: Hur ser det ut med Socialdemokraternas vallöfte? Fyra dagar före valet lovade ni att sänka kulturskoleavgifterna till 2019 års nivå och slopa alla avgifter på kulturskolans kortkurser. När hade ni tänkt genomföra ert vallöfte, eller blir det bara återigen ett tomt vallöfte inför valet 2026? Hur blir det, Anders?

Anförande nr 110

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Du vet mycket väl, Jonas, att jag inte kan stå här och avslöja exakt när eller hur det blir. Jag ska villigt erkänna att jag inte är insatt i den frågan.

Vad jag däremot kan lova och som är alldeles tydligt i denna budget är att vi valde att sänka avgiften på fritidsgårdarna. Det var en prioritering som vi gjorde för de unga.

Om man är i en majoritet prioriterar man olika saker. Jag gissar att ni i Centerpartiet, som har varit uppe här och pratat en massa om lotsar och så vidare, vet att det har pågått ett antal år, också under de åren då ni styrde. Då gissar jag att Moderaterna eller kanske Kristdemokraterna sa: "Nej, det där vill inte vi." Det är så förhandlingar ser ut, Jonas.

Anförande nr 111

Hanna Werner (M): Ordförande! Hej, Anders! Jag tänkte att vi skulle byta samtalsämne lite, inom kulturen. En viktig del av kulturen och i att fler ska få tillgång till kulturen är det fria kulturlivet och alla privata aktörer.

Som vanligt när sossarna och vänstern styr ska allt ske i egen regi, och denna mandatperiod är inget undantag. Kan du berätta för mig vad ni tar för initiativ i budgeten för att det ska bli fler privata aktörer och för att vi ska kunna bredda det fria kulturlivet?

Anförande nr 112

Anders Göransson (S): Vi satsar på olika sätt genom att lägga en grund för hur kulturlivet ska fungera. Vi satsar på våra egna institutioner, men vi ser också till att kulturskolor och andra får det stöd som de ska ha. Jag är inte säker på att det offentliga alltid i varje del ska detaljreglera vad de privata gör.

Personligen har jag varit med och ordnat saker som jag vet att en del tycker är katastrof. Det är en liten del, men inom ramen för den stadsdelsnämnd där jag är ordförande såg vi till att det ordnades en dansbana där folk fick dansa. Vi skapade också en öppen vägg för gatukonst där folk fick måla – en graffitivägg. Det är två exempel där man har sett till att människor får göra saker så som de vill. Det är också ett sätt att utöva kulturliv, även om det är på en mer amatörmässig nivå, snarare än en professionell.

Anförande nr 113

Linnéa Vinge (SD): I dag är det vi politiker och kulturexperter som med skattepengar fattar beslut om den offentliga konsten, inte sällan i direkt strid med folkviljan. Från politiker här inne hörs ofta att konst är till för att röra upp känslor och att den ska vara provocerande, och jag är beredd att många gånger hålla med.

Vad jag däremot inte håller med om är att stockholmarnas skattepengar ska användas till att kulturexperter ska skapa debatt och provocera. Det kan man göra med privata medel.

Sverigedemokraterna förespråkar i stället att medborgarna – lokalinvånarna – ska få bestämma hur de vill att deras stadsmiljö ska se ut. På sätt kan vi politiker helt backa från ansvaret, och då får vi armlängds avstånd på riktigt. Denna inställning har dock mött starkt motstånd från vänsterstyret, och jag vill därför rikta en öppen fråga till kulturborgarrådet: Varför är ni så rädda för att låta stockholmarna få inflytande över den offentliga konsten?

Anförande nr 114

Jonas Naddemo (C): Ordförande! Jag har försökt läsa er kulturbudget med lite mer positiva ögon än tidigare, Linnéa, men ni gör det inte lätt. Jag kan konstatera att ni har beröringsskräck för det som ni kallar finkultur – en typ av kultur som ni verkar tro bara finns till för att uppfylla politikernas mål. Det är ett ganska bisarrt synsätt på ett brett kulturutbud.

Ni vill rensa upp i det kulturpolitiska träsket, skriver ni också, och under förra kommunfullmäktigemötet sa ni att ni vill ha en baluns, likt vattenfestivalen, med lite mer röj. Då fick kulturborgarrådet gå upp och försvara vår fantastiska kulturfestival, som ni aldrig ens verkar ha tagit del av.

Nej, Sverigedemokraterna, det är svårt att ta er kulturpolitik på allvar. Ni tar som vanligt patent på folkviljan, och ni visar er avsky mot det fria kulturlivet. Följdfrågan blir: Vad finns kvar när ni har brandskattat kulturen? Ni tar bort 370 miljoner kronor, och då är det inte bara folkbildningen som får ryka utan en hel del annat. Den summan motsvarar mer än hela kulturskolan.

Anförande nr 115

L i n n é a V i n g e (SD): Jag tycker inte att jag ska bestämma över den offentliga konsten, och jag tycker definitivt inte att Jonas Naddebo och Torun Boucher ska bestämma över den offentliga konsten.

Vi anser att kultursatsningarna i första hand ska riktas mot barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Jag tror att vuxna människor är fullt kapabla att själva ansvara för vilka kulturupplevelser de vill ta del av. Men det anser inte du, Jonas, för du tycker att det är du och Torun Boucher som ska bestämma vilka kulturupplevelser som är bra nog att skattefinansieras.

Varför ska den ensamstående mamman betala för att andra vuxna ska få testa mim? Hon kanske vill lägga de pengarna på en konsertbiljett eller en utemiddag. Jag tycker att det är fel att hon ska finansiera andra vuxnas kulturupplevelser. Låt medborgarna bestämma själva! Då får vi en mer demokratisk kultur.

Anförande nr 116

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jag förstår att ni bara vill prata om den offentliga konsten, Linnéa, eftersom er kulturbudget är den absolut mest kulturfientliga budgeten i hela fullmäktiges opposition. Den skulle innebära nedläggningar av bibliotek och kulturskolan. Kulansatsningen för äldre skulle ryka direkt, och massor av bra kultur skulle försvinna från staden.

Ni tar också bort hela kulturstödet, och ni tycker inte att det skulle göra något om studieförbunden upphör att existera eller om Moderna Dansteatern stänger för gott. Jag undrar däremot om ni har förstått att även alla barnteaterscener, som Dockteatern Tittut, kommer att få slå igen på grund av er budget, om ni fick styra, eller att hela stödet till hemgårdarna försvinner, till exempel 1700-talsgården Kristinehovs Malmgård. Har ni förstått den konsekvensen?

Anförande nr 117

L i n n é a V i n g e (SD): Allt detta är rena dumheter, Torun. Sverigedemokraternas kulturbudget ligger på 1,4 miljarder kronor, och jag kan upplysa om att det ligger i linje med kulturbudgeten för 2018, när ni senast styrde staden. Den vill jag minnas att ni var väldigt stolta över då.

Det är helt befängt att kalla en kulturbudget på 1,4 miljarder för kulturfientlig. Det är en ansvarsfull budget där vi satsar på barn, äldre och personer med funktionsnedsättning och där vi, till skillnad från er, inte styr kulturen och finansierar den med höjda skatter.

Anförande nr 118

Cecilia Obermüller (MP): Jag är stolt ordförande i en kulturellt sprudlande stadsdel, Skarpnäck, med engagerade medborgare och ett mycket aktivt föreningsliv. Jag vill tacka vår förvaltning som har möjliggjort detta.

I er budget, Linnéa, skär ni ned med 370 miljoner kronor. Ni skär ned stadsdelarnas verksamheter med 97 miljoner kronor. Hur ska man då kunna spegla medborgarnas önskemål? Föreningsengagemanget speglar just medborgarnas engagemang. Ni vill begränsa föreningsstödet till etniska föreningar som ASOV och Afrokultur. Det tycker jag är helt bisarrt. Hur tänker ni?

Anförande nr 119

Linnéa Vinge (SD): Det är helt befängt att påstå att vi inte satsar på barn och unga när vi lägger 470 miljoner kronor på kulturbidrag direkt ut till barn- och ungdomsverksamheten. Vi lägger 40 miljoner kronor mer än vad ni gör på förskolan, Cecilia, och vi lägger 24 miljoner kronor mer på ökade stöd till idrottsföreningarna. Vi lägger till och med mer pengar på kolloverksamheten än vad ni gör. Vi satsar alltså i allra högsta grad på barn och unga i vår budget.

Anförande nr 120

Isabel Smedberg - Palmqvist (L): Fru ordförande! Jag är också nyfiken på hur Sverigedemokraterna tänker med den budget de lägger fram. Det är en väldigt snål kulturbudget, där jag har förstått att lösningen är att ansvaret ska läggas på andra. Jag är så himla nyfiken på hur det ska gå till när vi ska ha tydliga folkomröstningar om kulturövningar, konstverk och vidare. Hur har Sverigedemokraterna tänkt att det ska gå till?

Anförande nr 121

Linnéa Vinge (SD): Jag kan börja med att vara väldigt tydlig. Jag anser att konsten ska vara fri. Det tror jag att alla här inne håller med om. Det ska vara en rättighet att få skapa det man vill. Vad som däremot inte är en rättighet är att få det man skapar finansierat med offentliga medel.

När det kommer till de folkomröstningar om offentlig konst som vi förespråkar har vi lagt fram förslag om att det ska utredas, men på rak arm kan jag komma på jättemånga bra alternativ. Man kan ha personer på fältet som står och tar emot önskemål från invånarna, man kan ha digitala omröstningar med bank-id och så vidare.

Nu blir det bara ett sätt att lägga det på kulturexperter i stället. Du tycker att kulturexperter ska bestämma, Isabel, men jag tycker att folket ska bestämma. Det är mycket där vi skiljer oss åt.

Anförande nr 122

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! Jag tänkte gå från konsten och kulturen till det som är ursprunget till konst och kultur, nämligen leken och möjligheten för barn och unga att få plats här i vår stad, inte minst för att leka och ha en meningsfull och trygg fritid.

Något som vi har satsat på sedan vi kom till makten denna gång är att försöka återupprätta parklekarna och utöka dem. Vi antog en strategi förra året, och nu fortsätter vi med vidare satsningar i den andan. Parklekar har funnits i vår stad länge och hade en högtidsperiod under 80-talet, när de var 200 stycken. Nu har de gått ned i antal under flera år, men det är verkligen på tiden att vi återupprättar dem och skapar fler platser för barn och unga att leka och ha en skapande verksamhet med utbildad personal som inte bevakar barnen utan stimulerar dem.

Nu citerade jag från något man skrev redan på 70-talet om vad syftet med parklekarna i Stockholm var. I stadens nya parkleksstrategi betonar vi att barnen ska möta personal som har positiv förväntan på dem och som utmanar dem att leka mer och också skapar möjligheter för detta.

Min dotter mötte kaninerna i kaninparken när hon var liten. Hon var inte stor när hon kom bärande på en jättestor kanin med strålande ögon, och snart var hon med i kaninklubben – en klubb mestadels för tjejer som gillade kaniner och djur. Där hängde de och organiserade sig, och ganska snart hade vi också en svart kanin hemma hos oss som hade blivit övergiven och omhändertagen av min dotter.

Så har det gått vidare, och vi ser nu framför oss att fler ska få möjlighet till detta. Det är verkligen tråkigt att så få i oppositionen inser vikten av det.

Anförande nr 123

K r i s t i n a L u t z (M): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! Parklekarna är någonting som vi alla är väldigt stolta över. Du och jag, Tina, är från samma stadsdel, Skarpnäck. Där har vi fantastiska parklekar som båda majoriteterna har jobbat på att utveckla på olika sätt.

Jag skulle vilja plocka upp tråden lite grann från det Johan Nilsson pratade om. Eftersom jag har suttit i stadsdelsnämnden sedan 2006, i kulturnämnden i tio år och så vidare, tycker jag att det är lite olyckligt att ni hela tiden hävdar att vi gjorde neddragningar på parklekar och fritidsgårdar under vår tid och pratar om hur det skulle bli om vår budget fick råda. Det är faktiskt orättvist. Vi har olika sätt att nå de mål som vi har kommit fram till gemensamt i fritidsgårdsstrategin och parkleksstrategin.

Anförande nr 124

T i n a K r a t z (V): Det stämmer, Kristina, men just den här kaninklubben som jag pratar om är en av dem som lades ner under förra mandatperioden, när ni var med och styrde. Man tog bort bemanningen, och så satte man in några föreningar som skulle ha den i stället. Det blir inte alls samma sak. Det blir inte den kvalitet och den verksamhet som man skulle kunna ha, där man också utvecklar verksamheten tillsammans med barn och unga. Då vet de att det är öppet varje dag, och de har en plats där de möter samma vuxna.

Vi har också haft Peters park i vår stadsdel, men det har vi inte längre. Det är jättesorgligt att gå förbi där – en plats där min son hängde varje eftermiddag efter skolan och spelade curling med kastruller som var svetsade och fyllda med sand och så vidare. Det handlar om denna fantastiska verksamhet där barn och unga kan möta vuxna som är kloka och smarta och som kan vara ett stöd och en hjälp i deras liv. Jag tycker att det är sorgligt att vår stadsdel har så lite av detta, och jag hoppas verkligen att vi ska kunna återta det.

Anförande nr 125

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Kan man i Stockholm ägna sig åt kultur och fritidsaktiviteter och känna sig trygg? Är våra barn säkra när de går till de här parklekarna? Blir våra tonåringar rekryterade av gängkriminella när de är på ungdomsgården utan föräldrarnas tillsyn? Hur säkra är våra lokala samlingslokaler när vi själva håller möten, till exempel, eller besöker kulturaktiviteter?

Stockholm plågas av den värsta våldsvågen i modern tid, och trots det allvarliga läget i det offentliga rummet visar nya siffror att ingripandena har minskat med 70 procent. Ser vi att det har blivit så väldigt mycket bättre när vi tittar oss omkring? Nej, så är det inte. Vi har gått från 200 000 ingripanden till 60 000 ingripanden, och antalet avvärjda brott har minskat med 75 procent. Tre av fyra ordningsstörningar och brott som tidigare avvärjdes och förhindrades förhindras inte längre, och det handlar naturligtvis om att Socialdemokraterna och Miljöpartiet till att börja med tog bort poliser när man satt i regeringen. Nu när man styr här i staden tar man bort ordningsvakterna. Det här är ganska allvarligt. Vi ser att det skjuts runt om i Stockholm, och inte bara i vissa utsatta områden utan också i närheten av våra idrottsanläggningar och lokaler.

Vi har till och med – vilket vi inte pratar om offentligt för att vi tror att det är farligt att prata om saker och ting – stängt fritidsgårdar i några stadsdelar i Stockholm. Det är inte alls bra för kulturlivet att vi drar ned på ordningsvakter och på trygghet och säkerhet i Stockholm. Här borde ni backa och återinföra ordningsvakterna.

Anförande nr 126

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jonas, du är den första moderat som jag kan begära replik på. Jag är dock inte säker på att du kan svara på det här. Men ni har under minskade kostnader lagt en post som heter borttaget pandemistöd på 146 miljoner kronor på kulturnämnden. Min fråga är i kort sammanfattning: Vad är det för hittepå pengar?

Den totala budgeten för kulturnämnden ökade under pandemiåren med 128 ½ miljon kronor – alltså den totala budgeten och förra mandatperioden. Ert borttagna pandemistöd är 17 ½ miljon kronor mer än vad budgeten totalt sett ökade med under pandemin. Tittar man under de budgetposter som adresserar pandemin ser man att de hamnar på ungefär 11 ½ miljon. Av det behöll och permanentade nuvarande majoritet endast 5 miljoner.

Varifrån kommer den här konstiga potten?

Anförande nr 127

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! Det jag understryker här är att vi satsade väldigt mycket under pandemin. Det är helt tydligt. Och det är likadant nu; nu satsar vi också, men vi satsar på andra saker än på pandemistöd eftersom pandemin är över. Vi satsar exempelvis extra mycket för barn och unga på biblioteken, för läsförståelse och så vidare.

Sedan har vi ju också en annan syn på det här med kultur. Det här är ganska länge sedan, men jag kommer ihåg hur det var när Fotografiska museet öppnade. Då kom din företrädare på kulturborgarrådsposten och skällde på Sten Nordin när jag stod bredvid och sa: Hur kan du öppna ett museum i Stockholm utan att prata med mig och med oss här? Sten Nordin sa: Men det är inte vi som har öppnat det här, utan det är ett privat museum, som folk efterfrågar! Vi har en annorlunda syn. Allting behöver inte vara kommunalt styrt. Om det är privat är det ännu längre än armlängds avstånd.

Anförande nr 128

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! I 1974 års kulturproposition var nyckelbegrepp yttrandefrihet, decentralisering, jämlikhet, konstnärlig förnyelse och vård av kulturarvet. Målet var att medverka till att skapa en bättre samhällsmiljö och bidra till jämlikhet. I dag är de här orden viktigare än någonsin. Kulturen har en stor betydelse för vår vackra stad. Många vill bo här, och många vill besöka staden. Kulturen är en dragningskraft. Finns det något att göra? frågar man sig.

När vi skapar tillit, trygghet och en bättre samhällsmiljö som bidrar till jämlikhet är kulturpolitiken en otroligt viktig spelare – helt enkelt nödvändig. Sorgligt nog har vi en regering som verkar i helt motsatt riktning. Där är folkbildningen och det fria kulturlivet utsatt för något som jag inte vet om jag ska kalla för slakt eller kvävning – något som också är ett hot mot demokratin. Vi kulturarbetare är ganska få i det här landet. Ännu färre, en bråkdel av oss, är ekonomiskt framgångsrika. Men alla behövs i kulturens ekosystem. Att satsa på kulturen är egentligen kaffepengar. Det är en relativt billig investering i vårt samhälle. Det är till och med lönsamt!

Sponsorer finns redan, nämligen kulturutövarna själva. Vi kan kalla det självfinansiering. När regeringen har sänkt skatten för dem som redan har mest och därmed dragit in på statligt stöd till kommunerna är jag stolt över att vi i majoriteten har fattat beslut om att höja skatten för att kunna värna välfärdsområden som också

innefattar bildning och kultur. Vi erbjuder barn och unga mer kultur. En satsning på bildning och kultur är ett bra vaccin mot de antidemokratiska krafterna.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 129

Hanna Werner (M): Ordförande och Ewa! Under året har ett flertal kommuner och regioner runtom i landet, och även Folkbildningsrådet, dragit tillbaka sina stöd till Ibn Rushd efter att det har framkommit att studieförbundet bland annat inte följer de demokratiska värderingar vi har i Sverige. Det har varit tydligt att S- och V-majoriteten i Stockholm har lite olika turer kring denna fråga, men man kom äntligen fram till att stoppa stödet till studieförbundet, som uppgick till ungefär 4 miljoner kronor.

Vi moderater lägger ett tydligt uppdrag till budgeten om att kommunstyrelsen ska samarbeta med kulturnämnden för att stärka arbetet för att motverka att stöd som gäller kulturförvaltningen betalas ut till antidemokratiska verksamheter. Min fråga till dig är därför: Vilka satsningar gör ni i majoriteten i er budget för att det här inte ska upprepa sig?

Anförande nr 130

Ewa Carlsson Hallberg (S): Folkbildningen och bildningsförbunden är en livsnerv, och självklart ska vi också ha demokratiska och välfungerande studieförbund. Bildning är inte bara kunskap, utan det ger också starka, nyfikna och ansvarstagande medborgare som inte går att missleda eller lura. Vi vill ge barn tillgång till kultur och satsar på kultur i form av ord, bild, scen och ton. Det är en investering i deras framtid. Genom kultur får barn inte bara uppleva glädjen och inspirationen av kreativa uttryck, utan de får även en djupare förståelse för sig själva och sin omgivning. För oss i majoriteten jackar detta också i den självklara satsningen på läsning och annan språkutvecklande verksamhet.

Anförande nr 131

Frida Bengtsson (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När jag var åtta år fick min klass gå tillsammans till den lokala teatern. Jag visste knappt vad teater var för någonting, och så här närmare 35 år senare kommer jag inte riktigt ihåg vad pjäsen hette eller exakt vad den handlade om. Det jag kommer ihåg är känslorna jag gick därifrån med och som satt kvar efteråt: förväntan och spänningen innan det började, hur det kändes att sitta i den där fällbara stolen och skrattet i magen. Alla barn fick med sig ett litet program hem, och det sparade jag i många år efteråt. Jag tog fram det och tittade igenom det och upplevde en del av de där känslorna på nytt.

Jag har varit på teater många gånger efter den gången, och jag har alltid känt att det har varit en plats även för mig. I vårt budgetförslag för Kulturhuset Stadsteatern tar vi ytterligare ett steg för att säkerställa att fler barn och unga i hela staden växer upp med en naturlig koppling till kultur. En viktig del i det är att kulturen behöver skapa möten och upplevelser där barn och unga faktiskt finns. Vi gör därför en särskild satsning på Kulturhuset Stadsteaterns satellitverksamheter.

Som vi har nämnt tidigare här satsar vi i Skärholmen på den nya verksamheten Stationen i Stockholms nya byggnad. Vi har sedan tidigare både teater och biograf där. I Husby planeras verksamheten att utvecklas genom att kompletteras med en filmvisningsverksamhet. Lägg också till att det för den uppskattade Parkteatern ska genomföras ett pilotprojekt om hur verksamheten kan involveras mer i stadens arbete med platsaktivering. Parkteatern når redan i dag medborgare över hela staden. I Hägersten, Farsta, Vällingby, Tensta och Skarpnäck finns Parkteatern varje år och bjuder på gratis kultur under hela sommaren. Under 2024 besöktes föreställningarna av över 200 000 stockholmare. Med de här satsningarna skapar vi möten och upplevelser i hela staden och fler möjligheter för åttaåringar att få en naturlig plats i fällstolen med pirr och skratt i magen.

Anförande nr 132

K r i s t i n a L u t z (M): Åhörare och ordförande! Vad fint, Frida, du och jag delar i mycket samma minne! Jag kommer också ihåg min första teaterupplevelse i den lilla staden Nyköping där jag växte upp. Där fanns det inte så många kulturscener i övrigt, så vi fick lite besök ibland. Det var mycket, mycket stort.

Som sagt är vi inte emot någonting av det som Stadsteatern just nu gör, inte minst i Skärholmen. Vi tycker att det är väldigt bra. Dock har jag själv suttit i Stadsteaterns styrelse under ganska lång tid, och jag ser att ni i er budget i stort skriver ganska lite om extern finansiering, det vill säga hur vi får fler aktörer att kunna vara med och finansiera vår verksamhet. Detta är någonting som vi tror mycket på och som några av mina kollegor har tagit upp här tidigare. Därför skulle jag gärna vilja fråga dig hur ni och du ser att man kan släppa in både civilsamhället och andra externa aktörer för att få ett ännu mer levande teaterliv.

Anförande nr 133

F r i d a B e n g t s s o n (S): Vi har lite olika sätt att lägga upp budgeten på för Kulturhuset Stadsteatern. Vi vill till exempel inte öka egenfinansieringsgraden, och det är ett sätt att säkra upp att vi kan ha gratisverksamheten och en verksamhet som folk har råd att gå till. Sedan har vi också en uppräknings för personal och drift som partierna i opposition inte har.

Kulturhuset Stadsteatern ska såklart söka samarbetspartner. Det finns olika EU-projekt, och det finns dessutom satsningar på det fria kulturlivet som görs i övrigt i vår budget. På det sättet ser vi att vi ändå säkrar upp detta.

Anförande nr 134

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! På 50-talet, alltså förra seklet, anklagade högerpartiet här i kommunfullmäktiges budgetdebatter mitt parti för att inte ta ansvar när vi inte ville höja kommunalskatten eftersom den inte är progressiv. Jag håller fortfarande med om den analysen. Kommunalskatt är ett otyg.

Men i dag, med en regering som undandrar sig ansvaret för landets välfärdssystem, är det ännu mer oansvarigt att inte höja skatten än det var på 50-talet. Vi har i det läget valt att ta ansvar, men oppositionen har valt motsatt väg. Jag har sällan sett så mycket trixande som i årets oppositionsbudgetar för att klara det faktum att regeringen rullar tummarna. Oppositionens partier slaktar hela områden. Hos några är det kulturen som slaktas. Kultur är inte ett lagstyrt ansvar i en kommun. Det är helt fritt fram att slakta. Ni kan behålla bara ett enda bibliotek och ändå inte bryta mot kommunallagen.

Men när regeringen inte heller räknar upp stöden till de stora statliga kulturinstitutionerna och drar ned stöden till det fria kulturlivet och studieförbunden får det redan i dag stora konsekvenser för Sveriges huvudstad. Om vi adderar Moderaternas nedskärning på 232 miljoner kronor på kulturnämnden – mer än hela kulturskolans sammantagna budget – är det en kulturskymning som brer ut sig över huvudstaden. Stockholm blir ingen spännande och rolig metropol med en sådan politik, där man gör allt för att slippa höja skatten. Det är, om jag får låna högerpartiets retorik från 50-talet, totalt oansvarigt.

Anförande nr 135

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Torun! Jag tänker inte debattera stödet till det fria kulturlivet och folkbildningen. Där står vi bakom er. Vi gör en omprioritering och pekar just på folkbildningen.

Men någonting som du inte nämnde alls i dina två anföranden är nattlivet. Jag inser att det kanske var ganska länge sedan du var ute i nattlivet, och det börjar faktiskt bli ett tag också för mig, som småbarnsförälder. Men var finns nattlivet i er budget? Blir det här fyra förlorade år? Ser du inte behovet av att stärka de kulturella och kreativa näringarna? Då måste man också jobba med de aktörer som inte är skattefinansierade.

Ni smög undan i utredningen om kulturljudzon eftersom den inte var så positiv. Jag sa att kejsaren är naken, och det säger jag för att jag inte ser att ni har några fler verktyg i verktygslådan. Ni har hela tiden hänvisat till den här utredningen. Den säger att vi inte ska ha kulturljudzon. Men vad vill då du, Torun, att vi ska ha för verktyg för att Stockholm ska få leva och låta och för att kulturen inte ska tystna?

Anförande nr 136

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag sa i något tidigare replikskifte att just nattlivet är den del av kulturen som klarar sig absolut bäst just nu i Stockholm. Jag har därför inte prioriterat den delen av kulturen, utan jag tänker mer på barnteaterscenerna. Låt oss behålla barnteaterscenerna! De ligger mer i riskläge.

Jag delar ditt bekymmer för Slakthusområdet. Men det beror inte bara på ljudet, utan det beror också på hyreshöjningar för mindre aktörer som kan ha svårt att klara dessa hyreshöjningar. Detta får jag också signaler om, så vi behöver göra något. Jag håller däremot också med Martin Hansson när det gäller satsningarna på lotsarna. Dem skulle jag egentligen vilja se på andra ställen. Vi kanske skulle behöva den typen av lots hos miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Vi behöver öka

kulturkompetensen i de andra nämnderna. Där kan vi säkert jobba ihop; det håller jag med om. Jag tror att de pengarna skulle göra mer nytta där.

Anförande nr 137

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Herr ordförande och Torun! Jag vill bara påminna om att Liberalerna lägger sig över ert budgetförslag för 2025.

Jag har egentligen två saker att ta upp. Jag undrar om jag hinner med båda, men jag tar Liljevalchs först. Jag fattar inte riktigt era Liljevalchssatsningar, och jag skulle vilja höra vad ni håller på med. Jag vill bara säga att Johanna, den nya chefen på Liljevalchsmuseet, ska hyllas, för hon har verkligen vänt siffrorna i rätt riktning. Vi har jättehöga besökssiffror på Liljevalchs. En jättefin utställning pågår där, och nu finns också barnverksamhet. Hurra för henne! Men det jag funderar på är de 300 författare, journalister och konstnärer som har sin trygghet tack vare ICORN:s fristadsprogram. Jag begriper inte varför du, Torun, som har ett så stort hjärta för det bästa inte satsar på att få fyra platser i stället för bara tre.

Anförande nr 138

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tar Liljevalchs först. Barnverksamheten på Liljevalchs behöver komma till stånd på riktigt, med en barnverkstad. Vi behöver göra en satsning på Liljevalchs för att få bra, utbildade barnpedagoger dit och den barnverksamhet som i dag saknas. Alla andra museer har ju det. Det är det ena svaret.

Det andra svaret är att vi hade väldigt stora problem med finansiering. Löftet om fyra fristadskonstnärer som den förra oppositionen gav hade ingen finansiering, så vi stod där från början med en finansiering för bara två konstnärer. Nu har vi ökat antalet till tre. Det är också en stor administrativ process att få loss de här, så jag tänker att vi tar en i taget. Fyra är ett jättebra mål, men inte i år.

Anförande nr 139

K r i s t i n a L u t z (M): Herr ordförande, åhörare, ledamöter och Torun! Jag skulle vilja prata om en annan sak, som vi skriver mycket om i vårt förslag till budget. Det handlar om det judiska minnesåret, 250 år nästa år, som vi vill uppmärksamma på olika sätt. Som alla här inne vet – det är ingenting jag behöver förklara för någon – sprider sig antisemitismen starkt i Sverige. Jag har själv judiska släktingar som frågar mig om de vågar komma hit över huvud taget på grund av vad de läser i tidningarna i bland annat USA och England om hur judar behandlas här.

Ni skriver en hel del om minoriteter men pekar inte just ut detta. Jag skulle därför gärna vilja veta vad ni har för tankar kring det judiska minnesåret. Jag skulle även vilja veta vad vi behöver göra ytterligare inom det kulturella området för att stoppa antisemitismen. Det gäller naturligtvis alla andra såna där ismer, men nu frågar jag specifikt om detta.

Anförande nr 140

Borgarrådet B o u c h e r (V): Först och främst gäller det minnesåret, och det var jag personligen som tog initiativ till att kulturförvaltningen i dag jobbar med det året tillsammans med den judiska församlingen. Det vill jag verkligen understryka. Detta gjorde jag förra våren, alltså för ett och ett halvt år sedan. Då tog jag initiativet till att detta skulle ske, och kulturförvaltningen jobbar med att stötta det här året. Det finns även andra delar av staden som gör det. Det var ingen kontroversiell fråga.

Däremot skulle jag vilja påstå att ett ordentligt kulturstöd kommer att vara en förutsättning för att Judiska museet ska kunna överleva. Det är väldigt viktigt, och det tar ni inte sats för i er budget. Det är också en viktig fråga.

Anförande nr 141

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Borgarrådet Boucher! Det sägs att man kan mäta en budget efter vad den prioriterar. Om vi tittar på er budget ser vi en annan sorts prioritering, där pengarna sprids som löv i höstvinden utan tydlig tanke eller strategi. Och visst låter det fint med höjda satsningar och generella satsningar. Men vad händer med stockholmarnas skatt i det här spelet? Vänsterstyret tar pengar från folket för att sedan kunna slå sig för bröstet för sina stora satsningar.

Vi väljer en annan väg. Vi kristdemokrater vågar prioritera och säga nej till det som inte håller måttet för att säga ja till det som verkligen spelar roll. Det är därför jag kallar vår budget för en Robin Hood-budget. Vi tar från era ineffektiva satsningar och ger tillbaka till folket, till våra äldre som förtjänar kultur på sina boenden och till våra unga som växer genom kulturens utvecklande rum. Men det kräver ansvar, mod och en politik som förstår att kvalitet alltid vinner över kvantitet. Det är det vi erbjuder.

Anförande nr 142

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för frågan – kul att du lyfter den! Då kan jag också få lyfta Kulturhuset Stadsteatern, som ni skriver i en inledande text att ni vill privatisera. Den skattehöjning som vi har för en familj vars gemensamma inkomst är 600 000 kronor om året blir sammanlagt 70 kronor i månaden. Jag tänker så här: Om de ska gå till Kulturhuset Stadsteatern i framtiden när det är privat och betala en biljett för Stora scenen kommer det att landa i en prisklass som minst motsvarar Oscarsteatern, som är ungefär dubbelt så dyr som Kulturhuset Stadsteatern – en tusenlapp per person. Då har vi inte ens räknat in att Stora scenen också försörjer en stor del av Kulturhuset Stadsteatern i övrigt. De där 70 kronorna kommer inte att räcka till det.

Anförande nr 143

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Herr ordförande, åhörare och fullmäktige! I Skarpnäck har vi ett sprudlande kulturliv och ett aktivt föreningsliv. Vi kan skryta med extra utdelat föreningsbidrag som möjliggör mer aktiviteter för barn och unga men också bland annat kultur för äldre.

Vår förvaltning har varit behjälplig när aktiva medborgare och grupper i år har genomfört en fantastisk klimatfestival full av kulturevenemang. Det skedde både i vårt eget kulturhus i Skarpnäck och i Bagarmossens Folkets hus. Avseende parklekarna arbetar vi för att fixa detta med utvidgade öppettider både med egen bemanning och via IOP eller samarbetsavtal med föreningar.

Det som är riktigt bra är att vi i vår fantastiska stadsdel Skarpnäck har kunnat kombinera ett fritidsbibliotek med parkleksverksamheten. Detta fritidsbibliotek, som snart ska invigas, ligger i linje med ett resurssnålt och miljövänligt samhälle. Det är också ett bidrag till en socioekonomisk utjämning. Parkleksverksamhet är trevligt, men beläggen för ökade skyddsfaktorer finns främst i annan verksamhet som exempelvis förskolor, skolor och fritidsgårdar.

Vi har tre mycket aktiva fritidsgårdar. En är precis redo att öppna nu efter lokalbyte i Björkhagen. Vi har en i Bagarmossen, Bagishuset, och en i Skarpnäck i anslutning till kulturhuset. Här gör våra kunniga fritidsledare en mycket viktig insats. Genom kollo och dagkollo förstärker vi de strukturerade verksamheterna, där trygga vuxna kan vara förebilder för våra unga. Vi har infört och ska behålla gratis fritidsklubbar. Det är alldeles utmärkt. Det är trist att oppositionen i olika utsträckning skär ned på det som är så väsentligt: kulturen, födan för vår själ.

Bifall majoritetspartiernas förslag till budget!

Anförande nr 144

K r i s t i n a L u t z (M): Herr ordförande och åhörare! Jag trodde absolut inte att jag skulle hinna med mitt anförande, men jag älskar att få sista ordet! Och det gör väl alla här inne.

Jag skulle vilja prata lite grann om finansieringen. Som vi sa – det är ingen hemlighet – ligger vi under majoriteten. Men vi har också lite andra förslag som vi pratar väldigt mycket om och som jag har tagit upp tidigare. Det handlar om extern finansiering och kulturella frizoner. Vi ska skapa förutsättningar för ett levande kulturliv, men staden kan, ska och bör inte göra allting själv. Ett förslag som vi har och som vi lägger som ett konkret utredningsuppdrag i budgeten är frizoner.

Jag var på ett seminarium för ett tag sedan med Handelskammaren och Småföretagarna i Stockholm. Det var företagorganisationer som pratade mycket om just hur de skulle vilja bidra till kulturlivet. Men de beskrev också allt det regelkrångel som vi har när man faktiskt vill gå in och göra saker. Det kan vara alltifrån en popupsцен någonstans på sommaren till att ordna konserter under broarna eller vad det nu kan vara för någonting. Det finns många som vill göra väldigt mycket, och sådant som staden inte bör finansiera. Men staden ska se till att det blir lättare för de här aktörerna att kunna verka.

Vi pratar ofta om kulturen som kanske inte tärande men ändå alltid bara som en kostnad. Men jag tycker ofta att man i debatten glömmer hur extremt mycket pengar kulturen genererar tillbaka till Stockholms stad och hur många arbetstillfällen som

skapas genom kulturen. Det är allt från de som fixar fika till ljus och ljud och hela apparaten runt omkring. Kulturen är en otroligt viktig näring i Stockholm, och därför tycker jag också att vi behöver göra mer för dem som vill bidra till den. Det handlar om Stockholms tillväxt.

3. Förskolefrågor

Förskolenämnden (R VII)

SDN: Förskola (R VII)

Anförande nr 145

Borgarrådet **M a t t s s o n (V)**: Ordförande och fullmäktige! Majoriteten lägger nu fram den tredje rödgröna budgeten för ett mer jämlikt Stockholm där alla barn, oavsett var de bor, ska ha en bra och trygg förskola. I mitt första budgetanförande som nytt förskoleborgarråd lyfte jag bland annat behoven av att sätta fokus på personalen och stärka arbetet med den kompensatoriska förskolan i staden.

Det är därför glädjande att kunna säga att vi har tagit flera viktiga steg framåt i den här riktningen och att vi fortsätter även inför budget 2025. Staden har nu exempelvis inrättat barnhälsoteam i olika former i alla stadsdelar. Man har fast anställda vikarier som barnen känner igen i nästan alla stadsdelar, och inskrivningsgraden går åt rätt håll. Vi har en plan framåt för kompetensutveckling av personal, och nästa år kommer vi också att stärka stadens nattis. Detta är inte minst viktigt för ensamstående mammor som jobbar inom samhällsviktiga yrken, och det är på många sätt en jämställdhetsreform.

År 2025 är förskolan fortsatt prioriterad och får en förstärkning trots det minskade barnantalet. Det gör att vi för första gången på minst tio år kan sänka målen om barngruppernas storlek och fokusera på ökad förskollärartäthet och högre personaltäthet, och det är på tiden. Vi kommer nu också att lyfta barnskötarna i förskolan, och vi arbetar mot målet att all personal som jobbar i våra förskolor ska ha minst barnskötarutbildning eller förskollärarytbildning. En enhetlig yrkestitulatur för barnskötarna ska tas fram. Vi fortsätter också att sätta fokus på att stärka förskolans arbete med de barn som behöver det mest. Nästa år kommer en förstärkt förskola i ytterstaden att starta med fokus på högläsning, och en modell med förskolesocionomer kommer att prövas. Ett nytt program för barnhälsa är också på gång. Slutligen vill jag också säga att vårt arbete med den förstärkta tillsynen av fristående aktörer fortsätter.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 146

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, medborgare och fullmäktige! Det krävs en hel by för att uppfostra ett barn. Det är ett afrikanskt ordspråk. Barn som får gå i en välfungerande förskola får lättare att klara sig i skolan, och de får en god start i livet. Förskolan är en del av den här byn med bra och jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Därför är jag stolt över att vi i majoriteten nu har valt att satsa 125 miljoner på förskolan i budgeten, trots att barnantalet sjunker kraftigt. Vi satsar till exempel på inskrivningsgraden i förskolan – en viktig del i det förebyggande arbetet. På området barnhälsa tar vi nu också ansvar för att förbättra jämlikheten i staden.

I skolan är det redan väl sent med orosanmälan, och därför satsar vi nu på barnhälsoteam och familjestödande verksamhet där förskolan kommer att samarbeta med socialtjänst och med vård i regionen. Vi ger barn i förskolan tillgång till kultur i form av ord, bild, scen och ton. Det är en språkutvecklande investering, helt enkelt, som också stärker barnens intellektuella, emotionella och sociala färdigheter och ger dem ett verktyg att navigera i en komplex värld.

I budgeten satsar vi också ytterligare på att höja kompetensen och utbildningsnivån hos personalen. Utbildningsnivå och språklig kompetens hänger ihop. Alla förskolebarn ska ha tillgång till minst en förskolepedagog. För att det här ska fungera har vi också stärkt kontrollen av enskilt drivna förskolor – en kontroll som nu äntligen blir oanmäld. Förskolan i staden är en del av barnens by.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 147

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Barnen är vår framtid. En trygg, pedagogisk och lekfull miljö i förskolan bidrar till barns utveckling och förbereder dem inför skolstart. Jag vill börja med att tacka all personal i förskolan. Ni gör ett fantastiskt jobb varje dag. Tack!

Alla barn ska få det stöd som de behöver för att lära sig att utvecklas efter sin egen förmåga. Trenden med växande barngrupper måste brytas nu, och större vuxennärvaro med utbildad personal ska prioriteras. Språket är nyckeln till kunskap. Barn som har ett väl utvecklat språk och ett stort ordförråd är bättre rustade inför skolstart. Därför måste språkkrav införas vid rekrytering av personal i förskolan. Vi vill också möjliggöra karriärtjänster för all personal inom förskolan.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet genom att uppmärksamma de barn som riskerar att fara illa. Förskolan ska lära barnen de grundläggande demokratiska värderingarna och alla människors lika värde.

Tryggheten är stockholmarnas viktigaste fråga. Ändå saknar vänstermajoriteten helt satsningar på hur vi ska få bort otryggheten och drogsценerna där vi har många förskolor. Sex av elva förskolor ligger i dag på en öppen drogsцен. Det gäller 2 200 barn och 48 förskolor. Hälften av alla förskolor i Skärholmen ligger på en öppen drogsцен. Här saknar majoriteten förslag.

Jag vill yrka bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 148

L i n n é a V i n g e (SD): Trots att vi vet hur avgörande förskolan är i det förebyggande arbetet mot både kriminalitet och utanförskap har den länge varit eftersatt. För att vända den trenden krävs att vi satsar på förskolan. Att lära sig svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att lyckas bra både i skolan och senare i livet. Ändå visar stadens förskolerapport år efter år att det krävs mer för att förbättra

svenskkunskaperna hos personalen i förskolan. I flera stadsdelar är bristerna så pass stora att det beskrivs som utmanande att ens kunna följa läroplanen. Förskollärare vittnar om hur de skickar barn som knappt pratar svenska trots att de är födda här vidare till skolan.

Den här utvecklingen är nog det största hindret för jämlika uppväxtvillkor i vår stad, och det krävs offensiva åtgärder för att vända den här negativa trenden. Förutom insatser som språkrav vid rekrytering av förskolepersonal, som borde vara en självklarhet, satsar Sverigedemokraterna totalt 70 miljoner på språkinsatser i svenska för både barn och personal.

Personalen i förskolan har världens kanske viktigaste jobb, och vi måste se till att de har alla förutsättningar att göra sitt bästa varje dag. Därför lägger vi ytterligare 86 miljoner kronor på mindre barngrupper och fler barnskötare. Genom att investera i våra barns framtid investerar vi också i hela samhället.

Därför vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 149

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Herr ordförande! Alla barn har rätt till en bra start i livet, och ingen kan uppfostra ett barn ensam. Som det sades tidigare: Det krävs en by. Barnens framtid är vårt gemensamma ansvar, och vi liberaler menar att förskolan är en av de allra bästa uppfinningarna i den svenska välfärdsstaten.

Inledningsvis var tanken att förskolan skulle leda till mer jämställdhet och ekonomisk tillväxt, och det gjorde den också. Bägge föräldrarna kan numera arbeta, och det har gynnat Sverige. Men allteftersom åren gick insåg man att förskolan också är väldigt viktig för barnens egen utveckling. I förskolan får barnen för första gången möta människor som kommer från andra typer av familjer. Man får träna på det sociala samspelet. Man får utveckla sitt språk. De barn som har gått i förskolan klarar sedan både skolan och livet bättre, och det gäller särskilt för de barn som har svåra hemförhållanden och för de barn som inte pratar svenska hemma.

Vi sammanfattar vår politik för förskolan som kvalitet, kvalitet och kvalitet. Men tyvärr är vår kunskap om kvaliteten i stadens förskolor ytterst begränsad. Vad vi vet är att varje stadsdel gör på sitt sätt och att utbytet mellan dem är alldeles för litet. Därför måste stadens kvalitetsarbete sätta fart och drivas med full kraft.

Det handlar om tre olika typer av kvalitet. Den första är kvalitet i pedagogiken, personalens utbildning, legitimerade förskollärare och välutbildade barnskötare, men det handlar också om vad man gör. Det behövs mer av böcker och högläsning och mindre av skärmtid. Den andra är kvalitet i det förebyggande arbetet, bättre samarbete med socialtjänsten, bättre stöd till de barn som behöver det och ett evidensbaserat pedagogiskt arbete. Den tredje är kvalitet i indikationsarbetet, svenska språket och ökad närvaro.

Men det vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 150

I s m a i l A l i (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Varje dag går över 47 000 barn i staden till förskolan. De allra flesta möts av en trygg och säker miljö där de lär sig nya ord, leker fritt och samspekar med andra barn under ledning av kompetenta förskollärare och barnskötare. En bra förskola lägger grunden till en bra skolgång. Förskolan är en förutsättning för en god och jämlik start, och en god pedagogisk verksamhet är avgörande för barnets utveckling. En välfungerande, jämlik och likvärdig förskola är förutsättningen för ett väl fungerande samhälle.

Vi är överens om att barnets första år har stor påverkan på hur resten av livet blir. Studier efter studier visar att en bra förskola gynnar barn genom hela livet, och barn med sämre förutsättningar gynnas mest av alla. Skolan och samhället är den viktigaste motorn för livets resor, och den effekten börjar redan när barnen går till förskolan. Därför måste kvaliteten höjas i förskolorna. I många förskolor är barngrupperna fortfarande för stora och antalet förskollärare och barnskötare för litet. Förskoleverksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet, och barnets behov måste prioriteras framför allt annat.

Valfrihet och mångfald måste finnas, värnas och utvecklas. Barn är olika, och därför är det nödvändigt att det finns olika alternativ inom barnomsorgen. Det handlar inte om att den ena formen objektivt sett är bättre än den andra, utan det handlar helt enkelt att det måste bli lättare att välja vad man vill och få den förskola som är bäst för barnet.

Bifall Centerpartiets budgetförslag!

Anförande nr 151

S a r a G r o l a n d e r (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I vår stad ska barns miljö vara grön och inspirera till lek och lärande. Barn som växer upp i vår stad ska inte behöva ha förskolegårdar som domineras av plast, betong och asfalt. Vi måste få bort de hårdgjorda ytorna och ge plats åt mer grönska och odling.

Därför fortsätter vi arbetet med att utveckla den fysiska miljön både inne och ute på våra förskolor. Under det kommande året kommer flera av våra förskolor att rustas upp enligt konceptet grönare förskolegårdar. Vi kommer också att implementera lekvärdesriktlinjer och funktionsprogram, och på det här sättet säkerställer vi att vi skapar en god och grön miljö för våra barn i den här staden.

Vi kommer också att ta nya kliv i miljö- och klimatarbetet i och med implementeringen av det nya miljöprogrammet. I år kommer förskolenämnden att växla upp sitt arbete med att stödja stadsdelarna och skapa mer samordning av utvecklingen på det här området i staden. Det handlar om kemikaliefri smart förskola och biologisk mångfald på våra förskolegårdar. Det handlar om att klimatanpassningar behöver göras. Och så handlar det om maten. Maten är väldigt viktig eftersom just maten står för stora utsläpp men också för att barnen är de som är mest känsliga för kemikalier. Förskolenämnden kommer därför att samordna och leda arbetet med den nya matstrategin för att vi ska minska vår klimatpåverkan från mat. Vi ska minska matsvinnet, och vi ska öka andelen ekologisk mat i våra förskolor.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 152

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Herr ordförande och fullmäktige! Det är helt klart att det är viktigt för en kommun att ha en bra förskola. Det är viktigt för barnen, det är viktigt för föräldrarna och det är viktigt för hela samhället. Forskning visar att små barn mår bra i små barngrupper. Mindre barngrupper gör att personalen får mer tid för varje barn, och det är särskilt bra med små barngrupper för barn med särskilda behov.

Därför satsar Kristdemokraterna även i år 250 miljoner kronor för minskade barngrupper i förskolan. Vi satsar även på kompetensutveckling för förskolepersonalen och stärkt samarbete mellan socialtjänsten och förskolan. Kristdemokraterna lägger drygt 130 miljoner kronor mer på förskolan än vad majoriteten gör.

Majoriteten inleder kapitlet om förskolan med meningen: En bra start i livet börjar i förskolan. Jag lyfte detta här i fullmäktige förra året också, och då tänkte jag att majoriteten hade skrivit fel i sin budget. Men det står likadant i år. Det står alltså att en bra start i livet börjar i förskolan. Men gör den verkligen det? Är det i förskolan som en bra start i livet börjar? Nej, så är det såklart inte. Det är i familjen som en bra start i livet börjar. Majoriteten talar om förskolans kompensatoriska roll, och det är klart att förskolan är viktig vad gäller lärande och språkutveckling för alla barn. Men när vi talar om barn i utanförskap tycker jag att vi också ska tala om familjecentraler, hembesöksprogram och föräldrarådgivning. Låt oss göra som Kristdemokraterna och stärka föräldrastödsprogrammet! Låt oss ha barnen i fokus när vi talar om förskolan!

Bifall till Kristdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 153

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Herr ordförande och alla kollegor! Jag vill, som jag sa tidigare, prata om kvalitet i förskolan och kvalitet i pedagogiken.

Jag tror att vi alla har sett att för mycket skärmtid förstör våra liv. Det är alla forskare överens om. Särskilt illa är det för våra små barn. Sömnen, koncentrationen, hälsan, motoriken, empatin och det sociala samspelet blir alla lidande av för mycket skrollande. Men hur barnen i Stockholms förskolor använder digitala verktyg och från vilken ålder vet vi väldigt lite om. Majoriteten har gång på gång röstat nej till Liberalernas initiativ på det här området. Trots den uppenbara bristen på kunskap visar majoriteten inget som helst intresse för att närmare studera hur situationen ser ut i Stockholms förskolor. Därför har vi lagt fram ett sådant förslag i vår budget.

Jag vill också lyfta att om vi ska ha kvalitet i pedagogiken är det personalen som är det absolut viktigaste. Det är den välutbildade personalen som trivs på jobbet som ger den pedagogiska kvaliteten. Därför måste vi satsa mer på utbildning och ledarskap, och vi måste göra det där det behövs mest. I oktober saknade 53 barngrupper i Stockholm legitimerade förskollärare. Stockholm har dessutom en lägre utbildningsnivå bland

förskolepersonalen än övriga riket. Det är väldigt allvarligt, och det borde få mer politisk uppmärksamhet.

Avslutningsvis vill jag poängtera att när barnantalet nu sjunker är det väldigt viktigt att vi håller fast vid personalen men att vi säger upp tomma lokaler. Pengarna ska inte gå till lokaler, utan de ska gå till personal. På så sätt kan vi få fler förskollärare per grupp, och det är som sagt särskilt viktigt inom de utsatta områdena. De bästa förskolorna ska finnas där de behövs som mest.

Anförande nr 154

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! I förskolan läggs grunden för barns fortsatta lärande med leken i fokus. Varje dag gör pedagogerna i förskolan ett fantastiskt jobb, som länge har underskattats. På många håll i landet har vi sett ökade barngrupper och minskade krav på utbildning hos personal samtidigt som förskolan har blivit en marknad, inte minst här i storstäderna.

I förskolan finns stora pengar att tjäna för bolagen som betalar låga löner, skär ned på lokaler och material och inte är så noga med säkerheten. I Stockholm vet vi till exempel att fyra av tio av de fristående förskolorna brister i sitt barnsäkerhetsarbete, och det är faktiskt inte riktigt klokt. Men så går det när bolagen tillåts sätta sina egna vinster före barnens bästa. Den här utvecklingen måste vi stoppa. Vi vet redan hur friskolereformen har förstört den svenska grundskolan, och vi kan inte se på när detta sker med våra minsta barn.

I Stockholm vill vi gå en annan väg. Här utmanar vi den fria etableringsrätten. Vi kommer framöver att markanvisa till kommunal förskoleverksamhet, och tillsynen över de fristående aktörerna har stärkts. Vi kan inte ha ett samhälle där oseriösa aktörer får ansvara för våra barns lärande, omsorg och säkerhet. Ska vi göra skillnad i förskolan på riktigt behöver vi alla resurser vi kan få, och vi kan inte låta miljoner försvinna i vinst. Förskolans resurser ska användas till att minska barngrupper, öka andelen utbildad personal och förbättra pedagogernas arbetsmiljö. Det är personalen som är det viktigaste vi har i förskolan och i välfärden.

Ordförande! Arbetet med att stärka och sätta fokus på förskolan fortsätter. Förutom att säkra tillsynsarbetet över de fristående aktörerna fortsätter arbetet med att utveckla den egna regin. Med den nya förvaltningen har vi helt andra möjligheter än tidigare att samla ihop förskolan, arbeta på bred front med de utmaningar vi ser och sprida goda exempel. Samverkan med akademien stärks, och många olika projekt är igång. Jag ser fram emot att följa utvecklingen kommande år.

Anförande nr 155

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Hej Alexandra! Visst finns det problem med fristående förskolor, men ett intensivt arbete sker ju nu på regeringsnivå för att ändra reglerna så att vi blir av med avarterna. Kommunens roll är inte att lagstifta utan snarare att tillämpa lagen. Trots det lägger du all din politiska energi på att jaga privata aktörer med blåslampa. Situationen är inte heller så dålig som du beskriver. Sett över

tid ser vi en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Jag och Liberalerna menar att det är dags att lägga ned blåslamporna och i stället satsa på kvalitet, kvalitet och kvalitet så att vi kan göra skillnad på riktigt. Vi ska inte lägga nämndens kraft och politisk energi på domstolsprocesser som inte leder någonvart.

Anförande nr 156

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Den nya förvaltningen består ju av två delar. Ungefär hälften arbetar med tillsynsarbetet, och den andra sidan arbetar med att förstärka kvaliteten i förskolan. Där bedrivs det otroligt mycket gott och spännande arbete och många olika projekt.

När det gäller att lägga ned blåslampan är mitt svar nej. Det kommer vi absolut inte att göra. Vi kommer aldrig att kunna göra det så länge fyra av tio fristående förskolor har brister i sitt barnsäkerhetsarbete. Vi måste gå in och omedelbart stänga förskolor för att kemikalier ligger tillgängliga för barn, och barn riskerar att rymma. Så nej, jag kommer inte att lägga ned blåslampan förrän alla förskolor är säkra.

Anförande nr 157

S o p h i a G r a n s w e d B a t (M): Herr ordförande! Jag kan inte sluta att prata om att vi har så pass många förskolor i Stockholm som ligger på öppna drogscener. Vi har lagt en skrivelse både i förskolenämnden och i stadsdelsnämnden i Skärholmen. Skärholmen är extra utsatt eftersom hälften av alla förskolor där ligger just på en öppen drogscen. Vi har fått svar av förvaltningen när det gäller kartbilder, och svaret vi har fått är även att förskollärarna eller pedagogerna gör en grundlig syn av förskolegårdarna innan de öppnar varje morgon.

Men det räcker ju inte. Det här handlar inte i grund och botten om att osäkerheten inne på förskolegårdarna är bristfällig, utan det handlar om att allt som sker utanför och i väldigt nära anslutning till förskolegårdarna påverkar både barn, föräldrar och alla som jobbar i förskolan så att de känner sig otrygga. Vad är ditt svar på hur vi kommer till rätta med otryggheten?

Anförande nr 158

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Tack för frågan! Jag tänker att det är otroligt viktigt ur väldigt många aspekter att vi får bort de öppna drogscenerna i Stockholm. Det gäller både för förskolebarnen, pedagogerna och förskolorna som befinner sig på öppna drogscener och för samhället i stort. Därför är det otroligt viktigt att vi håller vårt fokus på att stärka välfärden och att göra det vi kan för att stoppa nyrekryteringen till gäng.

Man ser en väldigt stor skillnad när man kollar på prioriteringen på er sida, där välfärden inte alls är i samma fokus. Ert parti sitter i regeringen, och det är snarast en fråga också för polisen att få stopp på de öppna drogscenerna. Vi har sett att några försvinner. Vi fortsätter i det lokala trygghetsarbetet med att stoppa nyrekrytering på

lokal nivå ute i stadsdelarna. Det här är ett brottsförebyggande arbete. Men jag håller med; det här är jätteprioriterat. Vi ska inte ha några öppna drogscener i Stockholm.

Anförande nr 159

L i n n é a V i n g e (SD): Jag har en fråga till Alexandra. Ni har ju egentligen inga nya satsningar på förskolan i er budget, men ni lägger 6 miljoner kronor på förstärkt tillsyn av privata förskolor. Det tycker jag är jättebra. Vi lägger 10 miljoner kronor på ökad tillsyn av samtliga förskolor, oavsett regi. Vi hörde hur tonläget var här tidigare; du är väldigt duktig på att skylla många av problemen i förskolan på de fristående aktörerna. Trots att de goda exemplen är väldigt många lyfter ni egentligen bara de fristående förskolorna när ni vill rikta kritik eller peka på problem. Jag tycker att ni ofta har en väldigt raljant ton mot de här förskolorna. I förskolenämnden hittar ni varje möjlighet ni kan att säga nej till nyetablering med mera. Det är därför ganska lätt att tro att ni mest är ute efter att försvåra för de här verksamheterna och att ni vill ge er på dem.

Därför undrar jag: Vad vill ni i vänsterstyret göra för att underlätta för våra privata utövare att bedriva en bra förskoleverksamhet?

Anförande nr 160

Borgarrådet M a t t s s o n (V): När det gäller tillsynsansvaret skiljer det sig åt eftersom vi som kommun har tillsynsansvar över fristående förskolor inom vår kommungräns. Så är det inte när det gäller de kommunala, utan där är det Skolinspektionen som bedriver tillsyn. Jag tänker ändå att det är viktigt att få detta sagt.

Jag skulle därför snarare vilja vända tillbaka frågan till dig. Vad är ditt svar på hur vi ska få bort de oseriösa aktörerna? Ni gör ju ingenting åt detta. Det här är i mycket en lagstiftningsfråga. Det finns oseriösa aktörer som bedriver förskola bara för att tjäna pengar. Vad är Sverigedemokraternas svar på det? Vi hör att nästan en av tio förskolor kommer att behöva stänga ned i och med det minskade barnantalet. Ska det då vara kommunens uppdrag att börja stänga ned våra populära välfungerande kommunala förskolor för att andra fristående aktörer ska kunna öppna lite som de tycker? Eller vad är ditt svar på den frågan?

Anförande nr 161

L i n n é a V i n g e (SD): Till att börja med lägger jag 4 miljoner kronor mer än vad du gör på tillsyn av förskolor. Jag tycker inte att det här nödvändigtvis alltid måste vara en debatt om vinster i välfärden. Varför pratar vi inte om att vi ska säga ja till de bra förskolorna och nej till de dåliga, oavsett om det är du eller någon annan som är ansvarig?

Sverigedemokraterna satsar på mindre barngrupper och fler barnskötare i de kommunala förskolorna. Det kommer garanterat att öka kvaliteten i förskolan. Vill man ha ett parti som satsar på förskolan är det Sverigedemokraterna som man ska rösta på och inte Vänsterpartiet.

Anförande nr 162

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Vi kan läsa de olika förslagen, och alla försöker såklart prata om de satsningar man gör bortanför majoriteten, så även ni. Men en av de saker som ni inte direkt pratar om är att ni faktiskt bestämmer er för att ta bort 74 miljoner direkt från det socioekonomiska stödet som ska gå till förskolor. Det utjämnar precis det vi pratade om när det gäller språkförutsättningar. När ni går upp i talarstolen och säger att ni ska satsa på stärkt språkutveckling i förskolan är det egentligen en lögn om ni i samma andetag tänker ta bort just det stöd som riktar sig till att öka resursmängden och närheten mellan förskollärare och de minsta barnen. Det är ju där språkutvecklingen faktiskt sker. Den sker inte i en skriftlig form som den gör i skolan i huvudsak, utan den sker verkligen i samtalet och i leken, och där behöver man förskollärarna och barnskötarna.

Man får väl säga att ni helt enkelt slaktar det ekonomiska stödet. Varför då?

Anförande nr 163

L i n n é a V i n g e (SD): Vi kan börja med att reda ut vad det socioekonomiska stödet faktiskt innebär. Det innebär i praktiken att vissa förskolor får betydligt högre anslag än andra. Det finns liksom inga mål och riktlinjer kring vad pengarna ska gå till, och det finns inte heller några vetenskapliga belägg för att pengarna i sig gör någon skillnad. Vi tar inte bort stödet. Vi minskar det, och sedan lägger vi pengarna direkt på fler barnskötare och stärkt språkutveckling i svenska. Det kommer faktiskt, till skillnad från att pumpa ut pengar till lite allt möjligt, att ha en direkt effekt. Vi kommer att se reell skillnad med det här.

Vi satsar 70 miljoner på stärkta språkinsatser i svenska och ytterligare 70 miljoner på mindre barngrupper och fler barnskötare. Det är 40 miljoner kronor mer än vad ni och majoriteten satsar.

Anförande nr 164

S a r a G r o l a n d e r (MP): Ordförande! Jag har en fråga till Linnéa Vinge. Ni pratade väldigt mycket om språkutveckling och det svenska språket. När vi läser er budget ser vi att det helt avgörande, modersmålsundervisningen, ska avskaffas. Vi vet att ett starkt modersmål är helt avgörande för språkutvecklingen och för möjligheten att lära sig i svenska, så jag blir väldigt orolig när jag läser det här.

Jag undrar om Sverigedemokraterna kanske inte förstått sambandet. Har ni inte sett den forskningen? Om ni har det tar ni helt enkelt bort detta helt avgörande stödet till modersmålsundervisning trots att ni vet att det inte är det bästa för barnen.

Anförande nr 165

L i n n é a V i n g e (SD): Det här är rena dumheter. Ni lägger inte pengar som är i närheten av det som skulle behövas för att nå upp till den forskning som ni själva hänvisar till om att det faktiskt skulle ha någon positiv effekt på inläringen av svenska. Du kan inte på allvar mena att problemet i dag skulle vara att barn har för dåliga kunskaper i sitt modersmål. Problemet är att kunskaperna i svenska är sämre än

någonsin. Därför satsar vi på att förbättra kunskaperna i svenska på stadens förskolor och skolor, eftersom det är det enda ansvarsfulla att göra i det här läget. Gå tillbaka och läs den forskning som du själv hänvisar till! Du får i så fall pytsa ut en extra miljard eller så.

Anförande nr 166

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har lagt märke till att frågan om vinstdrivna förskolor väcker känslor hos oppositionen. Vinstuttag i välfärden väcker känslor hos många medborgare, men då av motsatt orsak.

Det här väcker frågor. Jag är nyfiken på vad orsaken är till att det är så viktigt att försvara att det plockas ut vinster i skattefinansierad verksamhet – medel som är ämnade att skapa en kvalitativ förskola för stadens barn och goda arbetsförhållanden för personalen. Vi vet att privata aktörer inte når upp till samma nivå som de kommunala, och sett till kvalitet är de kommunala bättre överlag på att ge näringsrik mat, ha bättre gårdar, mer personal med utbildning och mycket annat. Att ha fler och välutbildade arbetskamrater är också en arbetsmiljöfråga. Det handlar om insyn och transparens, som fullt ut är näst intill omöjligt i ett aktiebolag eftersom aktiebolag ska gå med vinst. Det står i lagen. Utöver vinstuttaget kostar kontrollen av bolagen väldigt mycket. Förvaltningen beräknar att 24 ½ miljon kronor går åt till kontroll. Det är ungefär 40 procent av personalkostnaderna.

När de rödgröna har suttit vid regeringsmakten har det ändå länge varit högermajoritet i riksdagen, och det har därför varit omöjligt för oss att ändra på lagen om vinstuttag – än så länge. Väljarna är trötta på det här systemet, för det undergräver tryggheten och tilliten till politiken.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 167

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Jag känner mig lite träffad där, Ewa, men jag vill poängtera att Liberalerna inte står här och försvarar vinstuttag. Det Liberalerna försvarar är skolor och förskolor med god kvalitet. Det finns många privata förskolor som håller en väldigt god kvalitet, och vi tycker att de gör ett viktigt jobb för staden och för de många barn som trivs där. Många föräldrar trivs också med de privata förskolorna. Faktum är att om man kollar på nöjdhetssiffror ser man att fler föräldrar är nöjda med de privata förskolorna än med de kommunala.

Jag vill helt enkelt klargöra att vi gillar förskolor med hög kvalitet. Om de sedan är privata eller kommunala spelar mindre roll, men det är viktigt att det finns en valfrihet. Det är viktigt att man kan välja vilken typ av förskola man vill ha för sina barn.

Anförande nr 168

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Jag har inget emot valfrihet. Det jag har något emot är vinstuttag. Vinstintresse kan leda till att företag prioriterar sina ekonomiska beslut högre än de tjänster som erbjuds. Det här kan bidra till sänkt

standard i vård och utbildning, och i det här fallet förskolan, som påverkar användarnas upplevelse och resultat negativt.

Anförande nr 169

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Vi sitter ju i förskolenämnden tillsammans, Ewa, och jag är väl en av dem som har varit lite skeptisk till förskolenämnden. Jag var det redan när jag stod här för två år sedan, och jag kan säga att jag fortfarande inte är helt övertygad om vad förskolenämnden faktiskt gör.

Min fråga handlar just om likvärdigheten mellan stadens förskolor. Nu har jag sett i ert budgetförslag att ni lägger 10 miljoner på ökad likvärdighet i stadens förskolor nästa år. Vi började nysta lite i det för att se vad det innebär. Det innebär att förskoleförvaltningen ska få de här tio miljonerna. Min fråga är därför: Hur ska 10 miljoner extra till förskoleförvaltningen bidra till att alla våra förskolor i staden blir mer likvärdiga?

Anförande nr 170

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Som jag sa i mitt tidigare inlägg kostar kontrollen av de fria förskolorna väldigt mycket pengar, så de där tio miljonerna räcker bara till en del av det.

Det försvinner också väldigt mycket vinstpengar i de här förskolorna, och de pengarna skulle kunna användas till verksamhet i förskolan. När företags vinster prioriteras kan det leda till ineffektiv resursanvändning. I stället för att använda pengarna till kvalitet, till exempel till utbildningspersonalen, omdirigerar man pengar till marknadsföring, bonusar och andra kostnader som inte direkt bidrar till kvalitet i verksamheten.

Anförande nr 171

I s m a i l A l i (C): Hej Ewa! Valfrihet med rimlighet tycker vi är viktigt. Men min fråga gäller inte det. Den handlar i stället om barnomsorgen och obekväma arbetstider. Det är glädjande att ni vill inrätta två nya dygnetrutförskolor. Men i dag framgår det inte i er majoritetsbudget om omsorg i hemmet kommer att fortsätta erbjudas eller om det ska skötas med de två nya dygnetrutförskolorna. Jag hoppas att Järva blir en av de platser som ni kommer att välja, för där finns flera ensamstående mammor som jobbar sena kvällar och helger.

Anförande nr 172

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Vi pratade om valfrihet tidigare, och det ska finnas möjlighet att välja. Därför tycker vi att det också är viktigt att man sprider möjligheterna till att få tillgång till barnomsorg dygnet runt. Det är vårt svar.

Anförande nr 173

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Fru ordförande! Jag börjar med att konstatera att Vänstern inte alls är lika intresserad av att debattera förskolan som man var av att debattera kultur. Där var listan full, och det är den inte nu. Det tycker jag är lite skrämmande, när man ändå säger att det är så viktigt med förskolor.

Utöver det tänker jag på det här med fristående förskolor kontra kommunala förskolor. MIB, som Centern pratade om tidigare, det vill säga mångsidiga intensiva beteendeinsatser, ges på fristående förskolor i Enskede-Årsta-Vantör, där jag sitter i stadsdelsnämnden, men inte alls i samma utsträckning på kommunala förskolor. Ni säger att de fristående inte har samma kvalitet och att man inte kan säkra att barnen där får en bra utbildning och utbildad personal. Men när det finns insatser som det går att ta del av väljer kommunala förskolor att inte göra det trots att det påverkar barnets hela liv om de får insatsen eller inte. Hur kommer det sig?

Anförande nr 174

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Vi vet att personalen, både förskollärare och de som kallas för barnskötare, har lägre utbildningsnivå i de fria förskolorna. Och utbildningsnivån är otroligt viktig för kvaliteten i förskolan och för barnens verksamhet. Ni pratar ju också om språkutveckling, och språkutveckling och kompetens, alltså utbildning, hos personalen hänger väl samman.

Anförande nr 175

S a r a G r o l a n d e r (MP): Vi vet alla att förskolan har en avgörande roll för barns utveckling och framtida skolgång. Därför är jag väldigt glad att vara en del av den här majoriteten, som prioriterar förskolans viktiga arbete genom att tillföra mer pengar trots att barnantalet minskar.

Alla barn har rätt att utvecklas utifrån sina förutsättningar. En likvärdig förskola betyder inte en likadan förskola. Den anpassas efter de behov som finns för att ge barn en likvärdig start i livet. Att barn får rätt stöd i rätt tid är helt avgörande, ju tidigare desto bättre. Vi har därför tagit fram en barnhälsostrategi som nu kommer att stärka stadsdelarnas arbete med barnhälsa. Förskolenämnden kommer att ge ett konkret stöd och leda den stadsövergripande utvecklingen kring barnhälsa. Det kommer att ge oss bättre förutsättningar att möta barns behov av stöd och även öka likvärdigheten inom staden.

Vi fokuserar också särskilt på att utveckla samverkan med socialtjänsten. Det finns mycket att vinna på att socialtjänstens insatser och kompetenser kommer in tidigt i barns liv. Vi har tagit fram ett stöd i form av material tillsammans med socialnämnden under året, och vi kommer nu att skapa mer och stärka forum och nätverk för samverkan mellan förskolan och socialtjänsten. Det är precis den här systematiska och nära samverkan som vi kommer att behöva för att kunna göra skillnad i våra barns liv i våra förskolor.

Anförande nr 176

Cecilia Herrström (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi i majoriteten prioriterar välfärden – en betydelsefull fråga för Stockholms invånare. Förskolan är en del av välfärden. Det är en viktig del för barn och deras vårdnadshavare. Alla barn har rätt till en bra start i livet och att få de bästa förutsättningarna för sin fortsatta utveckling. En förutsättning för detta är en bra språklig utveckling och bra social kompetens. Därför måste vi fortsätta att arbeta med att höja inskrivningsgraden och närvaron på förskolan, och därför är förskolan ett prioriterat område att satsa på. Det gör vi i majoriteten.

Vi satsar för att minska barngruppernas storlek, och vi satsar för fler förskollärare och förbättringar av barns utemiljö. En väl fungerande förskola är en bra grund för våra barns fortsatta skolgång – en skolgång som ska ge de bästa förutsättningarna för fortsatta studier. Kort sagt: en förebyggande åtgärd. Varje barn har rätt att få en bra skolgång. Vi måste därför koppla ihop förskola och skola mer så att alla barn får en bra övergång när de lämnar den trygga förskolan och går över till förskoleklass i större miljö.

För att göra dessa och andra satsningar effektiva är en gemensam tanke över staden betydelsefull, och därför är förskoleförvaltningen en bra satsning. En professionell och pedagogisk förskola är ett stort och viktigt förebyggande arbete. Därför förstärker vi budgeten på förskolorna trots det minskade barntalet. Ändå räcker vår budgetering för att täcka även förskolenämnd och förskoleförvaltning. Vi gör detta för att vi menar allvar med att vi satsar på förskolan. Vi gör en satsning på barnen och deras framtid.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 177

Anne-Lie Elfven (L): Ordförande och ledamöter! Jag tänkte på det vi också har hört tidigare, nämligen att vi från Liberalerna verkligen gillar förskolan. Vi är inte så himla bekymrade över vad det är för driftsform, utan vi gillar både privata och kommunala alternativ så länge de håller en god kvalitet.

Den rödgröna majoriteten verkar inte tycka att valfrihet och mångfald är lika viktigt, för de privata utförarna kan ju verkligen bidra till det. Men de verkar inte heller tycka det när det kommer till den kommunala förskolan. Jag tänker då på förskolan Egalia på Södermalm, som fick stänga tidigare i år. Detta var alltså en förskola för barn till hbtq-föräldrar – någonting som verkligen har varit efterfrågat och behövt i förskolan här i Stockholm. Men ni stängde Egalia.

Jag vill därför fråga dig och den rödgröna majoriteten: Varför stängde ni en så uppskattad och behövd förskola som verkligen står för mångfald och valfrihet?

Anförande nr 178

Cecilia Herrström (V): En av anledningarna var att det inte fanns tillräckligt med vårdnadshavare som sökte plats för sina barn där. Man kan inte driva

en förskola med alltför lågt barnantal. Dessutom är det viktigt att vi sprider detta så att alla kan trivas på alla förskolor.

Anförande nr 179

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! Jag läser i er budget att förskolans fysiska utformning ska vara ändamålsenlig och främja pedagogiskt arbete och lek såväl inomhus som utomhus. Det är mycket positivt att ni i majoriteten har insett värdet av lekens betydelse i barns utveckling och lärande. Vi anser att värdet av detta framför allt gäller barns språkutveckling, och vi vill därför främja kollegialt lärande och utbildning som lyfter fram leken som en central del i barns språkutveckling. Detta har visat sig vara särskilt viktigt för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Jag hittar dock ingenting om detta i er budget. Är det här någonting som ni i majoriteten håller med om, och hur arbetar ni i så fall med detta?

Anförande nr 180

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Vi vill att man ska satsa på hela den språkutvecklande delen, och jag som förskollärare sedan 37 år tillbaka vet hur viktig leken är i detta sammanhang. Det håller vi självklart med om. Men då ska det finnas en miljö både inne och ute som uppmuntrar till lek där man dels kan delta i lek med barnen, dels kan observera för att se hur man går vidare med arbetet med barnen och deras språkutveckling.

Anförande nr 181

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Barnen är vår framtid, och genom att investera i våra yngsta medborgare skapar vi en starkare och mer sammanhållen stad.

Min förhoppning var, som jag har sagt tidigare, att förskolenämnden och förskoleförvaltningen skulle bidra till mer likvärdighet över hela staden. När jag ställer de här frågorna på våra sammanträden får jag höra att majoriteten då också måste skriva in det som aktiviteter i budgeten. Men det har de inte gjort. Det här gör att vi endast en gång per år kan jämföra stadsdelar med varandra, och det är i förskolerapporten. Det är på tok för sällan; det här behöver följas upp i varenda tertialrapport, och allra helst till och med i månadsrapporterna, om jag hade fått önska.

Men det finns något annat som jag tycker är mest anmärkningsvärt. Vi har pratat en del om fristående aktörer, och det är faktiskt väldigt många föräldrar i Stockholm som väljer att ha sina barn på en fristående förskola. Det måste vi fortsätta att värna. Det är dock så att om du har ett barn med särskilda behov på en fristående förskola måste du ansöka om tilläggsbelopp hos förskoleförvaltningen. Nu sitter vi i samma problematik som tidigare, det vill säga att man får avslag. Vi hade ett budgetöverskott på 19 miljoner i förskolenämnden för något möte sedan. Det här var pengar som skulle gå till barn med särskilda behov, men man anser att det har blivit ett överskott för att de inte har betalats ut till de fristående aktörerna. I stället tar man pengarna och pytsar ut

dem till alla förskolor i hela staden för att de ska gå till fysiska läromedel, som vi redan har fått statliga medel för.

Anförande nr 182

Borgarrådet **M a t t s s o n (V)**: Ordförande! Jag tänkte ta upp några saker som har kommit upp här. När det gäller valfriheten är det inte så att majoriteten har tagit bort föräldrars rätt att välja förskola. Det är inte det vi pratar om, utan vi vill kunna säkerställa att alla förskolor som vi erbjuder barn i Stockholm är bra och håller en hög kvalitet. Där är vinsterna ett problem eftersom de pengarna i stället skulle kunna gå till mer personal i förskolorna. Där skiljer vi oss åt, för ni ser inga problem med att man tjänar stora pengar på att bedriva förskolor med undermåliga miljöer och med barnsäkerhetsbrister. Det är barn som rymmer, och det finns andra skräckexempel på allt som har hänt ute i vissa förskolor. Men det ser inte ni några problem med.

När det gäller barn med särskilda behov pågår jättemycket arbete kring det. Det tas fram gemensamma riktlinjer så att det inte ska skilja sig mellan stadsdelar. Vi har inför årets budget också höjt pengarna som går till alla våra profilverksamheter för barn med särskilda behov.

Anförande nr 183

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): När det gäller fristående förskolor och de fristående förskolor som man har beslutat att dra tillbaka tillståndet för under det senaste året har det varit en enig nämnd. Vi i Moderaterna tycker alltså att det är superviktigt att det ska utgå från kvalitet. Finns det kvalitetsbrister av olika slag ska man inte få driva en förskola. Men det ni gör nu är att ni utmanar systemet och även säger nej till förskolor som vill etablera sig och som uppfyller alla krav. Men ni säger ändå nej.

Du svarade inte på frågan om tilläggsbeloppet. Det är väl jättebra att man sitter och tittar på det här, men de här barnen har ju särskilda behov nu – i dag. De kan inte vänta ett år på att få en särskild resurs. De behöver den här hjälpen nu.

Anförande nr 184

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, åhörare och ledamöter! Förskolan är inte bara viktig utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Att lära ut och bidra till barnets utveckling är av central betydelse. Men vi får inte glömma bort att förskolan även har väldigt viktig förebyggande uppgift, något vi måste arbeta mer med. Förskolan har en unik uppgift i att observera barns utveckling och uppmärksamma barn som far illa. I dag är det dock så att förskolan gör förhållandevis få orosanmälningar. Det blir följaktligen färre insatser, vilket resulterar i att det i stället blir i lågstadiet man gör den första orosanmälan och med det en eventuell insats.

Detta gör att man tappar värdefull tid, och man hade kunnat gå in tidigare med en insats för att stötta barnet och familjen. Man kanske också tvingas gå in med mer omfattande insatser om man uppmärksammar problematiken senare. Vi i Liberalerna menar att det

är av yttersta vikt att det ges rätt stöd och i rätt tid, för med rätt insats i rätt tid kan man också dämpa en oroande utveckling.

I förskolan kommer man som personal väldigt nära vårdnadshavarna, vilket också kan bidra till att man drar sig för att göra en anmälan. Det blir helt enkelt väldigt känsligt. Därför är det viktigt att klargöra vilket stöd förskolans personal behöver för att göra fler orosanmälningar. Med tanke på den utveckling vi ser i samhället är det viktigt att staden gör en mer övergripande analys av orosanmälningar och insatser i tidig ålder, detta för att förebygga kriminalitet och beteendestörningar längre fram i livet. Det är särskilt angeläget när det kommer till våra pojkar.

Bifall till Liberalernas förslag till budget!

Anförande nr 185

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte ta det här med Egalia lite snabbt, Anne-Lie. Det rörde sig om 40 av de 60 platser de hade. En av tre platser var ledig, och detta i ett område där det fanns många förskolelokaler. Vi hade ett utgående kontrakt med en hyresvärd. Christina Tufvesson från ditt parti var uppe i talarstolen och sa att vi inte ska prioritera lokaler, utan vi ska prioritera verksamheten och medarbetarna.

Dessutom: Vi försökte ju marknadsföra den kommunala förskolan. Det sa ni nej till, och ni skrev det uttryckligen i er budget. Och vilken annan förskola skulle vi ha lagt ned? Vi var tvungna att lägga ned en i området. Skulle vi inte lägga ned den som folk de facto hade valt bort?

Anförande nr 186

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Jag och Anders Göransson sitter tillsammans i Södermalm stadsdelsnämnd. Men frågan om Egalia har ju blivit adresserad först de senaste två åren. Jag är helt övertygad om att man hade kunnat jobba mycket mer med Egalia och locka fler föräldrar att välja just den förskolan om man hade börjat tidigare. Det var väldigt många som blev tagna på sängen när Egalia skulle läggas ned, och vi hade också flera möten på Södermalm. Nu var det en annan förskola som man behöll i stället för Egalia. Man kanske skulle ha kunnat göra tvärtom, just med tanke på den unika profil som Egalia har i förskoleutbudet i Stockholm.

Anförande nr 187

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande! Det är jättebra att Anne-Lie Elfven lyfter behovet av att öka antalet orosanmälningar från förskolan. Det tycker jag är jätteviktigt. Jag tänker att en del av det arbete vi har gjort kring barnhälsa i förskolenämnden rör det. Det handlar om att man ska ha barnhälsoteam i varje stadsdel, där både socialtjänst och förskola möts, och kanske också om att ha socionomkompetens och liknande i förskolan så att det inte är pedagogerna själva som behöver göra en orosanmälan. Det finns också ett samarbete mellan socialförvaltningen och förskoleförvaltningen kring utbildning av personal i förskola just för att få mer kunskap om vad det innebär att göra en orosanmälan. Man ska inte

göra några överväganden själv som personal, utan man ska skicka frågan vidare till socialtjänsten. Jag känner att vi på god väg där, och vi är också på gång med ett samarbete kring Bris om hur man märker utsatthet hos små barn och liknande.

I allt det här som vi gör erbjuder vi fristående förskolor att delta, men fortfarande är det så att just den här bristen med orosanmälan finns hos många fristående verksamheter.

Anförande nr 188

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Vi hörde just om det arbetet tidigare här i debatten också. Det är någonting som vi såklart välkomnar. Om jag inte missminner mig nu står BVC och förskolan endast för 6 procent av alla orosanmälningar, och vi förstår ju att det är alldeles för lågt. Det finns ett väldigt stort mörkertal där. Om man går in med en insats i tidig ålder behöver inte heller insatsen bli så ingripande. Som det är nu blir det kanske betydligt mer ingripande för familjen.

Vi ser fram emot detta arbete, och vi kommer såklart att stötta det. Det är otroligt viktigt att kunna göra rätt insats i rätt tid. Vad gäller samhandling med förskola, skola och socialtjänst vet du mycket väl att Liberalerna har varit väldigt drivande. Det här får vi helt enkelt hålla koll på tillsammans.

Anförande nr 189

I s m a i l A l i (C): Fru ordförande! Det var roligt att få vara sista talare i detta block! Stockholm är en stad där varje barn kan hitta goda möjligheter att utvecklas och lära oavsett var i staden man bor, vilken bakgrund man har eller vilka förutsättningar man har. Skolförvaltningen och stadsdelsnämnderna ska garantera en likvärdig förskola oavsett detta.

Förskolan ska bidra till att skapa trygga villkor som ger alla barn samma chans att utveckla sin fulla potential och värna barnens rättigheter. Det ska vara en utvecklande, lekfull och trygg plats för alla barn. Arbetet med att säkerställa att varje barngrupp i förskolan har minst en legitimerad förskollärare måste prioriteras. Kunniga och engagerade förskollärare som inspirerar barnen till lärande spelar en avgörande roll för förskolans kvalitet. Lärare och förskollärare behövs, och det måste bli lättare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare medan de jobbar i förskola. Barnskötare är den största yrkesgruppen i förskolan.

Arbetet med att säkerställa barnets språkutveckling ska fortsätta och förbättras. Förskolepersonalens kompetens är superviktig när barnen bygger sitt tidiga ordförråd. Rektorer, förskollärare och andra pedagoger bör ha de bästa förutsättningarna för att kunna planera verksamheten utifrån barnens bästa. Det är angeläget att tydligt kunna identifiera, bedöma och ge barn i behov av stöd rätt insatser. För barn som växer upp med svårare förutsättningar hemma blir livet i många fall tuffare längre fram. Att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället är ett prioriteringsområde.

De positiva sambanden mellan kost och rörelse och hälsa grundläggs redan i förskolan.

4. Skolfrågor m.m.

Utbildningsnämnden (R III)

Grundskola och anpassad grundskola (R III)

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (R III)

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) (R III)

Anförande nr 190

Borgarrådet **B j u g g r e n** (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och stockholmare! När jag är ute i våra skolor möter jag barn och ungdomar med visioner och drömmar om framtiden. De vill bli alltifrån veterinärer till vindkraftstekniker och ser framför sig ett liv där de bidrar till samhället. Men tyvärr vet vi att det någonstans längs vägen är alldeles för många som ger upp sina drömmar, sänker sina förväntningar på livet och i värsta fall helt ger upp. Det är en orättvisa vi aldrig kan acceptera.

Det är vår uppgift i den här salen att ge alla våra barn och unga möjlighet att uppnå sina drömmar. Och efter två tuffa år med en inflationskris som har letat sig in i välfärden lägger vi nu fram en budget som stärker våra skolors förutsättningar att rusta eleverna för framtiden.

Tyvärr står vi ganska ensamma i vår vilja att prioritera skolan. I stället fortsätter den sverigedemokratiska regeringen att sänka skatterna för de rikaste och sätta skolkoncernernas vinster framför elevernas kunskaper. Men här i Stockholm står vår prioritering fast. Vi ska ha en stark och jämlik skola som ger alla barn, oavsett bakgrund, möjlighet att lyckas. Därför tar vi steg för att minska den orättvisa överkompensationen till friskolekoncernerna och göra systemet lite mer rättvist. Därför fortsätter vi att utveckla och bygga ut de särskilda undervisningsgrupperna och det specialpedagogiska stödet också på gymnasiet. Vi stärker skydds nätet kring våra barn genom att stärka samarbetet mellan skola och socialtjänst och genom att avskaffa avgifterna på stadens fritidsklubbar. Dessutom ser vi till att en så stor del som möjligt av resurserna går direkt ut till våra skolor, för vi vet att det är i mötet med eleverna, i samtalen på rasterna, på lektionerna och i lärandet mellan kollegor som verklig skillnad görs.

Så ger vi fler elever riktigt bra förutsättningar för att knäcka läskoden, känna trygghet och studiero, klara det där matteprovet eller vad som krävs för att man ska klara sin skolgång.

Anförande nr 191

Borgarrådet **H e d i n** (M): Ordförande och åhörare! Varje dag går tusentals barn iväg med skolväskan på ryggen för att lära sig nya färdigheter. De flesta gör också det, men alltför många gör det inte. Just nu sjunker skolresultaten i stora delar av vår stad, och mest sjunker de bland unga tjejer. Det manar till eftertanke.

Moderaterna har gjort sin hemläxa och omprövar steg för steg hela vår utbildningspolitik. Vi vill se över skolpengssystemet för att få en modell som lägger

större vikt vid barnets behov än vid barnets bostadsadress. Vi vill bryta den långvariga trend som har inneburit större och större klasser i större och större skolor. Vi vill vända på hela insatspyramiden så att de med de största behoven av stödinsatser får det de första åren och inte de sista.

Tiden när en politiker intar en bakåtlutad position och lämnar skolorna ensamman med en påse pengar måste vara över. Stockholmarna ska kunna känna förtroende för att vi engagerar oss hela vägen från nämnden till klassrummet i vad som ska göras. Men de ska lika säkert veta att vi håller oss borta från hur det ska göras. Moderaterna lägger återigen fram en budget med fokus på skolbarnen – en politik som kan sammanfattas med att det ska kännas lika roligt och förväntansfullt att gå till skolan ens sista skoldag som det gjorde den första.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 192

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Skolan är en viktig samhällsfunktion. Den är viktig för varje enskild elev men även för samhället i sig. Det handlar om att ge varje elev en bra start i livet, det som är grundtanken med den likvärdiga kompensatoriska skola som skollagen talar om och det som länge varit målet för den svenska skolan. Det är det vi rödgröna vill arbeta för. Efter två tuffa ekonomiska år kan vi nu lägga fram en budget som stärker våra skolor och visar att vi sätter skolan främst.

Det kräver att vi ger skolan ökade resurser för att ge varje elev, oavsett bakgrund eller särskilda behov, en möjlighet till en bra start i livet och en möjlighet att drömma stort. Det är genom att ge lärarna bra arbetsmiljö och goda möjligheter att fokusera på undervisningen som vi är övertygade om att skolan ska bli bra. Det handlar inte om att vi politiker styr över deras val av pedagogiska verktyg eller liknande. Skolan har kompetensen själv. Barn och vuxna ska gå till skolan med glädje och förväntan. Både lärare och elever ska komma hem från skolan med en bra känsla av att de har utträttat något gott, lärt sig något nytt och haft en bra dag.

För Vänsterpartiet är det viktigt att vi fortsätter att arbeta för en stark och jämlik skola – en kunskapsskola och en skola som ger alla barn lika möjligheter att lyckas. Tyvärr har vi en regering som inte tar sitt ansvar för skolans finansiering, vare sig genom att öka de generella statsbidragen eller genom att på allvar göra något åt att stora summor försvinner som vinstuttag. Vi gör vad vi kan för att fördela resurserna efter behoven; de skolor och de barn som har de största behoven ska även få de resurser som krävs. Därför skruvar vi än en gång på de socioekonomiska nycklarna. För mig som vänsterpartist är det viktigt att ta tillbaka kontrollen över skolan.

Bifall till kommunstyrelsens budget!

Anförande nr 193

L i n n é a V i n g e (SD): I Stockholms skolor ska alla barn och unga kunna känna sig trygga. Trots det går nästan hälften av stadens grundskoleelever på en skola där det

har skjutits i närheten av skolan under de senaste åren, och 24 procent av flickorna i årskurs 8 känner sig otrygga i skolan.

Det kommer att krävas kraftfulla åtgärder för att återta tryggheten i vår stad. Förutom åtgärder för att stärka tryggheten i samhället krävs också ett förebyggande arbete i skolan i form av fler närvarande vuxna, en stark elevhälsa, ökad samverkan med polis och ett tydligt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi pratar mycket här inne om en jämlik utbildning för alla barn. Men faktum är att vi under Socialdemokraternas ledning har sett varsel av elevassistenter och havererande skolskjutsar. Barn med särskilda behov har blivit en utsatt grupp i Stockholm. Det är helt oacceptabelt. Med Sverigedemokraternas budget kommer vi att NPF-säkra stadens alla skolor och stärka förståelsen för barn i behov av särskilt stöd. Vi skjuter till extra medel direkt till trygghetsskapande insatser för fler lärare och för barn i behov av särskilt stöd. Alla barn ska ha samma rätt att utvecklas och att känna sig trygga och samma rätt till en fullgod utbildning.

Därför vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 194

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Den som äger det skrivna ordet äger också möjligheten att fatta självständiga beslut, påverka samhället och nå sina drömmar. Den som äger ordet äger sin egen frihet. Det sa jag i mitt inledningsanförande. Därför är en bra skolgång det viktigaste vi kan göra för att alla barn ska bli starka, självständiga individer som tar ansvar och tänker fritt och kreativt.

Men då måste också elever och lärare och annan skolpersonal kunna arbeta i lugn och ro. Liberalerna ser därför med oro på att bristande studiero fortsätter att vara ett stort problem i många skolor, att kränkingsrapporterna har ökat i år igen och att kunskapsresultaten stagnerat eller sjunker i stadens utsatta områden. Men från det rödgröna styret kommer inga initiativ. Utbildningsnämndens sammanträden det senaste året har helt dominerats av Liberalernas och oppositionens förslag.

Vi lägger mer pengar på vår satsning för skolfrid, som innebär att eleven ska vara trygg på väg till skolan, i klassrummet, på rasten och på vägen hem. Med studieroteam vill vi låta undervisningen fortsätta störningsfritt, medan problem som sena ankomster och kränkningar löses utanför klassrummet. Vi stärker elevhälsan med 50 miljoner kronor, både för att stärka den psykiska hälsan och jobba med prosociala värderingar. Både här i Stockholm och i regeringen lägger Liberalerna pengar på böcker just för att alla ska kunna äga det skrivna ordet och sin egen frihet.

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 195

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! I det moderna frihetliga trygga, gröna och hållbara Stockholm som Centerpartiet vill skapa har en skola där alla får lyckas en central plats. Den är grunden för att jämna ut sociala skillnader och ge alla möjlighet

till livsresor mot egenmakt. Därför är Centerpartiet det parti i Stockholm som i sin budget för 2025 lägger mest i stärkta resurser till skolan för att förbättra lärartätheten i tider av minskade elevkullar och ökade kostnader.

I Centerpartiets Stockholm bemöts varje elev utifrån individens egna behov och förutsättningar för att nå så långt den själv kan, och den som behöver stöd om annat i livet påverkar skolarbetet ska få det av elevhälsan eller genom sociala insatser i samverkan med skolan. Elevernas kunskaps- och språkutveckling ska vara i fokus för alla i skolan. Lärare och rektorer ska ha ett tydligt mandat att leda undervisningen och skolans arbete. Därför ska staden aktivt minska administration. Skolvalet ska bli mer transparent för familjerna och engagera fler i elevernas skolgång. Stockholm ska använda digital undervisning bättre för att möta fler elever flexibelt. Vi ska erbjuda digitala tjänster i skolan som stöder och effektiviserar, som är byggda på öppna data och som väl säkrar det definierade gränssnitt som gör utveckling av tredjepartstjänster möjliga.

För att nå dessa och fler mål satsar vi i Centerpartiet betydligt mer än vänstermajoriteten. I vårt förslag höjer vi schablonen i grundskolan, och anpassar grundskolan, med 2,2 procent jämfört med majoritetens 1,1 procent. Det är 250 miljoner mer. Vi inför en differentierad avgiftsmodell för fritidsklubbarna. Alla elever ska erbjudas ett kuratorsamtal i årskurs 7. Vi satsar 10 miljoner på att fler skolor ska stärka upp skol-IF. Vi ökar insatser för att bygga ut särskilda utbildningsgrupper, och vi säger nej till detta populistiska förslag att flytta skollokalspengar.

Bifall till Centerpartiets budget!

Anförande nr 196

A i d a B a d e l i (MP): Det är ingen hemlighet att skolan har stått inför utmaningar, ekonomiska svårigheter, vikande elevunderlag och en regering som fullständigt struntar i välfärden. Men vi i Stockholm gör det bästa vi kan i en svår ekonomisk tid för att värna om elevernas rätt till en likvärdig utbildning. Att prioritera skolan är bland det viktigaste vi kan göra som lokalpolitiker.

För det första väljer vi att stärka skolornas ekonomi genom att höja schablonerna. Detta gör vi för att kunna säkerställa en likvärdig skolgång. Jag är också särskilt stolt över att vi i Stockholms stad vågar ta fajten mot marknadsskolan genom att minska överkompensationen till friskolekoncernerna.

För det andra är en av våra centrala satsningar att fortsätta förvandla skolgårdar till gröna oaser. Grå asfalt ska bytas ut mot mer naturmaterial och gröna ytor. Under en tid då extremväder blir alltmer vanligt är det vår skyldighet att klimatanpassa Stockholms skolor.

För det tredje arbetar vi med att fler skollokaler ska vara tillgängliga för föreningslivet. Idrotts- och föreningsrörelsen är oerhört viktiga i vårt samhälle, och vi som kommun behöver göra det lättare för dem att kunna engagera sig.

Med en mer stabil ekonomi, en skola som står rustad inför klimatförändringarna och ett föreningsliv som får fler möjligheter att mötas yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budget.

Anförande nr 197

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Fru ordförande! Vid sidan av familjen är skolan ett av de viktigaste sammanhangen där barns och ungas framtid formas. Därför är det förstas av största vikt att Stockholms elever får en bra utbildning och att skolans verksamheter håller en hög och likvärdig kvalitet i hela staden. För oss kristdemokrater är det kunskapsuppdraget som står i fokus för Stockholms stads skolor, inte själva driftsformen. Vänsterstyrets fixering vid driftsformen riskerar att reducera elever till medel för att nå ideologiska mål i stället för att vara målet i sig.

I Stockholms stad ska alla fritt kunna välja skola, och fristående aktörer ska ges goda förutsättningar att verka på lika villkor som kommunen. Förutom kunskapsuppdraget har skolan ett viktigt omsorgsuppdrag, ett ansvar att upptäcka till exempel psykisk ohälsa, utsatthet och hedersförtryck. Kristdemokraterna satsar därför 25 miljoner mer på elevhälsan än vad styret gör. Det här är en del av den ambitionshöjning för elevhälsan som Kristdemokraterna vill se i staden. Elevhälsan måste vara tillgänglig för alla elever som mår dåligt och erbjudas på lika villkor. Vi vill därför införa en elevhälsogaranti i staden som försäkrar att alla elever får den hjälp de har rätt till enligt lag. Det ska alltså vara en elevhälsogaranti som garanterar kontakt med elevhälsan inom 24 timmar och genom fler kontaktvägar, exempelvis på distans. Elever i stadsdelar som präglas av utanförskap tenderar att vara extra utsatta, vilket gör elevhälsogarantin som mest angelägen i de områdena.

Vi vill också att syskonförturen i grundskolan ska förstärkas så att fler syskon kan följas åt under skoltid. Det tror vi är viktigt. I Kristdemokraternas Stockholm fokuserar skolan på kunskaps- och omsorgsuppdraget och inte på att servera frukost till delar av stadens elever.

Därför yrkar vi bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 198

H a n n a W e r n e r (M): Fru ordförande! Vi vet alla hur avgörande en bra skolgång är för våra barn och vilken skillnad den kan göra för deras framtid. Skolan är platsen där barn får kunskap och färdigheter med sig som rustar för att möta världen, framtida utmaningar och möjligheter. Därför blir jag oroad när jag får ta del av siffror från skolorna i Stockholm under socialdemokratisk ledning som visar att nästan hälften av alla i årskurs 8 upplever studieron som låg. Antalet hemmasittare, det vill säga barn som har fullständig frånvaro från skolan, ökar och skolresultaten sjunker också märkbart bland tjejer.

Än mer bekymrad blir jag när jag läser den socialdemokratiska budgeten och ser att det inte presenteras några lösningar för att vända utvecklingen. Märkligt nog har de tillgång till samma siffror och samma beskrivningar som stockholmarna och jag har.

Det är uppriktigt sagt oroande. Vi moderater ser det på ett annorlunda sätt. Jag menar att vi måste agera nu för att vända dessa negativa trender. Därför föreslår vi höjd skolpeng för att stärka skolans resurser och en extra satsning på lovskola så att de elever som behöver stöd även får hjälp utanför den ordinarie terminen. Det handlar om fysiska läromedel för att kunna fördjupa och förstärka undervisningen och om mindre administrativ börda, så att lärarna får ägna sig åt det de brinner mest för: att hjälpa och undervisa och stötta eleverna. Vi gör satsningar på läsförståelsen redan i förskoleklass och vill införa en tioårig grundskola för att ge alla barn bästa möjliga start på sin skoltid.

Vi moderater anser att vi inte kan vänta längre. Det handlar om att säkerställa att våra barn får den utbildning och det stöd som de behöver för att nå sin fulla potential och vara redo att ta sig an och möta världen och framtiden, utmaningarna och möjligheterna.

Anförande nr 199

T i n a K r a t z (V): Jag tänkte ställa en fråga till Hanna. I ert budgetförslag minskar ni kraftigt på det socioekonomiska stödet – det som ska säkerställa att vi verkligen kan fördela om resurserna till de skolor som mest behöver det. Resurserna ska vara störst till de skolorna som har störst utmaningar. I systemet med skolpeng, som går ganska rakt efter elever, behöver vi ha olika system för att också kunna säkra att vi kan fördela om pengarna efter behoven.

Jag undrar bara hur ni ska kunna säkerställa att vi verkligen får skolor som fungerar bra och som ger varje elev en bra chans i livet med det sättet att se på det socioekonomiska stödet.

Anförande nr 200

H a n n a W e r n e r (M): Stockholms skolor leds av en passiv socialdemokratisk ledning som hellre försvarar ett illa fungerande system än att sätta elevens kunskapssystem och utveckling i främsta rummet.

Något samband mellan pengar, socioekonomiskt stöd, och resultat finns inte. Det säger stadens egna utvärderingar också. Vi menar att man därmed måste sluta försvara ett förlegat system och i stället se till att anpassa det till elevernas behov. Det berättade Andréa lite mer om sitt anförande, och jag tror att vi kommer att komma tillbaka till det. Vi lägger resurserna på att eleverna i behov av särskilt stöd ska få det stöd de behöver, och det oavsett var de bor någonstans.

Anförande nr 201

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag delar verkligen din oro, Hanna, kring hur det ser ut med trygghet och studiero i våra skolor. Jag tror att vi båda skriver under på att det ändå är glädjande att resultatet går åt rätt håll när det gäller detta jämfört med hur det såg ut under förra mandatperioden, till exempel, även om det finns väldigt mycket mer att göra.

Jag vill ta vid där Tina slutade, för det finns tydligen en samsyn bland flera av högerpartierna här inne om att skära ned i det socioekonomiska stödet och begränsa skolans kompensatoriska uppdrag. I praktiken skulle ert förslag innebära nedskärningar i de skolor som har det allra tuffast, det vill säga där fler elever har lågutbildade föräldrar. Det skulle innebära uppsägningar av lärare, större undervisningsgrupper, nedskärningar inom elevhälsan och definitivt borttagande av skolfrukost, som är så uppskattat i många av våra ytterstadsområden.

Min fråga är: Varför vill ni göra det svårare för barn till lågutbildade föräldrar att klara skolan i Stockholm?

Anförande nr 202

H a n n a W e r n e r (M): För det första, Emilia: Studieron har absolut blivit bättre, men att säga att det är ett bra resultat att 45 procent av eleverna inte kan studera i lugn och ro och att vi ska vara nöjda med det tycker jag är en katastrof. Det måste vi justera bort. För det andra handlar det om det som jag svarar Tina med: Vi upplever inte att det här systemet fungerar. Det är baserat på var man bor någonstans. Vi vill göra om nycklarna, och det är det vi har lagt fram i vår budget.

Anförande nr 203

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Som förälder till tre barn i skolåldern är jag innerligt trött på två saker. Det första är att skoldebatten alltid handlar om vem som äger skolan i stället för vad som händer i klassrummet. Det andra är att barnen inte lär sig tillräckligt mycket i skolan. Jag tror att båda de här problemen är politikens fel. De härstammar från att vi har haft en väldigt fattig skoldebatt i det här landet och i den här salen. Jag tänkte inte delta i den nu. Jag deltar inte i den där pajkastningen, utan jag vill i stället berätta för er hur vi moderater vill att barnen faktiskt ska få lära sig det de behöver i Stockholms skolor.

Det tror jag är vad stockholmarna är intresserade av, och det är framför allt vad jag själv är intresserad av som förälder till tre barn i skolåldern. Vad jag är intresserad av är att barnen lär sig det de ska, men det gör de tyvärr inte i skolan i dag. Skolresultaten faller, som vi har hört flera gånger och som vi kan läsa om i tidningarna. Stöket i skolan ökar. Nästan hälften av eleverna saknar studiero, och antalet hemmasittare – barn som inte ens går till skolan – har fördubblats. På många områden har skärmar rentav ersatt riktiga böcker.

Det här vill vi ändra på, för alla föräldrar i Stockholm har rätt att förvänta sig att deras barn får den bästa starten i livet. Därför föreslår vi en riktad satsning på fysiska läromedel till skolan så att barnen får läsa i en riktig bok i stället för på en skärm. Vi anslår 100 miljoner mer till skolan än vad vänsterstyret gör för att motverka stök och höja kunskapsresultat. Vi flyttar pengar från det socioekonomiska stödet till barn i behov av särskilt stöd eftersom vi menar att skolpengen ska baseras på behov i stället för på bostadsadress. Så tror vi att skolkaoset i Stockholm kan vändas. Och det handlar inte om driftsform; det handlar om innehåll. Det handlar om en rättvis skolpeng i stället

för ett socioekonomiskt postkodlotteri. Det handlar om att boken är källan till kunskap – inte paddan. Det är så vi vänder resultaten i Stockholms skolor.

Anförande nr 204

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Moderaterna och Fjellner visar verkligen sitt rätta jag i den här budgetdebatten. Eftersom ni helt saknar realistisk finansiering skulle er budget i praktiken innebära nedskärningar av välfärden och troligen även på skolan. I stället har ni hittepåfinansiering, till exempel att kraftigt skära ner på stadens placeringskostnader.

Men det är inte det jag vill prata om nu, utan jag vill såklart prata just om det här med skolan och att ge eleverna en riktig chans. Vi har en ojämlig och segregerad skola. En snabbkurs i det socioekonomiska stödet är att det inte baseras på bostadsort, utan det handlar om flera faktorer där till exempel föräldrars utbildningsnivå väger tungt. Er budget innebär nedskärningar på just de skolor där så många som var fjärde elev i dag lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Det skulle innebära att skolor på Järva, i Skärholmen, i Hässelby och i Rågsved får säga upp lärare, öka undervisningsgruppernas storlek och göra nedskärningar i elevhälsan.

Varför kan inte Moderaterna stå fast vid den överenskommelse vi har haft om att alla ska få en riktig chans att klara skolan?

Anförande nr 205

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Den där kritiken som gäller att det inte finns finansiering är lite av den tröttaste man kan komma med. ”Vi tar upp någonting i form i stället för i sak, för vi har inte så mycket att komma med i sak” – så låter det!

Det är inte så att vi kraftigt vill skära ned på det socioekonomiska stödet. Det är bara trams att säga så. Vi ska ha ett socioekonomiskt stöd. Men vi vill inte som ni öka det år efter år utan att se några resultat. Det är någonting som du själv erkände och konfronterades med så sent som i september i Mitt i. Ni öser ned pengar till sådant som tyvärr inte levererar, och det är ett svek både mot de skolor som ni tar pengar från och, framför allt, mot de barn som går i skolor som får pengar utan att ge resultat. Men de pengar som vi trots allt väljer att inte satsa på socioekonomiskt stöd, vilket ni gör, ger vi i stället till barn med särskilda behov. Vi sätter barnet framför systemet. Vi tycker att den enskilda individen och dess behov ska styra vart pengarna går – inte det postkodlotteri som ni gör med socioekonomiskt stöd.

Bifall till Moderaternas budget!

Anförande nr 206

T i n a K r a t z (V): Det är spännande att höra, Christofer Fjellner, att ni sätter barnen först när ni de facto sätter skolföretagen och skolkoncernerna först. Sverige är faktiskt otroligt ensamt om detta; systemet är helt unikt i världen. Systemet med en marknadisering har på många sätt slagit sönder den svenska skolan. Vi läser rapporter om det hela tiden. Handelshögskolans rektor går ut och säger: Det här går inte, vi ser

glädjebetyg och vi kan inte ha det så här! Både de elever som får de här glädjebetygen och de elever som slås ut av att andra elever får glädjebetyg blir orättvist behandlade på grund av det här. Vi har högskolestudenter som saknar grundläggande läs- och skrivkunskaper.

Rapport efter rapport visar att driftsformen marknadsskolan med vinstuttag har påverkat vår svenska skola, och den påverkar även den kommunala skolan. Det måste man se. En majoritet av Sveriges lärare ser det, så det vore fantastiskt trevligt om också Moderaterna kunde inse det.

Anförande nr 207

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Då var vi där igen! Det enda vi kan debattera är egentligen vem som äger skolan. Vad som händer i klassrummet finns det ingen idé om, och därför debatterar vi inte det. Det är Vänsterpartiets skolpolitik.

En skola där eleverna inte lär sig läsa, där de inte har böcker, där inte finns studier och där eleverna kanske inte ens går till skolan – det är den skola som ni styr över. Och vet du vad problemet är? Det spelar ingen roll vem som äger skolan om eleverna inte lär sig läsa, om de inte är där eller om de inte har studier. Ni fokuserar bara på driftsformen. Det är som att det enda ni har är en hammare, och då blir alla problem spikar. Problemet med dagens skola är vad som händer i klassrummet, inte vem som äger den. Det missar ni – eller skiter fullständigt i.

Anförande nr 208

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Barn har rätt att forma sina liv. Ingen ska begränsas av sina hemförhållanden; alla ska kunna drömma stort. Det är min största drivkraft att skolan ska jämna ut livschanser i våra barns och ungas liv.

Men verkligheten lever inte upp till de fina visioner som finns formulerade i vår skollag. Dessutom befinner vi oss i en nationell kris där barn skjuter barn. Det är klart att det kommer att ta tid att vända den utvecklingen. Skolans förebyggande roll kan inte överskattas. Vi vet att en lyckad skolgång är det bästa vaccin vi kan ge mot att unga hamnar snett. Den viktigaste förebyggande insats som skolan kan göra är att rusta våra elever med kunskap. Det behövs fler lärare, starkare elevhälsa, tidigare insatser och systematiskt kvalitetsarbete.

För att skolan ska kunna fokusera på kunskapsuppdraget behöver dock det förebyggande arbetet från resten av samhället växlas upp. Det är därför vi jobbar hårt för att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst, så att fler barn fångas upp i tid. Vi sprider arbetet med ”skolsociala team plus” till våra fokusområden i söderort för att tidigare kunna hjälpa barn med problematisk skolfrånvaro och förhindra skolmisslyckanden. Vi utvecklar föräldrastödsprogrammen, så att fler föräldrar ska nå även i skolan, och vi ser till att alla stadsdelar har skolsamordnare för placerade barn för att ge några av de mest utsatta barnen det stöd de behöver för att klara skolan.

För unga som växer upp i våra våldsdrabbade områden, där närheten till kriminella gäng är påtaglig, är det också särskilt viktigt att ha tillgång till meningsfull fritid. Det

är därför vi nästa år tar bort avgifterna på våra fritidsklubbar för att se till att alla barn oavsett föräldrarnas plånbok kan delta i roliga och vuxenledda aktiviteter efter skoldagens slut. Vi har inte råd att inte satsa på det förebyggande arbetet. Alla barn i Stockholm måste kunna lyckas i skolan, och alla barn ska känna framtidstro.

Anförande nr 209

L i n n é a V i n g e (SD): Vi återkommer till den socioekonomiska ersättningen, som ni lägger 1 ½ miljard på, Emilia Bjuggren. I praktiken innebär det här att elever i Bromma får 5 500 kronor per barn och år medan elever i Rågsved får nästan 60 000 kronor per barn och år. Det är svindlande stor skillnad. Det här gör ni trots att det inte finns någon forskning som stöder att pengarna i sig har några effekter för att jämna ut de socioekonomiska skillnaderna. Det enda resultat som vi ser är att Brommas skolor nu kämpar med stora ekonomiska problem.

Jag undrar därför: Vad har du att säga till Brommas elever, som drabbas hårt av din orättvisa fördelning av skolpengen? Är du beredd att säga ja till vårt förslag om att utreda effekterna av det här?

Anförande nr 210

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Både IFAU och vår egen utbildningsförvaltning har gjort utvärderingar av det socioekonomiska stödet. Jag välkomnar alla som sitter i utbildningsnämnden men även alla andra i den här salen att läsa dessa utvärderingar, så kan vi debattera detta sedan.

Jag är tyvärr inte förvånad över att Sverigedemokraterna vill skära ned i det socioekonomiska stödet. Det går helt i linje med den politik som ni visar i den övriga budgeten. Det som förvånat mig lite mer är att Sverigedemokraterna också skär ned i det förebyggande arbetet generellt i skolorna. Ni vill minska stödet till det normkritiska arbetet, där till exempel mentorer i våldsprevention ingår. Det handlar om att ge barn och unga verktyg att stå upp emot våld och ingripa vid kränkningar och våld i skolan. Att prata om trygghetsatsningar men bara prata om larmbågar och väktare tror jag är ett stort slag i luften. Det här kommer att försämra det förebyggande arbetet i våra skolor.

Anförande nr 211

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Att elever ska kunna drömma stort tror jag att vi är helt överens om. Jag tror också att vi är överens om att det därför är väldigt problematiskt att skolfrånvaron nu ökar. Vi behöver en utbyggnad av de skolsociala teamen. Vi behöver framför allt en utbyggnad av ”skolsociala team plus”, det vill säga det projekt som bedrivits på Järva och Kungsholmen.

Jag ser att majoriteten nu föreslår att det här ska byggas ut i Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta. Moderaterna skulle vilja se en utbyggnad i hela staden, men någonstans måste man börja. För mig är det då självklart att man börjar där behovet är som störst. Jag undrar därför vad skolborgarrådet säger till eleverna på Södermalm, i

Skarpnäck och i Hägersten-Älvsjö, där det faktiskt finns större problem med detta än i exempelvis Skärholmen.

Anförande nr 212

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det här går helt i linje med Moderaternas nedskärningar av det socioekonomiska stödet.

I de områden i staden där vi har störst andel barn som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet är självklart behoven av extrainsatser också störst. Vi har tillsammans med socialtjänsten utvärderat var ”skolsociala team plus” gör störst skillnad. Vi behöver ta ett helhetsgrepp, ge stöd både till det enskilda barnet och till hela familjen och gå in med familjebehandling inne i familjerna runt barnet. Då ser vi att behovet är som störst i våra fokusområden i söderort. Det är därför vi börjar där, med sikte på att bygga ut i hela staden.

Ja, alla ungdomar i vår stad, oavsett var i staden de bor, ska få rätten till det stöd man behöver för att klara skolan. Men till skillnad från er sätter vi inte barnen med tuffast förutsättningar mot de andra barnen, utan vi tar helhetsansvaret. Vi höjer skatten för att säkra att vi har resurser i alla skolor i hela Stockholm.

Anförande nr 213

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande, fullmäktige! Emilia Bjuggren! Det väcks en fråga i mig hela tiden när ni pratar om era resurser. Det är bra att ni lägger mycket pengar på skolan. Det är vi helt överens om. Men var är idéerna? Vart har idéerna tagit vägen i er politik? Jag tycker att det känns som att vi startar en massa projekt och att ni fullföljer dem. Det är bra, men vi måste ju jobba vidare. Det finns mängder av saker som vi behöver göra i våra utanförskapsområden. Vi ser att resultaten nu faller i de områden som vi lade så mycket resurser på. Det är inte bara resurser som det handlar om när vi pratar om svensk skola. Det handlar om vad vi ska göra för att eleverna ska få en bra skola i Stockholm. Där tycker jag att energin saknas. Vart tog all energi vägen som ni pratade om när ni vann valet? Jag vill höra mer. Vad har du för framtidsplaner?

Anförande nr 214

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är tydligt att Liberalerna vill sätta stämpeln att det är ett passivt socialdemokratiskt styre i Stockholm. Inget kunde ju vara mindre sant. Nu fortsätter vi att bygga ut de särskilda undervisningsgrupperna, någonting som absolut påbörjades tidigare men som inte på långa vägar har funnits i hela staden. Vi fortsätter arbetet med de skolsociala teamen, som startades av min företrädare Olle Burell och som ni ärvde. Det var en bra grej att ni höll fast vid det. Nu inför vi också en utvidgad modell för att stärka de elever som har allra störst skolfrånvaro. Till skillnad från hur det tyvärr var under den förra mandatperioden fokuserar vi inte enbart på Järva. Vi låter arbetet fortsätta på Järva, men vi utvecklar också Samverkan för bästa skola i Skärholmen och Hässelby för att elever i hela Stockholm ska få en riktig chans att klara skolan. Något som jag också vet uppskattas av rektorer, lärare och

personal i våra skolor är att vi håller i det vi ser fungerar och inte har hittepåprojekt utan låter det systematiska kvalitetsarbetet jobba.

Anförande nr 215

Claes Nyberg (C): Ordförande! Jag tänker kanske fortsätta på passivitetsspåret, även om Emilia Bjuggren inte tycker att det känns bekvämt. Någonstans är ju det här märkligt. Vi ser att ni höjer skatten i år igen. Det går förstås främst ut över dem med lägst inkomster. Samtidigt upplever vi inte att ni gör särskilt mycket satsningar. Vi lägger faktiskt mer på skolor i vår budget än vad ni gör. Det förvånar mig att du inte lyckats förhandla fram en större del av en sådan skattehöjning till skolan; det hade man kunnat förvänta sig.

Något som också förvånar mig är att ni även i den här budgeten fortsätter att hela tiden bara göra generella påslag och låta den centrala förvaltningen växa. Det gjorde ni förra året, och det gör ni nu också, trots att vi vet att kostnadstrycket på de enskilda verksamheterna är otroligt stort. Därför blir det också märkligt att ni inte tycker att det är okej med differentierade avgifter för fritidsklubbarna, vilket skulle fokusera på dem med minst resurser. Varför är ni så passiva i prioriteringarna?

Anförande nr 216

Borgarrådet Bjuggren (S): Det är intressant att Claes Nyberg lyfter det här med att vi bara gör generella satsningar. Det beror på att vi har en lag om lika skolpeng som vi tvingas att förhålla oss till. Den kostnad vi har för egna skolor ska vi också betala ut till alla andra, säger den lagen. Vi har en elevpeng som vi betalar ut.

Det är klart att vår sida i den här salen skulle vilja kunna styra resurserna tydligare och kunna göra prioriteringar efter vilka resurser som behövs på olika skolor och hur det ser ut. Vi skulle väldigt gärna ta alla de pengar som i dag betalas ut i privata vinster och lägga dem på mer studiehandledning, fler lärare i klassrummen och fler aktiviteter. Men så ser inte lagen ut, utan vi är tvungna att förhålla oss till att det är lika peng för alla elever. Detta kommer vi säkert att återkomma till. Men så länge lagen ser ut som den gör är det resurser som går ut. Sedan får vi jobba inom det med att stötta våra skolor i att bedriva en så bra verksamhet som möjligt för våra elever och ge alla elever den kunskap de har rätt till.

Anförande nr 217

Gustav Månström (S): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Vi gör i årets budgetproposition väldigt många viktiga satsningar på skolan och på Stockholm generellt. En av de viktiga satsningar som vi jobbar med är fritidsklubbarna. Vi höjer schablonen för fritidsklubbarnas verksamhet och tar bort avgiften för fritidsklubbarna för ungdomarna. Det här ser vi har flera olika viktiga aspekter för samhället, jämlikheten och de individer som går på fritidsklubbarna. Deras studieresultat påverkas av detta. För samhället är det så att ungdomar får en meningsfull och värdig fritid. De får aktiviteter som vuxna människor deltar i och leder och en större generell allmän vuxennärvaro i sina liv. De får positiva förebilder. De får

fler olika sätt att se på saker och ting när de diskuterar med andra människor. Det finns ett känt talesätt om detta: Det krävs en by för att få en människa att växa upp ordentligt.

För jämlikhetens skull kan vi titta på inskrivningsgraden på fritidsklubbarna i Stockholm. Den pendlar mellan ungefär 20 procent som lägst till nästan 100 procent som högst. Självklart följer inskrivningsgraden de socioekonomiska förutsättningarna i de områden där skolorna ligger. Det här är orättvist, ojämnt och dessutom nästan grymt mot de barn som till följd av sina föräldrars plånböckers storlek inte längre kommer att kunna delta i fritidsaktiviteter. Utöver detta hjälper fritidsklubbarna studierna med läxhjälp, avkoppling, fritid och återhämtning.

Anförande nr 218

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Vet du, Gustav, det föds för få barn i Sverige, och det föds för få barn i Stockholm. Enligt Swecos befolkningsprognos kommer elevantalet att sjunka med 6 000 fram till 2032, och det skulle innebära över en halv miljard mindre i skolpeng.

Vad gör då Socialdemokraterna? Märks det här i budgeten? Nej. Man fortsätter i stället att investera i överkapacitet i skolan. De ökade hyreskostnaderna med Sisabs investeringar kommer att bli över 4 miljarder. Det andra man gör är såklart att man höjer skatten för barnfamiljer, så att ännu fler flyttar till de lågskattekommuner i länet som styrs borgerligt.

Det här kommer inte att funka. Jag undrar vad Socialdemokraternas politik är. Utan barn – ingen skola. Eller blir det den klassiska S-devisen: ”Vi såg det inte komma”?

Anförande nr 219

G u s t a v M a n n e r s t r ö m (S): Även vi ser såklart siffrorna. Vi är fullt medvetna om att det blir mindre elevkullar framöver här. Men som lärare kan jag säga att skolan har varit svältfödd under väldigt lång tid. Vi har dragits under årtionden med nedskärningar, minskade budgetanslag, effektiviseringskrav och minskade ersättningar till olika typer av saker. Det här betyder att skolan i dag har en underkapacitet. Vi har för många elever på för få lärare, för många elever på för få skolkuratorer, för många elever på för få SYV:ar och så vidare. Vi har i dag ett skolsystem med en svältfödd skola. Därför behöver vi fortsätta att satsa mycket pengar på skolan alldeles oavsett.

Anförande nr 220

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Jag tänkte ta upp tråden med fritidsklubbar. Det är utmärkt att ni ökade schablonen, Gustav Mannerström. Vi har inte ändrat på det i vår budget.

Jag har egentligen inget emot att man har låga avgifter per se. Den diskussionen kan man föra om all verksamhet i kommunen. Men jag måste säga att vi tycker att det är viktigt att man också gör prioriteringar med de medel man har. Det är självklart att en familj som har väldigt lite medel ska ha möjlighet att ha sina barn i fritidsklubb, gärna

avgiftsfritt; vi kan också ha låga avgifter för dem i simskola, kulturskola eller liknande. Det är rimligt att ha en differentierad avgift, så att familjer med höga inkomster kan bidra mer i det arbetet. Det är inte deras barn som i dag inte är inskrivna på fritidsklubb utan just elever med mindre resurser i hemmet.

Jag är lite förvånad. Varför ser ni inte att det är rimligt att ha en differentierad avgift till fritidsklubbarna utifrån ekonomisk bärkraft? Det borde vara rimligt med er historiska bakgrund.

Anförande nr 221

G u s t a v M a n n e r s t r ö m (S): Som jag förstod det är det inte riktigt möjligt att ha olika avgifter på det sättet. Däremot kan jag passa på att säga någonting om det här med differentiering. Nu höjer vi skatten för att ha råd med de olika satsningar som vi försöker göra. Vi ska upprätthålla en god verksamhet och dessutom kunna göra satsningar på välfärden i Stockholms stad. Det här hade vi gärna kunnat göra differentierat, men nu kan vi inte det utifrån hur det ser ut i dag. Vi lider tyvärr ganska kraftigt av att vi har en högerregering som skär ned på skatten för höginkomsttagare, som vi har framför allt här i vår del av Sverige. I samband med det låter man kommunerna ta mycket av skattesänkningen i kostnader i stället. Jag skulle säga att det skulle vara mycket effektivare om vi till exempel kunde få en ökad skatt för rika och i stället tillskjuta de pengarna till skolan och fritidsklubbarna.

Anförande nr 222

L i n n é a V i n g e (SD): När skolans insatser brister kan det få enorma konsekvenser. Det leder till ökad frånvaro, psykisk ohälsa och föräldrar som tvingas ned i arbetstid för att kunna stötta sitt barn. Undersökningar visar att barn med NPF inte får tillräckligt stöd i grundskolan. Knappt fyra av tio barn med autism går ut nian med behörighet till gymnasiet.

Räddningen för många av de här barnen – för dem som haft turen att få en plats – har varit resursskolorna. Resultatet av resursskolorna kan mätas i färre hemmasittare, fler behöriga till gymnasiet och bättre mående. I dag ser vi dock en alarmerande situation, där de befintliga resursskolorna i staden är helt överfulla. I en av dem har man 20 sökande per plats, och i en annan står det 700 barn i kö till 100 platser.

Jag har därför en fråga till skolborgarrådet. Nyligen ville två nya resursskolor etablera sig i Stockholm. De skulle sammanlagt ha gett 153 nya platser till 2026. Jag och Sverigedemokraterna röstade ja, men på grund av Socialdemokraterna blir det inga fler resursskolor. Hur motiverar ni det?

Anförande nr 223

F e l i x K ö n i g (MP): Ordförande och ledamöter! Jag tänkte ställa en fråga om ett annat ämne till Linnéa Vinge. När man lyssnar på hur Sverigedemokraternas ledamöter här i kommunfullmäktige pratar om hbtqi-frågor framstår det som att ni tänker att det här är något slags kulturkrig där ni kan vinna enkla och snabba poängar – ni snackar om vänsterextremism och så vidare. Men det finns en verklighet, och det

är att lärare rapporterar att de hör många transfobiska och homofobiska kommentarer i skolan. Sveriges Lärare gjorde en undersökning där man såg att tre av tio lärare på mellanstadiet och fyra av tio lärare på högstadiet hör homofobiska eller transfobiska skämt eller nedsättande kommentarer minst en gång i veckan.

Majoriteten satsar på att vi ska kunna stärka kompetensen kring hbtqi-frågor i skolan, så att man kan ta det här om hand på ett bra sätt – vi ska se till att även hbtqi-elever känner sig trygga. Men SD vill slå undan benen för det här arbetet. Varför?

Anförande nr 224

L i n n é a V i n g e (SD): Vi kan kalla det för vad det är: Vänsterstyret satsar på hbtq-certifieringar. Är det lösningen på homofobin i förorten? Det tror inte Sverigedemokraterna. Jag vill vara väldigt tydlig med att Stockholms stads skolor ska vara till för alla. Men de barn och unga som växer upp i förorten behöver satsningar mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vi behöver fokusera på att stärka synen på jämställdhet och de mänskliga rättigheterna i skolan, Felix König. De här hbtq-certifieringarna som du pratar om är ren och skär symbolpolitik, och de saknar också vetenskaplig evidens. Kan vi inte gemensamt i stället enas om att vi ska göra satsningar som faktiskt gör skillnad för de här eleverna?

Anförande nr 225

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag kan börja med att svara på frågan som Linnéa Vinge ställde. Om du har läst budgeten har du kunnat se att det framgår att vi kommer att fortsätta att bygga ut RSU-grupperna, överväga att göra dem sökbara och överväga att öppna en kommunal resursskola, så att fler barn får det stöd de behöver och har rätt till.

Jag vill ställa en fråga till dig också, Linnéa. Ni i Sverigedemokraterna upprepar att ni vill motverka otrygghet och våld i skolan. Samtidigt slår ni undan benen för det väl beprövade våldspreventiva arbetet, eftersom ni ska avveckla skolornas normkritiska arbete. I det ingår inte minst mentorer i våldsprevention, som ger elever utbildning om maskulinitetsnormer kring våld samt verktyg för att stå upp mot våld och kränkningar i skolan. I stället har ni verklighetsfrånvända förslag om att vi ska ha larmbågar och väktare i skolan. Dessutom tar ni bort den satsning på avgiftsfria fritidsklubbar som faktiskt kan ge barn meningsfulla fritidsaktiviteter efter skoldagens slut.

Min fråga är: Hur kan ni i det läge vi befinner oss i skära ned på det förebyggande arbetet?

Anförande nr 226

L i n n é a V i n g e (SD): Skolborgarrådet är duktig på att påstå att andra inte skulle ha läst majoritetens budget. Men om du hade läst vår budget ordentligt, Emilia Bjuggren, hade du sett att vi inte skär ned på några förebyggande satsningar. Tvärtom lägger vi 15 miljoner kronor mer än vad ni gör på trygghetsskapande åtgärder.

När det gäller fritidsklubbarna kan vi inte sticka under stol med att ni finansierar avgiftsfria fritidsklubbar genom att höja skatten. Varför ska du bestämma vad 13-åringar ska ha för fritidsaktiviteter? De kan väl bestämma det själva? Jag förespråkar i stället en politik där vi ger småbarnsföräldrarna mer pengar kvar i plånboken, så att de också kan lägga dem på de fritidsaktiviteter som deras barn önskar gå på. Är det stadens fritidsklubbar är väl det jättebra, men är det fotboll eller det övriga idrottsföreningslivet är väl det också jättebra.

Anförande nr 227

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Linnéa Vinge! Jag har läst er budget. Jag läser alltid er budget nogsamt. Det har skett en otrolig utveckling, kan jag säga, under de mandatperioder jag har suttit här. Men det var inte det jag skulle säga.

Jag skulle prata om det socioekonomiska stödet, som du har en tendens att kritisera. Du sa att det inte finns evidens på att det socioekonomiska stödet stöttar barn som har utmaningar i skolan. Där har du direkt fel. Du vet att det socioekonomiska stödet vänder sig till barn som har föräldrar med dålig skolbakgrund. Det har ingenting med var man bor att göra. Det är väldigt tydligt. Dessutom är de här resurserna otroligt värdefulla för att vi ska kunna klara att göra en skola för alla barn. I Stockholm ska alla skolor vara bra skolor för de barn som går där. Det är en förutsättning för Stockholms skolor.

Anförande nr 228

L i n n é a V i n g e (SD): Det finns forskning som visar på att socioekonomiska variabler spelar roll när det gäller skolresultaten. Det säger jag ingenting om. Däremot finns det ingenting som stöder att pengar i sig är någon lösning på det här. Jag ifrågasätter inte att det finns behov av åtgärder i skolor i våra utanförskapsområden. Det är ingen hemlighet att skolorna där har stora problem. Men i flera decennier har man fullkomligt kastat pengar över de här områdena. Resultaten är att Brommas skolor lider av stora ekonomiska problem och att otryggheten i förorten bara blir värre.

Sedan kan jag bara påpeka att både Centerpartiet och Liberalerna är väldigt pigga på att kritisera Sverigedemokraterna för det här men att era egna samarbetspartier drar ned mer på det socioekonomiska stödet. Ni kan alltså börja med att snacka ihop er i er konstellation.

Anförande nr 229

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Vi ser att Sverigedemokraterna fortsätter sitt korståg mot att utveckla modersmålsundervisningen och stärka den som det verktyg för integration och språkutveckling som forskning och erfarenhet faktiskt visar att den är. På marginalen är det klädsamt att ni den här gången i alla fall inte föreslår att staden ska bryta mot lagen och helt avskaffa modersmålsundervisningen i våra skolor, Linnéa Vinge. Det har ju hänt förut. Vi vet ändå att er ambition i grunden är att göra detta för att försvåra integrationen.

På köpet minskar ni också faktiskt Sveriges konkurrenskraft. Vi har personer med interkulturella och internationella kontakter som kommer att kunna bidra till bättre integration men också vara väldigt värdefulla för det svenska samhället i våra kontakter med omvärlden. När man har tillgång till både ett talat och ett skriftligt språk fullt ut blir det stor skillnad.

Jag undrar: Varför är det så viktigt för er att minska möjligheten för stora grupper att nå så långt som möjligt i skolan, vilket vi vet att modersmålsundervisningen bidrar till?

Anförande nr 230

L i n n é a V i n g e (SD): All tillgänglig forskning pekar på att det är svenska man behöver lära sig för att klara sig bra i Sverige. Men det finns viss forskning som stöder att modersmålsundervisning kan ha viss positiv effekt på inläringen av svenska. Då krävs dock ett minimum på fyra timmar i veckan. Ska man följa den forskning som ni och vänsterstyret jämt och ständigt hänvisar till fattas det ju 1 miljard i er budget för modersmålsundervisning, Claes Nyberg. I dag lägger man 290 miljoner på modersmålsundervisning som faktiskt helt saknar stöd i den forskning som ni själva hänvisar till. Jag tycker att det är bättre för de här barnen att lära sig bra svenska. Är det inte det vi ska fokusera på?

Anförande nr 231

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Vänstermajoriteten tar inte särskilt mycket initiativ inom skolan utan intar en passiv och förvaltande hållning. Det har vi pratat om förut. Nu ser vi också att trenden är bruten och att skolresultaten är på väg ned i stadens skolor, samtidigt som otryggheten är hög. Det sker mitt i den ovärdiga pingpongmatchen – ”blamegamet” – mellan er i majoriteten och Tidölaget. Ni har en oförmåga att göra prioriteringar och ta ansvar. Tidölaget har en oförmåga att ge tillräckligt med statligt stöd till landets kommuner för att man ska klara skolan; det håller jag delvis med om.

Såväl vi som skolans medarbetare och elever förväntar sig att sittande styre ständigt fortsätter att agera för utveckling. Men i rådande situation ser vi, i stället för nya idéer, till exempel avveckling av allvarssamtalen. I stället för den starka strävan till samverkan mellan utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen tycks man faktiskt återgå till mer av låsta stuprör.

Utöver det ser vi också att arbetet med att öppna upp skolornas idrottslokaler satts på paus. Ända sedan ni tillträdde och fram till nyligen har man haft det på paus för att utreda någonting där vi i praktiken redan visste vad som gällde, alltmedan idrottsföreningar sett antalet bokbara tider stadigt minska.

Samtidigt låter ni reflexmässigt den centrala förvaltningen få fortsätta att växa för andra året i rad när det råder ett pressat ekonomiskt läge ute i skolenheterna. Stockholmarna ser att ni satsar mindre än vi i Centerpartiet på skolan samtidigt som ni höjer skatten, vilket främst slår mot dem med lägre inkomster.

Vänstermajoriteten saknar faktiskt lösningar och tycks vänta på att lågkonjunkturen ska blåsa över och tillsammans med vikande demografi minska kostnaderna för skolan. I en svår ekonomisk tid prioriterar vi i stället skolan med 250 miljoner utöver majoriteten. Vi styr dessutom pengarna till verksamheterna i stället för central förvaltning. Varför gör ni i Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern en så blygsam ökning av schablonen till stadens skolor när ni samtidigt höjer skatten?

Anförande nr 232

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tycker såklart att det är positivt att även ni i Centerpartiet vill prioritera skolan, Claes Nyberg. Jag tycker dock att det är tråkigt att ni liksom övriga oppositionen saknar finansiering i er budget för detta; ni tar tillbaka de skattemedel som krävs för att göra den finansieringen. Det är därför vi höjer skatten: för att klara finansieringen.

Du var inne på att det skulle vara populism att vi försöker göra prioriteringar för att få ut skolpengen som skolpeng, så att den inte försvinner ut i vinster, genom att flytta på lokalkostnader som inte härrör från skolundervisning. För mig måste jag säga att jag tror att det i så fall är den mest svårförklarliga populismen någonsin – populism ska väl just vara något som är enkelt att förklara.

På nationell nivå omvärderar ju Centerpartiet nu äntligen sin syn på friskolemarknaden, vilket vi verkligen välkomnar. Min fråga till Claes Nyberg är: Varför vill ni inte även här i Stockholm att elever i kommunala skolor ska få lika goda ekonomiska förutsättningar som andra elever?

Anförande nr 233

C l a e s N y b e r g (C): Jag noterar igen att du inte vill prata om att ni prioriterar central förvaltning i stället för skolenheterna, Emilia Bjuggren. Jag tror att jag kommer att fortsätta att ställa den frågan flera gånger i kväll.

Det är så här: Jag har varit klart drivande i att Centerpartiet justerar sin politik i friskolefrågan och tycker att det är bra att så sker. Jag tycker att det är bra om vi kan hitta en lösning på mittfältet i svensk politik i den frågan. Jag har inget emot det.

Men det som ni gör här är faktiskt inte det som du beskriver. Jag menar att ni schackrar med den lagstiftning och det system som finns. Vill man göra förändringar i systemet får man göra det någon annanstans i stället för att göra så här som kommun. Ni vet med all säkerhet att det här inte kommer att hålla i svensk domstol. Jag är övertygad om detta. Det finns praxis från flera vändor. Det kommer att ta resurser under lång tid att lösa ut den frågan. Det handlar faktiskt om att ni vill dra undan likvärdiga resurser för elever i friskolor. Jag tycker inte att det är ett seriöst sätt att hantera politiken. Jag tycker att man ska jobba i det system som finns. Sedan kan man vara kritisk mot delar, men då får man jobba med dem på annat sätt.

Anförande nr 234

Tina Kratz (V): Det kanske blir upprepning här, men jag menar att det är en väldigt märklig situation när vi ser att vi återigen hamnar i den här logiken. Skolan raderas av marknadslogiken, och vi ser ett skolsystem som kraftigt överkompenserar friskolorna, Claes Nyberg. Likaväl som Emilia Bjuggren är jag glad för att ni börjar se det nu. Men varför skulle vi då detta år inte försöka göra det som en kommun ändå kan göra för att minska denna överkompensation? Varför väljer ni att lägga bort den politiken?

Jag tycker också att det är väldigt kul att se att ni i denna oppositionsbudget lägger mycket pengar på skolan. Det är ändå en vilja. Men sedan finns det inte någon riktig finansiering bakom det. Det blir stora hål i koncernen och i den centrala medelsreserven, så det håller inte riktigt.

Anförande nr 235

Claes Nyberg (C): Vad bra – då får jag bemöta ert påstående om ofinansiering, som ni kom med i hela den förra budgetdebatten också. Det stämmer helt enkelt inte, Tina Kratz. Jag tror inte att vi ska ta upp det i detalj, men vi har noggrant följt exakt vilka pengar det är och hur vi flyttar dem kring den centrala medelsreserven. Det är inget problem. Vi låter till exempel inte pengar bara ligga i nämnder oanvända, utan vi tittar på de faktiska prognoser som finns. Vem som helst är välkommen att ta del av precis hur vi har finansierat varenda krona i vår budget; det går utmärkt. Det är tråkigt att ni fortsätter med detta påstående, för det är faktiskt lögn.

När det gäller detta med friskolorna har jag full respekt för att man kan ha olika åsikter i frågan och för att man kan tycka att det är fel på lagstiftningen. Men jag menar att det är farligt när kommuner bestämmer sig för att gå in och schackra i det system som finns därför att man inte är nöjd med det som gäller. Det gör det väldigt svårt för alla huvudmän, även kommunala huvudmän i längden, att planera sin verksamhet. Elever behöver goda långsiktiga förutsättningar på sina skolor.

Anförande nr 236

Ulrika Lorentzi (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är Lotta Edholms fel, eller kanske förtjänst, att jag har engagerat mig i Socialdemokraterna. År 2012 stod jag utanför Stadshuset och demonstrerade tillsammans med många andra föräldrar som hade barn med särskilda behov. Vi demonstrerade därför att det borgerliga styret tänkte sänka tilläggsbeloppen dramatiskt för elever med särskilda behov.

Min son, som har en NPF-diagnos, hade precis fått plats på en resursskola med 14 elever och 11 i personalen. Man jobbade med ett utarbetat program som skolan hade jobbat med i 50 år. Först hade skolan drivits i egen regi, men i och med friskolereformen och en väldigt starkt marknadsfundamentalistisk borgerlighet hade rektorn mer eller mindre pressats till att ta över den här verksamheten som friskola. Skolan sa sig vara tvungen att lägga ned till jul om tilläggsbeloppen inte höjdes.

Varken vi föräldrar eller vår son var nöjda med att han tvingades byta till den här resursskolan när han skulle börja fyran. Han ville gå kvar. Men skolan menade att man inte hade möjlighet att ge honom det stöd han behövde. Dessutom hade den organisation som Stockholm haft med särskilda undervisningsgrupper, örnklasserna, slagits sönder med hänvisning till att en skola bara får ha en rektor. Vi hade alltså inget annat val än att hitta en privat driven resursskola. Det var det enda alternativet då.

Därför är jag glad att vi i den här budgeten så tydligt styr mot och resurssätter möjligheten till att föräldrar i vår situation och barn i min sons situation kan få det stöd som passar dem, antingen i en resursskola eller i en särskild undervisningsgrupp. Att vi öppnar fler sådana tycker jag är jätteviktigt.

Anförande nr 237

J o n a s N i l s s o n (M): Jag tänkte inte gå upp i den här debatten, men det blev så många diskussioner om det här med vinster och annat. Jag letade upp Skolinspektionens genomgång av Sveriges sämsta skolor. Man har tittat på en hel tioårsperiod, så det är inte bara ett nedslag. Det som slår en är att man inte borde förbjuda vinster utan förbjuda förluster. Det är så jag ser det.

Skolinspektionen har listat de 28 sämsta skolorna. Bland dem finns Helsingborgs kommuns egen skola Anneroskolan, Bengtsfors kommuns egen skola och Bäckahagens skola i Stockholms kommun. Så följer Umeå kommun, Stockholms kommun, Botkyrka kommun, Lilla Edets kommun, Göteborgs kommun, Stockholms kommun, Södertälje kommun och Stockholms kommun igen. Sedan är det två privata skolor. Därefter fortsätter det med Stockholms kommun, Borlänge kommun och Sundsvalls kommun. Det här att ni jagar friskolor blir lite ytligt och larvigt. De skolor som ni borde ta hand om är de som har störst problem, och de är kommunala.

Anförande nr 238

U l r i k a L o r e n t z i (S): Jag tackar för Jonas Nilssons replik. Det som händer när man har friskolor är att de har möjlighet att välja elever. Min son gick först i en friskola men kastades ut därifrån för att de inte ville ha hand om en elev med de problem han hade. Då flyttade vi även hans syster. Vet du vad de sa då? Jo, de sa så här: Hon ska väl inte byta – hon är ju duktig!

Vi har ett system där friskolor alltmer ser till att hitta de elever som ger goda resultat. Då är det ganska lätt att få bra resultat. Dessutom ger man förstås glädjebetyg. Det här systemet är trasigt. Vi måste ha ett annat skolsystem, och det hoppas jag att även Moderaterna kommer att förstå.

Anförande nr 239

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Det är nog i och för sig ganska välkänt att Lotta Edholm och därefter Isabel Smedberg-Palmqvist var med och räddade resursskolorna i hela Stockholms län genom ett helt nytt resursfördelningssystem som vi fortfarande har i dag och som har inneburit både att de här resursskolorna kunnat

överleva och att skolor nu också kan öppna egna särskilda undervisningsgrupper, vilket nästan inte fanns förut. Vi har också RSU-grupper i stadsdelarna.

Jag undrar om den här manövern med att lokalkostnader flyttas över från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen. Man har sagt att det görs för att friskolorna överkompenseras. Problemet är att nästan alla resursskolor också är fristående skolor. Det innebär att de i praktiken bara får en ökning med 1,1 procent utan att de minskar pensionskostnaderna, vilket de kommunala skolorna gör. Hur ska de nu överleva?

Anförande nr 240

U l r i k a L o r e n t z i (S): Jag tackar Jan Jönsson för frågan. Som du också vet, Jan, överkompenserades faktiskt friskolorna tidigare år, då det var mycket pengar som gick ut till de kommunala skolorna på grund av de ökade pensionskostnaderna. Friskolorna skulle ha kunnat fondera pengar tidigare när de fick mycket mer resurser än vad de egentligen behövde.

Anförande nr 241

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Fru ordförande! Det här med NPF är någonting som Sverigedemokraterna har väldigt mycket politik för. Jag roade mig med att söka på ordet i budgeten, och vi nämner det 23 gånger. I majoritetens budget sker det bara 2 gånger. Jag är väldigt stolt över att jag tillhör Sverigedemokraterna.

I mina barns fall var fristående skolor det enda alternativet, eftersom den kommunala skolan inte gav något stöd. När eleven blev så stor att den kom till högstadiet behövdes ingen resurs längre, ansågs det, utan det var bara i mellanstadiet. Jag var även anställd på en kommunal gymnasieskola som elevassistent till en elev med NPF. Alla lärare var jätteförvånade. De hade aldrig någonsin jobbat i en kommunal skola som hade en elevassistent till en gymnasieelev. Jag kan fundera lite över hur man från vänsterstyrets sida ser på det här med funktionsnedsättningar. Är det någonting som ska försvinna med åldern, tänker man?

Anförande nr 242

U l r i k a L o r e n t z i (S): Jag tackar för frågan. Nu måste jag erkänna att jag inte är skolpolitiker och inte har all koll. Men jag vet från egen erfarenhet att min son sedan gick tillbaka till en kommunal skola i högstadiet och fick en elevassistent där, så den möjligheten finns uppenbarligen. Han hade också särskilt stöd i gymnasiet.

Det som vi gör nu handlar om att höja kunskapsnivån för alla skolans personalkategorier om barn med NPF-diagnoser. Stockholms stad fortsätter också arbetet med resursskolor och särskilda undervisningsgrupper.

Jag sökte också på NPF, och jag hittade en hel del hos er. Men jag hittade det nog betydligt mer än två gånger i majoritetens budget också, måste jag säga. Det jag ser hos er är att ni lägger en del pengar men drar tillbaka pengar från ungefär samma verksamheter på någonting annat. Egentligen tror jag alltså inte att NPF-barnen får en bättre situation med era satsningar än vad de får med majoritetens.

Anförande nr 243

Claes Nyberg (C): Ordförande! Det är jättebra att vi pratar om resursskolorna och så vidare. Vi tycker att vi ska vara gemensamt stolta över att vi verkligen tog itu med en del situationer med problem som uppstod när Stockholms stads förvaltning började övertolka hur man ska tänka om tilläggsbeloppen; andra kommuner har kommit fram till helt andra slutsatser, vilket jag tycker är väldigt besvärligt. Jag är också glad att vi kunde nyckla ut likvärdiga resurser till de kommunala skolorna. De rektorerna kunde faktiskt bygga upp det här. Jag tycker att det är jättebra att ni också tar initiativ till att det ska vara möjligt för föräldrar att mycket mer aktivt söka till RSU-enheterna. Det tycker jag är ett jättestort steg framåt. Vi satsar dock 10 miljoner mer än ni i budgeten på just undervisningsgrupperna.

Samtidigt är det något jag inte förstår. Vi ser att det är väldigt långa köer, och vi möter föräldrar som är desperata. Man får säga att det har varit ett kommunalt skolmisslyckande i ett par decennier. Samtidigt säger ni helt nej till nya resursskolor med full kompetens. Varför gör ni det?

Anförande nr 244

Ulrika Lorentzi (S): Som du vet är det färre elever, Claes Nyberg. Vi kan inte riktigt öppna en mängd nya skolor. Vi måste se till att de skolor som finns och de olika delar i skolsystemet som finns resurssätts och att vi har råd med de barn som finns.

Jag tycker att det är bra att det har öppnats upp för olika möjligheter. Man kan få stöd i särskild undervisningsgrupp i den skola där man går. Man kan få stöd på andra sätt än vad man kunde när min son var i den här situationen. Då var de här privata resursskolorna det enda alternativet, och det om något var marknadsfundamentalism.

Anförande nr 245

Lou-Ann Wejke Norberg (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Något som jag tycker är värt att behandlas under det här blocket är bolaget Sisab, som är oerhört viktigt för att ge våra barn bästa förutsättningar i deras skolmiljö.

I stadsrevisionens årsredogörelse framgår att rapporteringen av stora och strategiska investeringar bör ske mer frekvent. Det är en förutsättning för bättre kostnadskontroll. Vad gäller bland annat Sisab behöver bolaget förbättra sina rutiner för att säkerställa upphandling och uppföljning av ingångna avtal. Vidare behöver dokumentationen vid avtalsuppföljning systematiseras. För detta behövs god kompetens vad gäller upphandling och entreprenadjuridik. Det är hård konkurrens om skickliga inköpare. För att staden ska vara konkurrenskraftig måste man vara en attraktiv arbetsgivare ur flera perspektiv. Vi ser en lång rad fördyringar som lett till reviderade genomförandebeslut i Sisab.

Det behövs flexibilitet och kreativitet för att möta förändringar, inte minst nu när vi ser kraftigt minskade volymer i förskolan. Minskningarna kommer vartefter att fortsätta som dominobrickor hela vägen upp till gymnasiet. Vi kommer inte att kunna

räkna med en stor återinflyttning till staden, särskilt inte med de fördyringar som drabbar inte minst barnfamiljer, som därför valt att flytta från Stockholm.

Kanske måste vi också vara beredda att ändra riktlinjer för hur långt det kan vara till närmaste skola när vi bygger nya bostadsområden. Det krävs dialog mellan bolag och styrelse för att korta ledtiderna och genomföra åtgärder. Kreativitet behövs också för att finna alternativa användningsområden för tomställda lokaler. Framför allt behövs det förmåga att prioritera renovering eller nybyggnation.

Anförande nr 246

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Du pratar delvis om kompetensförsörjning och konkurrenskraft och hur viktigt det är att ha med sig det perspektivet in i skolsektorn, Lou-Ann Wejke Norberg. Jag skulle vilja prata om en angränsande fråga. Vi har ett stort uppdrag: Det är viktigt att vi lyckas lösa problemet med att det är för få som söker till våra yrkesutbildningar. I regionen är det i dag ungefär 22 procent som läser yrkesutbildningar, och det behöver öka till 33 procent. Vi får nu också i år en lagstiftning som gör att vi blir tvungna att se till att klara den dimensioneringen. Därför har vi föreslagit en rad åtgärder. Vi har sex bra, starka och konkreta förslag i vår budget för att nå precis det här. Men ni ratar samtliga av dem. Och inte nog med att ni ratar våra förslag – ni möjliggör dessutom fler etableringar av friskolor, vilket riskerar att leda oss ännu längre bort från det målet. Hur ska vi kunna klara att få fler in i våra yrkesutbildningar, Lou-Ann?

Anförande nr 247

L o u - A n n W e j k e N o r b e r g (M): Ja du, Arvid! Du är alltid skicklig på att manövrera över frågan så att det kommer att handla om någonting annat. Jag tänkte väl kanske göra samma sak. Jag pratade faktiskt om kompetensförsörjningen gällande stadens möjligheter att göra bra uppföljningar i Sisab. Jag talar om inköpare, upphandlare och entreprenadjurister.

Anförande nr 248

M a r i a L j u s l i n (V): Jag kanske också har en annan fråga, men den är ändå kopplad till det här blocket, så jag hoppas att du kan svara, Lou-Ann. Jag ska prata om skolan.

Systemet Communities That Care är ett kunskapsbaserat verktyg för att göra skillnad för barn och unga med särskilt fokus på ungas ohälsa och unga med beteendeproblematik. Verktuget ringar in empiriskt identifierade risk- och skyddsfaktorer, och föga förvånande är en av dem skolan.

Ni pratar er varma för att inte förbjuda vinster men förluster – vi fick nyss höra det uttalandet av Academedias ägare återges – och säger att det inte spelar någon roll vem som är ägare av skolan. Samtidigt kan ni omöjligt blunda för de negativa och brutala konsekvenser som den segregerade skolan har lett till eller för hur de kommunala skolorna och till syvende och sist eleverna får betala priset för överkompenserade

friskolor. Är ni likt Centerpartiet beredda att omvärdera er skolpolitik, eller ska ni fortsätta på samma spår, trots att kejsaren helt enkelt är så avklädd som man kan bli?

Anförande nr 249

L o u - A n n W e j k e N o r b e r g (M): Jag är inte skolpolitiker, vilket du säkert är medveten om, Maria Ljuslin. Men jag tycker naturligtvis att det är självklart att alla skolor ska drivas med hög och god kvalitet. Det är det primära. Vi ska inte använda några skattemedel till någonting som inte gagnar det som de är till för. Det här handlar om att se till att våra barn och ungdomar får de bästa förutsättningarna att komma vidare välutbildade i livet, så att de så småningom blir konkurrenskraftiga, som vi var inne på här tidigare.

Anförande nr 250

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): När vi nu debatterar kommunens skolbudget, som avser den kanske största och viktigaste politiska fråga som kommunen har ansvar för, kan det vara bra att påminna om hur skolsystemet fungerar. Det är nämligen så att den rödgröna majoriteten varje dag måste kämpa för att skolans pengar ska gå till just skolan. Det kan tyckas vara en självklarhet, men det tycker faktiskt inte högerpartierna som sitter här inne.

Ett exempel på systemets totala bristfällighet är att friskolor och kommunala skolor får lika mycket i ersättning trots att kommunens skolor har ett större ansvar för kommunens elever. När vi räknar på detta extra ansvar visar det sig att friskolorna blir överkompenserade med över 450 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar. Det motsvarar 600 lärare som skulle kunna anställas i kommunen.

Academediä, som är ett av Sveriges största friskolebolag, föreslog 2023 en vinstutdelning på 185 miljoner kronor. Det är pengar direkt från skattebetalarna som i stället för att gå till fler lärare och bättre skolmaterial går till att aktieägarna ska kunna köpa lyxiga bilar och dyra middagar. Det är inget annat än ett totalt marknadsmisslyckande och ett otroligt skatteslöseri.

Och ta inte den här kritiken bara från mig! Nu säger till och med skolminister Lotta Edholm detta. Problemet är dock att hon inte gör någonting.

Ni som lyssnar på den här debatten, kom ihåg vilka förutsättningar kommunen har! Pengar som ska gå till skolan sugs ur kommunen och går till storbolagens aktievinster. Kom ihåg vilka som är ansvariga för det!

Anförande nr 251

Borgarrådet H e d i n (M): Låt mig försöka sammanfatta debatten lite grann, Gustav Österman. Moderaterna beskriver att det är ett tufft ekonomiskt läge i de kommunala skolorna. Ni säger att det är friskolornas fel. Vi säger att antalet elever viker på grund av lågt barnafödande. Ni säger att det är friskolornas fel. Vi säger att kunskapsresultaten i de kommunala skolorna sjunker. Ni säger att det är friskolornas fel.

Socialdemokraterna kallar till årlig presskonferens om läget i Stockholms skolor och majoritetens budget för att prata om friskolorna, vars varande eller icke-varande är en av de få skolfrågor som vi faktiskt inte beslutar om här inne. Skolresultaten i Stockholms skolor sjunker till de lägsta nivåerna på många år. Trots det finns inget åtgärdsprogram. Min fråga till dig är: Hur ska ni höja kunskapsresultaten 2025? Svara inte "friskolorna"!

Anförande nr 252

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag måste nog faktiskt tyvärr göra dig besviken, Andréa Hedin, för jag kommer att säga att ett stort problem är just friskolorna. Nu ska jag inte citera någon specifik författare här i talarstolen, men vi har sett rapporter om att det till exempel har funnits friskolor med mycket lägre andel behöriga lärare. Ska man låtsas som att friskolesystemet inte är ett problem och låtsas som att de här 450 miljonerna och de 185 miljoner som går direkt ut till aktievinster inte skulle påverka den kommunala skolan? Det är ju ni som står för ett hittepåargument. Det är snarare så att ni ska svara på varför de här 185 miljonerna inte ska gå till kommunala skolor.

Anförande nr 253

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Det här är lite som i *Alice i underlandet*. Vi hade alltså åtta år av socialdemokratiska regeringar som inte gjorde någonting åt de här vinsterna. Det första som Lotta Edholm gjorde när hon tillträdde som skolminister var att tillsätta en utredning som snart är klar och som handlar just om ett nytt nationellt skolpengssystem där de kommunala skolorna ska kompenseras för sitt ökade ansvar medan de fristående skolorna ska få en något lägre ersättning. Något sådant initiativ togs i princip inte under hela det socialdemokratiska regeringsinnehavet. Det blir lite konstigt med detta höga tonläge när regeringen nu faktiskt försöker göra någonting åt detta tack vare att vi i Liberalerna delvis har reviderat vår skolpolitik. Det borde kanske ni också göra.

Anförande nr 254

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Nu blir det nationell politik här, men det gjordes faktiskt mycket av den förra regeringen, den socialdemokratiska regeringen. Problemet, Jan Jönsson, är ju att det har varit en högermajoritet i riksdagen i 20 år. Det var den riksdagen som motarbetade de förslag som den förra regeringen lade fram. Jag hoppas att Lotta Edholms utredning kommer att leda någonstans. Tyvärr tror jag bara att det är ett luftslott för att skolbolagen ska kunna fortsätta att ta ut enorma vinster från skattebetalarnas pengar.

Anförande nr 255

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Jag har ägnat flera år av mitt liv åt att vara i skolan. Jag har sett hur skolan fungerar och hur den har förändrats. Jag har sett hur marknadslogiken slagit sönder skolan. En av orsakerna kan vara att det här systemet är helt unikt och att det bara är i Sverige som det fortgår.

Kvalitet i skolan uppstår i mötet mellan lärare och elever och bygger på kontinuitet, förtroende och relationsbyggande. Det är saker som byggs upp med tiden och kräver arbetsro. Det här kan inte reduceras till mätbara målindikatorer. Skolan kan inte styras med marknadslogik. Det är svårt att mäta och kontrollera kvalitet på mänskliga tjänster. Det gäller hela välfärden. Det kommer alltid att vara någon som utnyttjar detta faktum och väljer att sminka över bristande kvalitet med marknadsföring eller glädjebetyg. Det har blivit allt tydligare med tiden.

Efter över 30 år med denna unika modell, där vinsten har varit drivkraften, kan vi se att vi inte har skapat en kunskapsskola. Vi har skapat motsatsen. Skolan ska inte vara en marknad driven av vinstmotiv. Det har alltför många negativa effekter. Vi ser minskad flexibilitet, ökad byråkratisering och ökade kostnader, eftersom man driver på för ökad kontroll för att säkerställa att pengarna går till rätt saker.

Vi har också sett en ökning av nationella prov. När jag jobbade i en trea ägnade vi tre fyra veckor åt dessa nationella prov. Man har gjort denna ökning i stället för att lita på lärarna och ha den tillit till dem som man hade förut, i den gamla skolan.

Det är spännande att läsa i så många av oppositionens budgetar att man ska minska administrationsbördan, när samtidigt den politik man för i skolan driver på i riktning mot en ökad administrationsbörda.

Anförande nr 256

Borgarrådet H e d i n (M): Jag tänkte att vi skulle prova att prata om idéer och innehåll, Tina Kratz. I våra kommunala skolor är det nämligen tusentals flickor som varje dag går till skolan med en klump i magen. Någon känner oro för den stökiga mattelektion man ska ha på morgonen. Någon annan känner rädsla för att räcka upp handen och be om hjälp för att hon inte hängde med. Det har länge varit känt att tjejer tyvärr känner mer av otrygghet och bristande studiero än pojkar.

Det som nu händer under ert styre är dessutom att kunskapsresultaten bland unga tjejer sjunker. Vi får också rapporter om att flickor som svarat på grundskoleundersökningen känner en press i klassrummet; de behöver ta ett allt större ansvar för trivsel och arbetsmiljö. Jämställdheten är helt enkelt hotad. Jag vill därför fråga dig, Tina Kratz, hur du skulle recensera effekterna av majoritetens skolpolitik för Stockholms flickor.

Anförande nr 257

T i n a K r a t z (V): Jag tycker att det är fantastiskt att vi kan lägga mer resurser på skolan nu. Vi har haft två tuffa år ekonomiskt. Vi vet att det är när vi kan pressa på, öka lärartätheten, minska klassernas storlek, skapa större utrymme och ge alla möjlighet att synas, ta plats, bli tilltalade och ha det här relationsbyggande arbetet ikring sig som det blir bra.

Det som vi har sett de senaste 30 åren är hur skolorna slagits sönder av att marknaden kommit in. Man har drivit på mot att få allt större klasser. När jag gick i skolan var vi inte 30 elever i mellanstadiet. Det är man nu, och mer därtill. I den kommunala skolan

måste man nämligen ta höjd för risken att tappa elever, vilket skulle slå sönder skolans ekonomi. Det är därför vi tjarar om marknadsskolan.

Anförande nr 258

C l a e s N y b e r g (C): Nu kommer jag inte att prata om lokalpengarna; du får stålsätta dig lite, Tina, och se om vi kan prata om någonting annat.

Jag har två frågor. När vi pratar om det som läggs på central förvaltning och som jag är lite förvånad över även när det gäller Vänsterpartiet, särskilt med din bakgrund som lärare i skolan, vill jag för det första veta varför det är så viktigt för er att fortsätta att höja pengarna till den centrala förvaltningen. Bortsett från de pengar som vi har tjafsat om kring lokalkostnaderna fortsätter ni alltså att lägga pengarna där i stället för att nyckla ut dem till verksamheterna. Det var den ena frågan som jag är lite förvånad över.

Den andra frågan när det gäller fritidsklubbarna är varför Vänsterpartiet inte tycker att det är rimligt med en differentierad avgift till fritidsklubbarna som bygger på ekonomisk bärkraft hos familjerna. Det är väldigt svårt att förstå varför just ni gör det valet.

Anförande nr 259

T i n a K r a t z (V): Vi är faktiskt ständigt emot särskiljande som innebär att man måste gå med mössan i hand och säga ”Oj, vi är så fattiga så vi behöver en annan avgift”. Vi tycker därför att det är jättebra med en generell nedsättning av fritidsklubbarnas avgifter.

Jag har jobbat i fritidsklubbar. Det är fantastiska verksamheter, och jag ser verkligen fram emot att det kommer att bli fler som deltar i dessa verksamheter. Jag kommer att göra mitt bästa för att se till att det inte blir på bekostnad av kvaliteten utan att det verkligen blir bra fritidsklubbar med bra och relevant verksamhet som ungdomarna och barnen gillar så att de verkligen vill vara där och inte bara ser det som ett ställe dit man går för att äta mellanmål.

Jag ser fram emot detta och hoppas verkligen att det kan bli bra. Jag tror också på satsningen kring ett bättre samarbete med andra fritidsverksamheter. Allt detta som vi gör med inriktning på mellanstadiebarnen är jätteviktigt. Jag har jobbat jättemycket med mellanstadiebarn. Det är en väldigt viktig ålder där vi inte får tappa dem, för då försvinner de ut i fel grejor!

5. Social-, tillgänglighets- och trygghetsfrågor

Socialnämnden (RIV)

SDN: Individ- och familjeomsorg (RIV)

inkl. socialpsykiatri (RIV)

SDN: Ekonomiskt bistånd (RIV)

SDN: Stöd och service för personer med funktionsnedsättning (RIV)

Överförmyndarnämnden (RIV)

Stiftelsen SHIS Bostäder (RIV)

Anförande nr 260

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! Det är i strävan för den sociala demokratin som tryggheten stärks. Det är genom att upprätthålla människovärdet som vi skapar trygga individer och stärker den kollektiva känslan av att bygga ett samhälle gemensamt. När jag som ung facklig radikal engagerade mig i arbetarrörelsen ville jag se snabba resultat med drastiska reformer och ett förverkligande av det socialistiska samhället. Just det slutmålet bär jag väl fortfarande inom mig, även om jag med åldern nått insikten att jag inte kommer att få leva fram till den dagen.

Det är som sagt i strävan för den sociala demokratin som framsteg görs. Vi sätter upp realistiska mål som inom en livstid bör gå att uppnå och reformerar samhället i den riktningen. Wigforss skulle kalla det för provisoriska utopier.

En sådan utopi som jag tror på är ett Stockholm utan öppna drogsener. Vi rör oss i den riktningen, men mycket arbete kvarstår. Efter en kraftig ökning under föregående mandatperioder har ett trendbrott skett, och antalet sjunker. Det är i sin tur tätt sammankopplat med antalet hemlösa och missbrukare i vår stad. Den kraftiga ökningen av antalet hemlösa som vi såg tidigare har dock efter resurstillskott och reformer minskat och vänt nedåt, och vi ser nu allt färre hemlösa i staden. Det har betytt mycket för individen men också för vårt samhällsbygge, samtidigt som den upplevda tryggheten ökar i Stockholm.

En reform för nästa år som jag vill trycka extra på är inrättandet av Hjorthagsboendet, en variant av Bostad först men i ett bostadskomplex, enligt en framgångsrik modell från Malmö. Det kommer att leda till att fler hemlösa med missbruksproblematik kommer att få en stabilare vardag, vilket förhoppningsvis ytterligare kan minska antalet öppna drogsener och öka alla stockholmarnas upplevda trygghet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2025.

Anförande nr 261

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande, åhörare! Det sociala skydds nätet är en del av kärnan i vårt uppdrag. Att socialtjänsten tillsammans med civilsamhället har förutsättningar att upprätthålla ett så finmaskigt nät att ingen glider igenom är viktigt på riktigt.

Den största risken att glida mellan maskorna har de minsta, alltså barnen. Därför måste socialtjänsten alltid se barnen som egna rättighetsbärare och i mötet med en vuxen klient aldrig glömma att ställa frågan om det finns ett barn. För att skydda barnen behöver vi också stärka föräldrarollen. Detta behöver ske på olika sätt beroende på vilka utmaningar som finns för den som är förälder. Men vi kan vara säkra på att en förstärkt föräldraroll kan leda till fler trygga barn i Stockholm.

Med en ny socialtjänstlag runt hörnet öppnas nya möjligheter upp att arbeta förebyggande med såväl hedersrelaterat våld och våld i nära relationer som med hemlöshet och missbruk. Ju tidigare vi kan fånga upp den som är i behov av stöd och i stället arbeta förebyggande, desto mer kan vi minska det mänskliga lidandet. Vi kan stärka det uppsökande arbetet, ha fler öppna insatser och ha en hög tillgänglighet inom socialtjänstens områden för att nå både barn och vuxna. Vi kan med rätt politiska förutsättningar gå från en socialtjänst som på sina håll ägnar sig åt brandkårsutryckningar till att socialtjänsten i stället får arbeta med det de själva vill – göra långsiktig skillnad på riktigt.

Anförande nr 262

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Ojämlighet och segregation skapar ett sämre samhälle för oss alla. Därför behöver Stockholms stad nu prioritera en politik som stärker jämlikheten och skapar möjligheter för alla invånare. Vår vision är ett Stockholm där tryggheten genomsyrar varje stadsdel och där ingen lämnas utanför.

För att nå dit lägger vi i vår budget för 2025 ett starkt fokus på tryggheten, särskilt för dem som lever i utsatthet. Våra huvudsakliga prioriteringar är att skapa jämlika livsvillkor för barn och unga samt att vidareutveckla det förebyggande arbetet som den rödgröna majoriteten har prioriterat sedan vi tog över styret i staden. I samarbete med polisen och civilsamhället fortsätter vi arbetet för att bygga ett mer inkluderande och säkert Stockholm.

För att möjliggöra detta satsar vi 8 miljarder kronor på individ- och familjeomsorg och arbetsmarknadsinsatser. Denna satsning gör det möjligt att agera tidigt och förebygga problem innan de eskalerar. I satsningen ingår förstärkta stödprogram för föräldrar och att utveckla tillitsskapande insatser som ökar förtroendet för socialtjänsten.

För att fånga upp unga i riskzonen tidigt stärker vi socialtjänstens närvarande i skolor och fritidsmiljö. Vi permanentar den framgångsrika verksamheten med skolsociala team, SST Plus, och satsar ytterligare 7,5 miljoner kronor för att utveckla och utöka denna viktiga insats. Genom dessa prioriteringar bygger vi ett Stockholm där varje barn och ungdom får möjlighet att växa upp under trygga och rättvisa villkor.

Ordförande! Vi tar ansvar för att skapa långsiktiga, hållbara lösningar som bidrar till ett tryggare samhälle för alla i Stockholm. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 263

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Ordförande! Det sociala arbetet är högprioriterat för Sverigedemokraterna. I vår budget matchar vi majoritetens satsningar och utvidgar dem dessutom genom ett utökat uppdrag att arbeta evidensbaserat inom socialtjänsten. Vi stärker tryggheten genom att tillföra fler ordningsvakter, och framför allt ökar vi resurserna till personer med funktionsnedsättning.

LSS och socialtjänstlagen syftar till att erbjuda insatser som underlättar vardagen för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Personer med synnedsättning har trots detta svårt att få sitt stödbehov tillgodosett och tvingas ofta avstå från aktiviteter. Hur många timmars ledsagning som beviljas beror också på var i Stockholm du bor. Det skiljer så mycket som 49 procent mellan stadsdelen med högst antal bifall och stadsdelen med det lägsta antalet bifall.

Sverigedemokraterna vill höja kvaliteten på ledsagningen och satsar därför 10 miljoner extra för att säkerställa likabehandling avseende utredning, bedömning och tillgång till ledsagning och ledsagarservice. Genom att inrätta en central hantering av ledsagning och ledsagarservice ökar möjligheterna till likvärdighet och ett mer självständigt liv för den som behöver stöd i Stockholms stad.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 264

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Årets socialpolitiska debatt kan inte inledas med något annat än situationen i Skärholmen. Som vi liberaler har tjatat om detta! Gång på gång de senaste två åren har vi lyft frågor om socialtjänstens placeringskostnader och alltid bemötts med självsäkra och avvisande svar: Här finns inga problem. Pengarna räcker! Men efter att 26 socialsekreterare och flera chefer larmat har det blivit övertydligt att inget av beskeden har stämt. Likväl hittar vi inga initiativ i de rödgrönas budget för 2025.

Ordförande! Den negativa samhällsutvecklingen med allt yngre barn som dras in i gängkriminalitet måste brytas. Då behöver socialtjänsten kunna arbeta både förebyggande och med placeringar. Det gäller särskilt de fem stadsdelar som har mycket stora placeringskostnader. Därför avsätter Liberalerna 50 miljoner kronor utöver den rödgröna budgeten i vår skyddsfond så att det förebyggande arbetet kan fortsätta trots höga placeringskostnader. Det säger den rödgröna majoriteten nej till med konsekvensen att besparingskraven slår som värst där behoven är som störst.

Liberalerna menar att det viktigaste förebyggande arbetet gällande all slags social problematik sker i våra förskolor och skolor, och det behöver ske i samhandling med socialtjänst, polis och andra aktörer. Med den nya socialtjänstlagen höjs ambitionerna för en socialtjänst som finns på plats ute i samhället, och därför avsätter Liberalerna ytterligare 24 miljoner kronor för de skolsociala teamen och för fler socialsekreterare som jobbar riktat tillsammans med just förskola och skola.

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 265

Kristin Jacobsson (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Flera hundra kvinnor ligger ute till försäljning på prostitutionssajter en vanlig dag i Stockholms län. Det är inte mina ord utan polisen Simon Häggströms. Han jobbar på prostitutionsgruppen, och han vet vad han pratar om.

Ungefär 75 procent av offren för människohandel i EU är kvinnor och flickor som i majoriteten av fallen har handlats med för sexuella ändamål. Människor utnyttjas samtidigt som den organiserade brottsligheten täljer guld. För så är det: Organiserad brottslighet och människohandel är många gånger två sidor av samma mynt.

I Sverige och Stockholm har vi kanske inte några red light districts, där kvinnor tvingas sälja sina kroppar i skyltfönster. Men vad vi har är kvinnor och tjejer som förs till Sverige för att under fem dagar utnyttjas på en bordell i Skåne för att därefter förflyttas till en bordell i Närke och till slut kanske landa i en Airbnb-lägenhet i Stockholm ett par veckor med en aldrig sinande kö av män som är villiga att betala för deras kroppar.

Ordförande! Det här är brott som är svåra att upptäcka. Det är brott där nästan ingen fälls, och det är brott där mer behöver göras för att hjälpa de utsatta kvinnorna bort från människohandlarnas spår. Centerpartiet satsar 2 miljoner kronor mer än den rödgröna majoriteten på det uppsökande arbetet mot människohandel, trafficking och prostitution nästa år. Jag kan inte förstå varför den rödgröna majoriteten minskar på det här anslaget med 1 miljon kronor.

Stockholm måste bli bättre på att svara upp mot kraven i människohandelsdirektivet och i samverkan med civilsamhället stärka insatserna mot prostitution och människohandel, inte minst för personer som inte är folkbokförda i Sverige. Många av dem är i första hand brottsoffer med rättigheter. De har rätt till minst 30 dagars reflektionstid, någonting som de i regel inte får. Här finns mer att göra för socialtjänsten också i Stockholm.

Bifall till Centerpartiets budget!

Anförande nr 266

Magnus Runsten (MP): Ordförande, kära stockholmare, kära kommunfullmäktige! Jag är stolt över att vi kan gå fram med den här budgeten för att stärka välfärden i Stockholm. När Tidöregeringen framför allt satsar på skattesänkningar för redan rika utökar vi i stället budgeten och höjer ambitionsnivån när det gäller välfärden här i huvudstaden. Vi investerar i barns uppväxtvillkor och framtid – det är den rödgröna tråden i den här budgeten.

Därför gör vi socialtjänsten tillgänglig för fler bland annat genom ökad digital närvaro och en ökad närvaro i fritidshem, fritidsklubbar och skolor för att fånga upp unga så tidigt som möjligt och ge dem det stöd de behöver. Skolan är en av de viktigaste

skyddsfaktorerna för unga. Därför ska vi också permanenta det viktiga arbetet med skolsociala team som jobbar uppsökande mot unga som har hög frånvaro i skolan.

Vi utvecklar också arbetet för våldsutsatta genom att jobba vidare med Bryt upp-programmet för att ge det stöd som behövs för den som behöver lämna en våldsam partner. Ingen ska behöva stanna i en våldsam relation, och därför ökar vi också möjligheten till förtur för våldsutsatta kvinnor i den kommunala bostadskön. Det är en ändring som Miljöpartiet har jobbat för länge, och att se den realiserad känns viktigt.

Våld har ingen plats i den här staden, oavsett om det handlar om en våldsam partner som slår sin sambo eller ett gäng som sätter skräck i sin stadsdel. Vi tror att vi kan bygga en tryggare stad genom att samverka mer. Vi vill också jobba med verktyg som medborgarbudget och medborgardialog för att engagera lokalsamhället i trygghetsfrågor. På så vis tror vi att vi kan skapa en stad som är tryggare för alla barn att växa upp i, en stad där de vågar drömma och ges möjligheter att realisera sina drömmar.

Med det sagt yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 267

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Ordförande! Familjen utgör den i särklass viktigaste gemenskapen. Att stödja föräldrar är därmed en av de viktigaste insatserna samhället kan göra. Det offentliga ska inte ta över föräldrarnas roll; däremot kan det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Föräldraskapet ställer ofta krav på nya rutiner och kan ibland även förändra relationer. Det kan vara en omvälvande situation.

Ett av det stöd som vi som kommun ger är familjerådgivning. Att som nybliven förälder få möjlighet till detta stöd ska, tycker vi, inte vara en fråga om pengar, utan det ska vara något som staden ställer upp med för Stockholms familjer. Därför föreslår vi en satsning på stärkt föräldrastödsprogram och ett kostnadsfritt besök hos familjerådgivningen för nyblivna föräldrar.

Ordförande! Allt fler unga larmar om att de på olika sätt påverkas av gängkriminaliteten, antingen genom att de utsätts för brott eller genom att de själva involveras i brottslighet. Kriminaliteten kryper också nedåt i åldrarna. Att barn så unga som tio år i dag är måltavlor när det gäller att rekryteras av kriminella gäng är en oroväckande trend som måste brytas, och det är viktigt att samarbetet mellan socialförvaltningen, skolan, polisen och andra relevanta myndigheter prioriteras för att motverka otrygghet och brottslighet. Centrala delar för att möjliggöra detta är samlokalisering av socialsekreterare och polis och samverkan genom det skolsociala teamen.

I regeringen har Kristdemokraterna varit med och tillsatt utredningar om bland annat unga brottslingars straff och att reformera den statliga barn- och ungdomsvårdens uppdrag och organisation – två välkomna initiativ. Men även på kommunal nivå krävs nya initiativ för att motverka att barn och ungdomar hamnar på en kriminell livsbana.

I vårt budgetförslag väljer vi därför att göra en kraftsamling på sociala insatsgrupper. Vi vill dels stärka dem, dels sänka åldern på målgruppen för sociala insatsgrupper till åtta år.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 268

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Jag vill lyfta trygghetsfrågan och tyvärr konstatera att det är en fråga som ständigt är aktuell runt om i vår stad. Många stockholmare känner en oro för att vistas ute i det offentliga rummet, och det är inte konstigt eftersom det dagligen sker ordningsstörningar, brott och trakasserier.

Under flera år byggde vi i den förra majoriteten upp ett arbetssätt med kommunala ordningsvakter. När vi lämnade över styret 2022 hade Stockholm ungefär 180 ambulerande ordningsvakter som verkade dygnets alla timmar och skapade trygghet i det offentliga rummet. I dag, två år senare, är antalet vakter nere på 60, och de arbetar inte längre efter kl. 22.00. Det vill säga, de finns inte till hands de timmar på dygnet då de kanske skulle kunna göra störst nytta.

I årets medborgarundersökning som genomförts av staden finns ingenting som tyder på att den upplevda tryggheten går åt rätt håll. Vi ser vikande siffror gällande samtliga trygghetsfrågor, det vill säga trygghet i parker och grönområden, att känna sig trygg när man går ensam hem på kvällen och att det känns tryggt att bo i ens stadsdel. Därför anser vi att det är alldeles för tidigt att dra ned och minska på stadens ordningsvakter. I min egen stadsdelsnämnd, där jag vice ordförande, är förvaltningen jätteglad över att man har fått flera LOV 3-områden, alltså områden där ordningsvakterna har rätt att verka, men vad spelar det för roll om det ändå inte blir fler ordningsvakter? Samma lilla antal vakter ska verka i ännu fler områden – en matematik som är svår att få ihop.

Vi moderater vill att Stockholm ska ha 200 kommunala ordningsvakter, 200 nya bevakningskameror och 50 kommunala väktare. Därtill vill vi inrätta en gemensam trygghetscentral ihop med Region Stockholm. Det här är ett viktigt sätt att skapa trygghet i det offentliga rummet.

Bifall till Moderaternas reservation!

Anförande nr 269

R a s h i d M o h a m m e d (V): Min fråga rör kommunala ordningsvakter som vi hade förra mandatperioden. Har de någon gång åstadkommit någon förbättring eller förändring när det gäller tryggheten? Det har jag inte hört någonting om.

Till och med polisen har påpekat att ordningsvakternas utbildning är kort och saknar delar som de behöver. Det behövs också ett gediget arbete och en gedigen utbildning. Samtidigt uttrycker även Amnesty International oro över utökade befogenheter för ordningsvakterna.

Skjutningar och sprängningar sker fortfarande – det har inte Tidöpartierna löst. Man återkommer med hårdare straff, men man säger till mig att det inte har hänt någonting. Vad kan ordningsvakter göra för skillnad då?

Anförande nr 270

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan, Rashid! Nu har vi ju fortfarande, tack och lov, ordningsvakter i Stockholm. Ni har ju inte tagit bort alla. Vi har 60 ordningsvakter kvar, vilket gör att jag antar att ni ändå tror på modellen även om det känns som om du, Rashid, inte gör det. Däremot vill vi ha betydligt fler. Vi anser att 200 ordningsvakter är vad Stockholm skulle behöva just nu.

Du säger att du inte har sett något bevis för att de ordningsvakter vi har haft har gjort någon nytta. Det finns olika undersökningar som går att läsa om det. Vad vi vet är att ordningsvakterna – om det var 2022 eller 2023 när det gjordes en undersökning – gjorde tiotusentals ingripanden runt om i Stockholms stadsmiljö. Det kunde vara små ordningsstörningar och små saker som störde medborgarnas trygghet, men av polisen har jag fått en helt annan uppfattning än vad du har fått, nämligen att polisen har sett det som avlastande.

Sedan håller jag med om att ordningsvakterna inte ska ersätta polisens arbete. Vi ska ha poliser också, men ordningsvakter behövs i Stockholm.

Anförande nr 271

H a n n a E g e l t o f t (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Socialtjänsten står för samhällets yttersta skyddsnät. De som är mest utsatta ska räkna med att samhället ställer upp med stöd och skydd. Den nya socialtjänstlagen innebär att socialtjänsten får ett ännu större ansvar att förebygga att sociala problem växer sig större även bland vuxna. Därför höjer vi anslagen till socialtjänstens missbruks- och socialpsykiatriska enheter, och arbetet mot hemlöshet förstärks.

Flera utredningar har visat att stödet från samhället är ojämlikt för personer med samsjuklighet. Därför försöker vi, med stöd i forskning, utveckla insatser för att hjälpa personer med samsjuklighet att få ett stöd som matchar deras behov. Vi öppnar till exempel ett nytt lågtröskelboende för hemlösa i Hjorthagen nästa år, och vi har också haft en hearing för att diskutera behovet av att öppna en hälsocentral för personer som injicerar narkotika. Vi fortsätter också att utveckla arbetet mot äldre och kvinnor i hemlöshet, och vi kommer att utreda hur den evidensbaserade insatsen case management vid samsjuklighet kan skalas upp för att kunna beviljas i alla stadsdelar.

Våra mest utsatta personer ska inte mötas av stigmatisering utan av stöd. Vår målsättning är att skapa jämlika levnadsvillkor även för de allra mest utsatta. Vi vill ha ett samhälle där alla får plats. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 272

Borgarrådet H e d i n (M): Att vara socialsekreterare är att arbeta inom en utsatt yrkesgrupp. Vissa får utstå hot, våld eller försök till otillåten påverkan. Det är mycket

allvarligt, och mer behöver göras för att stötta socialtjänstens medarbetare i deras uppdrag.

I sitt yttersta format kommer det här just nu till uttryck i den situation vi ser i Skärholmen, där 26 socialsekreterare har larmat om att situationen är ohållbar. De fackliga organisationerna larmar samtidigt om att stadsdelarnas arbete med den handlingsplan som tidigare har tagits fram har stagnerat och blivit en hyllvärmare.

Det här är larm som vi måste ta på allvar, inte minst nu när den nya socialtjänstlagen står för dörren, och min fråga är därför: Hur kommer 2025 att bli annorlunda för socialsekreterarna i stadsdelarna? Hur blir deras arbetsmiljö bättre?

Anförande nr 273

Hanna Egeltoft (V): Jag håller förstås med om att det är ett svårt och utsatt arbete att jobba som socialsekreterare. Men jag tror att nyckeln ändå är att ha resurser till sitt förfogande, och då är jag stolt över att vi prioriterar välfärden med vår budget. Vi behåller varenda krona från förra året samtidigt som vi höjer schablonerna. Sedan behövs det såklart göras mer på arbetsplatser när det gäller hur man ska jobba med våldsamma individer, hur man kan anpassa lokaler och sådana saker. Men det krävs ju resurser även för det.

Anförande nr 274

Borgarrådet Jönsson (L): En del av de reformer och satsningar som du nämnde, Hanna, är väldigt bra. Men när det gäller de mest utsatta får man väl ändå säga att socialpsykiatrins målgrupp tillhör dem, och där lägger ni ett väldigt, väldigt lågt påslag – skamligt lågt, skulle jag säga. Vi har faktiskt känt oss nödgade att lägga på hela 3 procent på just den schablonen för att anslaget var så lågt. Socialpsykiatrin har nu fått väldigt låga anslag alla era år. Det här handlar om personer som hamnar i hemlöshet eller i annan typ av social problematik, så jag undrar hur du ser på det.

Likadant är det när det gäller ledsagarservice, något som funktionshindersråden länge har påpekat är ett problem. Även där läggs det väldigt lite pengar, och vi hör nu också hur funktionsrättsrörelsen är väldigt kritisk till er budget.

Anförande nr 275

Hanna Egeltoft (V): Jag håller förstås med om att det är jätteviktigt att prioritera socialpsykiatrin. Jag tänker att det jag pratade om tidigare med satsningar mot samsjuklighet definitivt rör många från målgruppen som lever i särskild utsatthet. Man kan alltså säga att de insatserna riktas också mot dem.

Vi har väl varit inne på det tidigare i dag, men att ta en massa medel från de centrala medelsreserverna blir inte heller hållbart. Vi har en fullt finansierad budget, där vi behåller satsningar som vi gjorde förra året samtidigt som vi höjer schablonerna för att det ska finnas resurser både för att socialsekreterarna ska få en förbättrad arbetssituation och såklart framför allt för brukarna.

Anförande nr 276

J o h a n H e i n o n e n (S): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Klimatet i samhället har blivit hårdare. Många ropar efter hårdare tag, något som i dag känns nödvändigt. Men att enbart försöka lösa situationen med hårdare tag och repressiva åtgärder är ingen långsiktigt hållbar lösning. Flera partier i denna sal föreslår i sina budgetförslag minskade anslag till stadsdelsnämnderna, vilket indirekt skulle påverka möjligheterna att arbeta förebyggande ute i våra stadsdelar. Att tro att enbart fler ordningsvakter och hårdare straff skulle minska nyrekryteringen av unga till de kriminella gängen eller öka tryggheten i samhället är naivt.

För att vi ska kunna öka tryggheten i samhället behöver vi även satsa på förebyggande verksamhet, något som samtliga stadsdelsnämnder arbetar med i dag och som vi i majoriteten genom detta budgetförslag ger ekonomiska förutsättningar att kunna göra även framåt.

Det hårdare klimatet i samhället påverkar även arbetssituationen för personalen inom socialtjänsten, varför det är viktigt att vi även fortsätter det påbörjade arbetet med handlingsplanen för en hållbar arbetssituation inom socialtjänsten.

Med ovanstående vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 277

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Bra att du nämnde handlingsplanen, för senast vi träffade SSR menade de att arbetet i princip har somnat in. Vi får verkligen hoppas att det tas tag i det nu.

När det gäller socialtjänstens arbetsförutsättningar är det inte bara en fråga om de rena arbetsmiljöfrågorna utan också att man inte ska känna sig helt förtvivlad över det arbete man måste göra. Där är Skärholmen ett tydligt exempel på att socialsekreterarna känner en oerhörd frustration över att man inte får pengarna att räcka till. Det finns inga löften i den här budgeten om att situationen i Skärholmen kommer att bli bättre. Underskotten är nu 26 miljoner kronor på individ- och familjeomsorgen. Jag tror att de kommer att få ytterligare 11 eller 12 miljoner nästa år, och det är att gå in med ett underskott.

Hur ser Johan Heinonen på det?

Anförande nr 278

J o h a n H e i n o n e n (S): Tack för frågan, Jan Jönsson! Jag kan börja med att ge en liten eloge till Liberalernas förslag till budget, för ni är ju det parti på oppositionssidan som faktiskt försöker se till att ge tillräckliga resurser till stadsdelarna. Nu ska man ändå veta att det skiljer 0,2 promille mellan majoritetens förslag och Liberalernas förslag till budget, så vi ligger nog rätt nära varandra i det läget.

När det gäller handlingsplanen kan jag försäkra borgarrådet om att vi kommer att se till att stadsdelarna verkligen arbetar med den, och jag ser med tillförsikt fram emot det kommande året.

Anförande nr 279

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Ordförande! I dag har jag fått ett e-postmeddelande från fastighetsägaren i fastigheten på Kungsholmen där jag jobbar. De inför nu trygghetstjänster till företag som har sin verksamhet i deras fastigheter. Vi erbjuds möjligheten att beställa sällskap från kontoret till tunnelbanan, cykelparkeringen eller bilparkeringen. Sällskapet kan vara antingen digitalt via telefonen eller fysiskt genom ledsagning av väktare.

Med majoritetens budget är det nu alltså upp till privata fastighetsägare att upprätthålla tryggheten hos stockholmarna på väg till och från jobbet. Tycker inte Johan Heinonen att detta är ett beklagligt kvitto på majoritetens kapitulation i frågan om stockholmarnas trygghet?

Anförande nr 280

J o h a n H e i n o n e n (S): Med lite drygt 200 miljoner kronor mer i budgeten till stadsdelarna ser jag att förutsättningarna att arbeta med de förebyggande aktiviteterna och verksamheterna i stadsdelarna är betydligt större för majoriteten än för Moderaterna. Ni anslår drygt 222 miljoner kronor mindre till stadsdelarna.

Jag tror att detta kommer att visa resultat.

Anförande nr 281

E m e l i e S t a r k (S): Ordförande! Inget hat, hot eller våld gör så ont, är så skärande eller sätter sig så djupt som när det kommer från någon man älskar. Att våga berätta för samhället om våld i nära relationer är inte enkelt. Många förövare blir till och med arga när man berättar bara just om vad de har gjort. Det kännetecknar just hederskulturen att skydda och försvara sitt eget och sin familjs rykte och heder. Det är viktigare än familjemedlemmarnas hälsa.

Att då nå slutsatsen att det har gått så långt att det inte håller längre och att man måste bryta med en våldsam relation med rädslan för att det kan leda till hämnd och ytterligare följder är fruktansvärt. Situationen är ohållbar. Den är outhärdlig och så farlig. Då måste vi i samhället med all vår kraft finnas där. Det ska vara enkelt att nå oss, och vi ska leverera snabbt. Barn i utsatta hemmiljöer ska få stöd oavsett om utsattheten grundar sig i hedersrelaterat våld, annat våld, föräldrars missbruk, psykisk ohälsa eller hemlöshet.

Tidigare i år har vi i majoriteten gjort skyddat boende avgiftsfritt. Nu ökar vi satsningarna och permanentar att barn som bor i skyddat boende snabbt ska få tillgång till förskola och skola. Vi ökar stödinsatser till dem som är i missbruk och även till anhöriga. Vi gör riktade upphandlingar för till icke vinstdrivande aktörer för skydda

boende. Vi skapar långsiktiga förutsättningar för föreningar som jobbar med stöd till våldsutsatta och mycket mer.

Barn och unga ska inte behöva vara rädda att gå hem, rädda för konsekvenserna av att berätta, rädda att komma ut som homosexuell, rädda att berätta om nya pojkvännen eller rädda att det ska bli för mycket alkohol på julafton.

Anförande nr 282

Borgarrådet H e d i n (M): Jag delar verkligen ditt engagemang för människor, Emelie, framför allt för unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är därför vi från Moderaterna gång på gång sedan sommarlovet har frågat om de 41 barn som saknas och där skolbänkarna nu står tomma. Hur kan vi få de barnen tillbaka? Vad har hänt med dem? Kan de ha förts ut ur landet?

Precis som du säger, Emelie, måste man också ha någonstans att ta vägen. Därför är det oroande att det har tagit två år att komma fram med det Bryt upp-program som man nu återigen adresserar i sin budget, samtidigt som man har låtit arbetet med Igor gå in i det ordinarie arbetet. Igor var ju faktiskt framgångsrikt.

Vad konkret ska göras för de här barnen och föräldrarna?

Anförande nr 283

E m e l i e S t a r k (S): När jag säger med all vår kraft menar jag, precis som mina tidigare partikolleger har poängterat, att det krävs resurser. Vi saknar tyvärr detta i ert budgetförslag för att komma åt problemet ordentligt.

Borgarrådet nämner väldigt viktiga frågor som hur vi ska jobba med barn som riskerar att föras ut ur landet och andra riktigt fruktansvärda hedersrelaterade frågor. Här behövs samordning med skola, socialtjänst, polis och alla våra myndigheter, och vi behöver förstärkning på lokal, kommunal, regional nivå och nationell nivå. Det är bara så vi kan komma åt problemet.

Anförande nr 284

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Jag delar det Emelie Stark säger om vikten av att arbeta förebyggande mot våld i nära relationer. Tyvärr är det så i dag att det stöd man får beror på vilken stadsdel man bor i. Så kan vi inte ha det.

Jag skulle dock vilja prata om att ni väljer att minska anslaget mot människohandel och prostitution, samtidigt som människohandeln är den organiserade brottslighet som växer snabbast. Oftast sker det här i skymundan. Offren finns omkring oss utan att vi märker det. Det verkar inte bättre än att vänsterstyret skanderar i kapp med vildvittrorna i Ronja Rövardotter: Syns det inte så finns det inte.

Personer som utsätts för människohandel har rätt till en reflektionstid på 30 dagar. Nationellt fick förra året endast ett tjugotal personer detta. Det är uppenbart att det

saknas både kunskap och information hos socialsekreterare kring det här. Hur ska ni säkerställa 30 dagars reflektionstid för den här gruppen?

Anförande nr 285

E m e l i e S t a r k (S): Tack för att du lyfter det viktiga i att vi måste bekämpa prostitution! Sexuellt våld är ju en del i våld som vi behöver komma åt, oavsett om det handlar om våld i nära relationer eller trafficking.

Som vi har poängterat tidigare är budgeten ett helhetsgrepp. Det här med att lägga små punktinsatser på vissa delar och ta generella satsningar gör att det blir svårare att jobba med helheten. Vår budget håller ihop som helhet, och det är så vi satsar för att komma åt problemen.

Anförande nr 286

M a r i a L j u s l i n (V): Ordförande! Socialtjänsten har över tid haft ett ansträngt läge med tuffa ärenden rörande barn och unga, ett område som majoriteten tar på högsta allvar. Men på detta ligger nu kravet att implementera den nya socialtjänstlagen utan att regeringen skjuter till erforderliga resurser, trots att det både kommer att krävas personella resurser, utbildning och kompetensutveckling för att det ska bli görligt och hållbart. För att behålla och rekrytera kompetens måste vi i högsta grad skapa en hållbar arbetsmiljö för dem som arbetar i verksamheterna så att barn, familjer och unga kan mötas av professionalitet, kontinuitet och stabilitet.

Vi vänder och vrider på de medel vi råder över för att kompensera där regeringen sviker. Men utöver detta ska vi alltså implementera ett brett kritiserat angiverisystem, vilket för många blir droppen. Vi jobbar för att stärka förtroendet för vår myndighetsutövning, inte öka på rädslan för den. För oss är det också avgörande att alla i Stockholm ska ha en möjlighet att få leva fritt från våld och förtryck. Det gäller alla individer, men fokus är särskilt på kvinnor. Det gäller pojkars våld mot flickor, mäns våld mot kvinnor och utsatta kvinnor i och omkring kriminalitet som lever med hot, förtryck och övergrepp och som alltför ofta går under radarn.

Våldsutsatta ska, var de än bor i staden, få det stöd och skydd som de behöver och därför implementerar vi ett nytt Bryt upp-program dit våldsutsatta kan vända sig och få ett sammanhållet stöd, skydd och hjälp under hela processen. Vi tar det förebyggande och trygghetsskapande arbetet på högsta allvar, och vi prioriterar därför välfärden på alla områden, inte minst för de mest utsatta. Det är vad stockholmarna har visat att de prioriterar, och det är jag stolt över att vi genomför.

Bifall till kommunfullstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 287

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag delar din oro över att vi är för dåligt rustade när en ny socialtjänstlag ska implementeras. I Stockholm ser vi att skillnaderna mellan stadsdelarna är stora och att kvaliteten brister. Vi såg det inte minst när det kom till förhandsbedömningar som granskades särskilt tidigare i höstas för barn och unga.

Där såg vi att en av fem orosanmälningar inte ledde till utredning efter en förhandsbedömning, trots att det fanns kvarstående frågor.

Min fråga till Maria Ljuslin blir därför hur ni rustar stadsdelarna. Hur säkerställer ni likvärdigheten när vi har enskilda stadsdelar som faktiskt går på knäna? Lagen som kommer är efterlängtd, och regeringen har aviserat 8 miljarder för implementeringen av den till 2028. Hur mycket pengar hade du velat se i stället, Maria?

Anförande nr 288

M a r i a L j u s l i n (V): När man håller på med politik är det väldigt bra att ha örat nära marken och prata med dem som jobbar i verksamheterna. De flaggar själva en stor oro för hur implementeringen av den nya lagen ska gå till. De saknar de resurserna från regeringens håll. De kritiserar kraftigt den angiverilag som ni påtvingar verksamheterna. Det är deras egna röster.

Inte heller angiverilagen är någonting som ni finansierar. Ni pratar om att man ska ha förtroende för socialsekreterarna, att de ska kunna vända utvecklingen och att vi ska motverka att fler unga dras in i kriminalitet. Samtidigt förstärker ni och spär på rädslan för just socialtjänsten, och de myndighetspersoner som jobbar i verksamheterna som ska försöka nå ut till unga får inte de verktyg de behöver på grund av regeringens politik.

Anförande nr 289

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Jag tycker inte att jag fick svar på den fråga som jag ställde tidigare. Personer som utsätts för människohandel är just brottsoffer, men de får inte alltid det stöd som de behöver som brottsoffer. Det gäller nationellt i Sverige, och det gäller också i Stockholms stad. Det tycks vara okänt att man har rätt till 30 dagars reflektionstid för att man ska kunna stärka sig själv och kanske se om man vill delta i en rättsprocess. Det är ett skydd man behöver.

Hur ska ni arbeta för att socialtjänsten i Stockholms stad jobbar för att säkerställa 30 dagars reflektionstid för människor som är utsatta för människohandel, alltså trafficking?

Anförande nr 290

M a r i a L j u s l i n (V): Tack för en jätteviktig fråga och för att du lyfter den gruppen! Det enda jag kan svara på det är att vi försöker med de medel vi har – vi höjer skatten, vi täcker upp med schablonen och vi försöker att säkerställa så att de resurser som vi har att jobba med når ut till de verksamheter som verkligen behöver dem för att möta den här målgruppen. Det är mitt enda svar. Vi kan inte göra mer.

Kristin Jacobsson kanske inte riktigt tillhör regeringen, men vi ber helt enkelt att de partier här inne som har nära kontakt med regeringspartierna att hojta till. Vi behöver hjälp! Kommunerna behöver helt enkelt stöd uppifrån. Vi kan inte lösa allting själva. Men vi gör så gott vi kan, och jag hoppas att vi når så långt som möjligt.

Anförande nr 291

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Inledningsvis vill jag säga att jag håller med om att vi inte ska hålla på med det här angiveriet.

När det gäller den nya socialtjänstlagen kommer ändå regeringen att skicka med 2 miljarder kronor per år framöver. Vad jag har förstått av SSR:s ganska positiva kritik av den nya socialtjänstlagen är att det snarare behöver vara en satsning på längre sikt, det vill säga fyra år kommer inte att räcka.

Det vi ändå själva kan göra här i staden är att återinrätta den skyddsfond som fanns under den förra mandatperioden. Den gick ut på att de fem sex stadsdelar som har de absolut högsta placeringskostnaderna får kompensation för det i tertialrapport 2. Detta har ni tagit bort, vilket är det som just nu leder till att bland annat Skärholmen har en helt förfärlig situation eftersom de inte får tillräckliga resurser genom den vanliga nyckeltalsfördelningen. Varför är ni så emot skyddsfonden?

Anförande nr 292

M a r i a L j u s l i n (V): Vi är inte emot skyddsfonden per se, men vi vill ha en heltäckande lösning som håller över tid så att det blir en stabilitet i verksamheterna och för socialtjänsten framför allt. Därför kommer vi också att kompensera så gott vi kan till framför allt de stadsdelsnämnder som har det svårast när det gäller placeringskostnader.

Jag vet inte vad Jan Jönsson menar med att vi är emot skyddsfonden. Vi kanske är emot ert siffertrixande med generella effektiviseringar och att ge med den ena handen och ta med den andra. Det är vi emot. Men vi är inte emot att ha en heltäckande lösning.

Jag vill också förtydliga en sak: Jag har aldrig sagt att man är emot den nya socialtjänstlagen – tvärtom tror jag att den är både efterlängtd och bra, och den har många bra kvaliteter som man behöver för att kunna ha just en socialtjänst med kvalitet, kontinuitet och stabilitet. Däremot kommer det att krävas resurser för att kompetensutveckla personalen. Det kommer att krävas personella resurser, och det kommer att krävas ekonomiska resurser för att det ska bli bra och hållbart. Detta finns det inte medel till just nu.

Anförande nr 293

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Alla barn ska växa upp i trygghet. Alla barn i Stockholm ska ha rätt att gå och lägga sig i en trygg säng. Men verkligheten för många barn är tyvärr en annan. Det sa jag förra året när vi stod här i budgetfullmäktige, och jag säger det i år igen, för i princip har ingenting förändrats till det bättre.

I kampen mot gängkriminalitet och brottslighet måste vi gå från ord till handling. Vi måste reagera redan när det börjar gå snett och inte låta det första brottet gå obemärkt förbi. Det handlar om att återinföra allvarssamtal och om fler tidiga insatser. Det handlar om samverkan mellan skola, socialtjänst och polis för att snabbt identifiera barn som har behov av stöd. Många gånger handlar det om närvarande vuxna.

Centerpartiet vill se fler fältassistenter i utsatta områden. Vi vill upprätta partnerskap med civilsamhället om nattvandring, och vi vill se ett engagerat föreningsliv som är närvarande i de områden där det behövs mest.

Vi ser i dag en oroande utveckling där gäng infiltrerar HVB-hem i syfte att rekrytera unga på glid. Centerpartiet vill därför att granskningen av HVB-hemmens ägare och personal blir bättre och görs noggrannare och mer regelbundet.

Ordförande! Den som hamnat i gängkriminalitet och vill lämna ska kunna göra det. Jag tycker att det är en skandal att bara en handfull kvinnor har erbjudits plats på stadens avhoppprogram. Den dubbla roll som de här kvinnorna har gör att de missas, både som gängkriminella och som offer. Därför vill Centerpartiet nästa år satsa 5 miljoner kronor på ett särskilt avhoppprogram för kvinnor.

Ordförande! Socialsekreterarna spelar en central roll i arbetet med att förebygga gängkriminalitet och stödja barn och unga. Men många av dem larmar om en ohållbar arbetssituation. Vi vill se fler socialsekreterare, inte minst för fokus på Skärholmen.

Anförande nr 294

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag brukar under varje budgetfullmäktige roa mig med att läsa er budget inom funktionsnedsättning och LSS och framför allt era satsningar eller besparingar som ni oftast gör på detta område. I år satsar ni 5 miljoner mer på individualiserad ledsagning, vilket är väldigt bra. Men ni drar in 18,6 miljoner totalt på verksamhetsområdet funktionsnedsättning mot stadsdelsnämnderna. 10 miljoner avser generell uppräknings som ni säger nej till, och 8,6 miljoner avser administration.

Därför skulle jag vilja fråga: Vad mer exakt är det ni drar in på, och på vilket sätt tycker du, Kristin, att de människor som i dag får medel från potten för personer med funktionsnedsättning överkompenseras i dag?

Anförande nr 295

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Det här handlar ju om stödet på administration, där pengar ligger på hög och inte används i dag. Det är dessa pengar vi minskar på, så det kommer inte att drabba dem som är i behov av stöd. Däremot gör vi specifika satsningar, precis som du säger, Gabriel, på individuell ledsagning och på att anhöriga inte ska behöva ta det fulla ansvaret. Där ser vi att det finns stora behov, och det är där vi satsar.

Anförande nr 296

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag måste säga att ni har en otroligt naiv syn på hur man ska hitta de kriminella HVB-hemmen. Jag kan säga någonting som skulle kunna bli en rubrik: Vi har hyfsat bra koll på vilka de här kriminella HVB-hemmen är! Vi vet vilka SVT har frågat oss om och var vi placerar. Vi vet var Ivo har börjat inleda utredningar.

Vi har alltså hyfsad koll, och vi vet var vi ska leta. Vi letar så ini... – ja, vi letar. Men det är ju inte i bolagsstyrelsen som du hittar de kriminella. Det är inte på papperet eller

i någon offentlig handling. Polisen har den här informationen eftersom de kan bedriva avlyssning och spaningsarbete. Det är sådant som en kommun aldrig kan ägna sig åt.

Jag tycker därför att det är beklämmande att ni motarbetar kommunala HVB-hem, där vi vet vilken kvalitet vi kan sätta in, där vi vet vilken utbildning personalen har – där vi vet att det inte är kriminella som vårdar våra barn och unga som är i behov av att lämna kriminaliteten.

Anförande nr 297

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Jag tror tyvärr att socialborgarrådet är felinformerad. Vi säger inte nej till det kommunala HVB-hemmet för unga kriminella. Vi accepterar det och är helt okej med det. Vi gör ingen skillnad där. Vi är okej med att det genomförs, och jag förstår därför inte vad socialborgarrådet pratar om.

Anförande nr 298

Magnus Runsten (MP): Jag vill ta replik på påståendet att vi lägger saker på hög och att vi måste göra mer på socialtjänsten. Absolut, men varför minskar ni då budgeten med över 70 miljoner för socialnämnden och stadsdelarna? Det känns inte som att er budget lirar med de ambitioner som uttalas här. Vill du, Kristin, utveckla det lite?

Anförande nr 299

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Det vi gör är att minska på administrationen. Vi minskar framför allt på socialnämndens administration, men vi ger mer i anslag till stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri. Där gör vi stora ekonomiska satsningar och lägger en mer ambitiös budget än vad ni gör, så inte heller det påståendet är sant.

Anförande nr 300

Fredrik Pettersson (S): Ordförande! Det gläder mig att samtliga partier i kommunfullmäktigesalen har intresse av att vilja öka budgeten till överförmyndarnämnden. Överförmyndarverksamheten är oerhört viktig som funktion för att skydda de allra mest utsatta i vårt Stockholm. Förvaltningen har dock haft ett provningarnas år, och jag vill rikta ett stort tack till ställföreträdarna med uppdrag i staden för ert tålamod. Det långa handläggningstiderna är, och har under mandatperioder varit, alldeles för långa, och jag vet att förvaltningen arbetar hårt med detta. Även de allra flesta ställföreträdarna gör ett bra och viktigt arbete för att se till huvudmannens bästa. Det finns dock alltid några få som har andra intressen, och därför är det viktigt att fortsatt vara noggrann vid granskning.

Fortsatt utveckling av e-tjänsterna är också ett viktigt redskap för att korta handläggningstiderna. Flytten från Vällingby till Tekniska nämndhuset har gett förvaltningen möjlighet att hålla fler utbildningar än någonsin tidigare. Fortsatt

samarbete med utvecklingen av professionella ställföreträdare är också en viktig del, även om det tillhör arbetsmarknadsförvaltningen.

Slutligen vill jag också som ordförande i nämnden tydligt uppmana oppositionspartierna här i salen att ställa krav på regeringen att göra Ställföreträdarutredningen till lag. Den lagen är 100 år gammal i år, och det vore högst relevant för att skydda våra huvudmän och ställföreträdarna liksom för att överförmyndarverksamheterna ska kunna genomföra bra arbete i vårt Stockholm.

Anförande nr 301

G a b r i e l K r o o n (SD): Från Sverigedemokraternas håll framför vi ofta i den här debatten både de kortsiktiga och de långsiktiga åtgärderna. En av de kanske viktigaste kortsiktiga åtgärderna måste vara att få till fler ordningsvakter, och därför avsätter vi över 60 miljoner kronor till detta. Vårt mål är att varje centrum som är utsatt för gängkriminalitet eller otrygghet i allmänhet ska ha fast placerade ordningsvakter under viktiga timmar.

Regeringen ger genom den nya ordningsvaktslagen oss kommuner nya verktyg i arsenalen vad gäller användning av ordningsvakter. Då är det väldigt beklagligt att vi har en vänstermajoritet som inte tar tillfället i akt och också låter oss ta ett större ansvar i denna fråga.

När det gäller de långsiktiga åtgärderna är det väldigt viktigt att de metoder och insatser som vi lägger pengar på för att förhindra framtida kriminalitet faktiskt har en evidens – att de har ett metodstöd och en rekommendation, inte minst från Socialstyrelsen, men även en tidigare användning. Alltför ofta bygger våra insatser tyvärr på erfarenhet och pilotprojekt snarare än på en riktig, belagd effekt.

Inom sjukvården, till exempel, genomför man ju inga operationer som inte är grundade i konkret forskning kring utfallet och effekterna. Men många av våra insatser tar vi oss inte ens tid att undersöka och förstå. Hur påverkar de barnet eller individen i stort och på marginalen? Detta kan i värsta fall leda till att vi genomför en kontraproduktiv insats som kostar pengar och som faktiskt till och med förvärrar situationen för individen.

Med vår socialpolitik vill vi ta ett helhetsomtag kring hela den här frågan.

Anförande nr 302

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Sverigedemokraterna vill ta bort stadens alla fältassistenter och ersätta dem med ordningsvakter. Till skillnad från fältassistenter, som arbetar uppsökande, relationsskapande och förebyggande, är ordningsvakternas primära uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Det är så här det ser ut med Sverigedemokraternas universallösning – hårdare tag. I Sverigedemokraternas Stockholm ska ungdomar inte längre mötas av relationsskapande åtgärder. I stället ska de mötas av patrullerande ordningsvakter.

Samtidigt säger ni att det förebyggande arbetet är viktigt och att insatser ska präglas av hög evidens. Men jag hittar inga bevis för att hårdare tag med patrullerande

ordningsvakter fungerar. Vilken evidens menar ni ligger till grund för att ersätta fältassistenter med ordningsvakter?

Anförande nr 303

G a b r i e l K r o o n (SD): Det finns lika lite evidens för detta som för fältassistenterna. Det saknas helt och hållet undersökningar kring det. Ordningsvakter har man ändå undersökt, och man har sett att de om något ändå skapar lokal närvaro. Det blir fler ögon på torget, och de kan också ingripa. Vad ska dina fältassistenter göra när vi har unga gängkriminella som hänger i centrum och agerar aggressivt? Då måste de ringa antingen polisen eller ordningsvakterna, som kommer dit.

Sedan vill jag bara avsluta med att säga att ni ju säger nej till det här kommunala HVB-hemmet och drar in de pengarna i er budget. Jag tittade på det nu. Du kan gå tillbaka till din plats och titta. Det handlar om 4 miljoner kronor mindre till det kommunala HVB-hemmet. Jag tycker att det är beklagligt att man från din sida inte säkerställer att vi har en bra kommunal HVB-drift. Vi har kommunala alternativ i många andra verksamheter – varför då inte ha det även när det gäller just HVB, som är en så utsatt sektor? Det om något är viktigt för att stävja ungdomskriminaliteten.

Anförande nr 304

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag tänkte också fråga om det här korståget mot fältassistenterna. Jag tycker att du, Gabriel Kroon, om du inte redan har gjort det, borde hänga med några fältassistenter ut, för det är ganska intressant. Då upptäcker man att fältassistentarbetet i dag är väldigt förändrat. Om vi går tillbaka 20 år i tiden var det väldigt mycket kvällar och helger och så. Det är det inte i dag, utan man jobbar huvudsakligen skolbaserat.

Fältassistenterna själva jobbar med olika typer av evidens- eller erfarenhetsbaserade metoder. De är inblandade i MVP, och det är olika motiverande samtal och även föräldrautbildningar. De metoderna är i sig förebyggande, så frågan kvarstår: Varför denna kamp mot fältassistenterna när de gör en hel räckta med olika förebyggande insatser, som ni borde välkomna?

Anförande nr 305

G a b r i e l K r o o n (SD): Det stämmer som du säger att fältassistentyrket har breddats i dag. Vissa arbetsuppgifter som de gör kan det ligga viss evidens bakom, men problemet är att vi inte har undersökt denna fråga. Vi har inte haft någon extern vetenskaplig undersökning om detta, som Sverigedemokraterna har föreslagit, så det enda vi kan göra är att sitta här och gissa, tro och hoppas på att arbetet är värdefullt. I bästa fall är det verkligen värdefullt, och i värsta fall är det helt kontraproduktivt.

Skillnaden mellan mig och dig, Jan Jönsson, är att jag i alla fall vill undersöka denna fråga vetenskapligt och komma till botten med det här. Om det visar sig att det faktiskt är verkningsfullt kommer jag att ändra mig och föreslå fler assistenter. Men till dess att jag faktiskt har sett det svart på vitt och inte bara hört det från dig och dina besök ute hos fältassistenterna tycker jag att vi måste arbeta kunskapsbaserat, som den nya

socialtjänstlagen kräver. Då räcker det inte att man är ute och fikar med en fältassistent och tycker att han eller hon är en fin person och därför vill satsa på ännu fler fältassistenter.

Anförande nr 306

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Precis som Jan Jönsson har sagt är fältassistenterna efterlängtdade och omtyckta i de områden där de jobbar. Det är olika i olika stadsdelar. Man kanske jobbar med 2 i vissa stadsdelar och 10 eller 18 i andra. Men det finns ett förakt mot fältassistenterna, som verkligen har jobbat länge och har lång erfarenhet – det handlar om socialarbetare och socionomer. Jag skulle kunna bjuda in dig, Gabriel Kroon, till Järva så att du får följa med på ett verksamhetsbesök hos fältassistenterna där – eller i andra stadsdelar, för den delen. Jag tycker att detta är väldigt märkligt, för de är väldigt omtyckta. Barnen, ungdomarna och föräldrarna har oerhört stor tillit till fältassistenterna.

Anförande nr 307

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag har inget förakt mot fältassistenterna. Jag har ett förakt mot de politiker som inte vill förstå om det är en effektiv satsning eller inte. De är säkert väldigt trevliga människor, och de har säkert väldigt bra verksamheter. De kan mycket väl vara uppskattade av jättemånga – detta säger jag inte emot.

Frågan är dock vilket mervärde de konkret har gett. Hur många fler barn har undvikit att dras in i gängkriminalitet? Hur många kriminella handlingar har undvikits tack vare fältassistenterna? Eller finns något liknande mått? Vi har absolut ingen aning om detta. Det enda vi vet är att de är trevliga människor och att du, Rashid Mohammed, och Jan Jönsson och säkert flera i närområdet uppskattar dem. Men vad mer innebär detta? Vi måste ju någonstans förstå vad vi får för pengarna. Det vill inte du förstå, och det tycker jag är beklagligt.

Sedan funderar man på hur det kommer sig att vi har gängkriminalitet och gängskjutningar. Det är för att man i tiotals år har gjort sådana här satsningar, men man har inte följt upp dem och har ingen aning om vad de leder till. Men det känns bra i hjärtat. Detta tycker jag är beklagligt.

Anförande nr 308

M a g n u s R u n s t e n (MP): Gabriel, jag tycker att det där var lite väl tillspetsat. Tycker du inte det själv? Du sa nyss att det enda vi vet om fältassistenterna är att de är trevliga människor. Det var väl lite väl hånfullt sagt om den yrkesgruppen? Jag tycker att vi kan ha en större respekt för våra anställda här i staden än vad den retoriken vittnar om.

En grupp som du framhåller som universallösning är ordningsvakterna, och det verkar motivera en totalslakt på resurser kopplade till exempelvis arbetsmarknadspolitiken, som ni mer eller mindre avskaffar helt. Ni drar bort SL-kortet och tar bort fältassistenter för att möjliggöra den megasatsningen. Vad finns det egentligen för

evidens för att det skulle vara så bra politik? Vi ser i den senaste trygghetsmätningen en viss bättring, till och med. Vad har du för evidens där?

Anförande nr 309

G a b r i e l K r o o n (SD): Återigen: När det gäller fältassistenter tycker jag att det är beklagligt att du, Magnus Runsten, inte ens bryr dig om att utvärdera detta och förstå vilka effekter det leder till. Det tycker jag är en ganska verklighetsfrånvärd syn på socialpolitiken. Det finns väldigt många andra områden inom socialnämnden som ni behandlar precis likadant. Det blir en ideologisk fråga för er.

Nu har jag talat om det andra perspektivet gällande fältassistenter, men jag är inte emot dem som sådana. Jag kan bara konstatera att när jag läser dokument från Socialstyrelsen och andra källor ser jag att det saknas konkreta utvärderingar och effektmått gällande fältassistenter. Men om ni kunde ta fram sådan statistik, som jag ville ha men ni sa nej till, kanske för att det är en ideologisk fråga för dig och inte en praktisk fråga, kommer jag att ändra mig. Men du vågar inte ta fram den statistiken.

Det enda ni gör är att ni går ut och fikar med fältassistenter och hör att de är uppskattade, men det kommer vi ingenstans med. Vi måste ha konkreta fakta på bordet för att kunna ta ett seriöst beslut.

Anförande nr 310

U l r i k a P a l m (S): Ordförande! Hemlöshet är vanligast i storstäder. Enligt en mätning som Socialstyrelsen presenterade i början av året fanns 40 procent av alla personer som befann sig i en akut hemlöshetssituation i Stockholm, Göteborg och Malmö. Socialstyrelsens rapport visade att hemlösheten hade minskat något sedan de mätte senast 2017, vilket är positivt, men hemlösheten bland äldre hade ökat.

För oss i den rödgröna majoriteten är det viktigt att fortsätta utveckla arbetet med dem som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa. Under åren 2023 till 2025 förstärker vi arbetet med 25 miljoner kronor. Arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden behöver stärkas. Trösklarna för att få en fast bostad ska sänkas, och boendestödet ska utvecklas. Här har stadsdelsnämnderna en viktig uppgift. Vidare ska arbetet med äldre som är hemlösa eller riskerar att hamna i hemlöshet stärkas genom äldrelotsar, som ska vägleda dem till kontakt med socialtjänst eller äldreomsorg så att de får det stöd de behöver.

Vi inom den rödgröna majoriteten fortsätter det viktiga arbetet för att hemlösheten ska minska. Vi finansierar de satsningar som behövs, och vi glömmer inte bort de äldre stockholmare som befinner sig i eller riskerar att hamna i hemlöshet.

Under mina sista 20 sekunder tänkte jag citera en kvinna som jag mötte på Stockholms Stadsmission när jag arbetade där för något år sedan. Hon hade levt i hemlöshet men hade fått en bostad, och hon sa: Jag var en usel mamma till min dotter, men nu kan jag vara en bra mormor till mina barnbarn. Genom det kan jag också vara ett stöd för min vuxna dotter.

Anförande nr 311

Theréz Randquist (M): Jag har en fråga: Vad vill ni konkret göra för de utsatta grupperna, till exempel äldre, kvinnor som är utsatta för trafficking och personer med psykisk ohälsa?

Anförande nr 312

Ulrika Palm (S): Vad vi vill göra för dem som utsätts för trafficking och dem som lever i utsatthet har några av mina kollegor inom majoriteten redan svarat på tidigare, så jag tänker att jag fokuserar lite på de äldre, som du, Theréz Randquist, också lyfter här, och hemlösa. Vi tänker att vi behöver ha ett starkare uppsökande arbete så att vi hittar dem som kanske utsätts för våld eller riskerar att hamna i hemlöshet och kan stötta dem så att de inte hamnar i hemlöshet eller riskerar att bli utsatta för mer våld i sina relationer och även kan stötta dem i att hitta ett eget boende. Detta har du fått flera exempel på under tidigare debatter här, och det finns också tydligt med i vår budget.

Anförande nr 313

Jakob Brandt (S): Ordförande, ledamöter och stockholmare! När jag var ung upplevde jag att det var många som ramlade nedför trappan. Jag hade en lärare som jag tyckte väldigt mycket om, som ramlade nedför trappan en gång. Jag sålde Kvällsposten och hade en stamkund som bodde i ett väldigt fint hus. Jag fick alltid mycket dricks där, så jag tyckte om att gå till det huset. En gång öppnades inte dörren riktigt utan bara på glänt. Kvinnan bakom dörren, som jag hade träffat så många gånger, var helt blåslagen i hela ansiktet. Hon hade också ramlat nedför trappan, så hon – det var därför hon inte ville öppna dörren.

Vid ett annat tillfälle stod jag och några kompisar utanför en partilokal, och helt plötsligt kom det ut en skrikande kvinna som var helt blodig i hela ansiktet. Hennes man kom springande efter och berättade att hon hade ramlat in i en glasörr. Han sa inget om någon trappa, för det fanns ingen i lägenheten.

Dessa tre kvinnor hade egentligen inte så mycket gemensamt förutom att de utsatts för våld av sina män. Det var den gemensamma nämnaren. Detta är något som vi måste förstå finns i alla klasser och alla samhällsskikt.

Vad vi också måste förstå är att detta inte är något som vi löser genom enskilda åtgärder. Om det hade varit så hade vi löst det för länge sedan. Det vi ska förstå är att vi i stället måste ta ett samlat grepp för att stödja kvinnor, som det framför allt handlar om, genom processen till frihet från våld från sina män. Det är detta som Bryt upp-programmet handlar om, som vi kommer att implementera i stadsdelsnämnderna nästa år. Därför är det så viktigt att vi tillsammans ställer oss bakom programmet och fortsätter jobba för att vi till slut ska få en bra lösning på denna fråga.

Anförande nr 314

Anne-Lie Elfvén (L): Ordförande och ledamöter! Nu pratar du, Jakob Brandt, om en väldigt viktig och utsatt grupp, men jag inser att om det ska sägas

något om LVM här i kväll får jag lov att prata om det nu – och du sitter ju ändå i socialnämnden med mig.

Vi vet att vård på frivillig väg alltid är att föredra därför att motivationen är mycket högre då. Vi kan se i Stockholm att de som omhändertas med hjälp av LVM är i mycket sämre skick i dag än för fem eller tio år sedan. Vi vet också att man i stadsdelarna efter en genomlysning tvekar att ansöka om LVM. Vi från Liberalerna lade fram ett förslag om att frågan åtminstone skulle tas upp i chefsnätverket inom socialförvaltningen, men du var med och röstade nej. Varför? Och vad vill ni göra för att den gruppen ska komma i fråga och för att man ska jobba med LVM på ett mer aktivt sätt än i dag? Det behövs nämligen.

Anförande nr 315

J a k o b B r a n d t (S): Frågan om LVM och vad vi ska göra åt detta kan jag inte svara på direkt här och nu. LVM-frågan är jätteviktig och något vi jobbar med långsiktigt.

Det jag dock kan tycka är lite tråkigt när man väl får kontrareplik i en så här viktig fråga är att du, Anne-Lie Elfvén, inte kan inleda med att säga hur viktigt detta är och att ni fortsatt kommer att stödja det här arbetet. Ibland låter det i debatten lite som att man gärna vill bolla detta fram och tillbaka. Man kommer gärna tillbaka till enskilda områden som man inte är riktigt nöjd med. Så var det bland annat i förra budgetdebatten när vi diskuterade mäns våld mot kvinnor. Jag hoppades väl att oppositionen skulle kunna vara bättre på att visa sitt stöd för just den här typen av reform som vi nu inför.

Anförande nr 316

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Ska man tro oppositionen består majoritetens trygghetsarbete av borttagande av ordningsvakter och en och annan förvirrad fältassistent. Det är dock lite mer än så.

En del av min politiska gärning är att jag är ordförande i Södermalms stadsdelsnämnd. Vi har jobbat en hel del med det lokala trygghetsarbetet, där vi har ett avtal med polisen. Vi har samlat de lokala krafterna och byggt olika samarbeten. Vi har fördjupat medborgardialogen. Vi gör nya trygghetsundersökningar på de specifika platser som utgör de lokala drogscenerna. Vi har behållit ordningsvakterna. Vi har infört flera alkoholförbud. Vi har infört förbud mot lustgasförsäljning. Vi har sett till att den sociala avdelningen har fått ett särskilt uppsökande uppdrag, vilket de inte haft tidigare. Vi har gjort ett antal stora satsningar i den fysiska miljön – vi har byggt om den och byggt den trevligare. Vi har satsat på föreningsbidrag till olika organisationer för att befolka det offentliga rummet. Vi har haft egna satsningar på samma tema. Vi har tagit bort avgifterna och sett till att de arrangörer som vill ha evenemang i Drakenbergsparken får ha det utan att betala avgift och så vidare.

Vi fortsätter på samma tema 2025, med ett antal olika trygghets-satsningar. Vi har fältare ute på fredags- och lördagskvällar. Det är förbättringar och även förflyttningar.

Detta är något som man möjligtvis, om man är misantrop, skulle kunna se som sisyfosarbete, det vill säga att man rullar upp stenen. Men i själva verket är det här vägen mot att nå dit socialborgarrådet Alexander Ojanne vill.

Anförande nr 317

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Det är jättebra att du kan så här mycket om dessa frågor, Anders, för när man tittar på trygghetsmätningen ser man att det bara är Norrmalm som slår Södermalm och Skärholmen när det gäller hur otrygga medborgarna är. Och tittar vi på den statistik gällande ordningsvakter som vi här i Stadshuset har fått av polisen slår du alla stadsdelar i tre grenar. Du blir slagen av Norrmalm i bara en gren, nämligen anmodan om upprätthållande av ordning. Annars leder Södermalm när det gäller avvísningar, och man har flest lobbar och flest fall av polisassistans. Man kan alltså säga att på det hela taget, när man tittar på allting, är du någon typ av Stockholmsmästare när det gäller otrygghet och polisinsatser.

Jag tror att du verkligen skulle behöva 200 ordningsvakter.

Anförande nr 318

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): När du, Jonas Nilsson, var uppe i talarstolen tidigare och pratade om brottsutveckling roade jag mig lite med att titta på rån. Antalet rån har halverats på drygt tio år, både på Södermalm och i Stockholm. Misshandelsfallen har gått ned med 30 procent både i Stockholm och på Södermalm, sett till anmälda brott. Det är faktiskt så det ser ut. Det innebär dock inte att det inte finns otrygghet.

Om du tittar på vårt projekt Sommar i Tanto och den effekt det har haft, vilket kommer att tas upp på nästa nämnd, ser du att Tanto är ett område som människor faktiskt upplever som tydligt tryggare. Jämfört med 2022 är det ännu mycket bättre, fast då fanns inte riktigt den undersökningen. Ni gjorde nämligen inga undersökningar, utan ni ågnade er åt att diskutera ordningsvakter, ordningsvakter, ordningsvakter.

Vi har inga problem med ordningsvakter. Du kommer att bli överraskad när det gäller detta. Men det är oerhört intressant att det är det enda svar du har, oavsett fråga. Normalt brukar det vara sänkt skatt, men i ditt fall är det ordningsvakter.

Anförande nr 319

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag tänker börja med lite beröm, för jag var på studiebesök i Södermalms socialtjänst för någon månad sedan. Jag måste säga att det är ett mycket fint arbete som görs där. Jag var väldigt imponerad. Det finns mycket som kan spridas till övriga staden.

Men jag fortsätter ändå att fråga om Liberalernas skyddsfond, som Socialdemokraterna är så väldigt emot. Södermalm är inte en stadsdel som har jättehöga placeringskostnader. Det har däremot Skärholmen, Järva och Enskede-Årsta-Vantör – alla stadsdelar som ligger i ytterstaden. De skulle genom denna fond, som de fick under förra mandatperioden, kunna få kompensation för detta. Nu får de

inte det, så de måste dra ned på framför allt sina förebyggande insatser. Varför är ni så osolidariska med ytterstaden, undrar jag.

Anförande nr 320

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Budgeten är en helhet. Om du, Jan Jönsson, tittar på hur vi omfördelar och vad vi gör och inte gör ser du nog att Södermalm inte är en stadsdel som är osolidarisk. Sedan kan vi titta på vad det finns för något på Södermalm. Det finns ingen stadsdel som har så många missbruksverksamheter. Vi har aldrig agerat i någon riktning för att minska det. Vi har varit tydliga med att detta är en del i att fördela ansvaret. Det blir alltså lite cherry picking i det här sammanhanget.

Med detta sagt vill jag ändå återgälda. Även om vi inte alltid tycker lika är Jan Jönsson, jag ska inte säga min favorit på den borgerliga sidan, men en väldigt duktig och engagerad socialpolitiker. Alldeles utmärkt!

Anförande nr 321

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Arbetet med att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor och annat våld i nära relationer har varit högt prioriterat av den här majoriteten sedan dag ett. Den första budgetnyhet jag gick ut med som ny tillträtt socialborgarråd var nyheten om att vi tog bort egenavgiften för dem som tvingats fly till skyddade boenden. Det ska aldrig finnas ekonomiska skäl att gå tillbaka till en partner som slår eller misshandlar.

Efter larmsignaler från kvinnojourer runt om i Stockholms län om att de fick färre och färre placeringar eftersom de konkurrerades ut av billiga aktiebolag med sämre stöd valde vi att utreda en möjlighet att göra reserverade upphandlingar enbart för ideell sektor, för att värna kvinnojourerna. Vi går 2025 fram med en sådan upphandling.

I många år har det också talats om avhoppprogram eller lämnaprogram för kvinnor som vill komma ur en destruktiv relation. Men vi snackar inte; vi gör. Just nu är arbetet under implementering runt om i våra stadsdelar, och det är ett arbete som vi fortsätter med även nästa år. Bryt upp-programmet kommer att rädda liv.

Vi har också gjort det lättare att få förtur i bostadskön för våldsutsatta kvinnor.

Men vi vet också att vi inte är klara. Vi ska vara Sverigeledande på detta område. Under 2025 ska vi vidare utreda hur vi bättre kan fånga upp de kvinnor som är särskilt sårbara på grund av till exempel hemlöshet, missbruk eller funktionshinder. Vi går också fram med en satsning på barnpassning på RVC och RVT, för dem som söker stöd från staden.

Alla trösklar som går att sänka för att fler ska ta emot stöd ska också sänkas. Vi har ännu fler saker på detta område, men min tid börjar rinna ut – jag hoppas få återkomma i replikskiftena. Mäns våld mot kvinnor, annat våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck ska bekämpas.

Anförande nr 322

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag var lite orolig att du, borgarrådet, skulle ducka för den här debatten och inte hinna med. Men du begärde företräde – det är jättebra.

I er budget nämner ni konkret satsningar på ett antal program och metoder, som till exempel Bryt upp. Inom exempelvis sjukvården går politiker aldrig in och säger vilka operationer eller vårdmetoder som ska gälla, utan det är professionen som är expertisen tillsammans med Socialstyrelsen, SBU och så vidare. De avgör vilka metoder som ska användas. Men här går alltså ni in och pekar med hela handen. Och även om det kanske inte är något fel på metoden i sig gäller frågan här styrningen. Under dig som socialborgarråd, ska politikerna numera gå in och diktera vilka metoder och program som ska användas och inte användas? Hur resonerar ni kring detta?

Anförande nr 323

Borgarrådet O j a n n e (S): Tack så jättemycket för den frågan! Jag tror väldigt mycket på ett tillitsbaserat styre, där det är professionen som avgör vilka metoder man ska använda. När det gäller Bryt upp-programmet är det vi egentligen gör att vi syr ihop de olika insatser som staden redan har. Men vi ser till att det blir sömlöst och att ingen faller mellan stolarna. Där vi ser att det finns hinder behöver vi sänka dem, till exempel när det handlar om att gå från skyddat boende till en egen bostad. Det har tidigare varit en diskussion om vad som är att klassa som en akut situation och inte. Då har vi varit tvungna att gå in och ändra i förtursreglerna för att sänka trösklarna så att det ska bli lättare att få förtur. Men det är samma insatser som har funnits tidigare. Programmet har tagits fram av socialförvaltningen med uppdraget att skapa den här sömlösheten.

Jag håller fast vid att vi ska lita på professionen och låta dem göra jobbet.

Anförande nr 324

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag tror att vi alla minns hur du, borgarrådet, för två år sedan beskrev vilken omläggning och satsning på förebyggande arbete det skulle bli. Du lovade tydliga resursförstärkningar. Nu är vi halvvägs in i mandatperioden, och det har inte riktigt blivit så. I stället får vi ta emot larm från socialsekreterare som beskriver att de inte kan göra sitt jobb. Du ska nu utreda om de larmen stämmer.

Det kommer ju en socialtjänstlag som kommer att ge Stockholm möjlighet att arbeta förebyggande på ett helt nytt sätt. Men min analys är att staden är alldeles för dåligt rustad. Det är också därför vi i vår budget har socialsekreterare i varje stadsdel som ska bistå med detta.

Min fråga blir: Hur ska din budget se till att vi är rätt rustade för den nya socialtjänstlagen?

Anförande nr 325

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag skulle vilja börja med att säga att det jag lovade också har skett. Vi har gjort starka resurstillskott till alla stadsdelar. I Skärholmen, som har varit mycket på tapeten, har barn- och ungdomsenheten gått från 116 miljoner till 160 miljoner. Det är en ökning med 38 procent. Problemet har varit placeringskostnaderna, som mer eller mindre har exploderat – nästan bokstavligen, skulle man kunna säga – vilket har lett till att vi behöver placera väldigt många barn och unga på HVB-hem och Sis-hem.

Här blir jag lite fundersam. Vad ni i Moderaterna gör är att ni föreslår att placeringskostnaderna dras ned med 100 miljoner. Vet ni vad det innebär? Det innebär att vi skapar ett farligare Stockholm, ett Stockholm där barn och unga som är kapabla att skjuta och springa inte kommer att bli placerade utan i stället kommer att gå på våra gator och torg. Ni skapar ett Stockholm med fler våldsdåd, och det kommer att leda till ett otryggare Stockholm. Jag hoppas att ni skäms!

(O r d f ö r a n d e n : Man kan möjligen tycka att den typen av angrepp kanske inte ska göras i ett inlägg som den som angrips inte får svara på, men det är en helt annan fråga.)

6. Äldreomsorgsfrågor

Äldrenämnden (RVI)

SDN: Äldreomsorg (RVI)

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (RVI)

Anförande nr 326

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Fru ordförande! Budgeten för 2025 är både ansvarstagande och framåtsyftande, i synnerhet utifrån ett äldreperspektiv.

I första rummet är välfärden och kontrollen över den. Detta är kärnan i majoritetens politik. Vi vill ta tillbaka kontrollen över välfärden. Man ska inte kunna tjäna pengar på dåliga villkor för personalen och de äldre. Att konkurrera med dåliga villkor är förkastligt inte bara gentemot den enskilde omsorgstagaren. Det är lika förkastligt mot personalen, skattebetalarna och de seriösa utförare som driver äldreomsorg.

Självklart saknas nedskärningar och generella effektiviseringar även i denna budget, precis som i våra tidigare.

Arbetet med rätt till heltid fortsätter. Det intensifieras genom våra beslut om att hemtjänstpersonal ska vara anställd på heltid och tills vidare, och detsamma gäller på vård- och omsorgsboenden. Detta är något av det viktigaste vi gör under denna mandatperiod. Kraven stärks både i år och kommande år och är ett huvudfokus för denna majoritet.

Kopplat till detta är också arbetet med den nya chefsstrukturen av stor vikt. Rimlig arbetsmiljö kräver även en närvarande chef och tydliga ansvarsområden.

Vi stärker också arbetet med inspektörer inom äldreomsorgen. Denna verksamhet är oerhört central såväl i arbetet mot välfärds kriminalitet som utifrån ett kvalitetsutvecklande perspektiv.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 327

F e l i x F i n n v e d e n (S): Ordförande och fullmäktige! Äldreomsorgen har just nu två övergripande utmaningar: boendefrågan och kompetensförsörjningen. Den här budgeten innebär en ambitionshöjning för båda. Jag kommer dock att fokusera på den senare.

Äldreomsorgen är en verksamhet som haft det tufft i många år, något som pandemin belyste med all tydlighet. Då var alla eniga om att äldreomsorgen behöver mer omsorg för att leva upp till kraven och förväntningarna. Sedan kom den ekonomiska krisen och med den en högerregering som blundar för att bra välfärdsverksamhet kostar pengar. Hellre än att trygga äldreomsorgen väljer de konsekvent att sänka skatten, mest för dem som redan har allt.

I majoriteten har vi de senaste två åren ändå skruvat och vänt på resurserna för att få budgeten att gå ihop och bit för bit förbättrat arbetsvillkoren för dem som jobbar i äldreomsorgen. Det handlar bland annat om ett definitivt slut på de destruktiva effektiviseringarna samt krav på tillsvidareanställningar på heltid. Detta håller vi fast vid, vilket vi måste göra om vi vill ha en äldreomsorg som bygger på professionalism och ger trygghet för våra äldre; det kräver personal. Alternativet är att anhöriga själva får gå ned i arbetstid för att ta hand om sina äldre.

I årets budget gör vi ännu mer. Verksamheterna kommer att få mer resurser, vilket möjliggör konkreta förbättringar. En sådan förbättring är arbetsskor. Det är en stor arbetsmiljö- och jämställdhetsreform. Dessutom är det en friskfaktor i verksamheten. Arbetsskorna kommer att bidra till att löntagarna i äldreomsorgen både vill och kan jobba kvar. Därmed säkrar vi kompetensen och ökar kontinuiteten.

Stockholms äldreomsorg ska bäras av upp av löntagare som har sökt sig till och vill jobba i verksamheten för att det innebär utvecklande arbetsuppgifter och arbetsvillkor som du kan bygga ett liv på. Det är majoritetens övertygelse att det är så vi bygger en äldreomsorg som möter medborgarnas högt ställda förväntningar och krav. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 328

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Stockholm ska också vara seniorernas stad. Vår stad står inför en demografisk utmaning framöver då antalet äldre ökar kraftigt. De som är 80 år och äldre förväntas öka med drygt 50 procent de närmaste tio åren. För att klara den utmaningen krävs samverkan och långsiktig planering mellan stadens olika delar.

När det gäller frågan om valfrihet tror vi moderater på individens frihet och ansvar. Vi vill ha en mångfald av aktörer som tar hand om våra äldre. Kvalitet och effektivitet är de viktigaste parametrarna, enligt oss. Tyvärr tycker inte vänsterstyret i Stockholm det. Det viktigaste för dem är att så mycket som möjligt ska bedrivas i egen regi. Många väl fungerande vårdföretag får inte fortsätta. Vi tappar både kompetens och erfarenhet. Vi behöver alla aktörer för att klara äldreomsorgens framtida utmaningar.

Språket är också en utmaning inom äldreomsorgen. Vi vill satsa på förstärkta insatser i svenska, när det gäller både tal och dokumentation.

Uppföljning av alla insatser är extremt viktigt. När det gäller bidrag till olika pensionärsorganisationer slarvas det. Vi fick ingen uppföljning i äldrenämnden 2023, och vi har nu lagt fram en skrivelse om att vi verkligen bevakar denna fråga. Bidragsfusk får inte förekomma. Vi moderater vill ha en central funktion där vi stämmer av alla bidrag mot varandra. Vid en kontroll 2022, till exempel, framkom det att en förening hade handlat kläder till barn, varit på restaurang och även bott på hotell för de pengar som skulle ha gått till föreningen.

Vi förstärker det viktiga Matlyftet med 6,3 miljoner. Där vill vi bland annat satsa på utbildning inom näringslära.

Bifall Moderaternas budget!

Anförande nr 329

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Stockholms stad ska vara en äldrevänlig stad där äldre känner sig trygga och har hög livskvalitet. Man ska kunna lita på att den kommunala servicen håller absolut världsklass, och samtliga leverantörer ska garantera strikta kvalitetskrav. Bristande svensk-kunskaper bland omsorgspersonalen samt otillräcklig kontroll och uppföljning av både privata och offentliga vårdaktörer skapar ett påtagligt missnöje. Fel och brister inom omsorgen leder inte bara till försämrad livskvalitet utan också till långsiktiga hälsoproblem som ökar belastningen på den redan hårt pressade akutsjukvården.

Silviahems-certifiering ska införas som ett grundläggande krav för samtliga medarbetare som arbetar med nära omsorg hos brukarna. Denna certifiering säkerställer att personalen har den specialkompetens som krävs för att ge äldre en trygg och kvalitativ vård.

Äldreomsorgslyftet ska höja kompetensen hos medarbetarna inom äldreomsorgen. Programmet erbjuder möjlighet för undersköterskor att studera och få en formell utbildning inom vård och omsorg i kombination med utbildning i svenska språket. Medarbetaren måste själv söka till komvux, och ansvarig chef ska ha skyldighet att se till att detta genomförs där det behövs.

Kompetensförsörjning inom äldreomsorgen är avgörande för att säkerställa att äldre personer får den bästa vården och omsorgen, som de förtjänar. Genom att kombinera utbildning i vårdämnen med utbildning i svenska språket kan medarbetarna inte bara förbättra sina yrkeskunskaper utan också stärka sina kommunikationsförmågor, vilket är en nyckelpunkt i vårdsektorn. Genom utbildningen får medarbetare en djupare förståelse för vård och omsorg, och projektet kan bidra till att medarbetare med olika bakgrund integreras bättre i arbetsgemenskapen och samhället.

Anförande nr 330

H a n n a W i s t r a n d (L): Ordförande, åhörare och kommunfullmäktige! Vi blir alla äldre, men vi slutar aldrig att vara individer. Vi slutar aldrig att vara människor med unika behov, önskemål och drömmar. I Liberalernas Stockholm har varje äldre person rätt till respekt och omsorg hela livet. Vi vill ha en äldreomsorg med kvalitet, valfrihet och värdighet, där det finns mångfald och där man kan känna sig trygg.

I framtidens äldreomsorg behövs alla former av boenden och utförare. Särskilt servicehusen måste värnas. För att säkerställa en respektfull miljö vill vi att alla äldreboenden ska vara hbtqi-certifierade.

Alla äldre ska också få en sammanhållen vård som stöttar deras hälsa och välmående. Med en fast omsorgskontakt skapas både kontinuitet och trygghet.

Ensamhet är ett stort hälsoproblem bland äldre, och många är isolerade. Vi måste ändra på det. Tillsammans med civilsamhället kan vi skapa träffpunkter där de äldre kan

mötas året runt. Initiativ som Matvänner ger äldre möjlighet att äta gott tillsammans med andra och en chans att bryta ensamhet. Alla äldre ska få möjlighet till dagliga sociala aktiviteter och utevistelse. Detta är kanske små men ändå väldigt nödvändiga delar av ett gott liv.

Måltiderna ska vara näringsrika och goda och ge tillfälle till gemenskap och glädje. För de äldre som vill ska det naturligtvis finnas möjlighet att laga sin mat själv.

Ni som arbetar i äldreomsorgen gör en enorm insats varje dag. Vi måste investera i er och skapa en miljö där ni kan trivas och utvecklas. Genom att ni ges möjlighet till utbildning, utveckling och en god arbetsmiljö får ni rätt förutsättningar att ge våra äldre den vård och omsorg de behöver.

Med kompetens och engagemang kan vi möta framtidens behov av vård och omsorg för äldre. Stockholm ska vara en stad där vi tar hand om våra äldre och ser till att de får leva i frihet och med värdighet och respekt hela livet. Bifall till Liberalernas budget!

Anförande nr 331

Kristin Jacobsson (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag skulle vilja prata lite grann om äldre som far illa, äldre som är ensamma och lider i tysthet i hemmet utan att någon reagerar och äldre som lever i en destruktiv relation där våldsutsattheten ökat i takt med att partners eller ens egna kognitiva förmågor försämrats. Våld i nära relation går ju inte i pension. I takt med att vi kanske själva får en sämre hälsa och rörelseförmåga minskar också våra möjligheter att ta oss ut från hemmets våldsamma vrå.

Ordförande! Låt oss kanske också prata om den tidigare alltid så välklädde herren som nyligen har blivit änklings och plötsligt börjat uppträda förvirrat. Den strukna skjortan har kanske bytts mot ketchup på kragen och brännvinsknäppta knapparna i skjortan. Vi vet aldrig i vilken situation våra grannar, våra föräldrar eller vi själva kan komma att hamna när vi blir äldre. Vi måste bli bättre på att se och hitta äldre som far illa.

Centerpartiet vill därför införa en möjlighet att lämna orosanmälningar för äldre, på samma sätt som i dag kan göras för barn. I dag kan orosanmälningar bara göras för barn under 18 år, men självklart måste äldre personer som befinner sig i en utsatt situation kunna få ett uppsökande stöd från socialtjänsten efter en orosanmälan. Detta skulle ge möjlighet att hjälpa äldre som inte själva söker hjälp, när anhöriga eller andra är oroad för deras välmående.

Ordförande! Anhöriga spelar en avgörande roll i omsorgen av våra äldre. Vi måste göra mer för att stödja också dem. Det handlar om att ha en generös syn på avlastning och stöd till anhöriga och att tydliggöra att insatserna är frivilliga.

Bifall till Centerpartiets reservation!

Anförande nr 332

L i s a C a r l b o m (MP): Fru ordförande! Nu fortsätter vi vårt rödgröna arbete med att göra Stockholm till en stad för alla – en stad som är äldrevänlig och bra att åldras i.

En del av skatthöjningen som ni i oppositionen klagat på konstant sedan nyheten kom och även under denna budgetdebatt handlar om att vi vill ha en hållbar äldreomsorg som håller en hög kvalitet. Det handlar om att ta hand om både personalen inom äldreomsorgen och våra äldre stockholmare, varifrån de än kommer och vilka de än är.

Som en del i detta ökar vi till exempel tillgängligheten till Äldre direkt och ser till att stärka samarbetet med stadsdelarna. Vi minskar antalet timanställda, utreder ett särskilt boende för nationella minoriteter, arbetar för att fler äldre ska få delta i fysiska aktiviteter och fortsätter arbetet med en god och nära vård. Självklart ska äldre och anhöriga snabbt komma i kontakt med ansvarig biståndshandläggare vid behov, och självklart ska det finnas hbtqi-aktiviteter för äldre i alla stadsdelar.

Vi ska arbeta för en hållbar äldreomsorg, med en högre andel ekologisk mat, fler maträtter att välja på för dem som får färdiglagad mat och sällskap till maten för dem som bor hemma.

Vi stärker samarbetet inom kommunen och med regionen för en sammanhängande vård- och omsorgskedja. Detta betyder att både säker hemgång och särskild individuell plan ska fungera fullt ut.

Med nästa års budget säkerställer vi att vi har en hållbar äldreomsorg för alla som behöver det i vår underbara huvudstad. Jag vill därför yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2025.

Anförande nr 333

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande, fullmäktige, stockholmare – och kanske framför allt, alla Stockholms äldre! Jag vill tala om frihet. De flesta kanske inte märker när de börjar bli äldre. Dagarna går, och livet rullar på. När äldrefrågorna är för smala och perspektivet för litet kryper ofriheten sakta på.

Låt mig ge några exempel. Det kanske börjar med att någon regionpolitiker valt att spara in på kollektivtrafiken så att bussen inte längre dyker upp. Plötsligt känns det jobbigt att gå de nya kilometerna för att ta sig till närmaste station, så du stannar hemma. Då gör kollektivtrafiken dig mindre fri. Snön och halkan kommer, och när snöröjningen fungerar dåligt och du märker att kroppen inte längre klarar balansen känns det tryggare att inte alls gå ut. Då gör snöröjningen dig mindre fri. Rädslan för att utsättas för brott och bedrägerier och de där rubrikerna du har läst gör att du helst avstår från att svara i telefonen när den ringer. Då gör utsattheten dig mindre fri. Det är svårt att ta sig över tröskeln till badkaret för att kunna duscha varje dag. Men det är ännu svårare att få tillgång till en tillgänglig bostad, så du väljer att bo kvar. Då gör ditt hem dig mindre fri. När du inte längre själv kan välja vem som kommer över

tröskeln till ditt hem, städar bland dina mest privata ägodelar, hjälper dig in i duschen eller serverar dig din mat blir du mindre fri.

Ålder behöver inte nödvändigtvis göra en människa mindre fri, men politikens snäva syn kan göra det. När äldreomsorgen inte ser den äldres hela vardag, tillvaro och behov och inte kan ge den stöttning som behövs eller garantera den äldre rätten att fatta egna beslut inskränks friheten. Om friheten för äldre inte ska bli smalare och mindre måste politikens syn på äldre frågor vara bredare och större. Vi satsar på brottsförebyggande, framkomlighet, vårddjur, matkultur, hemtjänst, arbetsmiljö och svenska språket. Kristdemokraternas vision är att äldreperspektivet ska börja före äldreomsorgen. Endast så kan vi garantera frihet hela livet.

Bifall till Kristdemokraternas förslag!

Anförande nr 334

G a b r i e l K r o o n (SD): Torun Boucher! Under din tid har du stängt servicehuset Fridhemmet, som nu ska bli ett seniorboende. Som vi förstår det kommer flera liknande servicehus att gå ett liknande öde till mötes. Är det en ny prioritering att stänga servicehem och i stället konvertera dem till seniorboenden? Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga till Lisa Carlbom – jag hoppas att hon är kvar här. Vad är en hbtqi-aktivitet för seniorer? Kan du vara snäll och förklara det för mig? Är det att rita regnbågen, eller kan du mer specifikt förklara? Hur skiljer det sig från en vanlig aktivitet?

Vid sidan av dessa frågor, vad vill Sverigedemokraterna? Jo, precis som min kollega Liliane pratade om måste vi ha en äldreomsorg med kvalitet, både när det gäller hemtjänsten och när det gäller de särskilda vård- och omsorgsboendena. I ljuset av detta är det beklagligt att man alltför ofta maskerar stora reformer genom att säga att den enskilda fastighet som huserar ett vård- och omsorgsboende måste totalrenoveras och att alla brukare med anledning av detta kommer att flyttas ut och inga nya platser inrättas. Detta måste det bli ett slut på. Fall som det med Fridhemmet måste bli skräckexempel. Så här får det inte gå till när man avvecklar viktiga verksamheter, som i detta fall ett serviceboende som är biståndsbedömt – jämfört med det seniorboende, som inte är biståndsbedömt, som i stället kommer att inrättas.

Vi sverigedemokrater fäster även vikt vid att det finns både privata och kommunala alternativ i äldreomsorgen, vilket vi trycker på i vår budget till skillnad från majoriteten, som alltför ofta verkar ha ett alldeles ensidigt perspektiv och menar att man enbart ska satsa kommunalt.

Anförande nr 335

L i s a C a r l b o m (MP): Det finns en hemsida jag kan rekommendera, nämligen Stockholms stads. Där står det om våra träffpunkter för äldre. Vi har fått in i budgeten att aktiviteter för personer som identifierar sig som hbtqi ska finnas på någon träffpunkt för äldre i alla stadsdelar. Det finns ju sådana träffpunkter för äldre, där man

kan träffas, umgås och ägna sig åt aktiviteter. Det står allt om detta på Stockholms stads hemsida. Det handlar särskilt om personer som identifierar sig som hbtqi.

Tänk dig själv om du är äldre och har haft lite svårt att komma ut. Eller så har du kommit ut, men din partner har dött. Det här är ett sätt för dessa personer att kunna träffas även när de är äldre och få social stimulans och komma ut – sådant som är väldigt viktigt för våra seniorer.

Anförande nr 336

G a b r i e l K r o o n (SD): Med all den här identitetspolitiken blir man verkligen förvirrad. Vad är det vi pratar om? Som jag förstår det rör det sig egentligen om en helt vanlig aktivitet, men ni riktar den mot personer som är hbtqi. Jag antar att det kanske också bara är hbtqi-personer som får delta. Det är väl typiskt och i sann identitetspolitisk anda när man från vänstern vill styra. I stället för att ha en öppen aktivitet som alla får delta i, oavsett om man är hbtqi eller inte, ska vi ha separata, separatistiska aktiviteter. Detta har väl koppling till idén om separatistiska, separata badtider.

Det var lite lustigt att försöka förstå det här med hbtqi-aktiviteter för äldre och pensionärer. Jag har aldrig hört talas om det konceptet, men nu förstår jag att det är en aktivitet där bara hbtqi-personer får delta.

Anförande nr 337

Ö z l e m K ö r h a n (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! I majoritetens budget satsar vi ytterligare 2 miljoner kronor för att förstärka arbetet mot ofrivillig ensamhet. Detta är en viktig insats för att skapa mer gemenskap och öka delaktigheten, särskilt för äldre och personer med funktionsnedsättning.

I alla stadsdelar finns mötesplatser för seniorer där äldre erbjuds ett brett utbud av aktiviteter, som bingo, bridge, minigolf, studiebesök, utflykter och föreläsningar. En särskild satsning är Gubbröra, en samtalsgrupp för män som erbjuder en trygg plats för samtal och gemenskap. Det är inte bara aktiviteterna i sig som är viktiga utan också den gemenskap och trygghet som dessa center skapar. För dem som inte har familj eller nära vänner i närheten blir dessa aktiviteter livlinor och en plats att hitta både kamratskap och stöd. Dessa träffpunkter är viktiga mötesplatser för att motverka ensamhet och skapa sociala nätverk. Vi ser att dessa aktiviteter är avgörande för att personer ska känna sig delaktiga i samhället. Men det är också viktigt att öka tillgängligheten, och därför satsar vi på att utveckla ledsagningstjänster för att öka delaktigheten och möjliggöra för fler att delta i aktiviteter på lika villkor.

Sammanfattningsvis gör vi nu en kraftig satsning på att motverka ensamhet och skapa fler mötesplatser i Stockholm. Vi vill säkerställa att ingen ska behöva känna sig ensam utan att alla i stället ska känna sig delaktiga och trygga i samhället. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 338

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! Jag tycker att det du, Özlem Körhan, sa om att ni vill ha olika aktivitetslokaler och träffpunkter för de äldre lät jättebra. Här på Kungsholmen har vi Baltzar träfflokal i närheten av Serafens äldreboende. Problemet är dock att era kollegor i regionen har dragit in busstrafiken så att buss 54 som gick tidigare inte längre stannar utanför, så de äldre kan inte ta sig till den här lokalen. Och tyvärr har vi märkt i stadsdelsnämnden att det är färre som går på de aktiviteter vi har. Även om det ni säger är lovvärt förhindras det alltså av era kollegor i regionen när de äldre inte kan ta sig till lokalerna.

Anförande nr 339

Ö z l e m K ö r h a n (V): Jag håller med om att detta med busstiderna är jättedåligt; där behöver det ske förbättringar. Vi i Vänsterpartiet har lagt fram ett eget förslag till beslut i regionen om att utöka kollektivtrafiken och införa gratis kollektivtrafik, bland annat. Jag håller med dig, Henrik Sjölander. Det är jätteviktigt med tillgänglighet.

Anförande nr 340

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Micasa är ett bostadsbolag med mycket stora utmaningar. Men jag är stolt över att Micasa tar dessa utmaningar på stort allvar. Det handlar om att renovera befintligt bestånd och bygga nytt, men kanske mer än något annat om att, nu när vi har chansen, bygga bäst ur ett omsorgsperspektiv.

Micasa ligger i framkant när det gäller äldreboenden. Vi satsar på kvalitet, gemenskap och ett utvecklat miljötank, och vi ingår i Rättvist byggande, vars vision är en byggbransch utan arbetslivskriminalitet.

Vi bygger också förebyggande. Seniorboenden är en av de viktigaste pusselbitarna i det förebyggande arbetet, och där är aktivitetscenter helt avgörande. Möjligheten till mötesplats, aktiviteter och kanske en restaurang att äta lunch på är central. Dessa mötesplatser är inte bara till för dem som bor där utan är öppna för alla äldre.

I år har vi också gett ett uppdrag som vi kallar seniorboende 2.0. Hur kan seniorboendena bli ännu bättre? Kan vi integrera hemtjänst, uppjobba relationer mellan boendet och hemsjukvården och skapa fler blockförhyrda enheter utifrån intressegemenskaper som hbtqi eller annat? Jag har inte svaren. Uppdraget ligger där för att vi ska se över vad som kan förbättras.

Jag är helt övertygad om att vi behöver denna ej biståndsbedömda boendeform som ett reellt alternativ till de biståndsbedömda boendena. Med detta sagt yrkar jag förstås bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för fastighetsbolaget Micasa.

Anförande nr 341

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag vill passa på att fråga även dig, Torun, om den låga uppräknings av hemtjänstpengen. Hemtjänsten har en kostnadsutveckling på över 12 procent. Ni har räknat upp med ungefär 6 procent. Detta innebär i praktiken, om man

använder er retorik när ni talar om regeringen, en nedskärning på hemtjänsten. Ni ställer högre krav, men ni kompenserar inte för de högre kostnader som följer med dem. Vi är alltså redan i dag i ett läge där vår egen hemtjänst går med underskott i flera stadsdelsnämnder.

Jag kan bara konstatera att det här styret satsar mer på nya träd än man satsar på äldres hemtjänst. Vad är er plan för att vår egen hemtjänst inte ska gå med underskott? Vad är er plan för att privata aktörer som hjälper till att leverera en god hemtjänst i Stockholm inte ska klappa ihop, ta sitt pick och pack och gå för att det inte är ekonomiskt möjligt med er budget?

Anförande nr 342

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack, Nike Örbrink, för din fråga! När det gäller träd tänker jag att det också är viktigt för alla äldre med mycket träd i Stockholm. Men jag tänker också att PKV, som SKR räknar fram varje år och som vi och, tror jag, alla kommuner stöder sina budgetar på, räknar med 0 procents uppräknings. Vi har lagt 1 procents uppräknings på hemtjänsten. Sedan har äldreboendena fått betydligt högre uppräknings, och det går också att justera däremellan. Men vi räknar faktiskt upp hemtjänsten.

Att ni lyckas dubblera hemtjänsten beror på att ni också har tagit 1 miljard ur den centrala medelsreserven. Så min motfråga, som jag vet att du inte får svara på, är: Har ni en sedelpress i källaren? Hur ska vi, när ni har tömt den centrala medelsreserven, klara av alla demografiska utmaningar i den här staden?

Anförande nr 343

Å k e N o r d s t r ö m (SD): Ordförande och ledamöter! Majoriteten talar om ökad medicinsk kompetens och bättre läkemedelshantering bland personalen, vilket kräver bättre språkkunskaper för att misstag ska undvikas. Därför föreslår vi ordentliga språktester vid anställning. Äldredirektören med flera anser att språkfrågan är i hamn först när alla talar svenska med varandra hela dagen på arbetsplatsen.

När det gäller trygghet och säkerhet för brukarna föreslår vi att utdrag ur belastningsregistret begärs av sökande till tjänster inom äldreomsorgen, vilket redan är brukligt i mer än 50 procent av landets kommuner trots att lagstöd för detta saknas. Majoriteten har påstått att detta kränker sökandes integritet. När jag ser ut över salen vill jag erinra er alla om att ni har lämnat utdrag ur belastningsregistret. Annars hade ni inte suttit här.

Anförande nr 344

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack, Åke Nordström, för frågan! Vad anbelangar saker som saknar lagstöd som olika politiker tycker att vi ändå ska göra i Stockholms stad skulle jag vilja påpeka, som jag ofta gör, att vi nog har landets strängaste jurister. Det kan bero på att medierna, i form av Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, befinner sig på precis samma holme som vi själva – och det är inte särskilt långt till tv. Nej, Stockholm kan inte runda lagstiftning – det är helt säkert.

När det gäller utbildning är jag för mycket utbildning. Om det är något som behövs är det utbildning. Jag är ledsen att säga det, men ni lägger väldigt små medel som kommer att göra noll skillnad. Vi har betydligt större medel i vår egen kompetensutvecklingsfond. Under de här två åren har vi lagt 52 miljoner kronor bara på att utbilda i svenska – det handlar om 918 platser – plus Äldreomsorgslyftet.

Anförande nr 345

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Fram till 2040 behöver 35 nya vård- och omsorgsboenden byggas enligt plan. Samtidigt har många av stadens befintliga boenden omfattande renoveringsbehov. För bara några veckor sedan stod vi här och debatterade det orimliga i att ni omvandlar servicebostäder för personer med lättare omsorgsbehov till seniorbostäder för friska 65-åringar med många år i bostadskö, specifikt på Kungsholmen.

Men detta är inte det enda orimliga ni gör. Sedan ni i vänsterstyret tillträdde har ni tagit tillbaka åtminstone sex äldreboenden i egen regi, trots att de har varit omtyckta och välfungerande. Ni har också stoppat alla privata nybyggen.

För oss i Centerpartiet är det viktigaste att vi har bra och tillräckligt många boenden för att möta behovet, oavsett utförare. Varför denna hets att ta över verksamheten i egen regi, när ni inte ens har säkerställt att vi kan finansiera renoveringen av vård- och omsorgsboendena?

Anförande nr 346

Borgarrådet Boucher (V): Tack för alla frågor! Jag vet inte om jag kommer att hinna svara på dem allihop. Vi konfiskerar inga äldreboenden. Vi fortsätter att bedriva äldreomsorg i egen regi i våra egna äldreboenden, som i en del fall har legat ute på entreprenad. När entreprenaderna gått ut har vi i flera fall bedömt att det är rimligt att ta tillbaka dem i egen regi. Med detta sagt drivs de flesta äldreboenden fortfarande i privat regi i den här staden, så det är ingen ko på isen sett ur ert perspektiv.

Det krävs inte många år i bostadskö för att få plats på ett seniorboende; det finns en särskild kö för det. Min man står där och blev nästan omedelbart erbjuden plats när han hade ställt sig där. Så det är ingen fara där heller.

Det är inte så att vi inte bygger, men vem som än bygger behöver det markanvisas.

Anförande nr 347

Christina Tufvesson (L): Majoriteten betonar starkt ökad rådighet genom att fler verksamheter ska drivas i egen regi. Samtidigt ökar antalet äldre kraftigt de kommande åren, vilket rimligen bör öka behovet av äldreomsorg.

Det finns ett stort intresse från privata aktörer för att vara med och utveckla framtidens äldreomsorg. Stadens resurser ska användas effektivt, med fokus på bra verksamhet. Vi liberaler anser att en förutsättning för detta är samverkan med både privata och

offentliga aktörer. Vi ser alltså inget egenvärde i sig när det gäller egen regi, men det handlar också om valfrihet när man blir årsrik, vilket är väl så viktigt.

Hur långt är den egna rådigheten tänkt att gå? Kommer det att finnas någon valfrihet när det gäller äldreomsorg i framtiden?

Anförande nr 348

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för frågan! Jag är lite osäker på om vi pratar om rådighet över de hus där det ska bedrivas äldreomsorg, vilket är det vi oftast pratar om. Vi har ett mål om att staden bör äga 60 procent av alla husen. Det finns ganska goda exempel på att det inte har gått så bra i kommuner där man har lagt ut alla möjliga välfärdshus på den privata sidan. Den fördelning som har funnits i jättemånga år, 60/40, plockade ni bara bort förra mandatperioden. Jag håller på att vi behöver den.

När det gäller driften ser jag inte heller några större orosmoln, precis som jag sa i det förra inlägget. Större delen drivs faktiskt som privat omsorg i Stockholm i dag, och jag ser inget riktigt slut på det. Vi har jättemånga LOV:ade privata äldrebostäder, till exempel. Jag upplever alltså inte att ni direkt behöver oroa er.

Anförande nr 349

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Vänsterstyret säger: Den kommunala rådigheten behöver öka – staden ska tillämpa en 60/40-princip för vård- och omsorgsboende. Vi moderater säger att äldreomsorgen är i starkt behov av nyinvesteringar för att kunna möta den demografiska trenden, och staden kommer inte att klara av att bygga alla de nya boenden som behövs. Byggande i egen regi blir dessutom en onödigt stor belastning på det kommunala investeringsutrymmet. Sedan handlar det om en sak till, nämligen att ta hand om det vi har.

Så frågorna är: Kommer ni att klara av att bygga alla dessa boenden? Och vad har du för åsikt om att ta hand om det vi har?

Anförande nr 350

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för frågan! Ja, det kommer vi att klara av. Micasa är som tur är, trots de utmaningar som jag inledde det här anförandet med, väldigt väl skickat att göra det. Det är ett välskött bolag som har koll på sina planer och som nästan aldrig går över planerad budget. Jag känner alltså stor förvisning om att vi kommer att klara detta.

När det gäller huruvida privata aktörer skulle kunna bygga fler boenden återkommer jag till mitt svar alldeles nyss: Det beror på var vi får markanvisningar. Vi får inte fler markanvisningar för att vi har fler aktörer, utan vi får de markanvisningar vi får. Den största utmaningen i dag är nog att vi inte får tillräckligt med markanvisningar, men det är en situation som ett privat bolag inte över huvud taget kommer att kunna rädda.

När det gäller det bestånd vi måste renovera kommer vi att prata jättemycket om det den 2 december, tror jag.

Anförande nr 351

B r i t t e n L a g e r k v i s t T r a n s t r ö m e r (S): Fru ordförande och kanske inte så många åhörare men även ärade ledamöter! Jag har med stort intresse tagit del av alla olika partiers opposition mot det förträffliga förslag som majoriteten har lagt fram i det läge som nu råder. Och jag har hört lite grann om det här med valfrihet.

Jag tillhör den grupp som vi nu pratar om, i alla fall i någon mening. Jag har ägnat mig åt äldreomsorg, även politiskt, sedan någon gång på 70-talet, när de sociala distriktsnämnderna skapades i Stockholm. På den tiden var det inget snack om hur mycket privat det skulle vara. Det var inte så att det inte fanns privat äldreomsorg, för det fanns det. Det fanns judiska och andra intresseorganisationer och så vidare. Men i övrigt var det kommunal verksamhet. Och det bedrevs god och mindre god verksamhet på många olika håll och kanter, men man sökte och fick tillstånd och byggde nya verksamheter.

De som behövde den här hjälpen hade ibland ett önskemål om att komma till en speciell verksamhet. Nu får inte jag prata mycket längre till. Jag får begära replik på någon annan om jag ska få säga något.

Anförande nr 352

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Jag tänkte prata lite grann om kontinuiteten. Vänsterstyret säger: Kontinuiteten ska öka genom att stärka hemtjänsten i egen regi. Men vi moderater säger: Vi behöver alla aktörer för att klara äldreomsorgens framtida utmaningar. Kontinuiteten ska bli bättre för alla med hemtjänst.

Under en tvåveckorsperiod kan en senior få besök av upp till 12 olika personer. Enligt *Äldreomsorgens årsrapport 2023*, som jag för övrigt har läst i helgen, har kommunala utförare i snitt 12,5 personer som besöker senioren, och privata utförare har 11,2. Privata aktörer är nog inte så dåliga trots allt. I årsrapporten står också att privata utförare generellt har en högre kontinuitet jämfört med kommunala.

Jag avslutar därför med att säga att vi behöver alla aktörer. Vi kan inte bara stärka aktörer i egen regi.

Anförande nr 353

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Fru ordförande och Anette! Det är ingen mänsklig rättighet att driva hemtjänstföretag. Alla utförare ska hålla en hög kvalitet, och det uppnår man genom goda arbetsvillkor för personalen och en arbetsmiljö som skapar trygghet och lust att gå till jobbet. Det handlar om rätt till heltid, tillsvidareanställning och en möjlighet att råda över sin arbetsdag. Där uppstår kontinuiteten.

Vi skärper därför kraven. De som inte lever upp till stadens kvalitetskrav ska inte fortsätta driva omsorg. Alla har rätt till en trygg och värdig äldreomsorg. Vi kommer inte att se mellan fingrarna när det gäller företag som bryter mot statens kvalitetskrav. Parallellt arbetar vi också med att stärka de kommunala verksamheterna.

Anförande nr 354

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Där kan jag faktiskt inte säga emot. Dålig kvalitet vill inte vi heller ha. Vi vill ha bra kvalitet, och är det en dålig aktör ska de inte ta hand om de gamla. Jag kan alltså inte säga emot där.

Anförande nr 355

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag har varit aktiv i kommunpolitiken sedan 2009. Då var ambitionen från den dåvarande Alliansen att allt som inte var myndighetsutövning skulle upphandlas. Det innebar att vi inte skulle ha några kommunala vård- och omsorgsboenden. Det som satte stopp för detta var Caremaskandalen och en del andra saker. Då blev det en ompositionering, och man rörde sig i en annan riktning. Ungefär vid samma tid skulle den osynliga handen bygga förskolor i Hammarby sjöstad. Det blev baracker upp till förskola, skola och så vidare.

Jag tror att det är viktigt att vi inser att vi har en demografisk förändring, med väldigt många äldre. Det offentliga behöver visa vägen och bygga. Torun har lyft 60/40-principen. Vi behöver dessutom för att klara detta se till att vi använder de lokaler vi har på ett klokt sätt under den tid vi bygger. Gör vi inte det kommer vi inte att klara detta ändå.

Men det finns en idé om att det privata hela tiden ska visa vägen på det här sättet. Med förlov sagt, givet den historiska erfarenheten när det gäller förskoleutbyggnad eller bristen på sådan och när det gäller hur man hanterade huvudmannaskapet inom äldreomsorgen är väl det rimliga att det offentliga i det här sammanhanget tar ett samordnande och ledande ansvar.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 356

H a n n a W i s t r a n d (L): Jag har en fråga. Det finns en boendeform som nu är extremt underrepresenterad, oavsett i vilken regi den drivs, nämligen servicehusen. Majoritetens argument för att inte satsa på servicehusen är att det ändå inte är någon som vill bo där. Men faktum är att detta är ett bestånd som förfaller, och man väljer bort att bo där därför att det inte är tillräckligt bra.

Enligt äldreorganisationerna, PRO och SPF, är servicehusen samtidigt en av deras väldigt efterfrågade boendeformer. Här borde man alltså verkligen, om man ska prata om egen regi, gå före och se till att det blir fler servicehus och en större valfrihet för de äldre som inte behöver ett vård- och omsorgsboende men inte kan bo hemma. Vad säger du om det, Anders Göransson?

Anförande nr 357

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Som jag sa i trygghetsdebatten: Jag är aktiv på Södermalm. Där har vi ett boende som inte hann erbjudas till någon annan, nämligen Hornstulls servicehus. Vi kommer att behålla det. Det är en bra och viktig verksamhet.

Anförande nr 358

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag tänkte bara säga att detta inte handlar om att vi anser att det är de privata aktörerna och inte staden som ska visa vägen. Det handlar om att ni har satt stopp så att inga fler än de 13 i dag redan planerade privata äldreboendena får byggas i den här staden. Det innebär alltså att om det skulle komma en seriös, väletablerad, bra aktör som kan erbjuda sig att bygga ett färskt, fint och högkvalitativt boende säger ni nej till det. Ni tycker att vi ska ha hela ansvaret, och det anser vi är dåligt.

Men det handlar också om att ni har tvångsåterkommunaliserat boenden som fungerade bättre när de drevs privat än när kommunen senast drev dem. Ett exempel är Tussmötesgården, som hade en nöjdhet på 30 procent senast kommunen drev det boendet. Sedan tog en privat aktör över driften och fick upp nöjdheten till över 80 procent. I det läget plockade ni tillbaka det som om ni tyckte att det var bättre när de äldre hade det sämre och nöjdheten var lägre, bara för att det var kommunen som drev det. Det är detta det handlar om.

Anförande nr 359

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag har varit med om att ta tillbaka Bergsunds vård- och omsorgsboende. Det var en enig nämnd som sa det. Förvaltningen på Östermalm konstaterade att utföraren saknar förmåga att bedriva långsiktigt kvalitetsarbete. Stockholms sjukhem ville inte fortsätta. Då tog vi tillbaka i egen regi.

Man kan titta från 2014 och framåt – detta är en modell att fundera över, om man tycker att valfriheten är viktig. Sedan 2014 och framåt är det bara i fallet med Bergsunds vård- och omsorgsboende som den som tidigare har drivit verksamheten också har vunnit nästa omgång. När man vet att ett byte av huvudman innebär sämre kvalitet har vi alltså byggt in detta i ett slags tombolasystem. Varje gång blir det en ny utförare. Att försvara den modellen tycker jag är helt orimligt.

Om jag var kristdemokrat skulle jag argumentera för LOV:en, men med LOU blir det en ny utförare varje gång. Det är inte klokt!

Anförande nr 360

H a n n a W e r n e r (M): Ordförande! Jag är lite inne på det de andra pratar om. I flera äldredebatter de senaste åren har vi hört Vänsterpartiets men även Socialdemokraternas företrädare uttala sig väldigt kritiskt om de privata aktörerna. Ingen blir förvånad i och med att man är emot i princip allting som har med valfrihet att göra. När du, Anders Göransson, nu står här och är tydligt emot de privata aktörerna och dessutom har makten, är ditt besked att äldreboenden ska läggas ned och begränsas? Och hur tänker ni försvåra för de här äldreboendena under nästa år? Är ert budskap att alla som bor i kommunala boenden ska söka sig vidare och att inga äldrebolag ska etablera sig i Stockholm? Det är ju detta som blir signalen.

Anförande nr 361

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Förra månaden förlängde vi avtalet med Vardaga på Guldbrylloppshemmet. Vi har förlängt avtal med andra. Det som sker och som är så absurt – ni som pratar om valfrihet – är att varje gång avtalet löper ut och vi måste upphandla blir det en ny utförare.

Detta rör visserligen inte äldreomsorgen, men det är så talande. Vi har en daglig verksamhet på Södermalm som har haft fem utförare på 15 år. Det har funnits personer som har gått på den verksamheten hela tiden, och de har bytt utförare fem gånger utan att de har valt något nytt. LOU-upphandlad vård och omsorg levererar inte valfrihet utan en kontinuerligt dålig kvalitet när vi tvingas byta utförare gång på gång.

Anförande nr 362

M a t s J o h n s s o n (SD): Fru ordförande! Hejsan, Anders! Jag läste äldreomsorgstexterna mycket noga och upptäckte att alla partier har fantastiska texter. Det känns verkligen som omsorg i ordets rätta bemärkelse, textmässigt och även när alla presenterar sina satsningar. Jag tror också att alla partier verkligen vill göra något, för detta är den svagaste grupp vi har i samhället. Det är inte barnen – barn har föräldrar som försvarar dem – utan det är de äldre, som kanske inte alltid har barn som försvarar dem.

Jag har frågat runt bland äldre som jag har stött på. Jag gick till en kyrka som hade äldreträffar på morgnarna och liknande. Vad de säger saknas i Stockholm är någon som kan svenska språket så att de kan bli förstådda. De flesta gamla är faktiskt svenskar.

Färdtjänsten är dålig i Stockholm, säger de jag pratar med på Södermalm, och maten har dålig kvalitet. Och när jag pratar med personalen säger de att hemtjänsten har det värre än tidigare.

Anförande nr 363

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Om jag tolkar Mats rätt handlar det om vår syn på vikten av språket. Jag håller med om att det är viktigt. Vi har arbetsplatsförlagd utbildning. Vi har en ständig diskussion i stadsdelen, oavsett parti, när det handlar om hur man ska utveckla den delen. Det är klart att det är viktigt.

Jag har jobbat tio år på vård- och omsorgsboende och tio tolv år på en palliativ avdelning. Det handlar faktiskt rätt mycket om att krama människor, klappa dem på kinden och se till att de inte känner sig ensamma.

Ibland tycker jag att vi glömmer bort att detta är en verksamhet som måste präglas av riskminimering. Det handlar om människor som faktiskt bor där för att dö, i princip uteslutande. Det är inte så att man shopper sin omsorg på det sättet. Ibland kan jag tycka att vi tappar det. Vi har etableringsfriheten som perspektiv snarare än omsorgen om de mest utsatta.

Anförande nr 364

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Enligt en färsk artikel i Vi i Vasastaden beräknas 80-plussarna i Stockholm öka med cirka 50 procent de kommande tio åren. Vi liberaler anser självklart att alla i denna och äldre generationer ska bli bemötta som de individuella och unika individer dessa generationer består av – att de ska få vara fria människor hela livet och ända in i kaklet, helt enkelt, slippa förmynderi och få bestämma själva.

Det finns gott om fördomar om äldre, till exempel att äldre är en homogen grupp med samma typ av sociala, psykiska eller fysiska problem. Så är det inte. Alla åldras vi, men på olika sätt – för att det blir så eller för att vi vill det. Detta ska respekteras. Det får inte vara så att man inte får ta sig ett glas vin till maten bara för att man passerat en viss ålder, som vi kunde läsa om ganska nyligen.

En viktig frihetsfråga är att få vara och känna sig fysiskt och mentalt stark hela livet. Det är dessutom samhällsekonomiskt klokt med vältränade årsrika. Vi liberaler tror därför att det vore bra med möjlighet till regelbunden styrketräning för äldre för att minska risken för skador och öka välmåendet, exempelvis genom personliga tränare vid stadens utegym, med pass utformade för årsrika. Och visst vore det bra med strategiskt utplacerade parksoffor i innerstaden för dem som behöver vila fötterna ibland, oavsett ålder.

Bifall till Liberalernas reservation!

Anförande nr 365

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tänkte bara på det här med valfrihet. Vi införde förrförra mandatperioden, när vi var i majoritet, något som heter ramtid inom hemtjänsten. Inte bara inom hemtjänsten utan också på äldreboendena är detta jätteviktigt. Det är där man får inflytande över sina insatser, som man har fått biståndsbedömda. Detta är fortfarande ett utvecklingsområde, men jag ser inget parti som har tagit bort det. Det är alltså uppenbarligen något som alla värnar och som vi verkligen är överens om. Det har mycket större betydelse.

Som Anders Göransson sa är det också väldigt skört när det gäller valfriheten på äldreboendeområdet, till exempel, när man ofrivilligt tvingas byta utförare med ojämna mellanrum. Detta är också en sak som man verkligen måste fundera över när det gäller LOU och de boenden som vi har det kommunala huvudansvaret för – om vi verkligen ska hålla på och upphandla dem med ojämna mellanrum.

Anförande nr 366

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Vi är mycket för valfrihet, som du vet. Det är, tror jag, bättre nu än det har varit. För inte så länge sedan läste jag till exempel att Göran Persson en gång som ung kommunalpolitiker hade i uppgift att bestämma hur gardinerna skulle se ut på ett äldreboende. Så får det inte vara längre, utan när man som äldre hamnar i olika sorters äldreomsorg är det viktigt att man får råda över sig själv.

Anförande nr 367

Cecilia Obermüller (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholms äldre har rätt till hög livskvalitet och god hälsa och till att leva ett självständigt liv så länge som möjligt. Vår befolknings medelålder ökar. Vi blir äldre och äldre men också piggare. I Skarpnäck lägger seniorerna många medborgarförslag. De drev igenom idén med och genomförandet av en klimatfestival. De arbetar med läsläsning och hjälper varandra. Våra seniorer är verkligen en resurs. Men för att alla äldre också ska må bra när stöd behövs stärker vi i vår budget många verktyg och metoder. Ett sådant verktyg är aktivitetscenter, som bland annat kan bidra till att minska ofrivillig ensamhet. I stadsdelsnämnden arbetar vi för att fler ska bli besökande på aktivitetscentren.

Hemtjänsten måste fungera. Kompetensförsörjningen är ett prioriterat område. Genom att öka andelen heltids- och tillsvidareanställda förbättrar man arbetsmiljön. Inte minst säkerställer vi genom detta en ökad kontinuitet, så att våra äldre har personal som de känner igen och känner sig trygga med. Vi skjuter till 245,5 miljoner kronor till vård- och omsorgsboenden. Miljöpartiet vill att dessa ska vara av god kvalitet oavsett regiform. Äldre direkt ska i vår budget få förbättrade arbetssätt och bättre samarbete med stadsdelsnämnderna. Arbetet med ramtid ska stärkas. Vi fortsätter satsningen på tryggt mottagande i hemmet. Ingen som inte vill det ska behöva dö ensam. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens och majoritetspartiernas förslag till beslut om budget.

Anförande nr 368

Petra Gardos Ek (M): Fru ordförande och fullmäktige! Det talades tidigare här om schemaläggning, heltid och så vidare. Jag tänkte bara höra hur majoriteten tycker att det går. Jag hör lite olika saker i den frågan, så jag skulle vilja höra vad ni tycker och hur ni upplever det, Cecilia Obermüller.

Anförande nr 369

Cecilia Obermüller (MP): Hur vi upplever det? Jag arbetar själv inte inom hemtjänsten, men vad jag har förstått kommer vi genom den här nya budgeten att få mer av heltid och tillsvidaretjänster. Vi satsar i vår budget på att det här ska gå bra. Vi arbetar med detta.

Anförande nr 370

Borgarrådet Hedén (M): Ordförande och åhörare! Allt fler lever allt längre. Ingenting tyder på att människor vill ta färre beslut om hur deras egna liv ska utformas på ålderns höst – tvärtom. Den främsta personen att symbolisera det här i närtid har blivit Söderbon Margareta 95, som tagit strid för sin och sina vänners rätt att bestämma mer själva. Historiskt har det nämligen varit möjligt att ta ett glas vin eller annan alkoholhaltig dryck på stadens träffpunkter. Tyvärr är det en möjlighet som successivt försvunnit trots protester.

Man kan tycka att vi borde kunna vara överens över blockgränserna om att friska vuxna människor är fullt kapabla att fatta egna beslut även när det gäller konsumtion

av alkohol. Att kommunen undanröjer alla möjligheter att dricka alkohol på en plats där de äldre känner sig trygga och är socialt engagerade är en typ av förmynderi som inte hör hemma i våra verksamheter.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är inte de som förknippas mest med frihet och självbestämmande. Många äldre som Margareta undrar nog hur det kommer att bli framöver. Kommer det att finnas möjlighet till större självbestämmande för dem i Stockholm, eller blir det mindre av det? Men den fråga som nog ligger allra närmast till hands i tiden är om Margareta och hennes vänner kommer att kunna få en glögg redan till årets julbord på träffpunkten eller om vänstermajoriteten tycker att hon har blivit för gammal för att ha det bra.

Anförande nr 371

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ni i Moderaterna framstår verkligen som ett alkoholbefrämjande parti i typ alla era budgetsatsningar, medieutspel och så vidare. Men i just den här frågan håller jag med dig helt och hållet, Andréa Hedin. Vi är fullständigt överens. Problemet är det som jag tidigare nämnt: Om det är någon kommun i det här landet som är lagstyrd på väldigt många sätt är det av förklarliga skäl den här kommunen. Vi är störst, bäst och vackrast men har också den tydligaste övervakningen av vad som får och inte får göras. Problemet med en träffpunkt är att det är en offentlig lokal. Det är där problemet rent juridiskt har uppstått. Vi tittar på frågan. Jag hoppas att vi lyckas lösa ut den. Vi är överens. Men det är inte helt enkelt.

Anförande nr 372

Borgarrådet H e d i n (M): Nej, men det är inte helt svårt heller, Torun Boucher. Det är precis som du säger – det är klart att lagar och regler ibland förändras, och vi är hårt granskade i Stockholms stad. Det tycker jag också att vi ska vara som Sveriges huvudstad. Men i det här fallet är det faktiskt inte svårare än att man ser till att söka alkoholtillstånd för Nytorgsträffen, så att Margareta och hennes vänner kan få ta en glögg eller ett glas vin till fredagslunchen. Vi behöver inte ha alkoholtillstånd på alla träffpunkter, men på vissa träffpunkter där det passar ska friheten fortfarande vara i centrum.

Anförande nr 373

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande, fullmäktige och Stockholm! Pengar spelar roll, och det har varit oroväckande att följa det här styrets politik inom äldreomsorgen, framför allt i följande två avseenden: För det första verkar styret försöka röka ut privata utförare som vill bidra till god äldreomsorg i Stockholm. För det andra verkar styret ha gjort just de äldres budget till det man väljer att spara in på.

Låt mig börja med det sistnämnda. Sedan det här styret tog över har det avbrutit civilsamhällsatsningar för äldre. Det har inte satsat en krona på att minska arbetsgrupperna inom äldreomsorgen. Trots att vi har läst artiklar efter artiklar om hur äldre utsätts för bedrägerier och brott valde det här styret att spara in på just det brottsförebyggande arbetet riktat mot äldre.

Styret satsar inte bara lite i kronor och ören räknat – det begränsar också möjligheterna för andra som vill bidra och hjälpa till med äldreomsorgen. Ett maxtak har satts, så att endast 13 privata boenden får byggas i Stockholm, trots att vi står inför den massiva utmaningen att bygga boenden för äldre, vars andel av befolkningen ökar.

Styret har också påbörjat en tvångsåterkommunaliseringsvåg som till och med inneburit att boenden som fungerat bättre privat än senast kommunen drev dem nu ska drivas i kommunal regi. Tuffare kravlistor för privata utförare utan ordentliga uppräknningar av ersättningen innebär att det blir väldigt svårt att bedriva hemtjänst. Och det gäller inte bara de privata utförarna. Det gäller även våra egna kommunala, som i flera stadsdelsnämnder går med underskott.

Jag ska återigen helt ärligt säga att jag trodde att detta år skulle bli året då det här styret skulle stå på sin presskonferens och säga: Nu gör vi en stor satsning på äldre! Men nästan symboliskt noterar jag att det här styret satsar mer på nya träd än på äldres hemtjänst. Äldre förtjänar bättre!

Anförande nr 374

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Jag tror att jag har knäckt KD-koden: Blanda populism på riksplanet med en fantasibudget på kommunal nivå!

Förvisso höjer ni schablonen mer än vi, men det sker på bekostnad av förskola, trafik, idrott, klimat – ja, listan fortsätter. Det är tydligt att ni verkligen vill matcha oss vad gäller äldreomsorgen, Nike Örbrink, men helheten då? Ni ökar belåningen och använder den centrala medelsreserven som er egen lilla privata spargris. Ni vill också återta tidigare satsningar gällande saker som är implementerade i ordinarie verksamhet. Detta kommer att leda till generella sparkrav på hela 600 miljoner kronor som ni över huvud taget inte specificerar vidare. 1,7 miljarder i skattesänkningar är det centrala – smulorna går till äldreomsorgen. Ni drar på shoppingresa till London med stockholmarnas kreditkort, men ni ser noga till att köpa med er något extra fint till mormor på hemmet.

Anförande nr 375

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag vet inte var jag ska börja, Robert Mjörnberg.

Jag skäms inte över att vi prioriterar. Jag skäms inte över att vi prioriterar äldre. Jag skäms inte över att vi prioriterar mormors och morfars hemtjänst före en massa nya träd. Jag skäms inte över att vi prioriterar brottsförebyggande arbete riktat mot äldre före ett centrum för cirkularitet. Jag skäms inte över att vi prioriterar vårddjur på äldreboenden, vilket är så uppskattat, före olika typer av miljözoner som vi vet inte kommer att få den önskade effekten. Jag skäms inte över att vi prioriterar äldre.

Den centrala medelsreserven hörde jag nämnas även i gruppledardebatten. Det som vi sparar in på är sådant som vi inte tycker att kommunen ska hålla på med, som till exempel medieinköp och it-kostnader. Vi prioriterar äldre.

Robert! Vi matchar inte er. Vi överträffar er.

Anförande nr 376

U l r i k a P a l m (S): Ordförande! ”Boomers” har blivit ett nedsättande ord för oss som skriver sms med ett finger, har ringsignal på våra mobiler eller tycker att Facebook är ett bra sätt att hålla kontakt. Men babyboomers är också de stora årskullar som föddes under efterkrigstiden. För mig som 70-talist är det lite fascinerande att de första 60-talisterna fyller 65 år redan nästa år. Nu har vi en stor grupp stockholmare i åldern 65–80 år. Många har haft ett rikt arbetsliv och en aktiv fritid. De varken vill, kan eller ska sluta leva livet.

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. Sociala och kulturella aktiviteter, liksom möjligheter till fysisk aktivitet, ska finnas i alla stadsdelar. Ett socialt deltagande har ett egenvärde men är också betydelsefullt för hälsan och möjligheten att klara det dagliga livet.

Fallprevention är en prioritet i alla stadsdelar och gör att vi lever längre och dessutom lever ett sunt liv. Samverkan med brandförsvaret ska stärkas, eftersom äldre faktiskt är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med väldigt små medel genom information och utbildning. Sedan är inte alla it-nördar, som min pappa är. Därför ska det finnas digitala fixare som kan stötta den digitala verksamheten också för äldre. Alla är inte heller diplomerade fastighetsskötare, som min mamma är. Därför ska vi stärka fixartjänsten och fortsätta att utveckla den.

Stockholm ska helt enkelt vara en bra stad att åldras i, med kul aktiviteter, god omsorg och stor trygghet.

Anförande nr 377

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Seniorlägenheter pratas det alldeles för lite om. I Skärholmen har vi regelbundna möten med pensionärsrådet, och det som de alltid trycker på är: Varför finns det inga seniorbostäder? Varför finns det inga seniorlägenheter?

Vård- och omsorgsboenden är en sak, men våra äldre vill faktiskt bo i anpassade bostäder innan det är för sent, innan de måste in på ett vård- och omsorgsboende. Min fråga till dig, Ulrika Palm, och er majoritet är: Hur ser planeringen ut framöver för seniorlägenheter?

Jag var faktiskt och besökte Vasen, där man håller på och bygger om ett gammalt vård- och omsorgsboende till seniorlägenheter. Men i Skärholmen, där jag är verksam, finns det inga sådana planerade eller pågående projekt. Vilken är planen framöver för att våra äldre ska kunna bo i anpassade lägenheter?

Anförande nr 378

U l r i k a P a l m (S): Stockholms äldre och Stockholms yngre äldre behöver inte känna sig oroliga. Vi i majoriteten tycker att det är jätteviktigt att det finns blandade

boendemöjligheter inom de olika stadsdelarna. Sedan ser det väldigt olika ut mellan stadsdelarna. Men seniorlägenheter är en viktig boendeform. Det tycker vi också.

Anförande nr 379

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! I Stockholm lever många ett friskt liv långt upp i åldrarna. Det är något som vi ska vara stolta över. Men med en stigande ålder kommer fler någon gång i sitt liv att möta både ensamhet och att man inte längre klarar sig själv. För att fler äldre ska kunna leva ett värdigt och tryggt liv långt upp i åldrarna behöver vi fortsätta med det förebyggande och folkhälsofrämjande arbetet. Vi i Centerpartiet vill se insatser som fler subventionerade träningskort, stöd till föreningslivet och program som friskvård på recept. På så sätt kan vi ge fler äldre möjlighet att bibehålla en god hälsa och ett aktivt liv långt upp i åldrarna.

Ordförande! För att ge äldre möjlighet att leva ett rikt och aktivt liv behöver vi också aktivt arbeta för att minska den ofrivilliga ensamheten. Vi tror på att staden med samarbeten och stöd till civilsamhället kan erbjuda ett stort utbud av aktiviteter och samlingsplatser för äldre.

Samhället ska såklart också finnas där för de äldre som börjar bli skröpliga eller har stora omsorgsbehov. Vi ser stora möjligheter att både minska den onödiga byråkratin och göra det lättare för äldre att få samhällets stöd när de behöver det. Genom automatiserad biståndsbedömning och hemtjänstinsatser kan mer resurser läggas på verksamhet i stället för stöd och byråkrati. Utöver det gör vi en särskild satsning på generösare biståndsbedömning, så att fler ska beviljas de hemtjänstinsatser som de så väl behöver men inte alltid får. Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 380

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande! Hej, Kristin! Nu står vi här igen ett år senare, och en ny oppositionsbudget från Centerpartiet är i vår hand. Jag blir inte riktigt klok på er. Förvånansvärt ofta skriver ni kloka skrivelser i äldrenämnden. I mina svagaste ögonblick tror jag faktiskt att vi tycker precis likadant. Sedan läser jag återigen att ni hittar på en helt egen demografisk analys. Ni frigör 146 miljoner till er själva på det här viset. Det tycker jag är direkt oansvarigt. Ni låtsas som att det regnar. Och inte nog med det – ni kan inte heller förklara riktigt varifrån dessa magiska siffror kommer. Jag vill veta lite mer om er egen demografiska analys.

Anförande nr 381

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): I stadsdelsnämnderna gör vi alla de specifika satsningar på äldreomsorgen som ni också gör plus några till, Robert Mjörnberg. Vi ger mer till generösare biståndsbedömning – 25 miljoner, orosanmälningar gällande äldre – 10 miljoner, förstärkt matupphandling – 5 miljoner, minskad social isolering – 3 ½ miljon och språksatsning på anställda – 4 miljoner kronor. De specifika satsningar som ni gör gör vi alltså också, men med ytterligare satsningar.

Men jag vänder mig faktiskt emot det här med att vi skulle göra egensnickrade prognoser. Vi går på erfarenhet. År efter år, både 2023 och 2024, har överskottet i

T2:an ökat inom äldreomsorgen. Det är alltså pengar som inte har använts. Det är pengar som har lagts på hög. Det tycker vi är dålig användning av skattebetalarnas pengar.

Anförande nr 382

Felix Finnveden (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill säga ett par ord om trygghet. Trygghet för de äldre, trygghet för de äldre äldre och trygghet för dem som ger dem omsorg hänger ihop.

De äldre som har jobbat ett helt yrkesliv och som har byggt vår stad och välfärd förtjänar att åldras i en stad som ger dem livskvalitet livet ut. Det handlar om att inte vara ensam och om att ges tid och förutsättningar att ta sig an vardagen i sin egen takt och sitt eget tempo. Kanske har man behov av sällskap när man äter. Kanske har man behov av hjälp vid påklädnad, och då ska man också ges tid att knäppa sin blus med värdighet.

Mot det står effektiviseringarna och bemanningsfrågan inom äldreomsorgen i stark kontrast. I dag är löntagarna i äldreomsorgen de som är allra sjukast på arbetsmarknaden, och det får konsekvenser. En pressad personalgrupp kommer att stressa, och det kommer att tära på omsorgens kvalitet. Vi har i budgeten flera konkreta förslag som kommer att förbättra bemanningen i äldreomsorgen och därmed förbättra insatserna.

All frånvaro i egen regi ska täckas av vikarier, som i första hand också är tillsvidareanställda på heltid i den egna staden. Det är trygghet för de äldre att veta vilka som kommer, och det är en trygghet för de anställda att veta att kollegorna klarar jobbet. Vi ska också jobba för att biståndsbedömningen ska ta hänsyn till arbetsmiljön när man bedömer dubbelbemanning – även här för att minskad stress ökar kvaliteten. Dessutom ska vi utreda frågan om minimibemanning.

Det hela kokar ned till vilken äldreomsorg vi vill ha. Vill vi ha en äldreomsorg där effektiviseringskrav och just in time-bemanning är vägledande, eller vill vi ha en äldreomsorg där varje människa oavsett ålder får livskvalitet och där bra omvårdnad är målet?

Anförande nr 383

Nike Örbriink (KD): Felix Finnveden nämner hur viktig känslan av trygghet är. Jag tror inte att någon kan ha undgått de artiklar och reportage som gjorts om hur äldre är särskilt utsatta för brott. Det handlar om bedrägerier, men det kan också handla om lottförsäljningar. Jag har noterat att det här styret i sin första budget, tror jag att det var, valde att dra in på just det brottsförebyggande arbetet riktat mot äldre, den här gruppen som är så särskilt utsatt. Jag skulle egentligen bara vilja veta varför. Hur kom det sig att ni valde att spara in på just det brottsförebyggande arbetet riktat mot äldre? Och vad gör ni då i stället för att den här gruppen ska skyddas från bedrägerier?

Anförande nr 384

Felix Finnveden (S): Jag tackar Nike Örbrink för repliken. Vi har aktiviteter för att skydda de äldre mot brott och bedrägerier. Vi har samverkan och aktiviteter med polisen för att stoppa det. Liksom socialborgarrådet tror jag på tillitsbaserad styrning – de som kan verksamheten bäst får sköta den. Detta har vi både aktiviteter och utrymme i budgeten för.

Anförande nr 385

Kristina Lutz (M): Hej, Felix! Det är jättebra att du tar upp tryggheten. Trygghet kan vara otroligt många olika saker. Det är ett väldigt brett spann från det sociala till att slippa utsättas för bedrägerier och att känna sig trygg när man är ute och går i parken. Många av våra äldre är mer sårbara än vad du och jag kanske är.

En sak som vi på vår sida brukar ha gemensamt med Miljöpartiet gäller vikten av civilsamhället. Något som vi jobbade väldigt mycket med under förra mandatperioden var att engagera civilsamhället i äldreomsorgen, vilket skapar inte bara trygghet utan också glädje och kan bidra till att bota psykisk ohälsa. Jag tycker att den ambitionsnivån inte riktigt är lika hög i den budget som ni har lagt fram nu, så jag skulle gärna vilja fråga dig vad du tycker att civilsamhället kan bidra med och hur ni vill engagera civilsamhället bättre i de här frågorna.

Anförande nr 386

Felix Finnveden (S): Jag tackar för frågan, Kristina Lutz. Jag tycker att det är synd att du inte ser det vi gör. Vi ger ganska mycket pengar till civilsamhället, bland annat till språkföreningar och etniska föreningar som har träffpunkter och mötesplatser för äldre. Jag tycker att det är jätteviktigt. Jag tycker att detta är en jätteviktig resurs att använda för trygghet och för att bryta isoleringen för stadens äldre.

Anförande nr 387

Hanna Wistrand (L): Du tog upp väldigt många olika saker i ditt anförande, vilket var intressant, Felix Finnveden. Vi har förstått att effektivisering inte är något som ni i majoriteten tycker är särskilt intressant. Men det kan vara bra att titta på. Ni pratar också om arbetsmiljö.

Hemtjänsten jobbar utifrån debiteringsmodeller. Det finns tre olika debiteringsmodeller inom hemtjänsten: inloggad tid, styckpris på nattbesök och prenumerationsinkomst. Men för att få den inloggade tiden, det vill säga tiden mellan 7 och 22, att gå ihop behöver man ha en beläggning på ungefär 85 procent. I den stadsdel där jag finns har man aldrig uppnått en inloggad tid på mer än 65 procent. Det är alltså den högsta nivån. Ofta är det lägre. Det gör att arbetssituationen för dem som jobbar inom hemtjänsten blir väldigt svår. Hemtjänsten går också mycket back. Har du något du kan säga om det?

Anförande nr 388

Felix Finnveden (S): Det är tufft för hemtjänsten på många ställen. Det är också därför vi dels höjer schablonen, dels låter stadsdelarna ha kvar TO-tillägget. Det kommer att ge mer pengar i verksamheterna. Sedan handlar det väldigt mycket om bemanningsfrågor, om schemaläggning och om att få ramtiden att fungera. Där har vi aktiviteter och insatser som jag tror på.

Anförande nr 389

Henrik Sjölander (M): Fru ordförande! Stockholmarna blir allt äldre och lever längre. Detta är mycket positivt, men det innebär samtidigt att staden står inför en demografisk utmaning i och med att antalet äldre i staden kraftigt ökar. Staden måste därför arbeta systematiskt med såväl kompetensutveckling av befintliga medarbetare som rekrytering av nya medarbetare för att möta kommande behov av kvalificerad vård och omsorg.

Tillräckliga språkkunskaper i svenska bland medarbetarna är centralt för en högkvalitativ omsorg. Det gäller inte bara dialogen med de äldre, utan detta är även viktigt för att korrekt kunna läsa och förstå den dokumentation som finns om brukarna. Alla som får anställning inom äldreomsorgen i staden ska därför göra ett språktest och om behov finns få språkutbildning och stöd under arbetstid för att klara jobbet. Vidare vill vi införa kompetenshöjande utbildningsinsatser för att förbättra läkemedelshanteringen inom äldreomsorgen och därmed minska riskerna för läkemedelsrelaterade skador.

Ett annat utvecklingsområde är maten och måltiderna. Kosten har betydelse inte bara ur näringssynpunkt utan även ur ett socialt perspektiv. I vår budget avsätter vi medel för att ta fram ett utbildningsprogram om näringslära för personal inom äldreomsorgen. Vi ser även ett behov av utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition samt utveckling av digitala måltidsobservationer.

Vi vill stärka kopplingen till akademien och arbeta för att studenter gör sin verksamhetsförlagda utbildning i stadens äldreomsorg. Samverkan med högskolor ska fortsätta kring forskning, eftersom sådana samarbeten främjar utveckling och innovation inom äldreomsorgen.

Detta är bara några av de kompetenshöjande insatser som vi erbjuder befintliga och nya medarbetare i stadens äldreomsorg med Moderaternas budget. Vi menar att detta är väl investerade medel för att kunna möta morgondagens utmaningar inom äldreomsorgen. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 390

Robert Mjörnberg (V): Ordförande! Återigen vill jag lyfta en orättvisa som pågått alltför länge. Förra gången jag stod här i samma ärende var 2019. Trots det viktiga arbete som äldreomsorgens personal gör möts de av ett strukturellt missgynnande som visar sig i allt från låga löner till bristande arbetsmiljö.

När andra yrkesgrupper, som poliser och brandmän, har rätt till nödvändig skyddsutrustning tvingas omsorgspersonal ofta arbeta i undermåliga skor, till och med i sina privata. Detta är oacceptabelt och vittnar om en djupgående brist på respekt för deras arbete och deras hälsa.

Nu bryter vi den här negativa trenden och tillför omsorgspersonalen de resurser den förtjänar – detta i stället för att de ska behöva förflytta omsorgstagare stående och gående i flera timmar i skor som inte är anpassade för jobbet. Jag är jätteglad att äntligen kunna stå här och säga att vi ser till att det kommer arbetskor inom äldreomsorgen.

Anförande nr 391

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Hej, Robert! Jag har en fråga som gäller föreningsbidrag i äldrenämnden. Under förra mandatperioden, då Moderaterna satt i majoriteten, fick vi detta redovisat varje år. Vi fick veta vilka föreningar som inte hade skött sig och fick lite kommentarer om det. Men 2023 fick vi ingen redovisning. Jag undrar varför. Bidragsfusk ska man ju inte önska någon. Varför fick vi ingen redovisning 2023 av bidragen?

Anförande nr 392

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Tack, Anette! Nu får jag igen för alla repliker jag begärt under debatten.

Jag vet faktiskt inte svaret på den frågan. Det är dock ett finmaskigt nät. Vi hade ju för inte alls så länge sedan ett ärende som handlade just om en förening som inte längre får bidrag. Jag får helt enkelt återkomma till dig i en annan form i den frågan.

Anförande nr 393

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag reagerade, Robert, när du nämnde arbetsmiljön. Det är ändå så att alltför stora arbetsgrupper är en av de enskilt största anledningarna till stress och sjukskrivningar inom äldreomsorgen. Det drabbar särskilt kvinnor. Det här är ingen ny kunskap; man vet om det här. Jag tror särskilt att du som gammal fackligt aktiv vet om det. Ändå har ni inte satsat en enda krona på att minska arbetsgrupperna, inte heller en enda krona på att få fler chefer inom äldreomsorgen.

Den andra delen är – återigen – hemtjänsten. Nu känns det som att jag börjar tjata håll i huvudet på alla om det här, men det är en viktig fråga. De har haft enorma kostnadsökningar, en del som de inte kan påverka, en del som ni har lagt i knät på dem. Om man sedan inte gör uppräkningsarbeten som möter det blir det nedskärningar. Det blir svårare att få kollegor. Det blir svårare att få tid för den äldre. Det blir sämre arbetsklimat. Hur har ni tänkt att det här ska gå ihop?

Anförande nr 394

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Du har rätt, Nike – alltför stora arbetsgrupper är ett jättestort problem. Men vi har ett ännu större problem, och det är personaltillförseln

till äldreomsorgen. Vi behöver i runda slängar 110 000 nya undersköterskor inom ett antal år. Det här är någonting som vi svårligen kommer att lyckas med. För att vi ens ska kunna komma i närheten måste vi jobba koncentrerat och fokuserat på faktorer som vi kan påverka för att folk ska vilja arbeta inom äldreomsorgen. Arbetskor är en sådan del. Rätt till heltid är verkligen en sådan del. Det hänger samman med din fråga om alltför stora personalgrupper. Man springer runt och har en sysselsättningsgrad på 57,5 procent och måste fylla alla arbetspass. Det är nog ett pussel. Jag hör de privata utförare som är oroliga. Men rätt till heltid, personaltillförsel och arbetskor är viktiga frågor.